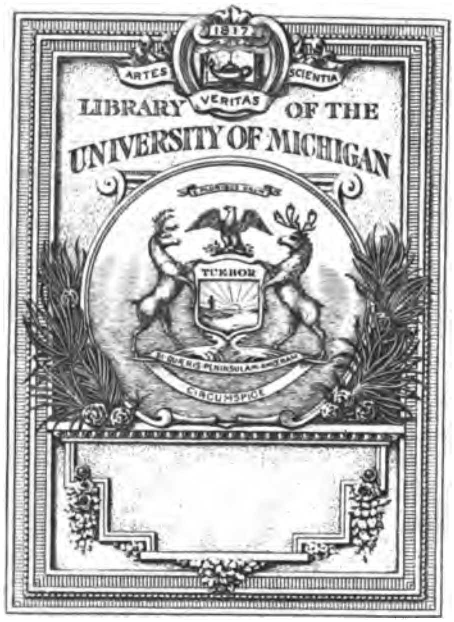
25/-

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

ANNALES ISLAMISMI

SIVE

TABULAE SYNCHRONISTICO-CHRONOLOGICAE

CHALIFARUM ET REGUM

ORIENTIS ET OCCIDENTIS.

ANNALES ISLAMISMI

SIVE

TABULAE SYNCHRONISTICO-CHRONOLOGICAE

CHALIFARUM ET REGUM

ORIENTIS ET OCCIDENTIS,

ACCEDENTE HISTORIA TURCARUM, KARAMANORUM, SELGIUKIDARUM ASIÆ MINORIS, AK KUVINLI ET KARA KUVINLI, GHADERITARUM, RAMADHANITARUM, DERBENDITARUM, SUFIORUM PERSIÆ, UZBECI ET JESCHBECI CHAN.

E CODICIBUS MANUSCRIPTIS ARABICIS

BIBLIOTHECAE REGIAE HAUNIENSIS

COMPOSUIT, LATINE VERTIT, EDIDIT

D. *JANUS LASSEN RASMUSSEN,*

PROFESSOR LINGUARUM ORIENTALIUM IN UNIVERSITATE HAUNIENSI, SOCIETATIS SCANDINAVICÆ HAUNIENSIS MEMBRUM, SOCIETATIS ASIATICÆ CALCUTTENSIS MEMBRUM HONORARIUM.

HAUNIÆ.

TYPIS EXPRESSIT DIRECTOR *JANUS HOSTRUP SCHULTZ,*

AULÆ ET UNIVERSITATIS TYPOGRAPHUS.

MDCCCXXV.

PRÆFATIO.

Nulli facile annales rerum terrestrium fragilitatem et potentiæ humanæ debilitatem apertius luculentiusqve docent, quam historia orientis, et nominatim dynastiarum Muhammedicarum historia; in his enim potentissima regna, subito orta, æque subito corruisse cernuntur, aliis, haud minus cito delendis, locum cessura.

Cum amplissimæ regiones, armis Muslemicis subjugatæ, inter multos principes, continuis dominandi vicibus mutatos, per tot secula divisæ essent, intelligi potest, cur nulla facile historia implicatior et intricatior reperiatur, quam dynastiarum Islamismi; qua de re omnes etiam rei gnari consentiunt).*

Operam itaqve me suscepturum credidi, uti historiæ, ita rei quoque numariæ profuturam, si in tabulis synchronistico-chronologicis summam hujus historiæ repræsentare et ob oculos ponere conarer.

In his tabulis concinnandis methodum secutus sum ab Hüblero et Bredovio in tabulis historiæ universalis adhibitam. Dynastias brevius notavi, sic tamen, ut mi-

*) Ut historiæ Arabum ante Islamismum pro virium tenuitate aliqvid medelæ adferrem, e codicibus manu scriptis Reiskianis duo edidi opuscula, nempe: *Historiam præcipuorum regnorum Arabum ante Islamismum, et Additamenta ad historiam Arabum ante Islamismum.* Cel. Silvester de Sacy, hunc posteriorem librum in actis eruditorum Franco-gallicis (Journal des savans 1821, pag. 686) recensens, ait: "Les manuscrits de Reiske faisant actuellement partie de la bibliotheqve royale de Copenhagve, on pourroit croire qve la traduction d'une portion du commentaire d'Ebn Nobatah qve M. Rasmussen publie aujour d'hui, est en totalité ou en partie l'ouvrage de Reiske — rien ne nous apprend, si la traduction latine est l'ouvrage de ce savant, ou si elle est due à M. Rasmussen." Ad hæc celeberrimi viri, mei olim præceptoris summe colendi, verba hæc simpliciter respondeo: commemoratam Reiskii versionem si adhibuissem, diserte citassem; verum haud adhibui, qvia eam non vidi. In bibliotheca Regia Havniensi non exstat, neqve in catalogo codicum, a beato Reiskio descriptorum, (in Dr. J. J. Reiskens Lebensbeschreibung, Leipzig, 1783) memoratur. Eodem haud dubie fato premitur, ac proverbia Meidanii et forsitan alia, qvæ nunqvam huc pervenerunt.

nus notas vel ignotas copiosius delinearem. Brevior ex, c. fui in notissima chalifarum et Ejubidarum historia, qvam in historia terrarum Jemen et Mæghrib, regnorumqve Turcicum imperium antecedentium, huc usqve maximam partem incognita.

Codices manuscripti arabici, qvos in bibliotheca Regia Hauniensi servatos præcipue consului, sunt seqventes:

اخبار الدول وآثار الاول في التاريخ. *Compendium historiæ universalis præstantissimum, qvod ad annum fugæ* 1018 *porrigitur, auctore* Abu-l-Abbas Ahmed ben Jusuf Damasceno, *qvi saltem ad annum fugæ* 1018 *in vivis erat, (neqve obiit anno f.* 1017, *ut contendit Herbelot in voce Damaschk). Liber in præfationem et* 55 *capita divisus est. In præfatione disputatur de notione et utilitate historiæ, de mirabilibus rerum creatarum, de natura geniorum, de terris earumqve incolis, atqve de notione prophetiæ et legationis.*

Caput primum prophetarum et legatorum historiam narrat.

Caput secundum agit de qvatuor chalifis legitimis.

Caput tertium de duodecim imamis e gente Ali.

Caput qvartum de sociis prophetæ, et Meccanis, et Medinensibus.

Caput qvintum de chalifis Ommijadicis, et in Syria, et in Hispania.

Caput sextum de chalifis Abbasidicis, cum Bagdadensibus, tum in Egypto.

Caput septimum de Fathemidis.

Caput octavum de Ejubidis.

Caput nonum de Baharitis.

Caput decimum de Circasiis.

Caput undecimum de beni Thobathoba.

Caput duodecimum de dynastia Thabrestanica.

Caput decimum tertium de Gorhamidis in Hegiaz.

Caput decimum qvartum de Husseinitis Meccæ et Medinæ.

Caput decimum qvintum de antiqvissimis terræ Jemen regibus.

Caput decimum sextum de regibus Hiræ.

Caput decimum septimum de Ghassanidis.

Cvput decimum octavum de Cenditis.

Caput decimum nonum de Zejaditis in terra Jemen.

Caput vicesimum de Negahitis in Jemen.

Caput qvinqvagesimum tertium de Uzbec et Jesehbeg Chan.

Caput qvinqvagesimum qvartum in tredecim sectiones divisum, agit de regibus antiqvis, nempe de regibus Persiæ, Indiæ, Sinæ, Syriæ, Babylonis, Græcorum, imperatoribus Romæ et Constantinopolis, regibus Persiæ ante et post diluvium, regibus Aad et Israelitarum.

Caput qvinqvagesimum qvintum varia narrat mirabilia terræ.

Hic codex præstantissimus, qvi etiam in bibliotheca Bodleyana Oxoniæ (vide cat. Uri, p. 170), neqve in aliis Europæ bibliothecis, qvantum scio, exstat, a cel. Niebuhr in oriente emtus est.

تاريخ الخلفا. *Historia chalifarum a tempore Abubecri ad chalifatum Almotavakkel ala Allah (incl.), qvi anno fugæ* 903 *obiit. Deinde seqvitur sectio, in qva breviter delineatur historia Ommijadarum in Hispania, dynastiæ Obeiditarum (Fathemidarum), beni Thabathaba atqve Thabarestanicæ. Auctor est* Geläleddin Abu-l-fadhl Abderrahman ibn esscheich Kemaleddin Essojuthi, *qvi anno f.* 911 *obiit.* (*Vide Fundgruben des Orients, T. II, p.* 297, *et Cat. MSS. bibl. Paris. p.* 182).

لطايف اخبار الاول فيمن تصرف في مصر من ارباب الدول. *Historia præstantissima omnium dynastiarum, qvæ tempore Islamismi in Egypto regnaverunt, anno fugæ* 1033 *composita et sultano Otsmannico Mudstafæ dedicata, autore* Muhammed ben Abdalmothi. *Liber in duas partes uno volumine divisus, præter præfationem decem capita continet:*

Caput primum agit de chalifatu qvatuor chalifarum priorum, et de imperio Huseini, filii Alii.

Caput secundum agit de imperio Ommijadarum in Egypto.

Caput tertium de Abbasidis.

Caput qvartum de legatis, qvi, regnantibus Ommijadis et Abbasidis, Egypto præerant, atqve de Thulunidis et Achschiditis.

Caput qvintum de Fathemidis.

Caput sextum de Ejubidis.

Caput septimum de Baharitis.

Caput octavum de Circasiis.

Caput nonum de Otsmannis in Egypto.

Caput decimum de vicariis, qvi sub imperio Otsmannorum Egypto præfuere.

Codex, a cel. Niebuhr in Egypto emtus, anno fugæ 1093 *exaratus est. Exstat qvoqve in bibliotheca Parisiensi, vide Cat. p.* 183.

حسن المحاضرة في اخبار مصر والقاهرة. *Historia copiosissima Egypti, autore Gelaleddin Abu-l-fadhl Abderrahman Essojuthi* (*nato anno fugæ* 849). *Præfatio incipit a recensendo loca Corani et traditionis, in qvibus Egypti fit mentio; deinde agitur de climate Egypti, de primo homine, Egyptum ingresso: de regno Egypti ante et post diluvium: de prophetis, Egyptum ingressis: de sapientibus Egypti antiqvissimo tempore: de mirabilibus Egypti: de pyramidibus Egyptiis: de exstructione Alexandriæ: de litteris Muhammedis ad Mokaukasum, principem Alexandriæ: de expugnatione Egypti etc.: de sociis prophetæ et* التابعين, *Egyptum ingressis. Deinde auctor curriculum vitæ suæ exponit; tum seqvitur recensio Egypti virorum* حفاظ الحديث (*traditionem memoriâ tenentium neqve ab aliis eam edoctorum*)*: doctorum traditionis, a majoribus eam edoctorum: fakiorum e qvatuor orthodoxis sectis: lectorum Alcorani: virorum proborum, religiosorum et Sufiorum: grammaticorum et philologorum: logicorum, metaphysicorum, philosophorum, medicorum et astronomorum: concionatorum et recitatorum historiarum: historicorum atqve poetarum.*

Deinde seqvitur: historia Egypti a tempore expugnationis ejus per Muslemos usqve ad initium imperii Obeiditarum (*Fathemidarum*)*: historia Fathemidarum in Egypto: historia Egypti a tempore imperii Ejubidarum ad tempus, qvo chalifæ Abbasidici Egyptum chalifatus sui sedem reddebant: historia chalifarum Abbasidicorum, qvi in Egypto sedem fixerant: historia sultanorum, qvi, dum chalifæ in Egypto morabantur, ibi regnabant,* (*usqve ad annum fugæ DCCCCI*).

Tum seqvuntur breviores varii argumenti tractatus, nempe: qvid sit discriminis inter chalifatum et sultanatum: qvinam juxta usum loqvendi nomen sultanorum mereantur: qvinam cognominetur rex Egypti: descriptio solennis sessionis sultani in domo justitiæ: descriptio exercituum regni Egypti: recensio eorum, qvibus salarium datur in Egypto: historia kadiorum Hanifiticorum in Egypto: historia kadiorum e secta Maleci: historia kadiorum Hanbaliticorum: historia vezirorum Egypti: recen-

sio et historia templorum cathedralium Egypti: recensio universitatum et coenobiorum (خانقاه) *in Egypto: commemoratio mirorum casuum, qvi in Egypto per tempus Islamismi acciderunt: descriptio viæ, qvam sacri peregrinatores Kahirâ Meccam ineunt: tractatus de columbis tabellariis: descriptio consvetudinis regni in vestimentis magnificentioribus et simplicioribus: descriptio consvetudinis sultani in rescriptis edendis: descriptio rei pecuniariæ* (معاملة) *Egypti: commemoratio ceterarum Egypti præstantiarum: descriptio Nili cum mappa, in qva fontes cursusqve Nili sistuntur: descriptio insulæ Midsri (al. Raudhah): descriptio canalis Midsri: descriptio canalis Ennadseri: descriptio bircat (piscinæ) alhabesch: memoratio carminum de fluminibus, arboribus, temporeqve hiemis et veris.*

Scriptus est codex anno fugæ 1002. *Vide Casiri cat. bibl. Escur. Tom. II, p.* 171: *Uri, pag.* 150, 172 *et* 177: *cat. bibl. Leid. pag.* 481: *cat. bibl. Paris. p.* 184.

التحفة البهية في تملك آل عثمان الديار المصرية. *Historia Egypti sub imperio Otsmannorum, in tres sectiones divisa: prima res gestas exponit Sultani Selim, filii Bajazidi. Secunda agit de beglerbegiis, Egypto præfectis, ab anno fugæ* 923 *ad annum* 1045. *Tertia historiam explicat kadiorum Egypti per spatium temporis nuper commemoratum. Auctor est* Schemseddin Muhammed ben Muhammed Albecri Essadeki. *Exaratus est codex anno fugæ* 1164.

بغية المستفيد في اخبار مدينة زبيد. *Historia urbis Zebid vel potius terræ Jemenensis usqve ad fine nonim post fugam seculi, auctore* Abderrahman Arrabiâ Jemenensi. *Liber divisus est in* introductionem, *qvæ agit de statu terræ Jemenensis ante islamismum, eoqve tempore, qvo ad islamismum transiit, atqve de imperio prophetæ, sociorum et chalifarum in Jemen usqve ad invasionem Zejaditarum, atqve in* decem capita, *qvorum primum descriptionem continet urbis Zebid. Secundum agit de dynastia Zejaditarum. In seqventibus octo capitibus historia ceterarum dynastiarum in terra Jemen narratur. Scriptus est codex anno fugæ* 1063.

البرق اليماني والفتح العثماني. *Historia regni Jemenensis ab initio decimi fugæ seculi, vel potius a fine noni seculi, regnantibus in Jemen Thaheridis, incipiens,*

autore Kothbeddin Almekki († *anno fugæ* 988); *vide Niebuhr description de l'Arabie, p.* 165, *et Notices et extraits des MSS. de la bibl. nation. T. IV, p.* 412. *Argumentum libri legitur apud Uri, p.* 182; *cet. cfr. Casiri, Tom. II, pag.* 161, *et cat. bibl. Paris. p.* 187.

ذكر الملوك الادريسية. *Historia incerti autoris regum dynastiæ Edrisiticæ in Mæghrib, charactere Africano exarata.*

كتاب التواريخ المعروف بابن بسام في اخبار ملوك الحضرة المراكشية وما جرا لهم في الجهاد مع النصارى في فتوح بلاد الاندلس وافريقية وغيرها من المداين. *Historia regum Marocci et bellorum eorundem cum Christianis in Hispania, Africa aliisqve locis gestorum, autore* Ibn Besam. *Incipit ab anno fugæ* 569, *regnante in Marocco Abu Jakub Jusuf Muvahhedita, et progreditur ad annum fugæ* 662, *regnante Almurtadhi. Præfatio prorsus deest. Codex, anno fugæ* 1175 *charactere Africano exaratus, a cel. G. Höst in Marocco emtus est.*

الانيس المطرب القرطاس في اخبار ملوك المغرب وتاريخ مدينة فاس
Copiosissima et omnium præstantissima regum Marocci, Hispaniæ, cet. historia ab initiis regni Edrisitarum (A. f. 172) *ad auctoris tempora s. ad annum fugæ* 726, *Africano charactere descripta. Duo volumina. Auctor est* Abu-l-hasan Ali ben Abdallah ben Abi Zerâ Alfesi. (*Codex a cel. G. Höst comparatus*).

Præter hosce singulis in locis codices unum alterumqve manu scriptos consului, qvos vero, ne nimis copiosus sim, laudare supersedeo; neqve historias Arabicas prelo subjectas, qvippe notissimas, memorare necesse est. Tantummodo aliqvot a me consultas recentiores minusqve notas recensere lubet, qvæ sunt: Selecta ex historia Halebi, edidit cl. G. W. Freytag, Lutetiæ Parisiorum, 1819: *Geschichte der Mauren in Spanien, nach arabischen Handschriften von* Don Joseph Anton Conde, *aus dem Spanischen übersezt von* Karl Rutschmann, *duo volumina (dolendum, autores incomparabili Alii ben Abi Zerâ historia haud uti potuisse), Carlsruhe,* 1824 *et* 1825: *Excerpta ex Ibn Schohnah (e cod. MS. bibl. Reg. Haun. No.* 23, *fol. et No.* 83, *oct.), edidit cl.*

Fr. Erdmann, Casani, 1823, et ejusdem Takkieddini historiæ chalifarum etc. particulam primam, Casani 1822.

Fert ipsa argumenti natura et historiæ muslemicæ conditio, ut hæ tabulæ suis mendis vitiisqve carere neqveant. Hinc officiosissime peto a viris doctis, historiæ muslemicæ peritis, nominatim ab iis, qvibus detur alios et copiosiores codices consulere, ut has a me editas qvalescunqve tabulas benevole emendare et augere haud dedignentur; qvibus emendationibus, si librum iterum edere mihi contigerit, gratissimus utar.

Deniqve e codice Ahmedis ben Jusuf Damasceni supra commemorato historiam addidi Turcarum, et aliqvot eriorum hucusqve minus notarum dynastiarum, subjectis leviusculis, qvæ necessariæ viderentur, geographici maxime argumenti, adnotationibus.

A. F.	A. C.	Muhammed et chalifæ legitimi.
1	622	Fuga Muhammedis.
		2. Kebla vertitur. Proelium Bedrense. Proelium ad Dsu kar.
		3. Alhasan, f. Alii, nascitur. Proelium ad Ohod.
		4. Clades ad Ragi. Expeditio c. Nodheiridas. Exp. ad Dzat erroka. Alhusein, f. Alii, nascitur.
5	626	5. Bellum ad Alchandak s. fossam.
		6. Proel. c. gente Almudsthalek. Muhammed sacrum instituit iter.
		7. Expeditio ad Chaibar. Exsules redeunt ex Habessinia.
		8. Proelium c. Græcis ad Muta. *Mecca expugnatur.* Expeditio Honein.
		9. Expeditio ad Tabuc.
10	631	10. Qvam plurimi Arabes Islamismum amplectuntur.
		11. Muhammed †. Abubecr. Fathima †. Museilema, pseudopropheta. Malec, f. Nuveiræ, Jarbuita ‡. + Hira.
		13. Proelium ad Jarmuc. Abubecr †. Omar, f. Alchattabi. + Damascus.
		14. Basra conditur.
15	636	15. + Hems, Hamat, Haleb &c. Proelium ad Kadesia.
		16. + Mosul &c. Gabalah, ult. Ghassanidarum Constantinopolin fugit.
		17. + Ahvaz &c.
		18. Annonæ penuria in Hegiaz. Pestis in Syria.
20	640	20. + Egyptus.
		21. Proelium ad Nahavend. Chaled, f. Alvalidi, †.
		22. + Aderbigian, Rej, Gorgan, Thabarestan &c. + Barka et Tripolis. + Chorasan.
		23. Omar ‡.
25	645	25. Otsman, f. Affani.
		26. + Libya.
		27. + ora maritima Andalusiæ.
		28. + Cyprus.
30	650	30. Dissensio de Corano int. Syros et Irakenses.
		31. Jezdegerd ‡. Abu Sofian, pater Moaviæ †.
		33. Seditio contra Otsmannum.
35	655	35. Otsman ‡ Medinæ a seditiosis. Ali, f. Abu Thalebi, sed multi sacramentum ei dicere recusant, inter qvos Moavia, præfectus Syriæ.
		36. Ajescha, Thalha et Zobeir expugnant Basram. Proelium (cameli) ad Chariba.
		37. Proelium ad Saffein.
		38. Moavia capit Egyptum. Ali, f. Alhuseini, nascitur.

A. F.	A. C.	Chalifæ Ommijadici.	Duodecim Imami.
40	660	40. Ali ‡. ALHASAN, f. ALII. 41. Alhasan chalifatu se abdicat. MOAVIA, OMMIJADA. 43. Amru, f. Asii, præfectus Egypti, †. 44. Moavia Zejadum, f. Sommajæ, fratrem suum agnoscit.	40. ALHASAN, f. ALII. 41. Alhasan chalifatu se abdicat.
45	665	45. Abderrahman, f. Chaledi ‡. 47. Keis, f. Adsemi †. 48. Constantinopolis obsidetur.	47. Muhammed Albaker Medinæ nascitur.
50	670	50. Kairvan conditur. 51. Sâid, f. Zaidi, †.	50 (v. 49). Alhasan ab uxore veneno tollitur, auctore Jazid, f. Moaviæ. ALHUSEIN, f. ALII.
55	674	56. Moavia Chorasanæ præficit Sâidum, f. Otmanni. Moavia genti suæ chalifatum asserit. 58. Ajescha †. Hotheja poeta †.	
60	679	60. Moavia †. JAZID, f. MOAVIÆ. Alhusein Jazido sacramentum dicere recusat. 63. Medinenses contra Jazidum insurgunt, sed profligantur. 64. Mecca obsidetur. Jazid †. MOAVIA, f. JAZIDI, sed paulo post †. (*Abdallah*, f. *Zobairi*, Meccæ chalifa salutatur). MERVAN, f. HAKEMI.	60. Moavia mortuo, sacramentum Alhuseino Cufæ dicitur, sed anno 61 Alhusein in Carbela ‡. ALI, f. ALHUSEINI, *Zein elabidin*.
65	684	65. Mervan †. ABDALMALEC, f. MERVANI. 66. Almochtar Cufæ turbas dat. 69. Ahnaf, f. Keisi, †.	
70	689	73. Abdallah chalifa ‡.	
75	694	75. Hegag, f. Jusufi, Cufenses domat.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Ommijadici.	Duodecim Imami.
80	699		80. Giafar Edsdsadik Medinæ nascitur.
		83. Hegag condit urbem Vaset.	
85	704	85. Chalifæ frater Abdalasis, præfectus Egypto, †. Abdalmalec †. ALVALID, f. ABDALMALEC.	
		88. Alvalid cathedrale Damasci exstruit.	
90	708		
		91. Tharik trajicit in Andalusiam. 92. Tharik iterum trajicit, + Andalusia &c.	
		94. Hegag occidit Said, f. Gabiri.	94. Ali, f. Alhusein †, forte a chalifa Alvalid veneno sublatus. MUHAMMED, f. ALII, ALBAKER.
95	713	95. Hegag †. 96. Alvalid †. SULEIMAN, f. ABDALMALEC. Muslema, frater Suleimani, invadit ditionem Græcam.	
		98. Muslema obsidet Constantinopolin. 99. Suleiman †. OMAR, f. ABDALAZIZ, f. Mervani.	
100	718		
		1. Omar †. JAZID, f. ABDALMALEC.	
105	723	5. Jazid †. HESCHAM, f. ABDALMALEC; frater Jazidi.	
110	728	10. Imam Hasan Bazrensis †.	
115	733	15. Muslemi prœlio vincuntur in Gallia.	
			17. Muhammed Albaker †. GIAFAR, f. MUHAMMEDIS, EDSDSADIK.
		19. Muslemi invadunt terras Turcarum.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Ommijadici.	Chalifæ Abbasidici.	Duodecim Imami.	Ommijadæ in Hispania.
120	737	21. Mervan bello petit dominum Sariri. Zeid Alida Cufæ res novas molitur.			
125	742	25. Hescham †. Alvalid, f. Jezid, f. Abdalmalec. 26. Alvalid ‡. Jezid Alnakids, f. Alvalid. Jezid eod. a. †. Jbrahim, f. Alvalid, a. 27 imp. mov. a Mervan, f. Muhammed. 29. Abbasidæ turbas dant in Chorosan.	Chalifæ Abbasidici *Irakenses*, numero 37, per 524 annos regnabant. Abbasidæ *Egyptiaci*, numero 15, per 255 annos regnabant. (vid. Abulfedæ Ann. Mosl. Sojuti &c. &c.)	28. Musa Alcadsim nascitur.	Qvum chalifatus ab Ommijadis ad Abbasidas transiverat, contigit Abderrahman, filio Moaviæ, filii Heschami, f. Abdalmaleci, exitium suæ gentis in oriente evadere. Africa peragratâ, anno 139 (v. 138) ad Hispaniam venit, ubi princeps salutatur.
130	747	32. Mervan ‡. *Abbasidæ.*	32. Abu-l-Abbas Abdallah Essaffah.		
135	752		36. Essaffah †. Abu Giafar Almandsur, frater Essaffahi. 37. Abu Muslem ‡.		
140	757		41. Ravanditæ tumultuantur in Chorasan.		39. Abderrahman, f. Moaviæ.
145	762		45. Seditio Alidarum Medinæ et Basræ. Bagdad conditur. 48. Fadhl Barmecida nascitur.	48. Giafar Edsdsadik †, ut dicitur, veneno sublatus. Musa, f. Giafari, Alcadsim. Ali Erridha Medinæ nascitur.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Duodecim Imami.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.
150	767			50. Abderrahman exstruit moenia Korthubæ.	
155	771				
					(Vide hist. reg. Edris. et hist. Abulhasan ben Abi Zerâ Afric.)
		58. Almandsur †. Almahdi Muhammed, f. Almandsuri.			Alimam Edris, f. Abdallæ, f. Hasani, f. Alhuseini, f. Ali ben Abi Thaleb, e nece gentis suæ in Hegiaz anno 168 elapsus, Egypto et Africa peragrata, pervenit ad urbem Valili, ubi anno 172 a tribubus ibi degentibus princeps salutatur. Edris multas tribus subigit et ad Islamismum convertit. + Telmesan.
160	776				
		63. Almahdi bellat c. Græcis.			
165	781	65. Harum Erraschid Asiam minorem populatur.			
		68. Ahmahdi †. Musa Almahdi, f. Almahdi. Husein Alida tumultuatur.			
170	786	70. Musa †. Harun Erraschid, f. Almahdi.		70. Abderrahman struere coepit cathedrale Korthubæ.	
				71. Abderrahman †. Hescham, f. Abderrahman.	
		74. Jahia Alida turbas dat.			
175	791	76. Jahia ‡.			
					77. Edris veneno ‡ a Suleiman, f. Gariri, ad eum tollendum ab Harun Erraschid submisso. Alimam Edris, f. Edrisi, tribus mensibus post obitum patris natus.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Duodecim Imami.	Chalifæ e beni Thabathaba, Alidis, Hasanidis in Cufa et Jemen.
180	796			
			83. Musa Alcadsim Bagdadi †. Ali, f. Musæ, Erridha.	
185	801			
		87. Barmacidæ trucidantur.		[Nomen Thabathaba inde ortum fertur, qvod generis auctor ab ancilla peteret tunicam, قباء, qvod verbum, qvia ق pronuntiabat, ut ط, in ejus ore sonabat طبا].
190	805			(Vide Sojuti hist. chal.)
		93. Harun Erraschid † in Thus. Muhammed Alamin Abu Abdallah, f. Harun Erraschid.		
195	810	95. Initia certaminis inter Aminum et Mamunum, præfectum Chorasanæ.	95. Muhammed Algavad Medinæ nascitur.	
		97. Thaher, dux Mamuni, obsidet Bagdad.		
		98. Thaher expugnat Bagdad. Alamin †. Abdallah Almamun Abul-abbas, f. Harun Erraschid.		99. Abu Abdallah Muhammed, f. Ibrahimi Thabathaba in Cufa. Alhadi Jahia, f. Alhuseini, f. Alkasemi Thabathaba in Jemen.
200	815	1. Almamun nuncupat chalifatus hæredem Ali Erridha, unde tumultus.		
		2 Ibrahim, f. Mahdi, proclamatur chalifa. Ibrahim chalifatu dejicitur.	3. Ali Erridha † in Thus. Muhammed, f. Ali, Algavad.	
		4. Imamus Schafiæus †.		
205	820			8. Jahia †. Succedit ejus filius Almurtedhi (المرتضي) Muhammed.
210	825			
		12 Almamun jubet, Coranum pro creata re agnosci.		
215	830			
		18. Turbæ Bagdadi Corani causa. Almamun †. Almotadsem Billah Ibrahim, f. Harun Erraschid.		

Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Aghlabitæ in Africa et Sicilia.	Morabithæ in Sahra.
	80. Hescham †. Alhacam, f. Heschami. Patrui ejus Suleiman et Abdallah turbasdant, sed frustra: Suleiman ab Alhacamo occiditur, et Abdallah se submittit.		84. Harun Erraschid Ibrahimum, f. Alaghlabi, Africæ præficit.	
(Vide hist. Abderrahman Arrabia Jemenensis). Primus ex hac gente in Jemen regnabat Muhammed, f. Abdallæ, f. Zejadi, qvem chalifa Almamun ad Jemen, ut turbas ibi ortas componeret, anno 203 mittebat.		88. Berberi aliæqve tribus Edrisio, undecim annos cum qvinqve mensibus nato, sacramentum dicunt.		
		92. Edris condit urbem Fes, sedemqve in ea figit.		
			97. (v. f. 96) Ibrahim †. Abu-l-abbas Abdallah, f. Ibrahimi.	
			1. Abdallah †. Zejadat Allah, f. Ibrahimi, frater Abdallæ.	
3. Muhammed, f. Abdallæ, adit Jemen.				
4. Condit urbem Zebid.				
5. Mittit libertum suum Gafar ad Almamun c. muneribus.				
6. Gafar redit c. 2000 eqvitibus.	6. Alhacam †. Abderrahman, f. Alhacami.			
				(Vide hist. Ali ben Abi Zera). Lamtun est pars tribus Dsenhagah (صنهاجة); hæc vero pars tribus Abd Schems, f. Vatsil, f. Himjar. Almalec, f. Keis, f. Vatsil, f. Himjar, regnante Himjar, e Jemen exivit ad Mæghrib et Africam. Primus eorum rex in Sahra erat Tijulutyn, f. Ticlan, Dsenhagita, Lamtunita. Octoginta fere annos vixit.
		13. Edris †. Alimam Muhammed, f. Edrisi, f. Edrisi majoris. Muhammed e consilio aviæ suæ regnum dividit inter undecim suos fratres, verum inde dissidia bellaqve intestina oriuntur.		

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Duodecim Imami.	Chalifæ e beni Thabathaba.	Soffaridæ in Segestan &c.
220	835		20. Muhammed Algavad Bagdadi †. Ali, f. Muhammedis, Alhadi.		
		23. Almotadsem expugnat Amuriam. Abbas, Mamuni filius, occiditur.			
225	839				
		27. Almotadsem †. Alvatsek billah Harun Abu Gafar, f. Almotadsemi.			
230	844	30. Abdallah, f. Thaheri, dux Chorasanæ †. Thaher, f. Abdallæ, Chorasanæ præficitur.			
		32. Alvatsek billah †. Almotavakkel ala allah Gafar, f. Almotadsemi.	32. Alhasan Alascari Medinæ nascitur.		
235	849				Regnabant per 50 annos. Ellaits (الليث), Segestanus, cuprum vendidit, deinde itinera infestavit. Tum accidit, ut nocte qvadam irrumperet in Emiri Segestaniæ Derhem [illegible] Nadsri ærarium; ubi aliq[illegible] splendens conspexit, qvod gustatum salem esse reperit. Inde omnibus intactis relictis, abiit. Emirus hanc generositatem mirans, effractorem, impunitate concessa, ad se invitat. Ellaits narrat, se nil rapuisse, qvia salem emiri gustaverat. Hinc emirus amore in eum imbutus, in divano suo ei sedem concedit, eumque exercitui præficit. Mortuo emiro, imperii Segestanæ potitur.
		36. Almotavakkel diruit sepulchrum Huseini, f. Alii, Alidis infestus.			
240	854				
		43. Almotavakkel sedem suam Bagdado Damascum transfert.			
245	859	47. Almotavakkel ‡. Almontadser billah Muhammed Abu Abdallah, f. Almotavakkeli. 48. Almontadser billah †. Almostain billah Ahmed, f. Almotadsemi. 49. Proelium apud Marg-alaskafi.			
250	864	51. Turcæ Bagdadi turbas excitant. 52. Almostain ‡. Almotaz billah Muhammed Abu Abdallah, f. Almotavakkeli.			
			54. Ali Alhadi †. Alhasan, f. Alii, Alascari.		
255	868	55. Almotaz ‡. Almohtadi billah Giafar Abu Abdallah, f. Alvatsek. 56. Almohtadi billah ‡. Almotamed ala Allah Ahmed Ibn Alabbas, f. Almotavakkeli. Bella cum Zengita Bihbud (بهبود) usque ad a. 270.			55. Sultan Jakub Ellaits mensi Ramadhan. + Chorasan et Kerman. + Persis et Chuzestan. Nisabur sedes imperii.

Thulunidæ in Egypto et Syria.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Aghlabitæ in Africa et Sicilia.	Morabithæ in Sahra.
			21. Muhammed †. ALIMAM ALI, f. MUHAMMEDIS. Bene et tranqville regnavit.	23. Zejadat Allah †. ABU AKAL ALAGHLAB, f. IBRAHIMI, frater Zejadat Allahi.	22. Tijulutun †. ALATSIR, nepos Tijulutun.
Thulun erat e Turcis, qvos Nuh, f. Asadi, Samanida, præfectus Bocharæ, a. 200 chalifæ Almamun offerebat. (Vide hist. Muhammedis ben Abdalmothii).				26. AbuAkal †. ABU-L-ABBAS MUHAMMED, f. IBRAHIMI, frater Abu Akali. 28. + multæ Siciliæ urbes.	
		30. Normanni Andalusiam populantur.			
			34. Ali †. ALEMIR JAHIA, f. MUHAMMEDIS, frater antecessoris.		
		38. Abderrahman †. MUHAMMED, f. ABDERRAHMAN.	Magnus erat ædificator. جامع القرويين in Fes ædificatur.	37. + castellum Ennæ in Sicilia.	37. Alatsir (الاثير) †. TAMIM, f. ALATSIRI, qvi a subditis occiditur.
				42. Abu-l-Abbas Muhammed †. ABU IBRAHIM AHMED, f. MUHAMMEDIS.	Tribus, eo occiso, amplius regem nolebant. Hic rerum status plus qvam centum annos durabat.
	45. Muhammed †. IBRAHIM, f. MUHAMMEDIS.	46. Normanni iterum in oris Hispaniæ prædantur.			
54. AHMED, f. THULUNI a chalifa Almotazo Egypto præficitur, adjecta deinde Syria et Africa.			Jahia † anno incerto. ALEMIR JAHIA, f. JAHIA. Hic vero, qvum pulchram puellam in balneo corrumpere velit, a socero suo Ali, f. Omari, f. Edrisi, imp. movetur. ALEMIR ALI, f. OMARI, f. Edrisi, f. Edrisi. Fugatur autem a rebelli Abdalrezaf (v. Abdalrezak) Alcharegi. ALEMIR JAHIA, f. ALKASEMI, f. Edrisi, app. Aladam (العدام), patruelis Alii, f. Omari. Profligat rebellem. Abdalrezaf.	49. Abu Ibrahim Ahmed †. ZEJADAT ALLAH ABU MUHAMMED, f. MUHAMMEDIS. 51. Zejadat Allah †. ABU ABDALLAH MUHAMMED, f. AHMEDIS, fratruelis Zejadat Allahi.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Duodecim Imami.	Chalifæ e beni Thabathaba.	Thabarestanici e gente Hasani et Huseini.	Soffaridæ.
260	873		60. Alhasan Alascari in Sarramarrai †. ALKAIM BE-AMR ALLAH MUHAMMED, f. ALHASANI, ALMAHDI, qvinqve annos natus.			
265	878	66. Exercitus Græcorum invadit Diarbecr. Arabes rapiunt amiculum Cabæ.	Schiitæ credunt, eum anno 266 in Serdab in Bagdad latitasse, unde olim exibit.			65. Jakub † in Gendisabur in Chuzestan. AMRU, f. ELLAITS. Nominatur in publicis precibus in Bagdad.
270	883	70. Zengita occiditur. Gravis annonæ caritas in Hegias et Irak.				
275	888					
280	893	78. Karamathæ apparent. 79. Almotamed ala Allah † mense Schevval, natus 50 annos. ALMOTADHED BILLAH Ahmed Abu-l-Abbas, fratruelis Almotamedi, natus anno 242.			(Vide Sojuti hist. chal.) [Tres viri e gente Hasani, et tres e gente Huseini, qvi in Rei et Dilem ad veritatem et viam rectam vocabant].	
285	898	85. Terræ motus et tempestas in Ardebil. Aqvæ inopia in Rei et Thabarestan. 86. Abu Said Karmathita apparet in Bahrein, copiasqve chalifæ profligat. 89. Almotadhed †. ALMOCTAFI BILLAH Ali Abu Muhammed, f. Almotadhedi.			85. ALHASAN, f. ZEIDI, f. Muhammedis, f. Ismaelis, f. Alhasani, f. Zeidi Algevad, f. Alhasani, f. Alii. ALKAIM BILHAK Muhammed, f. Alhasani. 88. Alkaim ‡. ALMAHDI ALHASAN, f. Zeidi, f. Alkaim bilhak. Cet. desunt.	85. Bellum c. Ismaele, f. Ahmedis, Samanida. Amru, ab Ismaele captivus ductus mittitur ad chalifam Almotadhed.

Samanidæ in Mavaralnahr et Chorasan.	Thulunidæ in Egypto et Syria.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Aghlabitæ in Africa et Sicilia.	Morabithæ in Sahra.
					61. Abu Abdallah Muhammed †. Ibrahim, f. Ahmedis, frater antecessoris.	
	63. Exstruit templum Thulunidæ. 64. +Damascus, Hems, Hamat, Haleb, Anthiochia. Condit arcem Jafæ.				64. Ibrahim sedem suam e Kairvan ad Rakada transfert. Ibrahim multas urbes in Sicilia expugnat.	
	70. Ahmed †. Abu-l-gojusch Chamaruje, f. Ahmedis.					
			73 (v. f. 72). Muhammed †. Almondzar, f. Muhammed. 75 (v. f. 95 ?). Almondzar †. Abdallah, f. Muhammedis, frater Almondzari.			
Decem viri ex hac gente regnabant 170 annos cum dimidio. Primus erat Abu Ibrahim Ismael, f. Ahmedis. 85. Ismael capit Amruum, Soffaridam, eumqve ad chalifam mittit.	82. Chamaruje ‡. Abu-l-âsakir (العساكر), Geisch, f. Chamaruje. 83. imp. dejicitur a Thaghag (طغج), f. Gofi, Achschidita, emiro Damasci, et ‡. Abu Musa Harun, f. Chamaruje. ÷ Haleb. Thaghag Damasci excutit imperium Haruni.					
Bochara sedes imperii.		89. Ibrahim †. Zejad, f. Ibrahimi aliqvantisper. Abu-l-gaisch, f. Ibrahimi.			89 (v. f. 87). Ibrahim †. Abdallah, f. Ibrahimi.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Chalifæ e beni Thabathaba.	Soffaridæ.	Samanidæ in Transoxana et Chorasan.	Dilemitæ in Gebel, Rej, Thabarestan &c.	Buidæ.	Thulunidæ in Egypto et Syria.
290	902	91. Anthiochia vi expugnatur. 92. Tigris exundat Bagdad.						92. Chalifæ Almoctafii dux Muhammed, f. Suleimani, expugnata Damasco, Egyptum invadit. Harun ‡. ABU-L-MUGHAZI IBN EL-MUGHANEM SCHEIBAN, f. AHMEDIS, sed Muhammed nomine chalifæ Egyptum capit.
295	907	95. Almoctafi †. ALMOKTADER BILLAH, Gafar Abu-l-Fadhl, f. Almotadhedi, natus a. 282. 96. Seditio c. Almoktader. [Murtadhi billah Abdallah, f. Motazzi].		99. Amru fame ‡ in carcere. DSAHER f. AMRUI.	95. Ismael † Bocharæ m. Dsafar. ABU NADSR AHMED, f. ISMAELIS. [Regnabat 6 annos et 3 menses].			
300	912	3. Almutanabbi poeta nascitur in Cufa.			1. Ahmed ‡ m. Gemadi poster. ABU-L-HASAN NADSR, f. AHMEDIS.	Dilemitæ originem traxerunt a Basil, f. Dhobbæ, f. Oddi, f. Thabachæ, f. Eljasi, f. Modhari, f. Nezari, f. Maadi, f. Adnani. Basil, patri iratus, ex Arabiâ migravit, et forte ad Dilem venit, ubi filium Dilem genuit.	Buja Abu Schugiâ, f. Kunachir (قناخر), f. Temami pauper piscator Dilemita, qvi a Behramguro oriundus esse voluit, tres habet filios: Emad eddaula Abu-l-hasan Ali, Rocn eddaula AbuAli Alhasan, Moez eddaula Abu-l-husein Ahmed. Buidæ, numero 15, per 126 annos utriqve Irak et Ahvaz imperabant.	*Chalifæ Abbasidici deinde Achschiditæ.*
305	917	9. occiditur Mandsur Alhalag.		5. interit hæc dynastia. *Samanidæ.*				
310	922	14. Romani vi ingrediuntur in Malathiam.				Dilemitæ Magi erant; nonnulli tamen Islamismum amplexi sunt. Primus eorum inclaruit ABU-L-HEGIAG MERDAVIG, f. Zejadi. + Gebel et Rej.		
315	927	15. Romani ingrediuntur in Damiath. Dilemitæ vastant Rej et Gebel. 17. Karamathæ populantur Meccam, nigrumqve lapidem auferunt.				15. + Gorgian. + Thabarestan. Eo usque prædatur, ut ad Halvan perveniat. 19. fundit copias chalifæ Almoktaderi.		

Voy. de Sacy Rel. des Druzes I. p. CCXLVII. Origine de la dynastie des Fatimites.

Achschiditæ in Egypto et Syria.	Hamdanidæ in Haleb et Mosul.	Fathemidæ in Africa, deinde in Egypto et Syria.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Aghlabitæ in Africa et Sicilia.	Morabithæ in Sahra.
		Initium eorum imperii in Africa erat a. 296: finis imperii a. 567: spatium imperii a. 270: numerus principum 14, qvorum tres in Mæghrib, 11 in Egypto regnabant.			92. Jahia †. ALEMIR JAHIA, f. EDRISI, f. Omari, f. Edrisi, f. Edrisi.		
		96. ABU MUHAMMED OBAIDALLAH (v. Abdallah) ALMUHDI, (Alida?), in Africa.				96 (v. potius 90) Abdallah ‡ a filio ZEJADAT ALLAH, f. ABDALLAH. 96. Zejadat Allah, ab Obaidallah profligatus, ad Egyptum fugit, unde Hierosolymas proficiscitur, sed Ramlæ exspirat.	
		† Barka. 3. Obaidallah condit urbem Mahdia, ibiqve sedem figit. Exstruit muros urbis Tuneti.		3 0. Abdallah †. ABDERAHMAN, f. MUHAMMEDIS, f. Abdallæ, Primus Ommijadarum Andalusiæ titulum principis fidelium sibi assumsit.		*Fathemidæ.*	
Regnabant 35 annos. Feruntur genus ducere a regibus Ferghanæ, communi titulo اف شيد insignitis. Chalifa Almotadsem († a. 227) Ferghanâ ad se duxerat aliqvot viros, inter qvos erat Hak v. Gof (حق v. f. جف), qvi † a. 247. MUHAMMED, f. THAGHACI, f. Gofi, primus Misr et Damasco a chalifa Alkaher a. 321, dein a chalifa Alradhi a. 322 præficitur.	Oriundi e tribu Arab. Rabiitarum.			15. Abderrahman perdomat Toletum.	7. Bellat ç. Mudsala (مصالة), f. Habusi, præfecto (قايد) Abdallæ Schiitæ (ɔ: Obaidallah Fathemidæ). 9. imp. movetur a Mudsala et Musa, f. Abi-l-Afijet (عافية), emiro Micnasæ. 10. ALEMIR ALHASAN, f. MUHAMMEDIS, f. Alkasemi, f. Edrisi, f. Edrisi, app. Alhogam (الحجام). 13. Alhasan ‡ a Musa, f. Abi-l-Afijet. MUSA, f. ABI-L-AFIJET.		
	17. *Abdallah, Abu-l-heiga*, f. Hamdani ‡. Relinqvit duos filios Seif eddaula et Nadser eddaula. Chalifa				Musa in suggestis preces fundi jubet pro Abderrahman, Ommijada in Hispania. Hinc bellum sibi		

cf. de Sacy [illegible] des Druzes Tome I. page [illegible]

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Chalifæ e beni Thabathaba.	Samanidæ in Transoxana et Chorasan.	Dilemitæ.	Buidæ.
320	932	20. Almoktader ‡ nat. 38 annos. Alkaher billah Ahmed Abu Mandsur, f. Almotadhedi. 22. Ibn Mokla imperio Alkaherum dejicit. Alradhi billah Muhammed Abu-l-Abbas, f. Almoktaderi, n. anno 292.	20. Almurtedhi †. Alnadsir Ahmed, frater Almurtedhii. 23. Alnadsir †. Almuntachab Alhusein, f. Alnadsiri.		23. Merdavig ‡. Veschmgir (وشمكير), f. Zejadi, frater Merdavigi.	22. Emad eddaula adit Merdavigum, a qvo præficitur الكرج. Res ejus valde augescunt. Rocn eddaula + Kazrun. + Schiraz et Fares. Occiso Merdavigo, pleræqve ejus copiæ ad Emad eddaula transeunt.
325	936	28. Ibn Mokla ‡. 29. Alradhi †. Almottaki lillah Ibrahim Abu Ishak, f. Almoktaderi.	29. Almuntachab †. Almuchtar Alkasim, frater Almuntachabi.			
330	941	31. Græci populantur Miafarekin et Nisibin, et mantile sanctum repetunt. 33. Turun imp. dejicit Almottaki. Almostacfi billah Abdalla Abu-l-kasem, f. Almoctafi. 34. Moez eddaula Buida eum imperio dejicit. Almothi lillah Abu-l-fadhl Alkasem, f. Almoktaderi, n. anno 291.		31. Nadsr †. Nuh (نوح), f. Nadsri. [Nuh regnabat 12 annos, tres menses et 7 dies].		34. + Bagdad, Basra, Mosul. Præficit fratrem suum Moez eddaula Bagdad et Rocn eddaula Isfahanæ. Ipse sedem habuit Schirazi.
335	946	39. Lapis niger in locum suum redditur.				38. Emad eddaula †. Rocn eddaula summus emirus. Adhad eddaula, f. Rocn eddaula, imperium Schirazi accipit.
340	951	44. Terræ motus in Egypto.	44. Almuchtar ‡. Alhadi Muhammed, frater Almuchtari. Deniqve ultimus Erraschid Alabbas.	43. Nuh †. Abdalmalec, f. Nuhi. [Regnabat 7 annos, 6 menses et 11 dies].		
345	956	46. Terræ motus in Rei et Halvan.				

Achschiditæ in Egypto et Syria.	Hamdanidæ in Haleb et Mosul.	Fathemidæ in Africa et Sicilia.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Morabithæ in Sahra.
	Alradhi billah donat Seif eddaulæ Ali urbem Haleb, et Nadser eddaulæ Hasan urbem Mosul.	22. Obeidallah †. Alimam Almandsur Alkaim beamr allah, f. Obeidallahi.			contrahit cum Abu-l-kasem Schiita (ɔ: Almandsur Alkaim &c. Fathemida.	
					23. Musa fugatur ad Sahra. Exercitus Fathemidæ expugnat Fes. Alemir Alkasem, f. Muhammedis, f. Alkasemi, f. Edrisi, plerasqve ditiones, excepta Fes, recuperat.	
24. Excutit imperium chalifæ.						
Bella inter Muhammedem et Hamdanidas.					31 (v. 28). Musa ‡. Succedit in Sahra *Abdallah*, f. *Musæ*. 32. Jahia, f. Edrisi ‡.	
34. Muhammed †. Abu-l-kasem Anugur, f. Muhammedis, administrante regnum Nigrita *Cafur*. Seif eddaula Hamdanida occupat Damascum, sed ejicitur.	34. Nadser eddaula bellat cum Buida Moez eddaula. Seif eddaula multa bella gerit cum Græcis.	34. Alkaim cet. † in Mahdia, qvæ tunc temp. a Mugalledo Alberberi obsidebatur. Abu-l-Dsaher Ismael Almandsur billah, f. Alkaimi. Almandsur profligat Alberberi: occupat magnam partem Siciliæ: condit urbem Mandsuria, ubi sedem figit.			37. Alkasem †. Abu-l-aisch Ahmed, f. Alkasemi, Canun (v. Cairuz) Alhasani.	
		41. Almandsur †. Abu Nezar Ahmed Almoez ledin Allah, f. Almandsuri.		+ Ceuta, Tanger, Fes, &c.	Preces in suggestis fundi jubet pro Abderrahman Ommijada, eiqve urbes Ceuta et Tanger cedere cogitur.	
					43. Abu-l-aisch †. Alemir Alhasan, f. Abu-l-aischi.	
49. Anugur †. Ali, frater Anuguri, a Cafur rex creatus.		49. Dux Almoezi Gauhar expugnat Segelmesa aliasqve urbes in Mæghrib.				

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Samanidæ in Transoxana et Chorasan.	Benu Sebuctegin s. Ghaznevidæ.	Dilemitæ.	Buidæ.	Achschiditæ in Egypto et Syria.	Hamdanidæ in Haleb et Mosul.
350	961	52. Moez eddaula luctum publicum de morte Huseini Bagdadi instituit. 54. Almutanabbi ‡.	50. Abdalmalec †. Mandsur, f. Nuhi. [Regnabat 15 annos et 9 menses].					51. Abu Feras, patruelis Seif eddaulæ capitur a Græcis.
355	965	56. Moez eddaula †. Succedit Az eddaula Bochtejar, f. Moez eddaula.			56. Veschmgir ‡. Bitun (بيتون) f. Veschmgiri.		55. Ali †. Cafur. 57 (v.56). Cafur †. Abu-l-Favares Ahmed, f. Alii.	55. Abu Feras liberatur e vinculis. 56 (v.57). Seif eddaula †. Succedit filius Saad Eddaula Abu-l-Maali. 57. Abu Feras ‡ in Hems.
360	970	63. Almothi lillah chalifatu se abdicat, et anno post †, natus 53 annos. Althaji lillah Abubecr Abd-al-carim, f. Almothi.		[Ghaznevidæ regnabant 172 annos].			58. Ahmed, f. Alii imp. dejicitur a Fathemidis. Gauhar. *Fathemidæ.*	58. Nadser eddaula †. Succedit filius Abu Taghallub.
365	975	67. Bochtejar ‡. Succ. Adhad eddaula, f. Rocn eddaula.	65. Mandsur † m. Scheval. Nuh, f. Mandsuri. [Regnabat 21 annos et 9 menses].	Sebuctegin, regnante Nuh, f. Mandsuri, Bocharam advenit una cum Abu Ishak, f. Albtekin (herois strenui), cujus hagib s. cubicularius erat. Qvum Abu Ishak a Samanida Ghaznæ præfectus creatur, res administrandas Sebuctegino tradit. AbuIshak paulo post adventum Ghaznam moritur, neqve ullum propinqvum ad imperandum aptum relinqvit. Hinc Sebuctegin ab exercitu imperator proclamatur.	66. Bitun †. Kabus (قابوس) f. Veschmgiri. Adhad eddaula eum regno pellit. Kabus ad Samanidas fugit, et 18 annos apud eos moratur, qvibus annis elapsis, imperio potitur Gorgianæ, Thabarestanæ, Mazanderanæ et Gilanæ. Has terras per qvindecim annos regit.	66. Rocn eddaula †. Adhad Eddaula summus emirus. *Fachr eddaula*, f. Rocni, Hamdanæ, et *Movajed eddaula*, f. Rocni, Isfahanæ præficitur.		67. Abu Taghallub bellat c. Adhad eddaula Buida, vincitur et 69 ‡.
370	980	72. Adhad eddaula †. Rerum potitur ejus filius Dsemdsam eddaula.	Regnum labascit.			73. Movajed eddaula †. [Vide Tab. chal. Abb.]		
375	985	76. Dsemdsam imperio dejicitur a fratre suo Scharf eddaula. 79. Scharf eddaula †. Succedit frater ejus AbuNadsr Baha eddaula.						

Okailidæ in Mosul, Anbar et Cufa.	Mervanidæ in Diarbecr.	Fathemidæ in Africa, Sicilia, Egypto et Damasco.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Edrisitæ in Marocco.	Moghravitæ in Marocco.	Morabithæ in Sahra.
				50. Abderrahman †. ALHACAM, cognom. ALMONTADSER, f. ABDERRAHMANI.	50. Abdallah, f. Musæ †. Succ. in Sahra ultimus eorum *Muhammed, f. Abdallæ*, qvi † anno 363.		
[Hæc dynastia omissa est a Damasceno].	[Hæc dynastia omittitur a Damasceno].	58. Almoez ledin Allah occupat Egyptum, et Kahiram condit. Damascum occupat.	Regnum labascit.			(Vide hist. Ali ben Abi Zerâ). *Zeiri* (زيري), f. *Abdallæ*, f. Tejadalat (تيادلت), f. Muhammedis, Alzenati, Almoghravi (المغراوي), anno 368 Zenatæ (زناتة) potitur, principatum HESCHAMI Ommijadæ agnossens. Deinde ceteras Marocci urbes occupat.	Deniqve Dsenhagitæ (anno incerto) regem sibi creant MUHAMMED ABU ABDALLAH, f. TIFAI (تيفاي). Posiqvam tres annos regnaverat, martyr occubuit in proelio contra Nigritas. Succedit gener Muhammedis JAHIA, f. IBRAHIMI, GODALITA (التجدالي).
		61. Almoez sedem suam ad Egyptum transfert. Præfectum Africæ constituit *Jusuf Belkin, filium Zeirii.*	Ali ben Fadhl, Karmathita expilat urbem Zebid, ibiqve mactat 4000 virgines.	63. + Marocco.	63. Alhacam terram occupat. 64. Alhasan captivus Cordubam ducitur. 65. Alhasan, permittente Alhacamo, ad Egyptum proficiscitur.		
		65. Almoez †. ABU-L-MANDSUR ALAZIZ BILLAH NEZAR, f. Almoezzi. Vota fiunt pro Alazizo in Mecca.		66. Alhacam †. HESCHAM ALMUVAJED BILLAH, f. ALHACAMI, puer decennis. *Almandsur ben Abi Amer* administrator regni.			
Okailitæ tribus Arabica. Primus regnat ABU-DZUVAD MUHAMMED, f. MOSAJJEBI, qvi anno 380 expugnat Mosul.		72. Alaziz sedat turbas in Damask ortas. 73. Præfectus Africæ Jusuf †, et successorem habet filium *Almandsur, f. Jusufi.*	71. Abu-l-gaisch †. ZEJAD (v. Abdalla, v. Ibrahim), f. ABI-L-GAISCH, infans. Regnum administratur a Hend, sorore ABI-L-GAISCH, et Raschid, servo Abi-l-gaisch, qvo mortuo, succedit Alhusein Ibn Salamah, vir egregius.		73. Alhasan, opitulante Alaziz Fathemida, regnum suum recuperare studet, sed anno 75 ‡ ab Heschamo Ommijada. *Ommijadæ Hispanici.*	77. + Fes, qvam sedem imperii sumit.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Samanidæ in Transoxana et Chorasan.	Benu Sebuctegin s. Ghaznevidæ.	Dilemitæ.	Buidæ.	Hamdanidæ in Haleb et Mosul.
380	990	81. Althai lillah chalifatu coactus cedit. Alkader billah Ahmed Abu-l-Abbas, f. Ishaki, f. Almoktaderi, natus anno 336. Omni potestate et auctoritate erat exutus, ut antecessor et successores.		Expeditionibus adversus Indiam susceptis multas arces expugnat, ejusqve res valde augescunt.			80. Regnum Mosulense evertitur. 81. Saad eddaula †. Abu-l-Fadhail, f. Saad eddaula. Lulu, regni administrator.
385	995		87. Nuh †. Abu-l-Hareth Mandsur, f. Nuhi. 89. Mandsur imp. movetur. Abdalmalec f. Nuhi. Jamin eddaulah Mahmud Ghaznevida eum e Chorasan expellit. Fugit Bocharam, ubi capitur ab Ilec Chan. Regnabat 8 menses et 27 dies. Ultimus horum erat Montadser, f. Nuhi.	87. Sebuctegin †. Ismael, f. Sebuctegini; imp. movetur. Mahmud, f. Sebuctegini. + Chorasan.		87. Fachr eddaula †. Magd eddaula Rustam, f. Fachr eddaula.	
390	999	93. Althai lillah †, natus 73 annos.		Mahmud a chalifa Alkader billah chlamyde sultanatus donatur, titulisqve Seif-eddaula et Jamin eddaula ornatur.			92. Abu-l-fadhail †. Abu-l-Hasan Ali et Abu-l-Maali Scherif, filii Abi-l-fadhail. 94. Lulu eos imp. movet.
395	1004		*Ghaznevidæ.*	Qvotannis expeditionem facit in Indiam prædasqve immensas agit.	Kabus imperio ab exercitu dejicitur forte anno 403. Felec Almaali Mutavagehri (فلك المعالي منوجهري) f. Kabusi.		99 (v. 400) Lulu †. Abu Nadsr Mandsur, f. Lului.
400	1009	3. Baha eddaula †. Succ. filius ejus Sultan eddaula.					
405	1014						6. Abu Nadsr imp. movetur. 7. Aziz elmolc Hamdanida a Hakimo, Fathemida Halebo præficitur. (Vide Merdasitas).

Okailidæ in Mosul, Anbar et Cufa.	Mervanidæ in Diarbecr.	Fathemidæ in Africa, Sicilia, Egypto et Damasco.	Zejaditæ in Jemen.	Ommijadæ in Hispania.	Moghravitæ in Marocco.	Morabithæ in Sahra.
	80. Bad †. Abu Ali, f. Mervani.				81 † Telmesan.	
					84. Zeiri condit urbem Vagdah (وجدة) eamqve sedem imperii facit. Bellum oritur inter Zeiri et Almandsur, administr. regni Ommijadici.	
86. Abu Dzuvad †. Husam eddaula Mokalled, frater Abu Dzuvadi.	87 (?). Abu Ali ‡. Mumahhid eddaula, frater Abi Ali.	86. Alaziz †. Alhakim beamr allah Mandsur, f. Alazizi. Eodem anno Almandsur, præfectus Africæ, †; successorem habuit filium *Badis*, f. *Almandsuri*.			87. Almandsur expugnat Fes. Zeiri fugit ad Dsenhagah (صنهاجة), eosqve tractus una cum Telmesan &c. occupat.	
91. Mokalled †. Kervasch, f. Mokalledi,				92. Almandsur ‡ in proelio c. Christianos in Hispania septentrionali.	91. Zeiri †. Almoez, f. Zeiri, regnum recuperat ab Almandsur, precesqve in suggestis instituit pro Heschamo et Almandsuro.	
				99. Hescham chalifatu movetur a patrueli suo *Muhammed*, f. Heschami, *Almuhdi*; hic vicissim a *Suleiman*, f. *Hacami*, et hic rursus ab illo. 0. Hescham restituitur. Muhammed ‡.		0. Jusuf, f. Taschfin nascitur in Sahra.
	2. Mumahhid ‡. Abu Nadsr Ahmed, frater Abi Ali.		2 (v. 3.) Alhusein †. Zejad †. Succedit infans Abdalla, regnum administrante amita ejus, et Margan, servo olim Alhuseini. Nefis (نفيس) et Negah servi Margani, v. Ann. Mosl.	3. Hescham imp. mov. a Suleiman, f. Hacami.		
		6. Badis † in Africa; succedit *Almoez Scharfeddaulah*, f. *Badisi*.	7. Nefis ‡ Abdallam ejusqve amitam. *Habessini e gente Negahi.*	7. Suleiman ‡ a Gairan Alkameri. Ali, f. *Hamudi*. Interregnum. 8. Ali ‡.		

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Benu Sebuctegin s. Ghaznevidæ.	Dilemitæ in Dilem s. Dejlem.	Buidæ.	Selgiukidæ in Rej, Isfahan et Bagdad.	Okailidæ in Mosul &c.	Mervanidæ in Diarbecr.
410	1019	11. Sultan eddaula mun. movetur. Succedit Moscharref eddaula, frater Sultan eddaulæ.				Selgiuk, f. Jakak (يغاق ɔ: arcus felicis), f. Lokmani, f. Nomani, f. Ejubi, a rege Turcarum Bighu Chau exercitui præficitur. Qvum vero emiri Bighui vitæ ejus insidiantur, fugit, sacraqve Islamismi amplectitur. Regibus Samanidarum auxiliatur. † in Gend. Filii ejus Arslan, Micail et Musa habitant in Nur bochara.		
415	1024	16. Moscharref eddaula †. 18. Succedit Gelal eddaula, f. Baha eddaula.						
420	1029	22. Alkader billah † mensi Dzulkada, nat. 86 annos. ALKAIM BEAMR ALLAH Abdallah Abu Gafar, f. Alkader billah, natus anno 391.	20. + Rej. 22. Mahmud †. MUHAMMED, f. MAHMUDI. 24. imp. movetur a fratre ABUSAID MASUD, f. MAHMUDI.	20. Felec Almaali †. ANUSCHIRVAN, f. Feleci sed regnum occupatur a Mahmud, f. Sebuctegini, Ghaznevida.	20. Magd eddaula capitur a Mahmud, Ghaznevida.	MICAIL, f. SELGIUKI. Micail cum sociis transferuntur ad Chorasan a Mahmud Ghaznevida. Lacerantur a Masud, f. Mahmudi.		
425	1033	Auctoritas Buidarum cadit.		*Ghaznevidæ.*	*Ghaznevidæ.*	Occupant urbem Thus.		
430	1038		Bella cum Selgiukidis ThoghrilBec et Davud. ÷ Chorasan. 32. Masud ‡. MUHAMMED iterum; eod. anno ‡. MAUDUD, f. MASUDI.			29 + Nisabur. THOGHRUL BEC MUHAMMED, f. MICAILI. 33. + Gorgan et Thabarestan. 34. + Chovarezm et Irak Pers.		
435	1043	35. Gelal eddaula †. 36. Abu Caligar Marzapan, f. Sultan eddaula, succedit.						

Merdasitæ in Haleb ab a. 414 ad annum 473.

13. Aziz elmolc ‡. Duo emiri Edsdsaheri, Fathemidæ, gubern. Haleb.

14. Dsaleh, f. Merdasi, Calbita, expugnat Haleb.

20. Dsaleh ‡ a Fathemida. Mahmud Nadsr, f. Dsalehi.

29. Mahmud ‡ a Fathemidæ duce Anuschtekin.

33. Tsamal, f. Dsalehi.

Fathemidæ in Africa, Sicilia, Egypto et Damasco.

11. Alhakim ‡. Abu-l-hasan Ali Edsdsaher billah, f. Alhakimi.

27. Edsdsaher billah †. Abu Tamim Almostandser billah Moad, f. Edsdsaher billah. [illegible]

35. Almoez, præfectus Africæ, imperium Fathemidarum detrectat, precesqve instituit pro chalifis Abbasidicis.

Habessini e gente Negahi in Jemen.

Negah, servus Margani anno 412, victo et occiso Nafiso, et dein occiso Margano, summæ rerum potitur. Negah monetas, suo nomine inscriptas, cudit.

29. Ali, f. Muhammedis Edsdsuleihi, sectæ Alidarum et chalifæ Egypti addictus, turbas movet, et castellum Mesar occupat, ubi viribus crescit.

Ommijadæ in Hispania.

14. Abderrahman, f. Heschami, Almostadsher billah; frater Muhammedis Almuhdii, sed eod. anno ‡. Muhammed, f. Abderrahmani, Almustacfi billah, sed 17 ‡. Jahia, f. Alii, f. Hamudi.

18. Hescham, f. Muhammedis, Almuktader billah.

22. Hescham imp. movetur. Ommijah, sed mox imp. movetur. Regnum in multas minores civitates dividitur, nempe:

Korthuba	Badajoz	Sevilla	Saragossa	Toletum	Deniam
Korthuba potitus est Abu-l-hasan Ali, f. Gahuri (جهور). 30 (v. f. 35). Ali †. Alvalid Muhammed, f. Ali.	*Badajoz* occupavit Abubecr, f. Muhammedis, f. Abdallæ, f. Muslemi, appellatus Ibn Alafthas, cogn. Almudsaffer.	*Sevillam* occ. Abu-l-kasem Muhammed, f. Ismaelis, f. Ebadi, Allachmi, Almoundzari.	*Saragossam* occupavit præfectus ejus Mondzar, f. Jahia, cui successit filius; qvo mortuo, ejus potitus est Suleiman, f. Muhammedis, f. Hudi, Algezami, cognom. Almustain billah.	*Toletum, Tortosam et Valenciam* occ. Ismael, f. Abderrahmani, cogn. Aldsafer behaul Allah.	*Deniam, Algazair et Almeriam* occ. Almugahid Abdalla Alameri. Morabithæ has urbes ann. 484 expugnabant.

Moghravitæ in Marocco.

22. Almoez †. Hemamah (حمامة), f. Almoezi; patruelis antecessoris.

24. Hemamah e Fes expellitur ab emiro in urbe Sala Tamim, f. Zemuri.

Tamim occidit in Fes 6000 Judæos, eorumqve opes rapit.

31 (v. ut alii, 29). Hemamah recuperat Fes. Tamim fugit ad urbem Schalah (شالة).

Morabithæ in Sahra.

29. Jahia sacrum iter ingreditur.

30. Jahia domum rediens, commendante Abu Omar Alfesi in Kairovan, *Abdallah*, *filium Jazini*, *Algozuli*, ad subditas sibi tribus in Islamismo accuratius edocendas, secum sumit. Ibn Jazin multos Godalitas convertit, qvorum

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Benu Sebuctegin &c.	Chovarezmschahi.	Selgiukidæ.	Okailidæ.	Mervanidæ in Diarbecr.	Merdasitæ in Haleb.	Selgiukidæ in Haleb et Damasco.
470	1077	LAH Abdallah Abu-l-kasem; f. Alkaimi.	72. Ibrahim in Indiam penetrat, domumqve venit spoliis onustus.			73. + Haleb.	72 Nadsr †. MANSUR, f. NADSRI. IbnElanbari administrator regni.	ut Abulf. Sabek, f. Nadsri). 73. Scharf eddaula expugnat Haleb.	f. ABKI (ابق) potitur Damasco. 71. Atsuz ‡ a Tutusch, fratre Malecschahi. TAU EDDAULA TUTUSCH pot. Damasco.
475	1082				77. Malecschah bellat c. Scharf eddaula, Okailida.	78. Scharf eddaula ‡ a Suleimano Selgiukida Asiæ min. IBRAHIM, frater Scharf eddaulæ, potitur Mosul.	78. Mandaur vincitur a Malecschah. *Selgiukidæ.*	*Okailidæ.*	79. KASIM EDDAULA AKSONKOR a Malecschah Halebo præficitur.
480	1087		81 (alii 492). Ibrahim †. ABU SAID MASUD, f. IBRAHIMI.	Decem viri ex hac gente regnabant per 138 annos.	82. + Bochara et Samarkand.				
485	1092	85. Malec Schah †. Sultanus Bagdadi creatur filius ejus qvinqvennis Mahmud. 87. Borkeiarok Bagdadi sultanus salutatur. Almoktadi †. ALMOSTADSHER BILLAH Ahmed Abu-l-abbas, f. Almoktadii.		*Anuschtekin.*	85. Malecschah †. MAHMUD, f. MALECSCHAHI. 86. BORKEJAROK, f. MALECSCHAHI. 87. Mahmud †.	86. Ibrahim ‡ a Tutusch. *Selgiukidæ.*			85. Tutusch occ. Hems et al. 87. Aksonkor ‡ a Tutusch. + Haleb. Tutusch bellat cum Borkejarok.
490	1096	90. Arslan, frater Malecschahi, ‡. Borkeiarok occup. Chorasanam. 92. Franci expugnant Hierosolymas.		90. MUHAMMED, f. ANUSCHTEKINI Chovarezmiæ præficitur. 91. ATSUZ, f. MUHAMMEDIS.	Bella inter Borkejarok ejusqve fratrem Muhammed.				88. Tutusch ‡. RIDHVAN, f. TUTUSCHI in Haleb et DUKAK, f. TUTUSCHI in Damasco. Theftekin atabecus Dukaki. Simultates inter fratres.
495	1101	98. Borkeiarok †. Succedit frater ejus Sultan Muhammed.			98. Borkejarok † in Jezdegerd prope Hamdan.				97. Dukak †. ARTASCH, frater Dukaki, Damasci potitur. THEFTEKIN occupat Damascum.

Ortokidæ in Maredin, Amed HedsnK.al.	Atabeci.	Selgiukidæ in terra Rum.	Fathemidæ in Africa et Egypto.	Danischmenditæ.	Habessinie gente Negahi in Jemen.	Korthuba.	Badajoz.	Sevilla.	Saragossa.	Toletum &c.	Morabithæ in Marocco, Sahra &c.
Ortok, f. Acsabi. mamlucus Malecschahi Selgiukidæ, ab hero urbi Halvan præficitur. 77. Ortok dux erat copiarum Malecschahi in bello c. Scharf eddaula. Ortok a Tutusch Hierosolymis præficitur.	*Kasim eddaula Aksonkor* mamlucus Malecschahi. 79. Halebo præfiscitur.	77. Suleiman expugnat Anthiochiam. 79. Suleiman ‡. Kilig Arslan, f. Suleimani.		hoc tractu reperta, dirhemos suo nomine inscriptos cudit. Oppugnans arcem Nicsar sagitta ictus, pro fide occumbit. Succedit filius ejus Almalec Alghazi Muhammed (Abulf. Cameschtekin ?).	73. Ali ‡ a filiis Negahi Seid et Gaijasch. Seid Alahval, f. Negahi, in imp. restitutus, sed 75 e Zebid pellitur ab Ahmed Almucarrem, f. Alii, rege Sanaæ. Seid ad Dahlac fugit. Ahmed urbi Zebid præficit avunculum suum *Asâd*, f. *Schahhabi*. 79. Seid Alahval recuperat Zebid. 81. Seid ‡ ab *Almucarrem*. Gaijasch, frater Seidi, post 6 mens. Zebid occupat.				75. Alfonsus obsidet Saragossam. 79. Alfonsus obsidionem Saragossæ solvit. Ahmed, f. Abdalmelec, cognomin. Almustandser billah. An. 502 urbs a Muhammed, f. Alhagi, Valenciæ ab Ali, f. Jusufi, Morabitha, præfecto, expugnatur. *Morabithæ.*	77 (v. f. 78). Alfonsus expugnat Toletum. Almamun fugit Valenciam, ubi ‡ a Kadio urbis Ibn Hugaf Alahuaf.	70. + Tanger. 74. + Vagdah, Tellmesan totusqve tractus usqve ad Algeriam. 75. Almutamed Sevillensis iterum opem implorat. 77. + Ceuta. Ali, f. Jusufi, nascitur. 79. Jusuf trajicit in Hispaniam. Christiani ap. Badajoz profligantur. Jusuf titulum Emir almuslemin sibi sumit. Filius ejus Abubecr †; hinc redit ad Marocco. 80. Abubecr, f. Omari, † in exped. c. Nigritas. 81. Jusuf ad Hispaniam it, sed paulo post redit.
83. Ortok ibi †. Ilghazi et Sokman, filii Ortoki, succedunt patri Hierosolymis. 89. Chalifa Misrensis Hierosolymis expellit Ortokidas.	87. Kasim eddaula Aksonkor ‡ a Tutusch.		84. ÷ Sicilia, a Rogerio expugnata. 87. Almostandser †. Abu-l-Abbas Ahmed Almustaali billah, f. Almostandseri. Afdhal, f. Bedi Algemali, administrator regni. Regnum labascit.			84. Almutamed imp. movetur a Jusuf, f. Taschfini. *Morabithæ.*	84. Amru imp. movetur et ‡ a Jusuf, f. Taschfini. *Morabithæ.*	84. Almutamed imp. movetur a Jusuf, f. Taschfini. *Morabithæ.*		84. Jusuf, f. Taschfini. *Morabithæ.*	83. Jusuf tertium ad Hispan. trajicit. + Granada et Malaga. Jusuf redit. 84. + Korthuba, Sevilla, Murcia &c.
91. Ilghazi et Sokman adsunt obsidioni Anthiochiæ. 95. Sokman potitur Ruha, HedsnKifa, dein Maredin et Nisibin. 97. Ilghazi prætor Bagdadi. 98. Sokman †. Ilghazi			95. Almustaali billah †. Abu Ali Mandsur Alamer biahcam allah, f. Almustaali. Afdhal regnum administrat.	93. Muhammed fundit Francos eorumqve regem Boemund capit.	98 (v. 500). Gajjasch †. Fatec, f. Gajjaschi.						96. Jusuf curat, ut sacramentum filio suo Ali Korthubæ dicatur. 98. Jusuf mortifero morbo corripitur.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Benu Sebuctegin s. Ghaznevidæ.	Chovarezmschahi.	Selgiukidæ.	Selgiukidæ in Haleb.	Theftekinidæ in Damask.
500	1106				Abu Schogâ Muhammed, f. Malecschahi.		
505	1111		8. Abu Said Masud†. Arslan Schah, f. Masudi. Frater ejus Behramschah turbas dat, opitulante S. Sangaro.		9. *Sultan Sangar*, f. *Malecschahi*, dominus Chorasanæ.	7. Ridhvan †. Alp Arslan, f. Ridhvani, Lulu urbem administrante. 8. Alp Arslan ‡. SultanSchah, frater Alp Arslani; Lulu administrat Haleb.	Abu Mandsur Theftekin (Abulf. Togtekin), comes Tutuschi in bellis c. Borkejarok, vitricus et atabecus Dukaki, f. Tutuschi, occupat Damascum (vide supra). Theftekin socius Francorum.
510	1116	11. SultanMuhammed †. Succedit filius Sultan Mahmud. 12. Almostadser billah †. Almostarsched billah Alfadhl Abu Mandsur, f. Almostadsheri.	12. Arslan Schah‡. Behramschah, f. Masudi.		11. Muhammed †. Abu-l-kasem Mahmud, f. Muhammedis. 13. Sultan Sangar supremus sultanus pronunciatur.	11. Lulu ‡. Halebenses, metu Francorum ducti, urbem tradunt Ilghazio, Ortokidæ, qvi filio Husam eddin Temrtasch eam dat gubernandam.	
515	1121					*Ortokidæ deinde Atabeci.*	
520	1126						20. Theftekin confligit c. Francis. 22. Theftekin †. Tag-elmoluc Abu Said Buri, f. Theftekini.
525	1130	25. Sultan Mahmud †. 26. Frater ejus Sultan Masud succedit. 29. Almostarsched ‡ a Batenitis. Alraschid billah Mandsur ibn Gafar, f. Almostarschedi.			25. Mahmud †. 26. Sultan Abu Thaleb Thoghrul, f. Muhammedis a Sangar regno in Hamdan præficitur. Bellat cum fratribus suis Masud et Davud, eosqve vincit, sed 28 †. Abu-l-feth Masud, f. Muhammedis.		26. Tagelmoluc ‡ a Batenitis. Schems-elmoluc Abu-l-feth Ismail, f. Tag-elmoluci. 29. Schems-elmoluc ‡. Schehab-eddin Mahmud, frater Schems-elmoluci.

Ortokidæ in Maredin &c.	Atabeci in Mosul et Haleb.	Selgiukidæ in terra Rum.	Fathemidæ in Africa et Egypto.	Danischmenditæ in Sivas &c.	Habessini e gente Negabi in Jemen.	Morabithæ in Sahra, Marocco et Hispania.	Muvahheditæ in Marocco.
potitur Maredin. Ibrahim, f. Sokmani, pot. Hedsn Kifa.		0. Kilig Arslan ‡. Masud, f. Kilig Arslani.	1. Tamim, præfectus Africæ †. Succedit *Jahia*, f. *Tamimi*.		Turbæ inter Gajjaschi filios.	0. Jusuf †. Emir almuslemin Ali, f. Jusufi. 2. Proelium c. Alfonso. Sancho, f. Alfonsi, ‡. + Saragossa.	(Vide hist. ben Abi Zerâ).
			3. Franci expugnant Tripolin Syriacam. 4. Balduinus Egyptum impetit, sed perit.		3. Fatec †. Almandsur, f. Fateci, puer.	3. Ali expeditionem in Hispaniam facit. Frustra Toletum obsidet.	Auctor hujus dynastiæ *Muhammed ben Tumrot*, *Almuhdi*, Dsenhagita, ad Aliu genus suum referens, ad orientem, ut plenius literis imbuatur, proficiscitur, unde anno 508 ad Mæghrib revertitur. Ubicunqve venerit, concionatur, impiosqve arguit. In Telmesan asseclam sibi adjungit Abdelmumen, f. Ali, hominesqve a Morabithis clam abalienat. A Telmesan se confert ad Fes, inde anno 514 ad Marocco, ubi in solenni colloqvio doctos ad silentium adigit. Urbe expulsus fugit ad regionem Tinmal, ubi anno 515 Abdelmumen aliiqve novem socii dein plus qvam 20000 homines sacramentum ei dicunt.
			9. Jahia, præfectus Africæ †. Succedit *Ali*, f. *Jahiæ*.		Ibrahim, f. Gajjaschi, et Abdalvahed, f. Gajjaschi, patrui Almandsuri, turbas movent.	8. Muhammed, f. Alhagi ‡ in expeditione ad Barcelon. Barcelona vastatur.	
11. Ilghazi potitur Haleb.						12. Christiani Saragossam expugnant. 13. orientalem Hispaniæ partem occupant. Ali in Hisp. trajicit.	
15. Ilghazi Miafarekinam accipit a Mahmud Selgiukida. 16. Ilghazi †. Husam eddin Temrtasch, f. Ilghazii, Maredinæ: *Suleiman*, f. *Ilghazii*, Miafarekinæ imperat.			15. Afdhal ‡. Ali, præfectus Africæ †. Succ *Hasan*, f. *Alii*. 18. Franci Tyro potiuntur.			15. Ali redux, Hispaniæ fratrem suum *Tamim* præficit. 20. Tamim †. Succ. *Taschfin*, f. *Ali*, qvi multas urbes arcesqve recuperat.	16. Exercitus ab Ali Morabitha contra eum missus funditur. Numerus asseclarum ejus incredibiliter crescit.
	21. Emad eddin Zengi, f. Kasim eddaulæ, prætor (شحنة) Bagdadi; paulo post urbi Mosul præficitur. Mahmud Selgiuk. ei educandum committit fil. suum Furuch Schah, unde nomen Atabec. 22. + Haleb et Manbega. 23. + Hamat.		24. Alamer beahcâm Allah ‡. Alimam almaimun Abd almogid Alhafids ledin Allah, patruelis antecessoris. 26. Vezirus Abu Ali, f. Afdhali ‡.	28. Muhammed Francis magnam infert cladem.			24. Exercitus Ali Morabithæ funditur prope Marocco. 24 (v. 25). Muhammed Almuhdi † in Tinmal. Abdelmumen, f. Ali. 26. + Tadzla (تادلا) Draah et Sala. 28. Abdelmumen appellatur emir elmuslemin.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Benu Sebuctegin s. Ghaznevidæ.	Ghuridæ v. Ghauridæ in Ghaur et Ghazna.	Chovarezmschahi.	Selgiukidæ in Hamdan.	Thestekinidæ in Damasco.	Ortokidæ.
530	1135	30. movetur chalifatus. Almoktafi liamr Allah Muhammed Abu Abdallah, f. Almostadsheri.		Ghuridæ erant e Turcis Chathajæ (الخطا). Habitabant jam antiqvitus (cfr. Gihan Numa T. I. p. 259) montes Ghauri (الغور) in Transoxana. Initium rerum eorum erat a. 545; finis vero a. 609 (al. 605).	33. Atsuz a S. Sangar regno pellitur; sed in gratiam iterum receptus, regnum recuperat.		33. Schehabeddin ‡. Abu-l-mudsaffer Muhammed, frater Schehabeddini. 34. Abu-l-mudsaffer †. Mogir eddin Abk, f. Abu-l-mudsafferi. Moin eddin atabecus regni.	
535	1140					36. Proelium inter Sultan Sangar et Turcas Chathajenses, in qvo ille vincitur.		
540	1145							
		43. Franci obsident Damascum, sed profligantur a Nureddin et Ghazi, filiis Zengii.					44. Moin eddin †.	
545	1150	47. Sultan Masud †. Succedit ejus fratruelis Muhammed. Potentia Selgiukid. labascit.	47. Bellum c. Muhammede (genero suo), Suri (Surun) et Alaeddin, Ghuridis (Ghauridis). 50 (Al. 48). Behramschah †. Abu Schegia (شجاع) Chosruschah, f. Behramschahi. Chosruschah fugit ab Alaeddin Ghurida ad Lahavor. Chosruschah † a. 555, v. ut alii, a. 577. Succedit filius Malicschah (qvod alii negant).	Primus eorum rex inclaruit 45. Seif eddin Muhammed, f. Alhuseini ‡ a socero Behramschah. Surun, f. Alhuseini. ‡ a Behramschah. Alaeddin, f. Husseini Gehansuz (جهانسوز). + Ghazna, cui præficit fratrem suum Seifeddin. ÷ Ghazna. Chosruschah fugit et Ghazna recuperatur. Alaeddin cognominabatur sultanus maximus. Super caput portabat الغبة والطير pro more Selgiukid.		47. Masud †. Sultan Malecschah, f. Mahmudis. Imp. dejicitur a veziro بلنكري. Sultan Abu Schoga Muhammed, f. Mahmudis. 48. S. Sangar capitur a Turcis Ghoz (Uzis). 51. S. Sangar evadit e captivitate. 52. Sangar † in Meru in Chorasan. 54. Muhammed †. Suleiman, f Muhammedis, patruus antecessoris. 56. Suleiman ‡. Sultan Rocneddin Abu-l-modsaffer Ars-		47. Temrtasch †. Nagm eddin Alpi, f. Temrtasch.
550	1155				[Atsuz regnavit 60 annos]. 51. Atsuz †. Arslan Schah, f. Atsuzi. 52. + Chorasan (?).		49. Nur eddin Mahmud, f. Zengii, occupat Damascum. *Atabeci Halebenses.*	
555	1160	54. Sultan Muhammed †. Succedit Arslanschah, f. Thoghruli. 55. Almoktafi †. Almostangedbillah Jusuf Ibn Almodsaffer, f. Almoktafii.	*Ghuridæ.*	56. Alaeddin †. Ghajatseddin, fratruelis Alaeddini. (Hic omittetur a Damasceno).				(ann. incerto) Kothbeddin Ilghazi, f. Alpii.

Atabeci in Mosul et Haleb.	Selgiukidæ in terra Rum.	Fathemidæ in Egypto.	Ejubidæ in Egypto et Syria.	Danischmenditæ in Sivas, Nicsar &c.	Habessini e gente Negahi in Jemen.	Muhditæ Himjaritici in Jemen.	Morabithæ in Sahra, Marocco et Hispania.	Muvahheditæ in Marocco et Hispania.
					31. Almandsur †. Fatec, f. Almandsuri. Fatec, f. Muhammedis, f. Fateci, f. Gajjaschi.		30. Taschfin proelio fundit Christianos.	
32. + Hems. 33. + Baalbec. 34. obsidet Damascum, sed frustra.							32. Taschfin ad Marocco redit. 33. Ali curat, ut sacramentum filio suo Taschfino dicatur.	34. Taza aliæqve urbes. 36. Abu Jakub Jusuf, f. Abdelmumeni, nascitur.
				37. Muhammed †. Nedsam eddin Abu-l-modsaffer Baghi Badsan, f. Muhammedis.			37. Ali †. Taschfin, f. Ali. Continue ab Abdelmumen, Muvahhedita, huc illuc pulsus, deniqve apud Oran anno 539 ex rupe delapsus perit. Ishak, f. Ali, frater Taschfini.	39. + Oran et Telmesan. Exercitum mittit ad Hispaniam. 40. + Fes, Sevilla, Malaga &c. 41. + Aghmat, Tanger, Marocco.
39. + Ruha &c.								
41. Emad eddin Zengi ‡. Succedit Seif eddin Ghazi, f. Emad eddini, in Mosul: Nur eddin Mahmud, f. Emad eddini, in Haleb.		43. ÷ Africa. Franci occupant Mahdia. Hasan fugit. 44. Alhafids ledin Allah †. Abu-l-kad Edsdsafer billah Ismael, f. Alhafidsi.				(Vide hist. Abderrahmani Arrabiâ). Regnabant per 15 annos in Jemen.	41. Ishak ‡ ab Abdelmumen.	43. + Segelmesa, Micnesa, Korthuba, Ceuta. 46. + Algeria, Bona &c. Abdelmumen magnum exercitum, duce Abu Hafds, ad Hispaniam mittit. + Almeria.
44. Seifeddin †. Succedit frater ejus Kothb eddin Maudud.		48. Franci expugnant Ascalon.				Muhdi Himjarita e pago Jemenensi Anbara in littore Zebidæ sito erat oriundus, cet. v. in Ann. Mosl. T. III, p. 567.	*Muvahheditæ.*	47. + Bugaja, unde Ibn Hammad fugit. 52 (v. f. 57). + Granada.
Nureddin bellat c. Francis. 49. Nur eddin expugnat Damascum.		49. Edsdsafer billah ‡ a veziro. Alfaiz be nadsr Allah Isa, f. Edsdsaferi.	Numero erant decem, novem viri et una femina, qvi per 80 annos regnabant.					53. Abdelmumen Mahdiam (qvam Siculi pulso rege Hasan, f. Ali, anno 544 expugnarant) obsessurus it. + Kairvan.
52. Nureddin occupat Baalbec.	51. Masud †. Kilig Arslan, f. Masudi. Dividit regnum inter filios suos.	55. Alfaiz †. Abu Muhammed Aladhid ledin Allah Abdallah. Vezirus ejus erat طلايع ابن رزيك	Deveniebant a Curdis Ravaditis. Ejub, pater Salaheddini, erat in famulitio Zengii, dein Baalbecæ ab eo præficiebatur; exspirabat a. 568.		53. Fatec ‡. 54. Ali, f. Muhdi, regnum Jemenense occupat. *Muhditæ.*	54. Ali, f. Muhdi Zebid expugnat, sed eod. anno †. Muhdi, f. Ali.		54 + Tunis. 55 + Mahdia et tota Africa. 56 Abdelmumen trajicit in Hispaniam. Alfonsus vincitur. + Badajoz.
		56. hic ‡. Succ. filius *Aladel*. 58. hic ‡. Succ. *Schaver*.				58. Muhdi †. Abdalnabi, f. (v. forte frater) Muhdi.		58. Abdelmumen †. Abu Jakub Jusuf, f. Abdelmumeni. 59. Ibn Drâ Dsenhagita turbat, sed ‡.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Ghuridæ in Ghaur et Ghazna.	Chovarezmschahi.	Selgiukidæ in Hamdan.	Ortokidæ.	Atabeci in Mosul et Haleb.
560	1164		Frater Ghajatseddini Schehabeddin aliqvot jam tenuit regni provincias.		LAN, f. THOGRULI, f. *Muhammedis*.	62. FACHR EDDIN KARA ARSLAN, f. DAVUDI, f. SOKMANI, dominus Hedsn Kifæ †. Succedit filius NUREDDIN MAHMUD.	62. Nureddin ad Egyptum mittit exercitum, duce Asd eddin Schircuh.
565	1169	66. Almostanged billah ‡. ALMOSTADHI BEAMR ALLAH Hasan Abu Muhammed, f. Almostangedi. 67. Auctoritas Abbasidarum agnoscitur in Egypto.		68. Arslan †. SULTAN SCHAH MAHMUD, f. ARSLANI.			65. Kothbeddin dom. Mosulæ †. Succ. filius SEIFEDDIN GHAZI. 68. Nureddin bellat c. Kilig Arslan. 69. Nureddin †. Succ. Damasci filius ALMALEC EDSDSALEH ISMAEL.
570	1174	71. Arslanschah †. Succedit filius Thoghrul.		Mahmud bella gerit cum fratre suo Tacasch.	71. Arslan †. SULTAN THOGHRUL, f. ARSLANI. Conflictus inter Thoghrul ejusqve fratrem Kizil Arslan. Kizil Arslan ‡.		70. Saladinus expugnat Damascum, Hems et Hamat.
575	1179	75. Almostadhi †. ALNADSER LEDIN ALLAH Ahmed Abu-l-Abbas, f. Almostadhii.					76. Seifeddin †. Succed. filius AZ EDDIN MASUD in Mosul. 77. Almalec edsdsaleh †. Succ. in Haleb AZ EDDIN, dominus Mosulæ, qvi fratri suo EMAD EDDIN ZENCI Halebum permittit.
580	1184					80. Ilghazi †. BULUK, f. ILGHAZII. Bellat cum Ejubidis. Nidsam eddin Elbakasch administrator regni. 81. Nureddin, dom. Amedi et Hedsn Kifæ †. Succedit filius KOTHB EDDIN SOKMAN.	79. Salaheddin Halebum rapit. Emadeddin accipit pro Halebo Sangar, Nisibin &c.
585	1189			89. Mahmud †. ALAEDDIN TACASCH, f. ARSLAN SCHAH.			89. Az eddin Masud, dom. Mosulæ †. Succedit filius ARSLANSCHAH.

Selgiukidæ in terra Rum.	Fathemidæ in Egypto.	Ejubidæ in Egypto Syria et Jemen.	Danischmenditæ in Sivas, Nicsar &c.	Muhditæ Himjaritici in Jemen.	Ejubitæ in Jemen.	Muvahheditæ in Marocco, Africa et Hispania.
				Abdalnabi imp. movetur a fratre suo *Abdallah*, sed in imp. restituitur.		61. Jusuf, f. Munghafad turbat, sed ‡ a. 62. 63. Jusuf appellatur Emir almumenin. Successores eodem titulo utuntur.
			62. Baghi Badsan †. Almugahid Gemal Alghazi.			
	64. Asd eddin Schircuh capit Egyptum, occidit Schaverum et vezirus creatur, sed mox †. Salaheddin vezirus creatur.	Mortuo Schircuh, patruo Salaheddini, hic vezirus Nureddini apud Fathemidam Aladhid nuncupatur.	Selgiukidæ Asiæ minoris regnum frangunt.			65. Jusuf ad Hispaniam fratrem suum Abu Hafds c. magno exercitu mittit. (Cfr. hist. IbnBesam). 66. Jusuf trajicit in Hispaniam.
	67. Aladhid †. Salaheddin rerum potitur.	67. Aladhid †. Almalec alnadser Salaheddin Jusuf, f. Ejubi, sp. legatus Nureddini, imperium opesqve Aladhidi rapit.	Almugahido succedunt: Almalec Ibrahim, patruus Almugahidi: Abu-l-fad Ismael, f. Ibrahimi: Ultimus erat Dsu-l-nun ben Muhammed.			67. Exstruit cathedrale Sevillense.
	Ejubidæ.	69. + Jemen. 70. + Damask, Hems et Hamat.	*Selgiukidæ Asiæ minoris.*	69. *Turanschah*, f. *Ejubi*, a fatre Salaheddino missus, terram Jemenensem occupat, atqve Abdalnabi captivum ducit.	69. Fachr eddin Turanschah, f. Ejubi. Expugnat Zebid. 70. + Sanaa et Aden. Deinde Turanschah, præfectis urbium Jemenensium constitutis, ad Egyptum redit.	71. Jusuf redit ad Marocco.
		73. Vincitur a Francis.				
		78. Vexat Francos in Syria. 79. + Haleb. 81. Az eddin, dom. Mosulæ, se Salaheddino submittit. 83. Salaheddin, Francis profligatis, Hierosolymam expugnat, Francosqve lacerare pergit.		*Ejubidæ, regibus Egypti Ejubiticis obnoxii.*	76. Turanschah † Alexandriæ. 78. Abu-l-fevaris Seif elislam Toghtekin, f. Ejubi, a Salaheddino ad Jemen missus, turbas bellaqve intestina a præfectis ibi excitata, sedat.	77. Ibn Merdenisch, dominus orientalis partis Hispaniæ †. Jusuf ejus terram occupat. 78. Filius Jusufi Esseid Abubecr excurrit c. Christianos usqve ad Toletum. Schanschu (شانشو), pater clitellarum dictus ‡. 80. Jusuf trajicit in Hispan. obs. urbem Schatrin (شنترين) in occident. Hisp. parte. Jusuf ‡. Jakub, f. Jusufi, Almandsur *bifadhl Allah*.
88. Kilig Arslan †. Ghajats eddin Caichosru, f. Kilig Arslani.		87. Franci Acca potiuntur. 88. Salaheddin inducias c. Francis facit. 89. Salaheddin †. Alaziz Emadeddin Abu-l-feth Otman, f. Salaheddini.				83. Jakub expugnat rebellem urbem Kafdsah (قفصة) in Africa. 85. Jakub expedit. facit in Hispaniam.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Ghuridæ in Ghaur et Ghazna.	Chovarezmschahi.	Selgiukidæ in Hamdan.	Ortokidæ.	Atabeci in Mosul.	Selgiukidæ in terra Rum.
590	1193	90. Thoghrul ‡ a Chovarezmschah.			90. Thoghrul ‡ a Chovarezmschah.	94. Buluk adhuc in vivis est.		
595	1198	96. Gravissima fames in Egypto.	99. Ghajatseddin †. Schehabeddin Abu-l-Modsaffer, frater Ghajatseddini.	96. Tacasch †. Alaeddin Malicschah, f. Tacaschi. Vincit rebellem suum fratrem Hendu Chan, cui Ghajatseddin Ghurida opem tulit.	*Chovarezmschah.*	Ortok Arslan, frater Buluki. 97. Kothbed-Sokman, dom. Amedi et Hedsn Kifæ †. Succedit frater Almalec Edsdsaleh Nadser eddin Mahmud.		
600	1203	0. Franci prædantur urbem Fuh in Egypto. 1. Franci occupant Constantinopolin eamqve tenent ad a. 660.	2. Schehabeddin ‡. Bahaeddin Schah, Schehabeddini nepos ex sorore, obit ante imp. acceptum. Gelaleddin et Alaeddin, f. Bahaedd. Imp. moventur. Mahmud, f. Ghajatseddini occiditur a Chovarezmschah a. 605.			1. Elbakasch †.		
605	1208						7. Arslanschah †. Elmalec elkaher Az eddin Masud, f. Arslanschahi, sub tutela Bedreddin Lulu.	7. Ghajatseddin ‡. Caicavus, f. Ghajatseddini.
610	1213		*Chovarezmschah.*					10. Caicavus ‡. Ala eddin Caicobad, frater Caicavusi.
615	1218			17. Malicschah a Genkizchan regno pulsus † in Tabarestan. Gelaleddin Mancberni, f.		18. (v. 19) Nadser eddin Madmud, dom. Amedi et Hedsn Kifæ †. Succedit filius. Almalec Almasud,	15. Elmalec elkaher †. Nureddin Arslanschah, f. Elmalec elkaheri. 16. Nadser eddin Mahmud, frater Nureddini. 19. Bedr eddin Lulu.	Milites Chovarezmschahi ap. eum stipend. faciunt. Principi Egypti in matrim. dat filiam suam. † Alaja.

Ejubidæ in Egypto et Syria.	Burakidæ in Kerman.	Genkizchan.	Otsmanni.	Ejubidæ in Jemen.	Muvahheditæ in Maracco, Africa et Hispania.	Merinitæ in Mæghrib.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
	Regnabant ab anno 621 ad annum 706. Numero 9 erant; primus Burak (براق), cubicularius Cuchafi (كوخاف) sultani Chatæ, ab hoc pacem conciliandi causa mittebatur ad Chovaresmschah, qvi eum, benevolentia ductus, apud se detinebat, provinciæqve Kerman præficiebat.	Genkizchan in famulitio erat apud regem Chathæ *Avenc* (اونك) *Chan*, sed inimicitia inter eos oriebatur. G. anno 599 chanum occidit, ejusqve opes rapit. Ao. 601 vincit sultanum Chathæ et Sinæ *Altun* (التون) *Chan*, ejusqve regnum occupat. Sedem imperii figit in urbe Karakyrym (قرقروم).			91. Jakub trajicit c. magno exercitu in Hispaniam, magnaqve strage fundit Christianos. 92. + Salamanca, aliæqve multæ urbes.		Hafdsitæ genus suum ad chalifam Omar, f. Chattabi, referebant.
				93. Thoghtekin †. Almoez, f. Thoghtekini.	93. Rabath alfath (رباط الفتح) conditur.		
					94. Jakub redit ad Marocco.		
95. Alaziz Otsman †. Almandsur Muhammed, f. Alazizi.					95. Jakub †. Abu Abdallah Muhammed Alnadser, f. Jakubi.	(vide hist. Abdallæ ben Abi Zera). Merinitæ (pars tribus Zenatitarum (زناتة), stirpe Arabum) in deserto inter Zab et Segelmesa nomadicam degebant vitam. Greges suas æstate in Mæghrib pascere, autumno ad desertum reverti solebant. Anno autem 610, qvum compererant, vires Muvahheditarum (clade Alikabense) fractas esse, Sahra relicta, ad Mæghrib migrabant. Anno 613 duce emir almumenin Abu Muhammed Abdelhak, f. emiri *Abi Chaled*, in Rabath Taz descendebant.	*Abu Hafds Omar*, socius et amicus Ibn Tomruti et Abdalmumeni, magna auctoritate pollebat.
96. imperio movetur a patruo Almalec Aladel, f. Ejubi, dom. Damasci.							
					98. Jahia Almajorki Morabitha turbat in Africa. Alnadser contra eum it.		
99. Aladel fundit Francos in Syria; principatum exercet super regulos Ejubiticos in Syria.				99. Almoez ‡. Alnadser, f. Thoghtekini, puer, atabeco *Sonkoro*.	0. Alnadser occupat Majorcam. Almajorki in Sahra refugit.		
					1. Alnadser recuperat Mahdia, Africæqve præficit *Abu Abdalvahid*, f. *Abubecri*, f. *Hafdsi*.		1. Alnadser Muvahhedita Africæ præficit *Abdelvahid*, f. *Abi Hafds* vel (ut ben Abi Zera) *Abu Abdalvahid*, f. *Abubecri*, f. *Hafds*.
			Suleiman Schah sultanus in Mahan prope Balch.	7. Atabecus Sonkor †. *Ghazi*, f. *Gabrielis* succedit.	7. Alnadser expedit. facit in Hispaniam.	(Abdelhak ejusqve successores tit. emir almumenin utebantur).	
					9. Alfonsus magno proelio ap. arc. *Alikab* (العقاب) *Alnadserum vincit*.	Jusuf Almostandser Muvahhedita contra eos mittit copias, qvæ profligantur.	
					10. Alnadser veneno ‡. Abu Jakub Jusuf Almostandser billah, f. Alnadseri. Alfonsus qvam plurimas Hispaniæ urbes occupat.		
			11. expulsus a Genkizchano tendit ad Asiam minorem, sed perit in Euphrate.	11 (v. 9). Alnadser ‡ a Ghazi. Ghazi, f. Gabrielis, sed post 6 menses ‡. *Mater Alnadseri* per 6 menses regnum gubernat. Suleiman, f. Schahinschahi, imp. movetur ab Almalec Almasud Salaheddin Jusuf, f. Alcamel, f. Aladel, regis Egypti.	Regnum labascit.		
14. bellat c. Francis.						14. Abdelhak ‡ in proelio c. tribu Arabica Rejah (رياح). Abu Said Otsman, f. Abdelhaki. Multæ tribus se ei submittunt.	
15. Almalec Aladel †. Almalec Alcamel Muhammed, f. Aladeli.		15. Genkizchan movet contra terras Islamismi; expugnat Gend, Endagian, Marghitsán in Transoxana. + Turkestan. vastat Bochara et Samarkand. + Chora-					

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Chovarezmschahi.	Ortokidæ.	Atabeci in Mosul.	Selgiukidæ in terra Rum.	Ejubidæ in Egypto et Syria.	Burakidæ in Kerman.
620	1223	22. Alnadser ledin allah †. EDSDSAHER BEAMR ALLAH Muhammed Abu Nadsr, f. Alnadseri.	Malicschahi. Gelaleddin bellat c. Tartaris, sed victus et fugatus, postqvam uxores liberosqve occiderat et in Gihon immerserat, in montem Curdorum adscendit, ubi 628 ‡.					
625	1227	23. Edsdsaher †. ALMOSTANDSER BILLAH Mandsur Abu Gafar, f. Edsdsaheri.				+ Aderbigian et Camach.		
630	1232		*Tartari.*	29. Almalec Almasud ab Almalec Alcamel, Ejubida, imperio movetur.	[28. Damascenus ait, dynastiam Atabecor. h. a. interiisse].		29. + Amed et Hedan Kifa. 31. bellat c. Alaeddin Selgiukida.	
635	1237			37. Ortok Arslan †. ESSAID NEGM EDDIN GHAZI, f. ORTOKI.		34. Alaeddin †. GHAJATSEDDIN, f. ALAEDDINI. Status regni corrumpitur.	35. Præfectus Damasci Almalec Alaschraf †. + Damask. Alcamel †. ALMALEC ALADEL ABUBECR, f. Alcameli. 37. Aladel Abubecr imp. movetur. ALMALEC EDSDSALEH NEGM EDDIN EJUB, f. Alcameli.	33 (?). Burak †. SULTAN ROCN EDDIN MOBAREC, f. Buraki.
640	1242	40. Almostandser †. ALMOSTADSEM BILLAH Abdallah Abu Ahmed, f. Almostandseri.					42. Ejub Palæstinam et 43 Damask eripit Almalec Edsdsaleh Ismael, regulo Damasci. 45 (v. 44). Aladel Abubecr ‡. Ejub magnum sibi cogit numerum *Mamlucorum Bahariticorum*.	
645	1247						47. Ejub † Mandsuræ. ALMALEC ALMOADSDSEM TURAN SCHAH, f. Ejubi, dominus Hedan Kifæ. 48. Turan Schah Francos vincit, et	

Tartari Genkizchanidæ.	Otsmanni.	Ejubidæ in Jemen.	Resulitæ in Jemen.	Muvahheditæ in Marocco, Africa et Hispania.	Merinitæ in Mæghrib.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
san et Irak Pers. In Chorasana morbo correptus ad Karakyrym revertitur, ubi anno 624 †. Relinqvit filios: *Gaghtai* (جغتاي), *Uctai*, *Gorgian*, *Cacan*, *Urchan* et successorem Tulichan.	-	20. Almalec Almasud expugnat Meccam. 25 (v. 26). Almalec Almasud Meccæ †. Ultimus erat Ejubida in Jemen.	Almalec Almasud, Meccam profecturus, proregem constituit *Alin*, f. *Resuli*, Turcomannum.	20. Almostandser †. Abu Muhammed Abdalvahid, f. Jusufi, f. *Abdelmumeni*. 21. Abdalvahid chalifatu movetur et ‡. Abu Muhammed Abdallah Aladel, f. Jakubi, patruelis antecessoris; sed præfecti Africæ et Hispaniæ imp. ejus detrectant. 24. Aladel ‡. Jahia, f. Abi Abdallah, Almostadsem billah. Christiani Majorcæ potiuntur. 26. Jahia imp. motus, ad montes fugit, unde crebro in reg. Maroccanam excurrit. Abu-l-ola Edris Almamun, f. Jakubi.	20. Otsman subigit terram Fazaz (فازاز).	23. Abu Zacaria Jahia, excusso imperio Muvahheditarum, titulum sibi sumit Emir almumenin.
		Resulitæ.	30. Almandsur Nureddin Omar, f. Alii, Jemen, Hadramaut et Mecca potitur.	28. *Ibn Hud Ali Almotavakkel*, ditioni Muvahheditarum in Hispania præfectus, imperium eorum prorsus excutit. 29. Almamun †. Abu Muhammed Abdalvahid Erraschid, f. Almamuni.		
				33. Jahia ‡.		
			35. Ejubidæ Egyptii Meccâ pelluntur.			
Hulacu, f. Tulichan, imperat utriqueIracæ, Mosul, Gezira, Diarbecr &c.						
					38. Otsman ‡. Abu Màruf Muhammed, f. Abdelhaki.	
				40. Erraschid †. Abu-l-hasan Ali Essâid Almutadhed billah. Merinitæ apparent.	42. Muhammed ‡ in proelio c. Muvahheditis. Abu Jahia, f. Abdelhaki.	(ante annum 643) Abu Zacaria †. Muhammed Almuntadser, f. Abi Zacaria.
				43. Abu Jahia, f. Abdelhak, occupat Micnasa, sed Essaid eam recuperat. *Jeghmerasen* (يغمراسن) *Ben Zejan* occupat Telmesan.	46. Abu Jahia expugnat Micnasa, Rabath Taz, Fes &c. Fessani autem mox ab eo desciscunt.	
			47 (v. 48). Almansur ‡. Almodsaffer, f. Almandsuri.	46. Essâid ‡ apud Telmesan. Abu Hafds Omar Almurtadhi, f. Abi Ibrahim.	47. Abu Jahia vincit Jeghmerasen. 48. Fessani urbem ei dedere coguntur. 49. Abu Jahia expugnat urbem Sala.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici.	Ortokidæ.	Atabeci in Mosul.	Selgiukidæ, in terra Rum.	Ejubidæ in Egypto et Syria.	Baharitæ in Egypto et Syria.
650	1252		53. Essaid Negm eddin †. Almalec Almodsaffer Kara Arslan, f. Essaid Negmeddini.		54. Ghajatseddin ‡. Ala eddin Caicobad, f. Ghajatseddini.	S. Ludovicum capit. Turan Schah ‡. Schagar eddor, vidua Ejubi, qvæ atabeco suo Az eddin Ibec nubit. Almodsaffer eddin Musa ultimus ex hac gente, imperio movetur a. 652 ab Azeddin Ibec.	Mamluci erant Turcici a Negm eddin Ejub, Ejubida, rege Egypti, emti, et ad Egyptum ducti, vide Ejubid. Numero erant 24, qvi per 164 annos Egypto maximæque Syriæ parti imperabant. 52. Sultan Almoez Az eddin Ibec, vide Ejubid.
655	1257	56. Hulacu expugnat Bagdad. Almostadsem billah ‡. 57 seq. Tartari vastant Syriam. 58. Vincuntur ab Almalec Almodsaffar, princ. Egypti.		57. Bedr eddin Lulu †. Succedunt filii: Almalec Edsdsaleh in Mosul, et Ala eddin in Sangar.	Tartari dominantur in Asia minori.	*Baharitæ.*	55. Azeddin ‡ ab uxore sua Schagar eddor. Almalec Almandsur Nur eddin Ali, f. Azeddini. Schagar eddor ‡. 57. Almandsur imp. movetur ab Almalec Almodsaffer Kothz (al. Kothz) Almufri.
660	1261	59. Almostandser billah Abu-l-kasem Ahmed a Bibars chalifa salutatur, sed a Tartaris ‡. 60. Hakem beamr allah Ahmed a Bibars chal. salutatur. [Hic duo ultimo loco commemorati chalifæ, omnesque eorum successores, Baharitis et dein Circasiis, regibus Egypti, obnoxii, sedem in Egypto fixerunt].		59. a Tataris imperio moventur. *Tartari.*			58. Almodsaffer ‡ ab Almalec Edsdsaher Bibars Albendokdarai. 59. Bibars Tartaros pellit. + Syria. 63 et 64 vincit Francos.
665	1266						67. Bibars sacrum iter instituit.
670	1271						70. Bibars Tartaros fundit.
675	1276						75. Bibars Tartaros pellit. 76. Bibars † Damasci. Essultan essaid Nadsir eddin Muhammed Burca Chan, f. Bibarsi. 78. Burca Chan imp. movetur et † in Carac. Almalec aladel Bedr eddin Schelamesch, f. Bibarsi, sed eod. a. Almalec almandsur Kelavun Edsdsalehi imp. rapit.

Burakidæ in Kerman.	Tartari Genkizchanidæ.	Ostmanni.	Karamani.	Kara Kuvinli et Ak Kuv.	Resulitæ in Jemen.	Muvahheditæ in Marocco.	Merinitæ in Marocco.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
50 (?) Rocned imp. movetur a patrueli suo Sultan Kuthbeddin, qvi primus absolutum dominium obtinuit. Antea nempe modo emiri Kerchani (قرخان) erant.		*Erdoghrul*, f. *Suleimani*, sedem figit in Asia minori, permittente Alaeddin Caicobad.				53. Almurtadhi expeditionem facit in urbem Fes, a Merinitis occupatam, sed repellitur.	53. Abu Jahia proelio vincit Almurtadhi. 55. + Segelmesa et Draa. 56. Abu Jahia † in Fes. Abu Jusuf Jakub, f. Abdelhaki. 58. Abu Jusuf Christianos Salé expellit. + Tamesna et Asfi.	(Anno incerto) Jahia, f. Abi Zacaria, frater Almuntadseri. Deinde summæ rerum potiebatur vir qvidam Bugajensis, nomine Muhammed, f. Abi Omarah; postqvam autem qvatuor annos regnaverat, imperium recuperabant Hafdsitæ, rexqve creabatur Abu Hafds Omar, f. Jahiæ.
56. Kuthbeddin †. Sultan Hegiag (حجاج), f. Kuthbeddini.	56. Hulacu expugnat Bagdad, et destruit chalifatum.	56. Otsman, f. Erdoghruli, nascitur.				58. Almurtadhi ab Abu Jusuf Merinita pacem supplex petit. 59. Bellum reorditur; exercitus Almurtadhii profligatur.	60. Abu Jusuf contra urbem Marocco progreditur, bellatqve c. Abu Dabus. Abdallah, f. Abi Jusuf ‡. 61. Amer, f. Edrisi c. exercitu Merinitarum in Andalusiam trajicit.	
	63. Hulacu † in Maragha. Abogha, f. Hulacui.		Nure Sufi Amasiâ Kuniam migrat. Karaman, f. Nure Sufi. Alaeddin Caicobad, Selgiukida Asiæ minoris, administrandam ei dat regionem Larende.				65. Abu Jusuf copias Abi Dabus suppeditat; mox autem discordiæ inter eos nascuntur. Jeghmerasen ben Zejan Abi Dabus opitulatur, sed 66 ab Abi Jusuf fugatur. 67. + Marocco.	
69. Hegiag imp. se abdicat. Sultan Jesbur Ghatmesch (يسبور) (غتمش), frater Hegiagi.						65. Almurtadhi ‡ a patrueli et successore Abu Ola Edris Abu Dabus Alvatsik billah, f. Abi Abdallah, f. *Abi Hafds*, f. *Ibrahimi*, f. *Abdelmumeni*: opitulante Abu Jusuf Jakub Merinita in Fes. 67. Abu Dabus imp. movetur, et ‡ ab Abu Jusuf Jacub, f. Abdelhaki, Merinita.	68. + regio Sus. Franci Tuneti potiuntur. 69. + regio Draa. Bellum c. Jeghmerasen. 70 Jeghmerasen proelio acri profligatur. 72 + Tanger et Ceuta. 73. + Segelmesa, qvam Jeghmerasen tenuit. Abu Jusuf expeditionem facit in Andalusiam. 74. Magno proelio vincit Christianos. 18000 Christiani eorumque dux Dunadunah (Don Nugno) ‡. Abu Jusuf redit. Micnesa conditur.	Post annum 669 Abu Hafds Omar †. Abderrahman, f. Omari, per 25 dies. Abu Abdallah, cognom. Abu Adsidah (عصيدة).
71. Jesbur imp. mov. Uxor Kuthbeddini, eâque occisa, Sultan Mudsaffer eddin Muhammed.		78. Orchan, f. Ostmanni, nascitur.		Duæ turbæ Turcomannicæ, qvæ in Turcestan versabantur.		*Merinitæ.*	76. Iterum trajicit ad Hispaniam. 77 redit. Alfonsus obsidet Algezira, sed 78 classis ejus vincitur. 78. Simultas nascitur inter Abu Jusuf et inter Ibn Alahmer (الاحمر), princ. Granadæ, ejusque amicum Jeghmerasen. 79. Abu Jusuf debellat Jeghmerasen, qvi ao. 81 †, succ. filio *Otsman*.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Ortokidæ.	Selgiukidæ in terra Rum.	Baharitæ in Egypto et Syria.	Burakidæ in Kerman.	Tartari Genkizchanidæ.
680	1281				80. Kelavun vincit Tartaros ap. Hems.		81. Abogha †. Ahmed (s. Tecdar (تكدار), f. Hulacui. 82. Ahmed ‡. Arghun, f. Aboghæ.
685	1286				88. Kelavun Francis urbem Trabulos eripit. 89. Kelavun †. Almalec Alaschraf Salaheddin Chalil, f. Kelavuni.		
690	1291		91. Kara Arslan †. Schems eddin Davud, f. Kara Arslani. 93. Schemseddin †. Almandsur Negm eddin Ghazi, f. Kara Arslani.		90. + Acca, Sidon, Bairut aliæqve Francorum urbes. 91. + Kalat errum. 93. Chalil ‡ a Mamlucis Beidar et Lagin. Almalec Alnadser Muhammed, f. Kelavuni. 94. Imp. movetur. Almalec Aladel Catbogha Almandsuri.		90. Arghun †. Canachtu (? Damasc. كيخستو), f. Aboghæ. 94. Canachtu ‡. Baidu, nepos Hulacui, eod. a. ‡ a Kazan, f. Arghuni. Niruz ‡. Kothlu Schah atabecus nuncupatur.
695	1295				96. imp. movetur ab Almalec Almandsur Lagin. 98 (v. f. 97) Lagin ‡. Almalec Alnadser iterum restitutus.		99. Kazan Syriam capit.
700	1300	1. Hakem beamr allah †. Almostacfi billah Suleiman, f. Hakem beamr allah.		0. Alaeddin †. Masud, f. Caicavusi.	2. Tartari vincuntur in Syria.	3. Mudsaffer eddin †. Sultan Kothbeddin, patruelis Mudsaffer eddini.	2. Tartari profligantur in Syria. 3. Kazan †. Charbend, f. Arghuni.
705	1305			Regnum autem corruerat. Maxima pars ab Otmannis, pars qvoque a Karamanis occupabatur. Præterea ex hoc regno nascebantur seqv.	8. Almalec Alnadser imp. se abdicat et ad Carac redit. Almalec Almodsaffer Bibars Algaschnegir. 9. Almalec Alnadser, f. Kelavuni, tertium restitutus.	6. Imperio movetur a Tartaris.	

Ostmanni.	Karamani.	Kara Kuvinli et Ak Kuvinli in Diarbecr &c.	Resulitæ in Jemen.	Merinitæ in Marocco.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
				81. Abu Jusuf in Hisp. trajicit, Alfonso opitulaturus c. filium ejus.	
				82. redit.	
				84. Abu Jusuf qvartum in Hisp. trajicit. Eod. anno bellum c. Sancho et Ibn Alahmer componitur.	
85. Erdoghrul expugnat Kutahia.				85. Abu Jusuf †. Abu Jakub Jusuf Alnadser ledin Allah, f. Abi Jusuf.	
		Tempore Arghuni ad Aderbigian migrant.		86. Rebellis Thalha, f. Ali ‡ in Sus.	
87. Erdoghrul †. Otsman, f. Erdoghruli.				87. Abu Jakub nonnullas arces in Hispania principi Granadæ Ibn Alahmer donat.	
		Turba Kara Kuvinli inde ad Azertegan et Sivas migrat. Ak Kuvinli ad Diarbecr migrat; primus horum ibi regnat Alaeddin Thur Ali Bec.		89. Abu Jakub expedit. facit contra Otsman, f. Jeghmerasen, in Telmesan.	
				90. Abu Jakub trajicit in Hisp. ad bellum integrandum.	
				91. Redit.	
				92. Abu Jakub reconciliatur c. Ibn Alahmer.	
				93. Abu Jakub obsidet Tharifah in Hispania, sed frustra.	
			94. Almodsaffer †. Almalec Alaschraf Omar, f. Almodsafferi.		
			96. Almalec Alaschraf †. Almalec Almuvajjed, f. Ejubi.	96. Bellum c. Otsman, f. Jeghmerasen. Abu Jakub obsidet Telmesan, sed frustra.	
				98. Abu Jakub iterum obsidet Telmesan.	
99. Otsman sultanus prædicatur. Jenischehr sedes imperii.	Karaman, qvum Alaeddin vitâ decesserat, occupat Selefka, totamqve præfecturam vocat Karamaniam.				
				1. (v. 2) Ibn Alahmer, rex Granadæ, †. Succedit filius *Muhammed Almachlû.*	
				2. Rex Telmesani e beni-l-vadi Otsman, f. Jeghmeraseni, †. Succed. filius *Abu Zejan Muhammed.* Abu Jakub urbem Telmesan novam condit.	
					(anno incerto) Abubecr, f. Abderrahman, ‡ a successore Abu-l-Baka.
				6. Abu Jakub ‡ in Telmesan nova. Abu Tsabet Amer, nepos Abi Jacub, qvi c. Abu Zejan pacem facit.	
7 + Marmara, Akhidsar, Kuhhidsar &c.					
				8. Abu Tsabet †. Abu-l-Rabî Suleiman, frater antecessoris.	

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Ortokidæ.	parvæ civitates in Asia minori				Babaritæ in Egypto et Syria.
				Sinope etKasthemuni occupavit Adel Bec.	Aidin occupavit Aidin Bec.	Dsaruchan occupavit Dsaruchan.	Germijan occupavit Germijan Bec.	
710	1310							
			12. Almandsur †. Alpi Almalec aladel Emadeddin, f. Almandsuri 13 dies. Schemseddin Edsdsaleh, f. Almandsuri.					12. Almalec Alnadser sacrum iter instituit.
715	1315							15. Almalec Alnadser Malatiam expugnat.
				[18. Masud ultimus Selgiukidarum †].				
								19. Almalec Alnadser sacrum iter instituit.
720	1320							
725	1324							
730	1329							
735	1334							
		36. Chalifa a sultano Egypti in carcerem conjicitur.						

Tartari Genkizchanidæ.	Ostmanni.	Karamani.	KaraKuvinli et Ak Kuvinli in Diarbecr &c.	Resulitæ in Jemen.	Merinitæ in Marocco.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
					10. Abu-l-Rabi †. Abu-Said Otsman Essaid be-fadhl Allah, f. Abi Jusuf.	(anno incerto) Abu Jahia Zacaria Lahijanita (اللحياني) e filiis Abi Gafar.
	12. + arces Cubuh, Tharaklû, Jecbegedsi &c.					
16. Charbend †. Abu Said, f. Charbendi, puer decennis. Omnis auctoritas penes atabecum erat usqve ad annum 727.					16. Jahia, Ceutæ præfectus, mari c. Christianis in freto Herculeo bellat.	Post annum 718 Abu Jahia †. Abubecr, f. Jahiæ.
Regnum interit, atqve dissolvitur in plurea parvos chanatus, qvi a Timurlenc destruuntur.				21. Almalec Almuvejjed †. Almalec Almugahed, f. Almuvejjedi.		
	22. Otsman obsidet Brusam.					
				Bella intestina inter emiros usqve ad annum 734.	24. Magna annonæ gravitas in Maghrib.	(anno incerto) Abu Fares Abdalazis Ibn Abi-l-abbas Ahmed, f. Abubecri.
					Anno 726 historia ben Abi Zerâ explicit; qvapropter hic subsistere coactus sum.	
	26. Otsman †. Orchan, f. Otsmani. 27. + Brusa. Brusa sedes imperii. Murad, f. Orchani, nascitur.					
	31. + Nicomedia, Nicæa &c. &c.		Fachr eddin Kothli Bec, f. Thur Ali Bec.			
						Abu Fares anno incerto ‡. Tsabit, f. Muhammedis.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Ortokidæ.	Sinope et Kasthemuni.	Aidin.	Dsaruchan.	Germijan.
740	1339	40. Almostacfi billah †. Alvatsik billah Ibrahim.					
		41. Chalifatu movetnr. Alhakim beamr allah Ahmed, f. Almostacfi billah.			Muhammed Bec, f. Aidin Bec.	Elias Bec, f. Dzaruchan.	
745	1344						
750	1349						
		53. Alhakem beamr allah †. Almutadhed billah Abubecr Abu-l-feth, f. Almostacfi billah.					
755	1354						
760	1358						
		63. Almutadhed billah †. Almotavakkel ala Allah Muhammed Abu Abdallah, f. Almutadhedi.					
765	1363						
			66. Schemseddin †. Almandsur Ahmed, f. Schemseddini.				
			69. Almandsur †. Edsdsaleh Mahmud, f. Almandsuri, qvatuor menses. Ultimus erat Magdeddin Isa, f. Edsdsalehi.				

Baharitæ in Egypto et Syria.	Timurlenc.	Ostmanni.	Karamani.	Kara Kuvinli et Ak Kuvinli.	Resulitæ in Jemen.	Hafsitæ in Tuneto et Africa.
41. Almalec Alnadser †. Almalec Almandsur Abubecr, f. Alnadseri, per 2 menses; deinde 42. Almalec Alaschraf Alaeddin كجك v. كرجوكى, f. Alnadseri, per 5 menses. Almalec Alnadser Ahmed, f. Alnadseri, per 2 mens. et 12 dies. 43. Almalec Edsdsaleh Emadeddin Ismail, f. Alnadseri. 45. Alnadser Ahmed ‡ in Carac. 46. Emadeddin †. Almalec Alcamel Schaban, f. Alnadseri.					44. Filius Almugahedi Almalec Almuvejjed in patrem insurgit sed 45 ‡.	Tsabit anno incerto ‡. Franci urbem Tripolin expugnant, sed Abubecr, f. Muhammedis, f. Tsabiti eam vi recuperat.
47. Almalec Almodsaffer Alhagi, f. Alnadseri. 48 ‡. Almalec Alnadser Hasan, f. Alnadseri. 49. Pestis grassatur in Eg. 52. Hasan imp. movetur. Almalec Edsdsaleh, f. Alnadseri.	Timurlenc a Genkizchano cognatione muliebri oriundus erat. Primum apparuit circa annum 760. Sedem imperii Samarkandæ fixit.		Alaeddin, f. Karamani.			
55. Edsdsaleh imp. movetur. Almalec Alnadser Hasan, iterum restituitur.						
		58. *Suleiman, f. Orchani, trajicit in Rumiliam.* + Gallipoli &c. 60. Suleiman †. Murad, f. Orchani, expugnat Gurli et Demotica.				Successor Abubecri erat anno incerto Ali, f. Omari, f. Muhammedis, f. Tsabiti.
61. Edsdsaleh † in carcere. 62. Hasan imp. movetur a Mamluco Ilbogha. Almalec Almandsur Muhammed, f. Almodsafferi Alhagi. 64. Almandsur imp. movetur. Almalec Alaschraf Schaban, f. Almalec Alamged Husein, f. Alnadseri.		61. Orchan †. Murad, f. Orchani. + Angora. Bellum c. Karamano. + Adrianopolis et Philippi. 63. Janischari instituuntur.			64. Almalec Almugahed †. Almalec Alafdhal, f. Almugahedi.	
Franci expugnant Alexandriam, sed mox fugiunt.						

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Sinope et Kasthemuni.	Aidin.	Dsaruchan.	Germijan.	Baharitæ in Egypto et Syria.	Circasii in Egypto et Syria.
770	1368						70. Magna annonæ difficultas in Egypto.	
775	1373							Numero erant 23, qvi ab anno 784 ad annum 923 Egypto etSyriæ imperabaut. Primus eorum Barkuk (sic appellatus لجحوظ في عينية) Circasius, emtus ab Atabeco Ilbogha (v. ad an. 762), posthac ad emiratum se evexit: tandem atabecus Almalec Edsdsalehi factus, omnem potestatem arripuit.
780	1378						78. Alaschraf Schaban ‡. ALMALEC ALMANDSUR ALI, f. Alaschraf Schaban. Magni tumultus atqve dissensiones inter emiros Egypti.	
785	1383	85. Almotavakkel chalifatu movetur. ALVATSIK BILLAH OMAR, f. Ibrahimi. 88. Alvatsik chal. movetur. ALMOTAVAKKEL restituitur.		83. ISA BEC, f. MUHAMMED BEC, imp. movetur. *Otsmanni.*		83. JAKUB, f. GERMIJAN BEC, imp. movetur. *Otsmanni.*	83. Almandsur Ali †. ALMALEC EDSDSALEH HAGI, f. Alaschraf Schaban. 84 Imp. movetur a Barkuk Atabeco. *Circasii.*	84. ALMALEC EDSDSAHER SEIF EDDIN BARKUK.
790	1388	Iterum Almotavakkel chalifatu movetur, dum ALMOTADSEM BILLAH ZACARIA, f. Ibrahimi, chalifa nuncupatur.	91. BEN MUNTESCHA fugit a Bajazido, Otsmanno.		91. ISHAK, f. ELIAS BEC, imp. movetur. *Otsmanni.*			90 (v. 91). Barkuk imp. movetur et ad Carac deportatur. ALMALEC EDSDSALEH HAGI iterum. 92. Edsdsaleh imp. se abdicat. BARKUK imperium recuperat.
795	1392		95. BAJAZID EZZEMAN †. ISFENDIAR. ÷ Kasthemuni.					
								99. Legati Timurlenci veniunt ad Barku-

Timurlenc.	Otsmanni.	Karamani.	Kara Kuvinli et Ak Kuvinli.	Ghaderitæ in Marasch et Bestain.	Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Resulitæ in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
71. Timur occupat Transoxanam.								
73. + Chovarezm.								
				Erant Turcomanni, qvi in Marasch et Bestain sedem sibi collocabant.	Turcomanni, qvi urbibus Adana, Sis &c. potiebantur.			
75. + Mogolestan.								
				Karaga, f. Dzu-l-ghadir.	Ahmed, f. Ramadhani.			
	77 Muhammed, f. Bajazidi, nascitur.							
							78. Almalec Alafdhal †. Almalec Alaschraf Ismael, f. Alafdhali.	
			KaraEiluc Otsman.					
				80. Chalil, f. Karagæ. 81. bellat c. Egypto.	80. Bellum c. TemrBec, vicario regis Egypti in Haleb.			
82. + Iran.								
	83. + Hamid et Aidin in Natolia.							
84. + Mazanderan.								
85. + Sistan.					85. Bellum c. Ilbogha, duce regis Egypti, orditur.			
				88. Chalil ‡. Suli, f. Karagæ.				
90. + Aderbigian, Schirvan et Capgiak.								
	91. Bellum c. BenLaz. Murad ‡. Bajazid, f. Muradi. + Viddin &c. in Europa. + Karamania. Alaeddin ‡.	91. Alaeddin ‡ a Bajazid. Karamania provincia Otsmannica.						
	95. + Sivas, Amasia, Tokat &c. + Kasthemuni et tota fere Asia minor. Vicus Constantinopoli Turcis ceditur habitandus.					Scheich Ibrahim Derbendita. 97. Timurlenco obnoxius.		
98. + Mazanderan, Chorasan, Irac utraqve, Gezire &c.								

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Sinope et Kasthemuni.	Circasii in Egypto et Syria.	Timurlenc.	Otsmanni.
800	1397			kum; unde discordia inter ambos reges nascitur. 1. Barkuk †. Almalec Alnadser Abu-s-saadat Farag, f. Barkuki. 3. Timurlenc diripit Haleb et Damascum, atqve in Syria grassatur.	2. Timur vastat Sivas. 3. Timur vastat Syriam. 4. captivum ducit Bajazidum, reguloscqve Asiæ minoris in imperia restituit.	2. Reges Asiæ minoris, a Bajazido imperio dejecti, a Timurlenco opem petunt. 4. Timurlenc auxilio venit. Proelium prope Angoram.
805	1402		5. + Kasthemuni.		7. Timur †. Chalil, f. Emirenschah, f. Timuri. Schah Roch, f. Timuri.	5. Bajazid † in Akschehr.
810	1407	8. Almotavakkel ala Allah †. Almostain billah Abu-l-fadhl Alabbas, f. Almotavakkeli.		8. Alnadser Farag imp. movetur. Almalec Almandsur Abd alaziz, f. Barkuki, per 2 menses et 9 dies (v. f. per 47 dies). Almalec Alnadser Farag iterum.	Dynastia Timuridarum circa annum 900 destruebatur a Jeschbec (Deguignii: Schaibec) Chan.	Bella intestina inter Bajazidi filios per 12 fere annos.
815	1412	15. Almostain billah chalifatu movetur. Almutadhed billah Davud Abu-l-feth, f. Almutavakkeli.		15. Alnadser Farag ‡ ab emiris suis. Chalifa Almostain billah Abu-l-fadhl Abbasida per 6 menses. Circasius Almalec Almovajjed Scheich Almahmudi. Buruz, vicarius Syriæ, turbas contra eum movet, sed opprimitur.		16. Muhammed, f. Bajazidi. Totam fere Asiam minorem recuperat.
820	1417			24. Almalec Almovajjed †. Infans Almalec Almodsaffer Ahmed, f. Almovajjedi, per 7 menses. Imp. movetur ab Almalec Edsdsaher Thathar (ططر) qvi post 3mens. †. Almalec Edsdsaleh Muhammed, f. Thathari, per 4 menses.		24. Muhammed †. Murad, f. Muhammedis.
825	1421			25. Imp. mov. ab Almalec Alaschraf Barsebai.		25. Pseudo-Mudstafa ‡.
				28 (v. 29). Cyprus expugnatur, et rex insulæ capitur.		

Karamani.	Kara Kuvinli et Ak Kuvinli in Diarbecr &c.	Ghaderitæ in Marasch et Bestain.	Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Resulitæ in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
		0. Suli ‡. Nadser eddin, f. Chalili, a rege Egypti rex creatur.				0. *Abu Fares* imperio Ali, filium Omari, movet, regesqve sufficit Jahia et Abdalvahid, filios Abubecri. Deinceps vero Abu Fares, Jahia et Abdalvahid imperio motis, dynastiæ gentis Omari finem facit, sibiqve imperium arrogat.
	Kara Eiluc Otsman, socius Timurlenci, potitur Amed, Aderbigian, Maredin &c.					
					3. Almalec Alaschraf Ismael †. Almalec Alnadser Ahmed, f. Alaschrafi.	
5. Muhammed, f. Alaeddini, ope Timurlenci.						
	9. Kara Eiluc Otsman ‡. Hamza Bec, f. Kara Eiluc Otsman.					
	[*Iscander*, rex turbæ Kara Kuvinli].					
16. Bellum c. Muhammede, f. Bajazidi.						
Ali, f. Alaeddini, ope sultani Egypti.			19. Ahmed, f. Ramadhani †. Davud Bec, f. Ramadhani.			
				21. Scheich Ibrahim †. Abu Sultan Chalil, f. Scheich Ibrahim. A. 21 v. 22 bellat c. *Kara Jusuf* e gente Kara Kuvinli.		
		22. Nadser eddin vincit Muhammedem Karamanum.				
					23. Dominus Sinæ legatum cum muneribus ad Almalec Alnadser mittit.	
24. Muhammed a sultano Egypti in imperium restitutuitur.						
					29 (v. 27). Almalec Alnadser †. Almalec Almansour Abdallah, f. Alnadseri.	
Ibrahim, f. Muhammedis.						

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Sinope et Kasthemuni.	Circasii in Egypto et Syria.	Ostmanni.	Karamani.
830	1426					
		33. Almostain billah †.		33. Pestis gravissima.		
			Ibrahim.			
835	1431			35. Maxima annonæ gravitas in Bagdad &c.		
840	1436					
				41. Barsebai †. Almalec Alaziz Abu-l-mahasin Jusuf, f. Barsebai, per 94 dies.		
				42. Imp. mov. ab Almalec Edsdaher Abu Said Giakmak (جقمق).		
845	1441	45. Almutadhed †. Almostacfi billah Aljân (عليان) Abu-r-rabia, f. Almutavakkeli.		45. Rhodus diripitur.		
					47. Murad sultanatu se abdicat, sed imperium recuperat ob bellum c. Hungaris. Clades Hungarorum.	
850	1446				50. Murad iterum imp. recuperare cogitur ob seditionem Janischarorum. + pars Græciæ et Albaniæ.	
855	1451	55. Almostacfi †. Alkaim beamr Allah Hamza Abu-l-baka, f. Almutavakkeli.		57. Giakmak †. Almalec Almandsur Abu-s-saadat Otsman, f. Giakmaki, per 46 dies. Imp. mov. ab Almalec Alaschraf Abu-l-nadsr Inal. Inal Muhammedi Otsmanno de expugnatione Constantinopolis litteris gratulatur.	55. Murad †. Muhammed, f. Muradi. 56. Obsidio Constantinopolis paratur. 57. *Constantinopolis expugnatur.* 58. Antiqvum Serai ædificatur. Hungari vincuntur. Belgrad obsidetur.	
		59. Alkaim chalifatu movetur ab Inal. Al-				59. Ibrahim †. Ishak, f. Ibra-

Kara Kuvinli et Ak Kuvinli.	Ghaderitæ in Marasch et Bestain.	Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Resulitæ in Jemen.	Thaheridæ in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
				30. Almalec Almandsur †. ALMALEC ALASCHRAF ISMAEL, f. ALNADSERI.		
				31 imp. movetur. ALMALEC EDSDSAHER JAHIA, f. ALMALEC ALASCHRAFI, f. Alafdhali.		
					(Vide hist. Abderrahmani). Oriundi erant e tribu Arabica Beni Thaher.	37. Abu Fares †. ALMONTADSIR ABU ABDALLAH MUHAMMED, f. MUHAMMEDIS ALMANDSUR, nepos Abi Fares.
				42. Almalec Edsdsaher Jahia †. ALMALEC ALASCHRAF ISMAEL, f. EDSDSAHERI.		
				45. Almalec Alaschraf †. ALMALEC ALMUDSAFFER JUSUF, f. ALMANDSUR OMAR, f. Alaschraf Ismael. Antecessoris erat patruelis.		(anno incerto) OTSMAN, f. MUHAMMEDIS, frater uterinus Almontadsiri. Diu regnabat.
	46. Nadser eddin †. ARSLAN, f. SULEIMANI.					
48. Hamza Bec †. GEHANGIR, nepos Kara Eiluc Otsman.				48 (?) imp. movetur. MASUD SALAHEDDIN ABU-L-KASEM, f. Alaschrafi, f. Alnadseri, 13 annos natus. Turbæ intestinæ.	*Almalec Almugahid Schemseddin Ali*, ejusqve frater *Almalec Edsdsafer Selahheddin Amer*, Thaheridæ, anno 853 urbem Aden et paulo post Zebid expugnant. Qvotannis expeditionem contra montana Jemenensia instituunt.	
		MAHMUD BEC, f. DAVUD BEC.				
55. *Hasan elthavil* apparet: bellat c. GEHANSCHAH, rege Kara Kuvinli.				55. Masud imp. se abdicat, et Meccam migrat.		

Thaheridæ.

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Sinope et Kasthemuni.	Circasii in Egypto et Syria.	Otsmanni.	Karamani.
860	1455	MOSTANGED BILLAH JUSUF ABU-L-MAHASEN, f. Almotavakkeli. 63. Alkaim beamr Allah † Alexandriæ in carcere.	61. KIZIL AHMED, f. Isfendiari, imp. movetur. *Otsmanni.*		61. + Peloponeri pars. + Kasthemuni, Sinope, Trapezus.	…HIMI. Muhammed, sultanus Otsmanni, imperium dat EMIRO AHMED, f. IBRAHIMI.
865	1460			65. Inal †. ALMALEC ALMOVAJJED ABU-L-FETH AHMED, f. Inali, per 4 menses. Imp. movetur. ALMALEC EDSDSAHER ABU SAID CHUSCHKEDEM (خوشقدم).	+ Mitylene. 68. + Bosnia et tota Albania.	
870	1465			73. Chuschkedem †. ALMALEC EDSDSAHER BILBAI (بلباي) per 56 dies. ALMALEC EDSDSAHER ABU SAID TEMRIGHA (تمريغا) per 2 menses. ALMALEC ALASCHRAF KAJETBAI ALMAHMUDI EDSDSAHERI, servus olim Barsebai, sed a Giakmako libertate donatus.	72. + Karamania. Selim, f. Bajazidi, nascitur.	72. Ahmed imp. movetur ab Otsmannis. *Otsmanni.*
875	1470				76. Bellum c. Hasan Althavil. Jusufge. 77. Proelium ad Babird. + Kara Hidsar esscherki. + Caffa.	
880	1475				79. Moldaviæ tributum imponitur. 83. Novum Serai ædificatur.	
885	1480	84. Almostanged †. ALMOTAVAKKEL ALA ALLAH ABDALAZIZ ABU-L-UZ (ابو العز), f. Jakubi, f. Almotavakkeli.		84. Kajetbai sacrum iter instituit.	86. Muhammed †. Kurkud, administrator regni. BAJAZID, f. MUHAMMEDIS. Gem, frater Bajazidi, Neapoli occiditur. 88. + Kilia et Ak Cure. + Tharsus &c. Bellum c. Kajetbai orditur.	

Kara Kuvinli et Ak Kuvinli in Diarbecr.	Ghaderitæ in Marasch et Bestain.	Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Reges Persiæ e gente Heideri Sufii.	Thaheridæ in Jemen.	Hafsitæ in Tuneto et Africa.
Deinde fratrem suum Gehangir imperio movet. HASAN ELTHAVIL, frater Gehangiri.						
					63. Bellum c. principe Sanaæ orditur.	
					64. ALMALEC ALMUGAHID supremus sultanus pronuntiatur, annuente fratre.	
					66. + Sanaa.	(Anno incerto) JAHIA, f. MASUDI, gener Otsmanni, et nepos Abi Fares. Bene regnabat; qvia autem præparcus erat pecuniæ erogandæ, exercitus eum odit.
			SCHIRVAN SCHAH, f. CHALILI.			
	70. Arslan ‡ a rege Egypti. SCHAH SUVAR BEC.				70. Almalec Edsdsafer ‡ ab emiro Sanaæ.	*Abdalmumen* in eum insurgens, proelio eum victum occidit. ABDALMUMEN, f. IBRAHIMI, f. OTSMANNI.
71. Hasan elthavil, occiso Gehanschah, occupat Irak et Aderbigian.						
73. *Abu Said*, Timurida, ‡ ab Hasan elthavil.						(Anno incerto) ZACARIA, frater *Abdelmumeni*.
		CHALIL BEC, f. DAVUD BEC.				
76. Bellum c. S. Muhammed, Otsmanno.						
77. Proelium ad Babirt. Zenbil ‡ a Mustafa.						
83. Hasan elthavil †. CHALIL, f. HASANI ELTHAVILI. Imperio movetur. JAKUB, f. HASANI ELTHAVILI.					83. Atmalec Almugahid †. ALMALEC ALMANDSUR ABDALVEHAB, f. DAVUDI, f. THAHERI; fratruelis Almugahidi.	
				SCHEICH GONEID.		
89. Bellum cum Almoschascha, Alida.				SCHEICH HEIDER, f. SCHEICH GONEID.		

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Circasii in Egypto et Syria.	Otsmanni.	Kara Kuvinli et Ak Kuvinli.
890	1485				
					93. Jakub occidit Scheich Heiderum.
					94. + Diarbecr. Regnum labascit.
895	1489				
					96. Jakub †. Mesih Bec, f. H. elthavili. Ali Bec, f. Chalili. Bai Sankor, f. Jakubi.
				97. Expeditio ad Bosniam.	97. Bai Sankor †. Rustam Mirza, nepos Hasani elthavili.
900	1494			0. Suleiman, f. Selimi, nascitur. + Sis, Kaisaria, Adana, Aintab &c.	
			1. Kajetbai †. Almalec Alnadser Abu-s-saadet Muhammed, f. Kajetbai, 15 annos natus, atabeco *Kandsuh Alghuri*.		2. Rustam ‡. Sultan Ahmed, f. Ughurli.
		3. Almotavakkel †. Almostamsec billah Jakub Abu-ds-dsabr, f. Abdalazizi.	3. Abu-s-saadet ab emiris in arce sua obsidetur et 4 ‡. Almalec Edsdsaher Abu Said Kandsuh.		3. S. Ahmed ‡. Murad, f. Jakubi. Alvend Mirza, nepos H. elthavili.
905	1499		5. Kandsuh imp. mov. ab Almalec Alaschraf Gian Belath, qvi 6 menses regnabat.	5. + Ainebachti, Motun et Korun in Peleponeso.	5. Muhammed Mirza. Imp. movetur a Murad, f. Jakubi.
			6. Imp. mov. et ‡ ab Almalec Aladel Thuman Bej, qvi post 3½ mens. imp. (a. 9) movetur ab Almalec Alaschraf Kandsuh Abu-l-nadsr Alghuri.	8. Apparet Schah Ismail, f. Heideri Essufi.	8. Schah Ismail, f. Heideri, imperio Muradum dejicit, ejusqve regnum occupat.
910	1504		Sultani Suratæ et Jemeni ab Alghuri opem petunt contra Francos, qvi ad Indiam appulerant.		*Sufii Persiæ.*
915	1509				
				16. Scheithan Kuli.	
				18. Bajazid ‡. Selim, f. Bajazidi.	
				19. Selim occidit fratres et fratrueles suos.	

Ghaderitæ in Marasch et Bestain.	Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Reges Persiæ e gente Heideri Sufii.	Thaheridæ in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
		93. Schirvan Schah opem petit a Jakubo, f. H. elthavili contra Scheich Heider. Scheich Heider ‡, ejusqve filius Schah Ismail capitur, sed libertate donatur.	93. Scheich Heider ‡. SCHAH ISMAIL, f. HEIDERI se recipit ad Uhgian, sed custodiâ clauditur a Jakubo, f. H. elthavili et successoribus.		
				94. Almalec Almandsur Abdalvehab †. ALMALEC EDSDSAFIR (الظافر) AMER, f. ALMANDSURI ABDALVEHABI. (Cfr. hist. Jemenensem auct. Kothbeddin Almekki).	
95. Schah Suvar ‡ a rege Egypti. SCHAH BUDAK, f. SULEIMANI. ALA EDDAULA, f. SULEIMANI. + Sis, Tarsus et Diarbecr.					
					99. Zacaria †. MUHAMMED, f. ALHASANI.
			2. S. Ismail evadit e custodia, et ad Rum proficiscitur.		
			5. S. Ismail occupat Aderbigian.		
		6. Schirvan Schah ‡ a Schah Ismail. ALMALEC GHAZI BEC, f. SCHIRVAN SCHAH. ‡ a filio suo Mahmud. MAHMUD, f. GHAZI. SCHEICH SCHAH, f. GHAZI.	6. Occidit Schirvan Schah.		
			8. + Bagdad et Irak, regnum Turcar. Ak Kuvinli.	Lusitani, Goa et Hormuz occupatis, naves Muslemorum capiunt. Amer ab Alghuri, rege Egypti opem petit. Alghuri auxilio mittit classem, milites *tormentaqve*, duce *Husein Elcurdi*.	
12. Schah Ismail, f. Heideri, occupat Diarbecr.			12. + Diarbecr.		
	16. Chalil Bec †. BIRI BEC, f. CHALIL BEC, a sultano Otsm.		16. S. Ismail occidit Jeschbec Chan. + Chorasan.	17. Husein classe appellit ad Gidda, qvam muro cingit; qvo facto, ad Indiam navigat, et cum sultano Suratæ Modsaffer Schah convenit; mox ve-	16. Franci expugnant Vahdarah, Bugaja et Tripolin. Hanc urbem plus 42 annos tenebant, donec Sinan Bascha, frater supremi ve-

A. F.	A. C.	Chalifæ Abbasidici in Egypto.	Circasii in Egypto et Syria.	Otsmanni.	Ghaderitæ in Marasch et Bestain.
920	1514		22. Alghuri bellat c. S. Selim, Otsmanno, et ‡ in proelio. Alduvadar Thuman Bej. 23. Thuman Bej ‡ a S. Selim.	20. Bellum c. Ismail, f. Heideri. + Tebriz. 21. + Marasch et Bestan, occiso Ala eddaula. + Diarbecr. 22. Bellum c. Alghuri. + Syria et Palæstina. 23. + Egyptus. Thuman Bej ‡. + Mecca et Medina.	21. Ala eddaula ‡ a S. Selim Otsmanno. Ali Bec, f. Schah Suvari, fratruelis Ala eddaulæ.
925	1519	27. Almostamsec † in Egypto. Designatus chalifa Almotavakkel ala Allah Mohammed, f. Almostamsec, a. 923 a S. Selim comprehensus Constantinopolin ducebatur, ubi custodiâ in septem turribus includebatur usqve ad annum 926, qvo Selim ei libertatem Cahiræ habitandi concedebat, ubi † anno 945.	*Otsmanni.*	26. Selim †. Suleiman, f. Selimi. Ganberdi Alghazali turbat in Syria. 27. Profligatur. Bellum c. Hungaris. + Belgrad. 28. + Rhodus. 29. Seditio in Egypto opprimitur.	28. Ali Bec ‡ a S. Suleiman.
930	1523			30. Selim, f. Suleimani, nascitur. 32. Bellum c. Hungaris. Proelium apud Mohareg. + Buda et Pesta.	*Otsmanni.*
935	1528				
940	1533			40. Bellum c. Persis. + Van. 41. Suleiman ipse in bellum proficiscitur. + Bagdad. 42. Bellum componitur.	
945	1538				

Ramadhanitæ in Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Reges Persiæ e gente Heideri Sufii.	Otsmanni in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
Selim regioni Adana et Sis præficitur. (Provincia Otsmannica).		20. Bellum c. S. Selim, f. Bajazidi.	ro, re irrita, redit. Bellum nascitur inter Amer et Husein.	ziri Rustam Bascha, anno 958 eam expugnabat.
			22. Husein expugnat Zebid. Amer fugit. HUSEIN ELCURDI. Husein ab Aden repulsus, ad Gidda se recipit, constituto procuratore urbis Zebid *Barsabai*.	
			23. Amer ‡. Barsabai ‡. Succedit *Iscander*, mamlucus Huseini.	
	25. Scheich Schah †. CHALIL PADISCHAH, f. SCHEICHI SCHAH.			
			27. Iscander ‡ a *Camal Bec*, qvi nomine S. Suleimani terram occupat.	
		30. Schah Ismail †. SCHAH THAMASP, f. Ismailis.	30. Camal Bec ‡. Succ. *Iscander Bec Alkarmani*, sed *Husein Elcurdi* terram occupat.	Post annum 929 Muhammed †, postqvam plus 80 annos imperaverat. HASAN, f MUHAMMEDIS. Alraschid, frater Hasani, necem fratrum suorum evadens, ad Cheireddin Bascha in Algeria confugit, a qvo, jubente Sult. Suleiman, Constantinopolin ducitur. Cheireddin Tunetum expugnat, sed a Carolo 5 circa an. 940 expellitur. Hasan in imp. restitutus, a filio Hamida circa an. 953 imp. dejicitur. HAMIDA, f. HASANI.
			32. Husein †. Succed. *Mudsthafa Bec*.	
			34. Mudsthafa ‡ ab emiro Suleiman, qvi nomine sultanorum Otsmann. terram occupat; verum præfecti terræ suo arbitrio sæpissime agebant, aulam Otsmannicam parum curantes.	
	35. SCHAH ROCH PADISCHAH, nepos Scheichi Schah.			
		40. Bellum c. S. Suleiman, f. Selimi.		
	45. Thamasp, f. Schah Ismail expugnat Schemachi, terræqve Schirvanicæ præficit fratrem suum *Kasib Mirza*. *Borhaneddin*, patruus Schah Rochi se recipit ad Daghestan.		45. Suleiman Bascha magna classe proficiscens, expugnatis Gidda et Aden, ad Indiam it, Francos expulsurus; sed re irrita, ad Jemen redit, eamqve pacat et subigit.	

A. F.	A. C.	Otsmanni.	Ramadhanitæ, præfecti Adana, Sis &c.	Derbenditæ in Schirvan.	Reges Persiæ e gente Heideri Sufi.	Otsmanni in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
950	1543						
		53. Murad, f. Selimi, f. Suleimani, nascitur.					
		54. Bellum c. Persis renascitur.					
955	1548			55. Borhaneddin occupat Schirvan, opitulante S. Suleiman.			
		58. + Tripolis in Africa.					
960	1552	60. Suleiman filium suum Mudstafa occidi jubet. Vastat provincias Percicas.			Bella c. Uzbec Chan.		
965	1557						
		66. Dissensio inter filios Suleimani Selim et Bajazid.					
970	1562	70. Suleiman strangulari jubet Bajazidum.	70. Biri Bec †. Sufficitur a sultano Turcarum Ibrahim Bec, f. Biri Bec et post eum Muhammed Bec, f. Ibrahim Bec.	Thamasp totum regnum recuperat.			
						72. Turbæ intestinaqve bella exoriuntur inter emiros terræ Jemenensis. Sultani Otsmannici omni auctoritate in Jemen privantur.	
		74. Suleiman †. Selim, f. Suleimani.		Chalef Mirza, f. Borhaneddini, expugnat Schirvan, opitulante principe Tartarorum Devlet Girai Chan.			
975	1567	75. Rebellio beni Uljan in Gezire.					
						76. Sinan Bascha, a sultano missus, terram recuperat, rebellesqve profligat.	78. Kilig Ali Bascha, præfectus Algeriæ, Tunetum expugnat, sed ab Hispanis expellitur.
		78. + Cyprus.				78. Sinan, beglerbekio constituto Behram Ba-	
		79. Magna clades navalis ad Lepantum.					

A. F.	A. C.	Otsmanni.	Derbenditæ in Schirvan.	Reges Persiæ e gente Heideri Sufii.	Otsmanni in Jemen.	Hafdsitæ in Tuneto et Africa.
980	1572	80. Nova classis jam exstructa. 82. + Tunetum. Selim †. MURAD, f. SELIMI.		84. Schah Thamasp ‡. ISMAIL, f. THAMASPI.	scha, ad Egyptum, indeqve (a. 980) Constantinopolin it, unde (a. 982) ad Tunetum expugnandum proficiscitur.	82. Sinan Bascha urbem terramqve Tunisæam occupat.
985	1577	86. Bellum c. Persis. Mudsthafa Bascha. Ferhad Bascha. Otsman Bascha.	86. Mudsthafa Bascha, vezirus Sult. Muradi, regionem Schirvanicam occupat.	85. Ismail ‡. MUHAMMED CHODABENDE, f. THAMASPI. 86. Bellum c. S. Murad, f. Selimi.		*Ostmanni.*
990	1582			93. Muhammed Chodabende †. ABBAS, f. CHODABENDE.		
995	1586	95. Bellum c. Persis componitur. + pars Georgiæ. + Schirvan.				
1000	1591	1. Milites Constantinopoli turbas dant. Bellum c. Hungaris. 2. + Raab.				
1005	1596	3. Murad †. MUHAMMED, f. MURADI. Bellum c. Hungaris continuatur. + Agria. Clades Hungarorum.				

A. F.	A. C.	Otsmanni.
1010	1601	
		12. Muhammed †. Ahmed, f. Muhammedis. Ben Gian Belath aliiqve latrones turbant in Syria
1015	1606	
		16. Prorsus vincuntur a summo veziro Murad.
		18. Idem vezirus contra alios rebelles it. [Heic explicit historia Damasceni].
1020	1611	

HISTORIA

TURCARUM; KARAMANORUM, SELGIUKIDARUM ASIÆ MINORIS, AK KUVINLI ET KARA KUVINLI, GHADERITARUM, RAMADHANITARUM, DERBENDITARUM, SUFIORUM PERSIÆ, UZBECI ET JESCHBECI CHAN.

Caput qvadragesimum septimum de regno Otsmannorum, qvos Deus ad tempus postremum usqve reliqvos servet! Sunt e maximis mundi sultanis splendore et majestate, atqve e validissimis potentiâ factisqve præclaris. Primus imperavit ex iis in regnis terræ Rum *Emir Otsman elghazi* s. pugnator (عثمان الغازي), filius emiri Erdoghrul (ارطغرل), filii Suleimani Schah. Genus ejus ducebatur a Japheto, filio Noachi, cui pax! Avus erat qvadragesimus secundus domino sultano nostro maximo Muhammed Chan, (ne desinant vexilla chalifatus ejus esse exaltata, signaqve sultanatus ejus erecta!). Qvum nomina eorum in lingva veterum Turcarum fuerunt, ea non commemorabimus, qvia sunt difficilia accurate determinatu; celebria sunt inque annalibus Turcicis memorata. *Suleiman Schah* erat sultanus in terra Mahan 1) prope Balch; Genkizchan autem, qvi tunc temporis apparuit, terram Balchi vastavit, sultanumqve Alaeddin Chovarezmschah inde ejecit; incolæ dispergebantur. Anno DCXI complures reges aliiqve sedibus suis migrarunt. Suleiman, qvi de regno Selgiukidarum in Rum, eorumqve magna fortitudine multisqve adversus incredulos expeditionibus audiverat, in terram Rum una cum magna asseclarum caterva tetendit. Qvum ad Aderbigan pervenerant, cum incredulis congressi, multa prædati sunt. Deinde Halebum versus per tractum Bestani 2) iter facientes, ad fluvium Euphratem coram arce Gâber (جعبر) venerunt; ignaris autem loci, ubi fluvius optime trajici posset, qvum transibant, aqva prævalebat, et Suleiman Schah mergebatur; apud arcem Gâber eum humabant, ubi sepulcrum ejus hodieqve religiose aditur. Suleimanum comitabantur tres filii: *Sonkur Zengi* (سنقور زنكي), *Giundoghdi* (كون طوغدي), et *Erdoghrul* (ارطغرل); qvum vero ad locum, Jasin Ausi 3) vocatum, pervenerant, redibant ad terras Persarum duo Suleimani filii Sonkur Zengi et Giundoghdi. Solus itaqve relictus Erdoghrul, avus regum Otsmannicorum, una cum tribus filiis: Giunduz (كوندز), Dsarubni (صاروبني) et Otsman, hoc loco morabatur, certans cum incredulis. Deinde filium suum Dsarubni misit ad principem Kuniæ (قونية) et Sivasi, sultanum Alaeddin Kaikobad, Selgiukidam, ut veniam in ejus terram introeundi, locumqve, ubi commorari posset, rogaret. Alaeddin ei

---

1) Mahan (ماهان) nomen urbis in Iran (Meninski in lex.) In Gihan Numa, aut. Hagi Chalfa, ed. cel. Norberg, Tom. I, p. 407 mentio fit fluvii Mahan haud procul a Balch.

2) Bestan (البستان) "oppidum est ædificiis et incolis freqvens, in via, qvæ a Marasch ad Kaisaria duxit, situm." (Gih. Numa, T. II, p. 350).

3) ياسين اوسي, sed haud dubie legendum ياسين, cfr. Gih. Numa, T. II, p. 501. "Pasin regio ampla et campestris," (ad provinciam Erserum pertinens); "ipsi castellum Hasan annexum, qvod in ortum dimidii diei itinere ab Erserum distat." (l. l. T. I, p. 625).

montes Thumalh (طوصالح?) et Armenac[4]) locaqve eos interjacentia habitanda assignabat. Erdoghrul cum qvadringentis suorum mapalibus advenit, sibiqve sedem fixit in Korgedthagh (قرجد طاغ). Anno DCLXXXV Sultan Alaeddin cum multis copiis, Emiro Erdoghrul comitante, movit adversus arcem Cutahia,[5]) qvam tunc temporis increduli (sc. imperatores Græci) tenuerunt. Rebus arcis emiro Erdoghrul commissis, ipse Alaeddin ad confligendum cum Tartaris, qvi aliqvam ipsius provinciam invaserant, processit. Erdoghrul, omni studio ad arcem obsidendam adhibito, eam vi cepit, multasqve opes prædatus est, atqve gratiâ et dignitate apud Sultanum crevit. Posthac haud desiit cum incredulis sacra bella gerere, donec anno DCLXXXVII obiit.

Sultanus mortem Erdoghruli luxit, et successorem creavit filium ejus *Otsman Bec, filium Emiri Erdoghrul,* qvi, postqvam adoleverat, continuo cum incredulis manum conseruerat. Natus erat anno DCLVI. Sultan Alaeddin, comperto ejus studio et labore in bellis cum incredulis gerendis, cognitaqve ejus strenuitate in his regionibus expugnandis, honore eum affecit, variisqve modis sublevavit; ad eum misit vexillum sultanicum, chlamydem pretiosam, tympanum, fistulamqve. Otsman, dum tympanum coram se pulsabatur, venerationem suam erga Sultanum Alaeddin proditurus, pedibus erectus stabat, neqve antea sedebat, qvam tympanizaverant; ab eo inde die mos fuit in exercitibus Otsmannicis pedibus stare, dum tympanum sultanatus in expeditionibus bellicis festisqve pulsatur.

Otsman amicus erat doctis probisqve viris; assidue visit ad scheichum sapientem Ada Jali, Karamanicum; nonnunqvam in coenobio ejus pernoctavit, ubi nocte qvadam in somnis lunam vidit exeuntem e sinu hujus scheichi, inqve sinum suum ingredientem; tum vero ex umbilico suo excrescentem vidit tantam arborem, ut ramis ejus mundus oppleretur, montesqve firmi ac immoti, præditi fluviis fontibusqve, qvorum aqvis utebantur homines, sub ea essent. Expergefacto Otsmanno, qvum visiones suas Scheicho exposuerat, hic respondit: "hæ visiones tibi lætum portendunt nuntium de dignitate sultanatus; excelsa erit res tua, hominesqve e te tuisqve natis utilitatem capient; ego tibi uxorem dedi hanc meam filiam." Otsman eam excepit, uxoremqve duxit, atqve ex ea suscepit filios, inter qvos Sultan Orchan.

Multa pertulit a Tartaris Sultan Alaeddin, qvi præ senectute, viribus surgendi seqve movendi destitutus, in semetipso occupatus, negotia detrectare coactus erat. Hinc Otsman elghazi absoluta potestate in iis terris, qvas occupaverat, imperavit; atqve gener Scheichi Ada Jali, dominus Nathirseven elfakih s. legis Muhammedicæ peritus in

---

4) Armenac (ارمناك) est mons in provincia montosa Itsch Il (Cilicia), qvæ ab ortu Tarsum, a septentrione Karaman, ab occasu Alanja, a meridie mare Mediterraneum habet. Est qvoqve urbs Armenae, a Larenda in meridiem duas stationes distans. (Gih. Numa, T. II, p. 375).

5) Cutahia (كوتاهيه) urbs sub radicibus montis sita, a sultano Kermian (ɔ: Germijan) condita, nunc metropolis est Anadoli s. Natoliæ. (Gih. Numa, T. II, p. 417).

urbe Kara Hidsar 6) die veneris anno DCXCIX pro eo, tanqvam sultano, Chothba s. precationem in suggestu instituit. Haec prima erat Chothba, qva dignitas sultanica genti Otsmannicæ nomine Emiri Otsmanni Elghazi tribuebatur. Dicitur, Otsmannum sibi hanc dignitatem adscivisse, permittente Sultano Alaeddin, cui venia data fuerat a chalifis Abbasidicis. Deinde adversum incredulos bellare urbibusqve potiri ingressus est Elghazi Otsman Schah: expugnavit arcem Bilegic, Ainegiul, et Jenischehr. 7) Anno DCC obiit Sultan Alaeddin Selgiukida, eiqve successit filius ejus, ut supra commemoratum; multa autem erat in ejus regno confusio et tumultus, maximaqve ejus exercitus pars castra Otsmanni seqvebatur. Anno DCCVII occupavit Otsman tractum Marmaræ, atqve urbes inter filios suos divisas in feudum iis assignavit; ipse habitavit in urbe Jenischer, hancqve urbem sedem imperii reddidit, exercituiqve habitandam dedit. Eodem anno expugnavit arces Giuta (كتنة), Lefca (لفكة), Åk hidsar (آق حصار) et Kuh hidsar (قوج حصار). Anno DCCXII occuparunt Moslemi (ɔ: Otsman) arces Cubuh (كبوة), Tharaklu Jecbegedsi (طرقلو يكبكجسي), Tecur becari (تكور بكاري, v. Cantemir, p. 26) aliasqve. Anno DCCXXII aliqvamdiu obsidione cinxit Elghazi Otsman Chan urbem Brusa; qvum autem longa erat obsidio, a duobus urbis lateribus exstrui jussit duas arces, in qvibus exercitum collocavit eiqve præcepit, ut incolas urbis arctaret, et commeatibus intercluderet; Ipse ad sedem suam rediit. Qvum autem longinqva erat oppugnatio, misit filium suum Orchan una cum multis copiis ad Brusa expugnandam. Otsman nempe tunc temporis podagrâ laborans, bello abstinere coactus erat, obiitqve anno DCCXXVI; dicitur tamen vixisse aliqvot dies post Brusa expugnatam. Sepultus fuit in pago Sucutgec (سكوتجك), ubi sepulchrum ejus pie aditur. Erat Otsman rex justus, strenuus, fortisqve pro religione bellator; curabat viros strenuos, benefaciebat pupillis et pauperibus; nullas relinqvebat opes, duntaxat aliqvot eqvos et oves; (ex hisce ovibus originem trahunt eæ ovium greges, qvæ nomine Sultanorum Otsmannicorum in tractibus Brusæ pascunt). Sexaginta novem annos vixit, atqve viginti sex annos summæ rerum præfuit.

Otsmanno successit filius *Elmalec Elmogahid Elghazi Orchan.* Imperium accepit initio anni DCCXXVII, tunc temporis natus qvadraginta octo annos; anno nempe DCLXXVIII in lucem editus erat. Summa vi et diligentia adhibitâ, Brusam pactione expugnavit, arceqve potitus est, qvam Moslemis habitandam dedit, domumqve Islamismi reddidit, postqvam refugium idololatrarum et sortilegorum fuerat. Illuc migra-

6) Kara Hidsar (قره حصار) duas stationes occasum versus a Cutahia distat. Alia est Kara Hidsar, qvoqve Schahin vocata, urbs inter Erserum et Tokat sita. (Gih. Numa, T. II, p. 438 et T. I, p. 624).

7) Bilegic (بيلجك) est urbs inter Brusa, Jenischehr, Lefke, Isnik, Jalak Abad et Kemlik sita. Ainegiul (اينه كل) et Jenischehr (يكي شهر) duæ sunt urbes in præfectura Chudavendkiar, haud procul a Brusa sitæ. Marmara (مرمرة) oppidum est inter Ak hidsar, Maguisa et montem Buz dag positum.

vit, eamqve sedem sultanatus reddidit; ibi exstrui jussit cathedrale, gymnasium atqve coenobium (تكيه), in qvo cibus fakiris et peregrinis coqveretur. Hæc urbs, in climate qvinto sita, e maximis et cultissimis Islamismi urbibus est; abundat fructibus fontibusqve; prope eam omnipotentia divina, qvod mirum admodum, scaturire effecit aqvas calidas, qvas utilitati multis hominibus thermas fecerunt. Anno DCCXXXI expugnavit Sultan Orchan arcem Kojun (قيون), castellum Nicomediæ (Isnicmid ازنكميد), atqve urbem Nicæam (Iznik ازنيق), unam e præcipuis incredulorum urbibus, qvo conveniebant magnates doctiqve eorum.8) Moslemi immensas opes prædati sunt. Orchan insuper alias multas arces expugnavit. Anno DCCLVIII jussit Sultan Orchan filium suum Suleiman transire mare album Rumiliam (روم ايلي) versus ad pugnandum contra infideles: navibus qvippe carentes, tabulas ad formam navis compositas adhibuerunt, eaqve rate noctu e loco Lecr (لكر) vocato trajecerunt in hanc continentem. Offenderunt ibi arcem Gamni,9) qva occupata, alias præterea arces per vim expugnarunt. Emir Suleiman, filius Orchani, magna erat generositate et justitia; hinc increduli, conspectâ pulchra ejus vitæ ratione, justitia late diffusa, exercituqve bene instructo, ei obedeverunt eumqve gratum habuerunt; Res igitur Moslemorum crevit, eorumqve fama eminuit. Præfectus græcus (تكور) urbis Gallipoli (كليبولي) ad eos oppugnandos cum magno exercitu processit; Moslemi numero qvidem pauci, verum Deo confidentes, suppetiasqve petentes a sanctitate legati Dei, gravi proelio commisso, victoriam reportarunt. Potiti sunt compluribus arcibus, inter qvas erat Gallipoli, urbs magna ad litus sita, trigintaqve sex milliaria cum dimidio a Constantinopoli distans. Præterea occuparunt srces Karagec (قرهجلي), Chairebuli10) una cum regione ampla ejusdem nominis, porro arces Rize (ريزه), Tacfur (تكفور), Thaghi (طاغي), aliasqve. Templa Christianorum vastavit, eorumqve loco templa et sacella Moslemica exstruxit. Anno DCCLX qvum venatum exiverat Emir Suleiman, eqvus cum eo pronus concidit, unde illico exspiravit. Pater ejus magnopere eum luxit. Eodem anno trajecit per fretum Galipolitanum ad Rumiliam Emir Murad Elghazi, filius Sultani Orchan, urbemqve expugnavit Gurli (جورلي), a Constantinopoli trium dierum iter distantem, neqve desiit confligere cum incredulis et pervicacibus, donec occupavit urbem Dimetuke,11) tunc temporis unam e majoribus Moslemicis urbibus. Anno DCCLXI obiit Sultan Orchan Elghazi, natus LXIII12) annos, Brusæqve sepultus fuit. Summæ rerum præfuerat per XLI12)

8) Autor concilia ibi habita intelligit.

9) جمني. Cantemir (p. 39) habet Hamni.

10) خيره بولي. Vide l. l. p. 40.

11) Demotica (ديمتوقه) urbs prope Adrianopolin a meridie sita.

12) Autor haud leviter in calculis errare videtur. Siqvidem e supra dictis patet, Orchanum anno 678 natum, regnoqve potitum anno 727, obiisse anno 761, constat, eum ætate 83 annorum exspirasse, postqvam imperio per 34 annos (cfr. Cantemir, p. 43) præfuerat.

annos. Erat rex illustris, formâ pulchrâ vitæqve ratione accepta, copiosâ liberalitate multâqve justitia. Exstruxit Nicææ cathedrale templum et gymnasium, qvod primum gymnasium in imperio Otsmannico exstructum.

Inter ejus ævi viros doctos memorare lubet Davud Cæsariensem Karamanum (داود القيصاري القرماني), qvi primum in ejus terra occupatus, posthac ad Egyptum profectus, hujus terræ doctos aliosqve docuit. E Scheichis erat Culculu (كلكلو), qvi Gazellis vehebatur, Brusæqve expugnationi, gazello vectus, cum sultano Orchan aderat, tantisqve virtutibus præditus erat, ut ab homine vix numerari possent. Porro vixere ævo Orchani: Scheich Alarif billah Karage (قرجه) Ahmed, stirpe Persica, et qvidem regia ortus, atqve Scheich Almegdzub s. abstractus (المجذوب) Musa Baba, de qvo inter alias hæc virtus memoranda, eum prunam in gossipio positam misisse ad Scheichum Culculu idiotam, gazellis vehi solitum, qvi, dono conspecto, remisit paropsidem lactis. Hoc conspecto, miratus est Scheich Musa, et interrogatus respondit, esse lac gazelli, animalqve subjugare difficilius esse, qvam prunas subigere. Porro adhuc e Scheichis ejus ævi erant: Achi Arvan (اخي اروان), Doghlu Baba (دغلو بابا), et Abdal Murad (ابدال مراد); omnes ex amicis Dei, qvorum virtutes manifestæ erant.

Sultan inauguratus fuit post obitum patris sui *Sultan Mogahid Murad Chan, filius Orchani.* Sedem suam regiam Brusæ fixit. Natus erat tunc temporis XXXIV annos. Anno DCCXXVII in lucem editus erat, annoqve DCCLXI summæ rerum potitus est. Imperium nactus, Angoram (انكوريه), urbem munitissimam, unde multa lana qvoqvoversum evehitur, obsidione cinctam vi expugnavit. Qva re audita, Ibn Karaman, dominus urbis Larenda,13) timore de suis urbibus affectus, collegit exercitum e tribubus et catervis cognatis, sc. e Tartaris, Versak (ورسق), Thurghud (طورغود), Turcomannis aliisqve, turbam innumeram. Alter rex cum altero in certamen descendit. Atrocissimum bellum, qvod inter eos gerebatur, hunc habebat exitum, ut Ibn Karaman in fugam conjiceretur, Sultanqve Murad Chan Elghazi superior discederet. Anno DCCLXI misit Sultan Murad Chan Schahin Lala Atabecum cum magno exercitu ad urbem Edrene [Adrianopolin] expugnandam; qvamvis autem vehementer conflixerunt, eam capere tamen non valuerunt; qvapropter sultanum rogarunt, ut ipse eos adiret. Sultanus cum exercitibus unitariorum militibusqve sacrorum bellatorum iter ingressus, mare trajecit. Cujus adventum qvum increduli audiverant, occupavit proceres eorum tremor, eorumqve sultan in fugam se dedit. Qva re cognita, Moslemi urbem adorti expugnarunt. Deinde miserunt, qvi sultanum hanc rem edocerent. Ille, postqvam laudibus gratiarumqve actione Deum celebraverat, urbem expugnatam intravit. Est vero Adrianopolis e maximis mundi urbibus, multis prædita hortis tribusqve fluviis Tunge (تونجه), Ermele (ارمله) et Marig (مريج), sub ea currentibus, in climate

---

13) Larenda (لارنده) urbs notissima a Kunia in ortum hibernum unam stat. distans.

qvinto sita, a Constantinopoli XCV milliaria distans. Deinde sultanus illustris, cui Deus egregie benefaciat! misit Schahin Alatabeci, Emir alomra in Rumilia constitutum, adversus Filibe (فلبه, Philippi), urbem amoenam. Deinde sultanus, Zaghara 14) cum tractibus suis expugnata, Brusam rediit. Anno DCCLXIII sultanus, svadente Kara Chalil Bascha ab iis, qvi ad fretum Galipolitanum prædabantur, captivorum qvintam partem sumsit; (assidua nempe erant bella contra infideles in Rumilia, et captivi ducebantur innumeri, ut fluvius manans, et mare tumens); magna itaqve eorum turbâ apud sultanum collectâ, eos jussit doceri artem sclopeta (المكاحل) tractandi; qvo facto, eos misit ad salutandum Scheichum Alârif billah Elhag Bectasch, ut iis signum præberet, nomen imponeret, faustaqve victoriamque precaretur. Qvum ad scheichum convenerant, manicam tunicæ suæ, e panno coactili factæ, resectam capiti ducis eorum imposuit, prosperitatem victoriamqve iis precatus est, atqve nomen Jenkigeri, i. e. exercitus novi iis imposuit.

Anno DCCLXXXIII emit Sultan Murad a principe terræ Hamidæ (حميده) qvinqve arces: Jelvag, 15) Jenischehr, Akschehr, Kara Leghag (قره لغاج) et Sidischehr. Anno DCCXCI processit sultanus contra principem incredulorum Ben-Laz, 16) qvem loco aliqvo in Rumilia, Küsava (قوس اوه, Kaschau) dicto, offendit. Ibi acri dimicatum fuit proelio; gladii et sclopeta icerunt, sagittæqve emissæ fuerunt, donec victoria penes Moslemos erat, increduliqve terga turpi fugæ dabant. Deinde, incredulis fugatis, accessit qvidam ex emiris eorum, nomine Milosch, filius Kubili (ملوش ابن قوبيل), cum suis eqvitibus et peditibus, obedientiam simulantibus; qvum autem in eo erat, ut manum sultani oscularetur, hunc sicâ, in manica latente, pupugit. Hinc ad tale facinus in posterum cavendum orta est apud Ostmannos ea regula, ut, accedente legato sultani manum osculaturo, teneat aliqvis oram manicæ ejus alterius. Occisi sultani intestina illic sepeliverunt, ejus autem corpus Brusam transvectum hac in urbe humarunt, ubi sepulchrum ejus adhuc religiose aditur. Erat rex magnus, justus, ingeniosus, qvi bellando adversum infideles vitam suam destruebat. Fortis erat, animosus admodum, magnanimus. Annos LXV vixit, annoqve XXXI imperavit.

Patri successit *Sultan Esedid a. fortunatus Jilderim* (fulgur) *Bajazid*, filius Sultani Murad Chan. Sultan Jilderim Bajazid, ejusqve frater Jakub patrem in itinere co-

---

14) Legitur in cod. زعره. Fortasse legendum زغره, nomen urbis in Macedonia (Meninski). Est qvoqve alia urbs hujus nominis ab Adrianopoli ad euronotum sita.

15) V. Cantemir, p. 59. Jelvag (يلواج) haud dubie eadem est urbs, ac urbs in Gihan Numa pag. 434 memorata Javag (ياواج), ab ortu stagni Ekerder in præfectura Hamid sita. Jenischehr (يكي شهر) urbs monti Tira objacens, in præfectura Ajdin sita (Gih. Numa, p. 427). Alia Jenischehr supra commemorata est. Akschehr (آق شهر) est urbs, tres stationes a Kunia distans (Gih. N. p. 393). Sidischehr a Kunia unam stat. distat (l. l. p. 392).

16) بن لاز, Lazarus, cfr. Cantemir, p. 60.

mitati erant. Eo mortuo, inter proceres regni convenit de sultano creando Bajazido; postqvam igitur in tentorium imperiale (الوطاق) eum vocatum, deqve obitu patris edoctum consolati erant, sultanum eum salutarunt soliumqve paternum occupare jussere. Fratrem ejus Jakub deinde arcessitum rogarunt intrare tentorium imperiale, prætexentes, sultanum debilem conspectum ejus velle. Ingressum autem prehenderunt et strangularunt. Hæc mense Ramadhan, anno DCCXCI accidere. Eo anno occupavit Sultan Bajazid fodinas Karathuva,[17] fodinas argenti puri et incomparabilis. Expugnavit qvoqve terram Iskub, inter insigniores Moslemicas terras referendam. Eo ipso anno expugnavit arcem Viddin (ودين), eodemqve anno princeps terræ Icrin, metu sultani ductus, claves arcium suorum Bajazido tradidit. Eo anno se subjecerunt sultano incolæ terræ Karasi et Dsaruchan,[18] eodemqve aufugit Ben Muhtescha, princeps Kasthemuni.[19] Misit igitur sultanus, qvi has omnes provincias gubernaret. Qvum Alaeddin, princeps Karamaniæ, foedus fregerat, sultanusqve edoctus erat, eum aliqvot Natoliæ regiones populatum fuisse, in eum incurrit. Alaeddin terga vertit, verum loco Akgami (اق جامي) a sultano e fuga retractus, una cum duobus suis filiis Muhammede et Ali captivus ductus fuit. Sultanus contra urbem Kunia, sedem regni Alaeddini, movit, eamqve obsedit; qvum autem eo tempore fruges maturitatem assecutæ erant, præscripsit sultanus, ut ne qvis frugibus noceret, neqve ullum injuriâ afficeret; incolis arcis permisit, ut messem frugum ipsorum aptarent, easqve ab exercitu, qvam optime vellent, emerent. Tanta humanitate moti, se reprehenderunt, dicentes: regi, a qvo tantum beneficium in nos profectum est, haud decet reniti et male parere. Sultano igitur se subjecerunt, eiqve claves arcis tradiderunt, dicentes: tu es dignissimus, cui eæ tradantur. Qvum incolæ ceterarum arcium viderent, qvid fecissent incolæ Kuniæ, qvi ut columen terræ Karamanicæ reputabantur, hoc imitati exemplum, arcium suarum claves sultano tradiderunt; hæ urbes erant: Akserai, Nioda, Kaisaria (Cæsaræa) et DuluKara hidsar.[20] His prospere gestis, rediit sultanus ad sedem imperii Brusa, postqvam Alaeddinum, filium Karamani, occidi jusserat, ejusqve duos filios in urbe Brusa incluserat, ubi custodiâ tenebantur, donec a Timuro, qvum ad Rum venerat, liberabantur. Anno

---

17) قره طوه et اسكوب urbes sunt in Servia sitæ.

18) Karasi (قره سي) est provincia et præfectura in Anadoli, a meridie habens Magnesiam, ab occasu Archipelagum et provinciam Biga, ab euronoto Chudavendkiar. Dsaruchan (صاروخان) qvoqve provincia est in Anadoli, ab ortu contermina Kutahiæ, a septentrione Chudavendkiar, a meridie Aidin; in hac præfectura sita est Magnesia, Akhidsar et Marmara. (Gih. Numa, T. II, p. 482 et 422).

19) Kasthemuni (قسطموني) magna est urbs haud procul a mari nigro sita, 4 stat. a Sinab (Sinope), 5 stat. ab Anguri distans (Gih. Numa, T. II, p. 453).

20) Akserai (اق سراي) urbs est, "unde Kunia 3 stat. in occasum, sed Kaisaria (قيصريه) in orientem meridiem spectat." Nioda (نكده) urbs est prope Akserai sita. (Gihan Numa, T. II, p. 394 et 388). Dulu Kara Hidsar (دولو قره حصار) est urbs prope Nioda ab oriente sita.

DCCXCV occupavit sultanus Sivas, Amasia, Tokat, Nicsar, Ganic et Dsamsun.[21]) Sub finem hujus anni comperit sultanus, Bajazid ezzeman (بايزيد الزمان), principem Kasthemuni, incursiones in aliqvot otsmannicas provincias fecisse, atqve prædatione et vastatione in eas grassatum esse. Qvo tempore hac de re edocebatur, mare Rumiliam versus trajecerat, expeditionem suscepturus contra incredulos; mox vero ad Asiam rediit ad arma movenda in Bajazidum. Accidit autem, hunc obiisse, successorem habentem filium Isfendiar (اسفندیار). Simul ac sultanus advenerat, oppidum Tharakli burli (طرقلي بورلي), urbem Kasthemuni, arcemqve Otsmangik[22]) hostibus eripuit. Consilium ei erat, totam occupare terram, cui Bajazid Bec imperaverat, verum Isfendiar legatum una cum munere ad eum misit, ut favorem gratiamqve ejus expeteret, his utens verbis: pater meus eqvidem crimen commisit; ille vero mortuus est, et ego audiens sum dicto domini nostri sultani, servorumqve ejus numero me habeo; justitiæ autem sultani haud convenit aliqvem corripere ob culpam alterius; spero igitur a generosis ejus qvalitatibus, fore, ut mihi concedat urbem Dsinab (صناب, Sinope), urbem patris mei, solumqve meum natale, atqve vicarium suum in ea me constituat. Sultanus his precibus annuit. Reversus ad urbem Brusa, misit ad Tekur s. imperatorem Constantinopolitanum, qvi ei diceret: aut urbe egredieris, eamqve mihi trades, aut incedam, adqve te veniam in carissimo locorum tuorum. Metu sultani ductus, spopondit, se qvovis anno tributum decem millium aureorum soluturum, moslemisqve in media urbe vicum exstructurum, in qvo habitarent, iisqve esset templum cathedrale atqve Kadi ad lites dirimendas. Sultanus in his acqvievit, neqve ei adversatus est. Hic itaqve rerum status perseveravit, donec Timur sultanum obruit; tunc imperator græcus, foedere violato, cathedrale vastavit, moslemosqve ex urbe ad Asiam minorem expulit.

Hafids, filius Hogri, ait in libro suo: nuntiis abyssi de filiis seculi (انباء الغمر في ابناء العمر), inscripto: tanta bella cum incredulis gessit Ilderim Bajazid, ut fama ejus longe lateqve spargeretur: Almalec Edsdsaher Barkuk, [rex Egypti], ad eum scripsit, pacemqve cum eo fecit, unumqve emirum post alterum ad eum misit; neqve erat ullus regum terræ, nisi qvod ad eum scripserit, donaqve ei donaverit et ab eo acceperit; ita ut Edsdsaher Barkuk dicere soleret: haud metuo ab incredulis, unusqvisqve enim contra eos mihi opem feret, metuo autem a filio Ostmanni.

Anno DCCCII reges populorum in terra Rum, qvos Ilderim Chan regnis suis moverat, ut: Ibn Germijan (كرميان), Ibn Muntescha, Ibn Aidin, Isfendiari filius, aliiqve, Timurum, principem orientis, adibant, de sultano Bajazido qverentes, ejusqve adventum ad Rum expetentes, atqve rogantes, ut sibi ad regna recuperanda opem fer-

21) سیواس, اماسیة, طوقاط, نیکسار, جانیك, صامسون. Omnes notissimæ sunt urbes in parte Asiæ minoris, euronotum spectante, s. in provincia Sivas.

22) Otsmangik (عثمانجق) est oppidum cum castello, ab Amasia 2 stat. in occasum distans, ad fluvium Kyzyl Irmik (Halys) sita. (Gih. Numa, T. II, p. 407).

ret. Timur votis eorum annuit, pollicitusqve, se venturum, qvum e regionibus Syriacis et Bagdad reverterat. Extremo anno DCCCIV fines terræ Rum transivit, adqve Bajazidum, pacem simulans pro sua consvetudine fraudulenter et dolose agendi, legatum misit, cui hæc verba mandavit perferenda: sane es, qvi multa bella sacra contra infideles gerit; ego invite adversus te pugno; oculos autem converte ad eas terras, qvas a patre et avo tuo accepisti! in iis acqviesce, mihiqve trade terras nostras hæreditarias! Erat in sultano Bajazid agilitas strenuitasqve, neqve punctum temporis se continere potuit, ita ut, qvum in superiore loci alicujus parte loqveretur, non desineret se movere et agitare, donec ad extremitatem aulæ perveniret. Nunc igitur, considerata et intellecta ejus epistolâ, collegit sermonem suum et dixit: "num his nugis terrorem mihi incutiet, hisve jocis ridiculis me levem consilio reddet? num regibus barbarorum me, me inqvam, similem reputat, vel forte cum Tartaris deserti ovibusqve me comparat? ignoratne, me historiam ejus cognoscere, eum nempe ab initio latronem fuisse, sangvinarium sacriqve violatorem, foederum et clientelarum ruptorem, qvomodo reges circumvenerit perfideqve deceperit, qvomodo regionibus præfectus, impius fuerit? ubi est Tartaris abjectis percussio gladiorum secantium et acutorum? non in iis est præter vibratum (ↄ: modo intelligunt vibrare) sagittarum contra leones Romanorum. Qvod autem nos attinet, bellare est nostra consvetudo, percutere gladio id est, qvod qværimus; pugnare adversus incredulos ea est ars, qvam exercemus. Viri nostri animas opesqve suas vendiderunt, ut iis sit paradisus. Qvoties tinniverunt in auribus incredulorum ictus eorum! qvoties sonuerunt in pileis verticum capitum gladii eorum! Ego qvidem haud ignoro, hanc orationem ad terras nostras certe te mittere; si non veneris, uxor tua tertio erit dimissa; si autem ad terram meam tetenderis, atqve a te fugero, neqve ulla ratione tibi obstitero, uxores meæ tertio erunt dimissæ." His verbis oratione rhytmica finita, hunc in modum responsum dedit. Timur, cognito responso, foedum habuit, eum in extrema epistola mulieres tetigisse, easqve memorando perorasse. Sultanus fortunatus Ilderim Bajazid contra Constantinopolin moverat, culpandos impiosqve ejus obsessum; neqve multum aberat, qvin urbem expugnasset; nunc vero obsidionem mittere coactus, ad procedendum contra Timurum se paravit, metuqve incursionis in terram suam ductus, fluere fecit ex exercitibus suis torrentes tumidos, eosqve duxit per deserta inculta, ut subditos suos custodiret, ne a jumentis Timuri conculcarentur; erat enim Bajazid erga debillem e subditis suis commiserans, et erga pauperem e famulis servisqve suis benignus. Major exercitus ejus numerus constitit e Tartaris, gente robore et opulentiâ prædita (لا يمين ولا يسار). Timur ad duces eorum impiosqve e proceribus et emiris eorum misit, qvi eos conciliaret, de convenientia stirpis moneret, eosqve promissis lactaret atqve tentaret; neqve autem iis promisit satanas iste, nisi vanitatem. Ii vero opem et sedulitatem ei promiserunt. Timur Angoram (انكوريه) descenderat, neqve sultanus e somno suo se ante collegerat, qvam Timur totam ejus terram jam

transiverat. Resurrectio et extremum judicium contra sultanum resurrexit; digitosqve suos præ moerore et poenitentia momordit. Jam vero exercitus exercitibus appropinqvarunt: belluæ contra belluas se agitarunt: impleta erant ab iis deserta et solitudines: dextræ opposita erat sinistra, sinistræqve dextra: Tartari a legionibus Otsmannicis se avulserunt, atqve cum exercitu Timuri, prout ipse præscripserat jusseratqve, se conjunxerunt; hi autem erant robur exercitus sultanici, numeroqve superiores; qvin imo dicitur, hoc agmen exercitum Timuri numerô prope æqvasse. Erat apud sultanum liberorum ejus natu maximus Emir Suleiman, qvi, facinore Tartarorum conspecto, interitum patris inde colligens, reliqviis exercitus secum sumtis, a campo recessit, patremqve in summis angustiis reliqvit; Brusam versus una cum suis rediit; neqve apud sultanum remansere præter pedites iisqve affines paucosqve heroes. Nihilominus una cum sociis constanter pugnavit, metuens, ne, si fugeret, in se irrueret divortium.*) Hinc adversos temporis casus angustiasqve patienter tulit, fidemqve servare voluit erga sectam Imami Maleci, id qvod ei erat injunctum. Cinctus autem ab eqvitibus legionum (بالمرزون), in captivitatem venit, custodiaqve inclusus fuit, sicut avis in cavea.[23]) Hoc proelium circa milliare ab urbe Angora (انقرة, sic), feria qvarta die decima septima mensis Dzulhigah anno DCCCIV commissum est. Filius Bajazidi Suleiman venit Brusam, refugium filii Otsmanni, atqve thesauros, opes, uxores, natos pretiosaqve supellectilia, qvæ ibi erant, arrepta ad continentem Adrianopolis transvexit. Sultano Bajazido hi erant filii: nuper commemoratus emir Suleiman, natu maximus, Isa, Mudstafa, Muhammed et Musa, natu minimus. Unusqvisqve horum refugium sibi qvæsivit, catervæque militum e proelio elapsorum ad hunc vel illum se receperunt. Muhammed et Musa versabantur in arce Amasiæ s. Chortesne (خرتسنه) alta et contumaci. Isa ad arcem qvandam confugit, ubi submisse et tranqville degit, donec a fratre suo Suleiman occisus fuit. Musa posthac emirum Suleimanum ob Isa occisum vicissim occidit. Deniqve modo superstites erant Muhammed et Musa; sententiæ vero Muhammedicæ abrogarunt leges monumentorum religionis Mosaicæ et Christianæ [ɔ: Muhammed victoriam de Musa et Isa reportavit]. Qvod ad Mudsthafa attinet, ille desiderabatur, ejusqve causâ triginta circiter viri posthac occidebantur. Inter hæc sultanus haud desiit custodiâ a Timuro teneri; cui qvidem propositum erat eum missum facere, qvum ad confinia Tebrizi pervenisset; sultanus autem morbo mortifero urgebatur. Exspirabat, anginæ et asthmati succumbens, in urbe Akschehr, feria qvinta die qvarto mensis Schaban, anno DCCCV, atqve in urbe nuperrime memorata in via Alemanet (الامانة) sepeliebatur; deinde autem a filio suo Musa Gielebi, Timuro sciente, ad tumulum suum in urbe Brusa transvehebatur. Timur, audito ejus decessu, eum admodum luxit. Deinde vero Timur in eos reges, qvos Bajazid imperio moverat, juxta suam opinionem terram Rum di-

*) Alluditur ad responsum Bajazidi Timuro datum.

23) Ex hac proverbiali locutione orta esse videtur fabula de inclusione Bajazidi in caveam.

stribuit, cuiqve suas terras restituens. Vinculis liberavit duos filios Karamani, utriusqve eorum claves patris sui tradidit. Terram Anadholi juxta suam opinionem arbitrio Musæ et Isæ Chan, sultaniqve Ilderim Chan commisit. His ita dispositis, abiit, postqvam homines perdiderat, terras vastaverat, vela laceraverat, virginesqve cujusqve voluntati permiserat; neqve incolumis erat a malitia ejus e plebe terræ Rum pars tertia, neqve pars qvarta; turba eorum sive strangulabatur, sive fuste necabatur, sive letaliter arietabatur; septimaqve pars victu carebat.

Sultanus fortunatus Ilderim Bajazid inter optimos terræ reges ponendus est. Multa sacra bella contra incredulos suscepit, multasqve expugnavit incredulorum terras magnasqve urbes, qvas pes muslemicus antea nunqvam tetigerat. Erat vir magnanimus, vi vehemens, altaqve spirans. Memoravit Hafids, filius Hogri in chronico suo post laudes ejus celebratas, conceptaculum aqvæ, e qvo se lavit, argenteum esse, et qvoqve argentea esse vasa, e qvibus comedit bibitqve, qvibusqve usus est. Tanta erat ejus tempore securitas, ut vir, qvamvis bonis eversus, cum onere transiret, nemine adversante. Summæ rerum præfuit per XIV annos tresqve menses. Vixit LVIII annos. Qvinqve reliqvit filios, nempe: Isa, Muhammed, Musa, Suleiman et Kasem (Mudstafa?), ut supra memoratum. Exarsit inter eos contentio et conflictus per duodecim circiter annos, donec absolutam potestatem in regno nancisceretur *sultanus Muhammed, filius regis fortunati Ilderim Bajazid Chan.* Imperio potitus est Brusæ an. DCCCXVI, tunc temporis natus XXXIX annos, qvoniam anno DCCLXXVII in lucem editus erat. Mos ei erat in bellis occupari. Inter eos, qvi contra eum processerunt, eiqve adversati sunt, erat Kara Devlet Schah e Tartaris in tractibus Amasiæ. Sultanus contra eum movit, eumqve fugavit, ejusqve copias contractas dissipavit. Deinde tetendit adversus Isfendiar Bec, principem Dsinab (Sinopes); post acre prælium commissum, ex qvo sultanus superior discessit, in turpissimam fugam se dedit Isfendiar, sultanusqve omnes, qvibus imperaverat, terras occupavit. His ita devictis, res ejus defecatæ erant, seculumqve ei recte dispositum erat, neqve restabat, qvi cum eo de imperio disputaret. Certior vero factus, filium Karamani, foedere violato, sibi proposuisse aliqvot provincias arripere, adversus eum cum magno exercitu processit, proelioqve commisso fugatum persecutus est, donec eum una cum filio Muhammede 24) captivum duxit. Utriqve coram se adesse jusso crimen tamen, postqvam cum patre facinus ejus expostulaverat, condonavit; insuper iis, libertate donatis, aliqvot oppidorum, qvibus imperaverant, assignavit, hac tamen conditione pactoqve, ut ne sæpius ipsum deciperent. Ipse tamen compluribus Ibn Karamani arcibus potitus est, ut: Suri Hidsar (سوري حصار), Kebri

24) Codex habet: حتي أسره واسر ولده محمد ومصطفي فاحضرا, verum e vocabulis ولده et فاحضرا patet, delendum esse "ومصطفي," aliiqve historici (Cantemir, p. 102, de la Croix, germanice vert. Schulz, T. I, p. 176) unius modo filii mentionem faciunt.

Schehri (قبري شهري), Nicda, Ak Schehr, Jeni Schehr, Sidi Schehr, Ughadi (اوغادي), et Hamid Ili (حميد ايلي). Deinde occupavit arcem Samsun, et plerasqve earum urbium, qvas sultanus Bajazid expugnaverat, Timur autem, qvum ad terram Rum venerat, pristinis dominis reddiderat. Anno DCCCXXIV laboravit alvi fluxu Sultan Muhammed, qvi tunc temporis Adrianopoli versatus est; neqve desiit morbus ingravescere, donec exspiravit. Regnum, dum in vivis erat, legaverat filio suo Murad Chan, cujus rei ea causa erat, ut aliqvando somniasset, se loco aliqvo venusto considere, mensamqve sibi sterni, ex qva exiguum sumebat, nil vero ex ea ipsi offerebatur; mox autem ipsum e sede sublatum ponebant coram filio suo Aladel Murad Chan, qvi in alia domo, qvam pater, commorabatur. Hinc expergefactus cognovit, se, in imperio haud perseveraturum, successorem filium suum Murad habiturum esse. Brusæ exstrui jussit cathedrale, academiam et collegium (العمارة). Filius ejus Murad Chan, qvando pater decessit, in extrema Rumilia, expeditione susceptâ, versatus est; hinc veziri per XLI diem sultani mortem celarunt, donec Sultan Murad Brusam pervenerat, ibiqve habenas imperii rata manu ceperat. Tunc defunctum sultanum, morte ejus palam facta, Brusam deduxerunt, ubi eum e regione templi, qvod ibi struere cæperat, sepeliverunt. Octo annos decemqve menses regnavit. Qvinqvaginta (leg. qvadraginta) octo annos vixit. Erat rex illustris, reverendus, doctorum proborumqve amans. Primus sultanorum gentis Otsmannicæ incolis urbium sacrarum Meccæ et Medinæ dicavit pecunias ex eo, qvod e legatis suis, piis usibus destinatis, redibat.

Successorem habuit filium suum *Almaleć aladel* (regem justum) *Sultan Murad Chan, filium Muhammedis Chan*, qvi post obitum patris ex hujus testamento sub finem anni DCCCXXIV regno potitus est, XVIII annos natus. Anno DCCCXXV apparuit in tractibus Selanic (Thessalonicæ) Mudsthafa qvidam, qvi dixit se emirum Mudsthafam, filium Almalec essâid Ilderim Bajazid, qvi in conflictu cum Timuro occisus erat, et de qvo nil posthac compertum erat. Confluebat ad eum magnus numerus, ejusqve res ita augescebant, ut, occupata tota Rumilia et urbe Adrianopoli, in Anatoliam, conflicturus cum sultano Murad, trajiceret. Murad contra hunc rebellem jam miserat vezirum suum Bajazid una cum magnis copiis; superior autem discessit rebellis e proelio prope Adrianopolin commisso; terga vertit exercitus Muradi, captivusqve ductus vezirus Bajazid Bascha et a rebelli occisus. Qva re comperta, Sultan Murad Chan attonitus, Deo O. M. devota mente supplicavit, atqve confugit ad polum scientium, dominum nostrum, dominum Muhammed Elbechari (البخاري), qvi tunc temporis in hujus vitæ vinculis erat. Hic scheichus auxilium rogatus sultano victoriam promisit. Fertur commemoratus scheichus dixisse: iter hac de re ingressus, prophetam vidi, ejusqve pedes benedictos osculatus, ab eo victoriam petivi, verum nil respondit. Itaqve iterum iter ingressus, prophetam supplex adii, nil vero dixit. Iter autem tertio ingressus, prophetæ supplicavi, dicens: o præsidium afflictorum! o legate Dei! auxilium te oro pro

Murado. Tum respondit: victoriam, volente Deo O. M., reportabit. Ubi illuxit, misit scheichus ad sultanum, victoriamqve ei annuntiavit, gladioqve eum ipse cinxit, his verbis: proficiscere, permittente Deo O. M., in tutela Dei! eqvidem vinces. Sultanus scheicho gratias egit, ejusqve manus benedictas osculatus est. Deinde, castris motis, consedit ad fluvium Ulubad,25) fluvium magnum atqve e mirabilibus mundi, qvia, Deo ita jubente, sex menses orientem versus, sexqve menses occidentem versus fluit. Sultanus pontem fluvio impositum tolli jussit. Dein processit rebellis, castraqve in altera fluminis ripa metatus est. Illic per aliqvod tempus tranqville consedit, manibus haud consertis, uterqve exercitus. Deinde vero Deus O. M. unicus, omnipotens, qvi e servis suis, qvem libuerit, juvat, dominam rebelli præfecit hæmorrhagiam narium, qva per tres dies laborabat, donec admodum elangvescebat et confuse loqvi incipiebat, menteqve turbabatur. Qva re comperta, proceres aulæ ejus primariiqve exercitus exploratam habuerunt debilitatem ejus; qvapropter, timore affecti, huc illuc discesserunt. Hinc rebellis, qvamvis debilis, Rumiliam versus aufugit. Qva fuga conspecta, exercitus sultani Muradi, fluvio trajecto, fugientes pressit; multos eorum captivos duxit, majoremqve numerum occidit, eosqve opibus jumentisqve multis spoliavit. Aliqvis emirorum Muradi rebellem, jubente sultano, insectatus, eum prope Adrianopolin assecutus et occidit. Anno DCCCXLVII sultanatu se abdicavit Sultan Murad, eumqve filio suo Sultan Muhammed cessit; Urbem Magnesiam sibi ipse elegit, ubi curis publicis vacuus habitaret. Qvæ qvum sultani abdicatio innotuit, dixerunt reges incredulorum, alter alteri: utiqve rex moslimorum, senex grandævus factus, imperio se abdicavit, suumqve honorem tradidit filio suo juveni, a qvo nil metuendum. Hinc convenit inter regem (Kiral) Ungariæ (انكروس) (leg. قرال) (قرال) regem Germaniæ (قرال المان), regem Bohemiæ (قرال جه), emirum latinum,26) emirum Bosniæ (بوسنه), principem Valachiæ (افلاق) turbamqve Francorum, ut bellum moslemis inferrent, neqve ex oppidis Islamismi lapidem super lapidem relinqverent. Qva re comperta, proceres regni, metu perculsi, in eo consenserunt, ut Sultan Murad, Magnesiâ arcessitus, dux sibi constitueretur, qvia magnum nomen sultanus sibi conciliaverat bellis, qvibus incredulos diu vexaverat. Hinc miserunt, qvi eum vocarent. Murad autem recusavit: habetis, inqvit, sultanum, eum sumite! me vero missum facite! verum haud destiterunt precibus eum obtundere, donec assensus est, atqve una cum filio sultano Muhammed adversus hostes movit. Qvum ambo exercitus, ad pugnam instructi, congressi erant, violenter irruerunt, alter in alterum. Forte autem Moslemi terga dederunt, increduliqve eos perseqvi et occidere cæperunt, neqve permansit nisi Sultan Murad Chan in media acie. Hic vero, rebus in tanto discrimine versantibus, supplex manibusqve ad

25) Ulubad الوباد est fluvius et stagnum inter Brusa et Michaledsch.

26) Per emirum latinum (امير لاطين) sive intelligitur pontifex Romanus (emir chatolicus), sive unus pluresve principes Italiæ, sive Ragusa (emir Ragusæus).

coelum sublatis Deum O. M. victoriam auxiliumqve oravit, nostrumqve prophetam Muhammed auxilio vocavit; neqve hora elapsa erat, anteqvam rex Hungariæ, primarius eorum, ex improviso suvervenit, solusqve ex exercitu suo prodiit, atqve, sultano Murado ad certamen provocato, in moslemos irruit. Forte autem eqvus, qvo vehebatur, eum effudit. Illico moslemi, eum aggressi, caput ejus demessum super hastam sustulerunt, clamantes: hoc est caput kirali (s. regis) maledicti. Qvo conspecto, increduli omnes ad unum terga dederunt; moslemi vero, in tergis eorum hærentes, magna et festina strage eos fudere. Erat dies moeroris et lætitiæ; lætus vero piis erat exitus. Moslemi innumeram fere captivorum prædæqve vim legerunt. Murad, ab expeditione reversus, filio Muhammedi sultanatum reddidit restituitqve, atqve Magnesiam rediit. Eo loco constanter res erat, donec turba militum Jenkigeri dictorum anno DCCCL tumultuata grassataqve domos emirorum et vezirorum obruit et spoliavit. Tali rerum statu veziri ceteriqve regni proceres censuere, revocandum sultanum Murad Chan, regnoqve rursus præficiendum, ut rebelles eum revererentur. Qvum igitur imperium susceperat, rediit ad sedem patris sui Magnesia Sultan Muhammed. Murad vero perseveravit bellare adversum Græciam (موره) et Arnaud (آرنود) s. Albaniam, præcipuasqve, ibi sitas, incredulorum urbes occupavit. Die septima mensis Muharrem, anno DCCCLV feriâ qvartâ obiit Sultan Murad Chan. Erat rex justus, sapiens, intelligens, strenuus bello. Incolis Meccæ et Medinæ nec non Hierosolymæ e privatis opibus ter mille qvingentosqve denarios aureos mittebat. Curam studiumqve impendebat scientiæ et scientibus, scheichis probisqve. Concinnabat regiones, securos reddebat tractus, stabiliebat legem et religionem, abjectosqve reddebat incredulos hæreticos. Per XXXI annum summæ rerum præfuit; XLVII annos vixit.

Murado successit *Almalec Almogahid Abu-l-máali* (pater celsitudinum) *Muhammed Chan, filius Muradi Chan. Hic princeps augustæ memoriæ fatih s. expugnator erat Constantinopolis; Deus amplâ misericordiâ ejus misereatur!* Sultanatum post obitum patris ex hujus testamento capessivit, natus undeviginti annos quinosqve menses tresqve dies. Erat umbrosus, excellens, regum maximus in bellis contra infideles gerendis, eos fortitudine et labore vincens, maximeqve Deo confidens seqve committens; ille erat, qvi regnum Otsmannorum fundabat, atqve canones, ceu vias per decursum temporis iis præscripsit. Ei sunt virtutes pulchræ, præstantiæ excellentes illustresqve, præclara facta, in paginis noctium et dierum superstitia, præclare gesta, qvæ casibus annorum haud delentur. Regno potitus, movit contra principem Karamaniæ, qvi, metu ductus, pacem cum eo composuit; qvapropter Muhammed ad sedem imperii sui rediit. In animo secum modo versavit, qvomodo Constantinopolin maximam expugnaret; bellum apparare instituit, urbem aggressurus. (Constantinopolis est e maximis, freqventissimis et munitissimis urbibus; e munitissimis est, qvia mare eam qvaqva versum alluit, si excipiatur ab occidente; hæc vero plaga brevis est, eamqve

munivérant tribus muris complurlbusqve fossis, in qvibus aqva marina fluebat; ne dicamus de sclopetis (الملكاحل) tormentisqve bellicis (المدافع), qvæ ibi erant). Simulavit vero, se pacem cum principe Constantinopolis colere velle. (Hæc acciderunt anno MCCCLVI). Tantummodo ab eo poposcit agri partem magnitudine pellis taurinæ. Qvam postulationem Constantinus levem putans, neqve intelligens, qvem fructum inde caperet, libentissime voto annuit. Mox vero sultanus, cujus pium propositum Deus remuneretur! turbam misit architectorum, qvi, freto, qvod a mari Pontus (بنطس) s. mari nigro ad mare Romanorum (الروم) porrigitur, trajecto, pellem taurinam, in lora tenuia sectam, loco angustissimo in freti ore humi dilatarunt, spatiumqve pelli cinctum muro inaccesso altoqve et munimento elato incluserunt. Sultanus in hanc arcem invehi jussit tormenta bellica tonantia et sclopeta terrentia. Deinde in sua terra sc. in continente Natoliæ e regione arcis commemoratæ aliam exstruxit arcem, eamqve instrumentis igneis vasibusqve pyrobolis tonantibus implevit, ita ut os freti in potestate haberet, neqve ulla navium maris nigri Constantinopolin s. ad mare Romanorum vela dare possent. His factis, Adrianopolin reversus, novam basilicam augustam (دار السعادة الجديدة) exstruere instituit. Deinde Constantinopolis expugnandæ causa magno numero fundi jussit magna tormenta bellica, sclopetaqve fabricari. Plene itaqve comparatis belli instrumentis et apparatibus, initio mensis Gemadi prioris, anno DCCCLVII horâ motuqve faustissimo cum copiis numerosis, exercitu magno, proposito firmo, consilio provido, fiduciâ in eo, qvi benignitate et benedictionibus abundat, collocatâ, contra Constantinopolin movit, castraqve a parte septentrionali posuit. Sultano erant qvadringentæ naves bellicæ (الغربة · الزهماية), qvas ipse paterqve ipsius jam antea texerant; has naves, apud arcem, secundum spatium pellis taurinæ exstructam et Bughrgas (بغرکس) dictam in anchoris tentas in terram extrahi jussit, rotis suppositis, qvibus currebant, ut plaustrum, virisqve et heroibus iis impositis. Deinde vela, dum ventus vehemens spirabat, intendi jussit; sic itaqve naves in continenti processere, donec in sinum e septentrione urbis situm a latere Galatæ declinarent, sinumqve implerent. Deinde naves, alterâ prope alteram admotâ, catenis ligarunt, ita ut pons fierent extensus, qvi transiri poterat. Incolæ Constantinopolis terra mariqve sibi qvidem metuerant, et utramqve partem muniverant, verum in sinu muniendo, nil metuentes ab ea parte, socordes, Deo sic volente, fuerant. Moslemi per qvinqvaginta unum diem a parte continentis obsessionem pugnamqve aggressi sunt, donec delassabantur. Incolæ Constantinopolis, qvum cognoverant, moslemos contra se movere, a Francis suppetias petiverant; hi vero eos juverunt magno et numeroso exercitu, cui confisi sunt. Sultan Muhammed Chan vezirum suum Ahmed Bascha, filium Valieddini, jam antea miserat ad colendum Alarif billah scheichum Schemseddin atqve scheichum Ak Beg (اق بيق), qvos invitaret, ut cum sultano præsto essent apud expugnationem Constantinopolis. Uterqve advenit; atqve scheichus Schemseddin veziro victoriam nuntiavit

his verbis: Constantinopolin, si Deo O. M. ita placuerit, illo anno ope moslemorum expugnabis, iiqve per illum locum illo die illius anni mane summo urbem intrabunt; tu vero tunc temporis apud sultanum stabis. Vezirus sultano nuntiavit, qvid scheichus de expugnatione urbis ipsi revelasset. Imminente hora prædicta, qvum arx nondum expugnata erat, vezirus, vehementi metu sultani ductus, ad scheichum festinavit; aditu autem eum prohibuerunt, qvia scheichus præceperat, ut nemo admitteretur. Vezirus, elatis tentorii funibus, scheichum vidit humi adorantem, capite denudato, lacrymas fundentem Deumqve supplicantem; neqve vero caput suum ante levaverat, qvam scheichus, pedibus erectus, Deum celebrabat, dicens: laus Deo, qvi hanc urbem expugnandam nobis concessit! Urbem versus (veziri sunt verba) prospexi; en totus exercitus eam intravit. Deus O. M. urbem expugnavit, motus benedictione precationis ejus hac hora præsagita, ejusqve precatio septem coeli contignationes permeavit. Sultan Muhammed, urbem ingressus, a latere suo stantem vidit vezirum suum Ibn Valieddin, cui monenti, id qvoqve a scheicho præsagitum esse, respondit, se minus gaudere de expugnatione urbis, qvam qvod talis tantusqve scheichus suo tempore vivebat. E præclaris hujus scheichi dotibus erat, eum medicum esse; uti morbo animarum medebatur, ita corpora usqve adeo curabat, ut narretur, herbas solitas eum vocare, dicentes, se contra hunc vel illum morbum usui esse.

Expugnatio urbis accidit feriâ qvarta die vicesimo mensis Gumadi anno DCCCLVII. Spatio qvinqvaginta unius diei obsessa fuerat. Moslemi tantam prædati sunt opum, utensilium, jumentorumqve multitudinem, qvanta per seculorum decursum nunqvam audita fuit; sultanus nempe, conspecta militum hæsitatione et langvore in urbe obsidenda, proclamari jusserat, se militibus omnia spolia cedere, sibiqve sufficere expugnationem urbis. Qvæ qvum innotuit, reges terrarum sultanum reveriti sunt: principes Egypti, Persiæ et Maghribi ad eum miserunt nuntios epistolasqve, de expugnatione urbis ei gratulantes. Dubium non est, qvin hæc expugnatio inter maximas expugnationum illustrium referenda sit. Qvot chalifæ regesqve hanc urbem expugnare cupierunt, id mente agitarunt, opes suas donarunt, vitas exercitusqve suos perdiderunt nilqve tamen assecuti sunt! huic autem sultano illustri regiqve præclaro Deus O. M. concessit, ut urbem expugnaret, qvia regum erat sapientissimus, justissimus, indole optimus, voluntate animiqve proposito sincerrimus. Hunc sensum aliqvis eorum æræ sic inseruit: *qvæsiverunt rem expugnationis viri anteriores; victoriâ autem illam ad se contraxerunt viri posteriores.* 27) Vox achirun, literis ad pretium numerale computatis, annum expugnationis urbis exprimit. Eundem annum exprimunt

27) اخرون: ا (1), خ (600), ر (200), و (6), ن (50) efficiunt 857, annum, qvo urbs expugnabatur. Idem locum habet in بلدة طيبة: ب (2), ل (30), د (4), ت (400), ط (9), ي (10), ب (2), ت (400), ergo: 857.

λoces beldet thajjibet (urbs egregia), qvo nomine appellatur Constantinopolis ob salubritatem aeris et dulcedinem aqvæ. Pertinet hæc urbs ad clima qvintum, distatqve a Mecca MCCCXXXVII milliaria cum dimidio.

Sultanus, urbem ingressus, festinavit ad templum ejus cathedrale Eja Sophia (ايا صوفيا), atqve in eo, ab impuritatibus incredulorum mundato, Deo supplicavit gratiarumqve actione celebravit, atqve fanum cathedrale moslemis illud reddidit, piaqve legata et stipendia (رواتب) ei assignavit. Deinde Sultan Muhammed Chan a scheicho Schemseddin petiit, ut sibi ostenderet sepulchrum Abi Ejub Andsaritæ*). Scheichus respondit, se loco qvodam lumen conspexisse, unde colligebat, sepulchrum ejus ibi esse. Adiit igitur lumen, atqve postqvam aliqvamdiu ad Deum se converterat, convenit, ut ipse narrabat, cum spiritu defuncti, qvi ipsi de expugnatione urbis gratulabatur, dicens: Deus vobis remuneretur operam vestram, qvâ me liberastis a tenebris incredulorum. Sultanus, hæc a scheicho edoctus, qvum illuc ipse se contulerat, a scheicho petivit, ut sibi ostenderet signum, cui confidere, et qvod oculis videre posset. Scheichus, postqvam aliqvantisper ad Deum se converterat, jussit fodi apud caput sepulchri spatio duarum ulnarum; qvo facto, vobis, inqvit, apparebit marmor album, hebraice inscriptum. Qvum itaqve foderant, marmor offenderunt, cujus inscriptione a perito lecta et explicata, patuit, sepulchrum esse Abi Ejub Alandsari. Sultan Muhammed Chan tanto horrore percutiebatur, ut parum abesset, qvin cecidisset, nisi eum sustinuerant. Deinde sultanus sacellum concameratum sepulchro superstrui, templumqve cathedrale et conclavia exstrui jussit, atqve a scheicho Ak Schemseddin petivit, ut ibi cum asseclis suis consideret. Scheichus autem recusavit, veniamqve rogavit revertendi ad domicilium suum oppidum Cupenec (كوينلى); id qvod sultanus animum ejus sibi conciliandi causâ permisit.

Qvum Moslemi Constantinopolin ingressi erant, arcem Ghalatæ (الغلطة) iis tradidit dux hujus urbis; moslemi, arcem ingressi, festinarunt ad mesgidum ejus antiqvum, qvod, a Moslemah, filio Abdalmaleci, qvum urbem obsidebat, exstructum,**) increduli templum Christianum reddiderant, ut suo loco, volente Deo, exponetur. Eodem anno Sagure[28]), munimentum validissimum et optime situm, sultano clavem arcis suæ misit; similiter se tradidit arx Borghus, prope Adrianopolin sita, eandemqve ingressi sunt viam incolæ multarum arcium, postqvam expugnatio Constantinopolis iis pernotuerat. Anno DCCCLX Sultan Muhammed Chan, expeditionem suscepit contra Hungaros (الكروس pro انكروس), eosqve devicit; dux eorum grave vulnus accepit, qvod mortem ei maturabat. Deinde urbem Belgrad (بلغراد) per aliqvod tempus obsedit;

*) cfr. Abulf. Ann. Mosl. T. I, p. 369.

**) vide Ann. Mosl. T. I, p. 427.

28) سكوري et برغوس duæ arces sunt prope mare nigrum, Adrianopolis ad euronotum sitæ. Cantemir (pag. 154) prave habet Silivri.

rursus autem ab ea recessit ob ingruentem hiemem ortamqve seditionem in terra Moslemica. Anno DCCCLVIII jussit sultanus exstrui augustum domicilium (serai) antiqvum (دار السعادة العتيقة) prope cathedrale, a sultano Bajazid exstructum; hæc prima est domus, a regibus Otamannicis Constantinopoli exstructa. Anno DCCCLXI Sultan Muhammed, expeditione suscepta, Peloponesum (موره, More) occupavit, eamqve reddidit domicilium Islamismi, turbamqve Arabum ibi habitare jussit. Qvum vero hi, a Græcis (الروم) superati, partim sacra Christianorum seqvi, partim emigrare cogerentur, redibat sultanus, hac de re certior factus, atqve sexaginta fere arces, qvas moslimus nunqvam intraverat, expugnabat; ita ut in universum nulla restaret in Morea arx, qvam non expugnabat. Eodem anno princeps Sinopes Emir Kisil Ahmed, filius Isfendiari, filii Bajazid ezzeman,29) metu ferociæ sultani Muhammedis, confugit ad sultanum Persiæ Hasan Bec, ut auxilium ab eo peteret, eumqve impelleret ad movendum contra sultanum Muhammedem, qvemadmodum antecessores ejus fecerant. Hujus rei certior factus sultanus ad terram Isfendiari profectus, urbes Kasthamuni, Sinopen arcemqve Trapezuntis (طرابزون) occupavit. Deinde processit ad Georgiam (بلاد الكرج), ubi exercitus ejus grassabatur, multaqve prædabatur. Anno DCCCLXV magnam misit classem (عمارة) sultanus ad insulam Mitylenen (مدللو) expugnandam, unde multum damni moslemis mari inferebatur. Totam insulam ceperunt, eamqve sedem Islamismi redditam moslemis impleverunt. Eodem anno exstrui jussit Sultan Muhammed cathedrale loco suo adhuc noto, octoque gymnasia (مدارس) circum cathedrale ordine eleganti disposita; pone hæc octo gymnasia his adstruxit octo additamenta, multis instructa cellis (حجرات) a studiosis literarum (الطلبة) capacibus dignisqve inhabitandis, magnosqve eruditos e remotissimis provinciis convocatos beneficiis propitius cumulavit, ut: dominum nostrum Ali Alkuschgi (القوشجي), excellentem Althusi, doctum divinæqve legis doctorem (الرباني) dominum nostrum Alcurani (الكوراني), aliosqve eruditorum Islamismi, doctorumqve hominum, regulasqve præscripsit, qvæ et consentaneo rationi et tradito conveniebant, gradusqve dignitatis iis effecit, ad qvos se eveherent, atqve potentia et honore augerentur, donec ad beatitudinem mundi pervenirent, et etiam hac beatitudinem alteræ vitæ asseqverentur; egenis orphanisqve qvovis anno cultum victumqve abunde assignavit. Ædificationes ejus mense Regeb anno DCCCLXXV absolvebantur. Anno DCCCLXVIII sultanus expeditionem contra Bosniam (بوسنة) suscepit, pugnâqve gravissima conserta, terram occupatam reddidit sedem Islamismi; neqve posthac ibi assurrexerunt increduli. Rebus hujus terræ concinnatis, habenâqve propositi sui bene directâ, urbes expugnavit Albanorum (Arnaud), turbæ Christiano-

29) De Isfendiar, ejusqve patre Bajazid ezzeman, principibus Dsinab (Sinopes), jam supra sæpius sermo fuit. Cantemir (p. 156) et Schulz (in Gesch. d. osmanischen Reichs, nach dem Französischen des Herrn de la Croix, T. I, p. 229) prave credunt, hunc Kisil (قزل, rubrum) Ahmed satrapam Persicum fuisse.

rum, qvi patientiam simulant contra calamitates, omniqve studio incumbunt actionibus difficilibus. Dicuntur originem ducere ab Arabibus Syriæ, sc. a Ghassanidis, atqve e Syria, islamismo ibi propagato, migrasse ad hanc regionem, ubi considentes crescebant et augescebant. Alii dicunt, eos turbam fuisse Arabum e septentrionali Africæ parte (عرب البربر), qvi, duce Jakubo, filio Mandsuri, Muvahhedita, ad hunc tractum, mari trajecto, migrarunt, et usqve adeo in hac regione subsederunt, donec insipientia iis prævalebat, sacraqve Christianorum amplectebantur. Jam vero sultanus urbes Albaniæ intravit easqve diripuit, compluresqve ibi sitas arces occupavit; exstrui jussit in magna montis fissura arcem munitam, qvæ tanqvam obex esset inter moslemos incredulosqve, eamqve Ak Hidsar (اق حصار) appellatam viris freqventavit, sclopetaqve et tormenta bellica, qvibus ab hoste custodiretur, in ea deposuit.

Anno DCCCLXXII Sultan Muhammed Chan principi Koniæ et Larendæ Ahmedo Bec, filio Karamani, iratus, regnum Karamaniæ, huic ademtum, filio suo sultano Mudsthafa commisit; deinde nonnullas in Karamania sitas expugnavit arces rebelles, ut: Aracli (اركلي), Akserai (اق سراي), Calec (ككولك), Gele (ككوله); qvas omnes filio suo nuper memorato tradidit. Anno DCCCLXXVI misit princeps Persiæ Hasan Bec Althavil s. procerus emirum Jusufge (يوسفجه) cum legionibus Tartarorum ad terras Otsmannicas diripiendas: Urbem Tokat (توقات) expilatam incenderunt; dein Jusufge Bec, hac fortuna favente deceptus, incursionem fecit in Karamaniam; hujus autem regionis præfectus Sultan Mudsthafa, vir strenuissimus, hostibus se objecit, eosqve fugavit; ducem Jusufge Bec captivum duxit, eumqve catenis oneratum una cum compluribus captis emiris ad patrem suum sultanum Muhammedem misit. Hæc pugna erat futuræ expugnationis titulus initiumqve, victoriæqve prolusio. An. nempe DCCCLXXVII uterqve rex, sultanus imperii Turcici et princeps Persiæ Hasan Bec Althavil, exercitus ad bellum suscipiendum conscripserunt. Uterqve in aciem processit cum exercitu conferto spissoqve et interminato, copiisqve multis freqventibusqve et innumeris. Forte concurrerunt prope oppidum Babird[30]: conflixerunt ambo agmina, confluxerunt ambo maria, irruit alter in alterum, uterqve eqvitatus, commixta fuere signa et vexilla. Sultan Mudsthafa, qvi erat, ut ensis acutus herosqve providus, se inclinavit ad sultanum Persiæ Zenbil (زنبيل) Schah, et vehementer cum eo dimicavit, donec eum devictum occidit. Qvod qvum resciverat Hasan Althavil, frangebatur dorsum ejus, evanescebat acies ejus, victoriamqve reportabant legiones Muhammedicæ; neqve Hasano copia erat consistendi, habenas vero eqvi sui ad fugam dirigere cogebatur. Copiæ Otsmannicæ hostes persecutæ, occiderunt captivosqve duxerunt; qvin etiam complures emiros magnos ceperunt. Tantum necarunt hostium numerum, ut loca, ubi ceciderant, ob cada-

30) بابيرد. Haud dubie eadem urbs, inter Tarabezun et Erzerum sita, qvæ in Gihan Numa (T. I, p. 623) Baiburt vocatur.

vera eorum eqvo haud superari possent, locaqve depressiora vallesqve sangvine eorum inundarent. Sultan Muhammed, postqvam victoriam prædasqve reportaverat, ad urbem Hasani Althavili Kara Hidsar Escherki s. orientalem 31) processit, eamqve expugnatam ad cetera sua regna collegit. Eodem anno misit Sultan Muhammed Chan vezirum suum Geduc (کدک) Ahmed Bascha ad urbem Caffa (کفه) expugnandam. Vezirus, postqvam hanc urbem obsidione pressam expugnaverat, alias præterea ibi sitas complures arces et munimenta expugnavit. Anno DCCCLXXIX castra sultanus movit contra incredulos Boghdan (بغدان) s. Moldaviæ, qvorum princeps Stephanus (كبيرهم استفان) christianus, metu ductus, ad extremam suam terram aufugit. Sultanus Moldaviam peragravit, multosqve, qvibuscunqve prævalebat, occidit, duxitqve captivos, prædasqve egit innumeras, donec commemoratus eorum dux Stephanus se in sultani fidem dedit, atqve tributum solvit. Anno DCCCLXXXIII jussit sultanus exstrui novum serai s. palatium loco suo adhuc noto, atriaqve ampla, hortos, villasqve in eo instituit, idqve ita instruxit, ut unicum nulliqve comparandum sit.

Narratur, sultanum Muhammedem filio suo sultano Bajazido præcepisse, ut filios suos sultanum Ahmedem et sultanum Selimum ad ipsum mitteret, ut eos circumcideret. Advenientibus pueris, Sultan Muhammed, in solio sedens, auribus eos prehendit, ut ad se eos admoveret. Hinc Sultan Selim præ iræ vehementia flevit. Sultanus e thesauro munera elegantia arcessi jussit, ut eos placaret. Sultan Ahmed placatus surrexit manusqve avi osculatus est; verum Sultan Selim noluit. Hinc sultanus opes pretiosas ei dari jussit ejus leniendi causa, sed frustra. Tum sultanus: mi fili! inqvit, pacem tecum componemus. Minime, per Deum! respondit Selim, tecum pacem faciam; utiqve enim mihi est contra te jus, qvod ad diem resurrectionis reservo. His verbis concussus sultanus veziris suis, scitote, inqvit, hunc meum filium regno potiturum. Deinde circumcisos ambos ad matrem eorum remisit.

Peracta nepotum circumcisione, sultano Muhammedi placuit, ut iter ad Anadoli faceret. Castra itaqve fixit extra Iskudar (اسكدار, Scutari) ad radices montis ibi siti, Mal dis (مال ديبس) appellati. Tum vero forte sultanus in morbum mortiferum incidit, et postqvam filio suo Bajazido imperium commendaverat, obiit die veneris d. qvinto mensis Rebi prioris anno DCCCLXXXVI. Funerabatur precesqve pro eo fundebantur in cathedrali, qvod exstruxerat. Post obitum patris sui absolute imperaverat XXX annos cum duobus mensibus. Vixerat annos LI. Bajazid Chan, qvi eodem anno, qvo regnum sibi tradebatur, Meccam peregrinatum iverat, ab eo itinere recedere noluit, qvapropter filium suum Kurkud (قورقود) constituit vicarium in sultanatu, donec redie-

31) قره حصار الشرقي est oppidum inter urbes Erserum et Tokat positum alioqve nomine Schabin appellatum. Additum est الشرقي ad eam distingvendam ab alia urbe Kara Hidsar, in Anadoli prope Kutahia sita.

rit. Kurkud igitur, tunc temporis duodecennis, vice patris summæ rerum præfuit; militibus benefecit, eorumqve animos sibi conciliavit, muneraqve iis danda duplicavit, qvapropter magno amore eum proseqvebantur. Sultan Bajazid novem menses peregre aberat, per qvod temporis spatium Sultan Kurkud summæ rerum absoluta potestate præerat, ita ut in concione sacra e suggestibus nominaretur, ejusqve nomine insigniti dirhemi denariiqve cuderentur. Qvum vero pater ejus a peregrinatione sacra redux, ad Isnik pervenerat, ibi moratus est, donec Kurkud una cum veziris et legionibus ipsi obviam processit, imperioqve sponte se abdicavit, atqve ad sedem suam Magnesia recessit. Hinc paser ei bene precatus, dicere solitus, sultanatum sibi esse commodatum a sultano Kurkud.

Sultan Alghazi Dhijaeddin (ضياء الدين) *Bajazid Chan, filius sultani Muhammedis*, die decimo octavo mensis Rebi prioris, anno DCCCLXXXVII regno potitus est, tunc temporis triginta annos natus. Ille erat e primoribus sultanorum magnorum; propagatus erat ex arbore bona, cujus radix immota vertexqve in coelo; ornabantur nomine ejus capita suggestuum, et induebantur commemoratione ejus pectora suggestuum.

Frater ejus Gem (جم) Sultan, qvum cognoverat, Bajazidum regno potitum fuisse, Brusam, veterem imperii sedem, se contulit, eamqve occupavit, multasqve opes hominibus vi eripuit. Deinde processit adversus fratrem suum sultanum Bajazid. Uterqve exercitus loco Sultan ogei (سلطان اوكي) vocato ad ripam fluvii Jeni schehr congressus, ardenti dimicavit proelio, ex qvo superior discessit Sultan Bajazid. Frater ejus Gem Haleb versus aufugit, pro adjutore habens Almaleç alaschraf Kajetbai (قايتباي, regem Egypti). Qvum ad urbem Misr pervenerat, placuit ei, ut Meccam peregrinaretur. Sultan Kajetbai magnopere eum honoravit. Ritibus sacræ peregrinationis perfunctus, adqve terram Karamanicam reversus, turbâ Varsakorum (الورسق, v. Cantemir p. 177) et Thughudorum (طوغود) sibi conciliata, contra fratrem suum arma iterum sumsit; proelio autem commisso, iterum turpiore adhuc fugâ terga vertit, atqve ad littus maris se recepit, ubi navem, vela daturam ad terras Francicas, conscendit, et in terram Alcatilan (الكتيلان, catholicorum) appulit, cujus rex magno eum affecit honore, eiqve Neapoli (انابولي), una ex urbibus eorum maximis et amoenissimis, domicilium assignavit. Ibi moratus est, donec frater ejus Sultan Bajazid ex improviso eum obruit, dum nempe aliqvem ex intimis suis famulis, Mudsthafa Bascha, qvem posthac vezirum creavit, specie tonsoris gloriosi, a moslemis aufugientis, Neapolin misit, ubi a rege Francorum honore ornabatur, usqve adeo ut rex Gemo sultano narraret, qvam perfectus ille esset in arte tondendi. Hinc Gem Sultan ei ad se arcessito præcipiebat, ut caput ipsius tonderet. Tondebat, novacula utens venenata. Forte Gem post tonsuram obibat, rexqve Francicus non dubitabat, qvin fato moreretur. Deinde assimulatus tonsor salvus reveniebat ad terram Moslemicam; ubi ob facinus patratum a sultano Bajazid magno afficiebatur honore, adqve veziratum evehebatur.

Anno DCCCLXXXVIII exstruxit Sultan Bajazid (ne desinat affectus esse potentiâ lætitiâqve!) in urbe Adrianopoli ad ripam fluvii Tunge (تونجه) vocati templum cathedrale, gymnasium et penarium (ماكل). Deinde ab Alghada (الغبا v. الغذا) ad Moldaviam profectus, arces Kilia (كلي) et Ak Cure (اق كره Akierman) expugnavit. Eodem anno expugnatæ fuerunt arces (in Asia minori sitæ) Lemvak (لمواق v. لمواك), Tharsus, Leftasche (لفتشه) et Culec (كولك). Eodem anno coeperunt discordiæ inter sultanum Bajazid et sultanum Kajetbai, qvi fratrem illius Gem Sultan hospitio exceperat atqve honoraverat; qvam ob rem Bajazid excandescebat. Occasio vero bellorum hæc erat: Ala eddaulah,[32] filius Dzu-l-ghadir, aliqvot Kajetbaji urbes infestavit; hic exercitum adversus eum misit; qvapropter Ala eddaulah a sultano Bajazid opem imploravit. Bajazid eum exercitu juvit, eiqve aliqvem ducum suorum strenuorum addidit. Discordiæ bellaqve inter duas gentes perseverarunt: nunc occupavit hic exercitus Culec, Sis, Kaisaria, Adana et Aintab[33] nunc rursus ille, postqvam inter ambos exercitus acciderat id, in qvo nihil boni. Deniqve pax inter eos composita fuit. Anno DCCCXCVII vezirus Jakub Bascha expeditione suscepta Bosniam petivit, cujus terræ regem Rangil[34] devictum catenisqve vinctum ad sultanum Bajazid misit. Anno DCCCCI obiit Sultan Kajetbai, atqve Bajazid arces, de qvibus litigaverant, occupavit. Anno DCCCCIII instituit Sultan Bajazid Constantinopoli templum cathedrale exstruere prope vetus serai s. palatium. Anno DCCCCV processit Sultan Bajazid [ad Peleponesum] cum legionibus suis, arcesqve expugnavit Ainebachti (اينه بختي) Motun (متون) et Korun (قرون). Anno DCCCCVIII apparebat Schah Ismail, filius Heideri Essufi (حيدر الصوفي) in tractibus orientis; res ejus augescebant, regnumqve avellebat e manu avunculorum suorum. Anno DCCCCXVI apparebat in oppido Beg Barari[35] e ditionibus urbis Anguri vir, Scheithan Kuli appellatus, qvi genus suum ad Schah Ismail, regem Persiæ, referebat. Ad eum miser qvisqve, seditiosus defectorqve a religione magno numero confluebat. Agmen igitur adversus eos misit sultanus, duce summo veziro Ali Bascha; hic autem eos, qvos paucos numero censebat, duntaxat manipulo exercitus aggressus, occidebatur. Post hanc cladem Scheithan Kuli haud amplius impugnatus, ad commemoratum Ismailem se contulit.

32) Pro علا الدين legendum علا الدولة e stirpe Dzu-l-ghadiritica, qvæ Marasch, Bestan, Malathia, Aintab aliisqve multis urbibus tractibusqve imperabat. Vide infra.

33) Sis (سيس) et Adua v. Adana (اذنه) urbes sitæ sunt in provincia Adana (Cilicia orientali). Pro Antab (عنتاب) leg. Aintab, urbs ad provinciam Marasch nunc pertinens, in septentrionali Syriæ parte posita (Gih. Numa T. II, p. 361). Kaisaria in Karamania a septentrione Adanæ sita.

34) رنججيل. Qvis hic fuerit, nescio. Leunclavius (in Annal. sultanorum Otsmanidarum, p. 35) ait: "Tandem ipsi dissentientes inter se Ungari, terga dederunt: captusqve *Direnziles* Banus ac vinculis constrictus ad sultanum Bajasitem missus fuit."

35) بكي بارامري, sed haud dubie legendum: بكي بازاري (cfr. Cantemir, p. 197, et Gih. Numa, T. II, p. 443 (Bejbazari), oppidum ab occasu Anguri (انكره, Ancyræ).

Anno DCCCCXVIII sultanatu cessit Sultan Bajazid Chan filio suo sultano Selim Chan. Hæc causa erat, qvod Sultan Bajazid provectus ætate erat, ejusqve pedes ob podagram difficulter movebantur. Voluit qvidem Bajazid sultanatu cedere filio suo natu maximo atqve carissimo sultano Ahmedo, emiro Amasiæ (اماسية), prout Sultan Murad Chan sultanatu cesserat filio suo sultano Muhammedi, verum filius ejus Sultan Selim Chan hanc ob rem stomachatus, Constantinopolin versus se contulit, causans, se modo patrem suum sultanum Bajazid invisere velle, ejusqve manum osculari, neqve vero imperium animo intendere. Bajazid autem, verâ causâ adventus filii cognitâ, Constantinopoli cum legionibus suis filio obviam profectus, eum offendit inter Constantinopolin et Adrianopolin prope urbem Hurli (حورلي, sed haud dubie legendum: جورلي) ante pagum Baghrasch (باغراش), ubi post acre proelium inter eos commissum Selim in fugam conjiciebatur. Exercitus eum perseqvi voluit, verum pater ejus Sultan Bajazid eos prohibuit: mittite, inqvit, eum! forsan emendabitur. Sultan Selim mari a portu Varna (بندر وارنة) ad terram Cafa se contulit. Dum ille heic morabatur, mittebat Sultan Bajazid ad filium suum Sultan Ahmed, qvi ad imperium capessendum eum invitaret; verum haud acqviescebat, causans, se haud posse, dum in vivis erat pater suus, imperium suscipere, atqve metuere a Janischaris, qvi Selimo addicti erant. Deniqve igitur Sultan Bajazid, qvum cognovit, filium suum Ahmedum imperii exsortem fore, regnumqve in manu Dei esse, qvi id, cuicunqve lubet, largitur, atqve regno metuit, ad filium suum Sultan Selim Chan misit, qvi eum ad imperium suscipiendum invitaret. Selim consilio provido gladioqve acuto Constantinopolin versus processit. Qvum ad eam urbem appropinqvaverat, milites, primiqve emirorum et vezirorum, jubente sultano Bajazido, ei obviam iverunt, imperiumqve gratulati. Qvum urbem intrare vellet, Janischari gladios solopetaqve sua, exercitusqve hastas suas elevatas conserebant, dicentes: sultanus ibit sub gladiis hastisqve nostris. Sultan Bajazid, cognito eorum consilio, وما اختار ذلك لشهامة نفسه, per aliam portam ex inopinato urbem ingressus, Jeny-baghge (يكي باغجه, novo horto) pervaso, palatium sultanicum intravit; neqve ullus militum antea animadvertit, qvam ad sedem chalifatus jam pervenerat. Deinde Selim, postqvam militibus multa promiserat, animosqve eorum ita placaverat, ut disjungerentur, patrem salutatum ejusqve manus osculatum adiit. Bajazid bene ei precatus, imperium ei tradidit, resqve sultanatui convenientes commendavit. Deinde itineris instrumenta expediri jussit, qvoniam ad urbem Dimotika (ديمه توقه), sciente et permittente filio, commigrare decreverat, in qvo consilio perstitit, qvamvis a filio multum rogatus, ut apud se maneret. Duo gladii, inqvit, in una vagina haud congregari possunt. Iter igitur ingressus est. Qvum vero in itinere ad precationem meridiei se lustrare voluit, in aqvam venenum infuderunt; unde, qvum se abluit, pili barbæ ejus decidere. Hoc animadverso, jussit, se Constantinopolin reduci; obiit autem, anteqvam illuc pervenit, et sepultus fuit ante gymnasium suum, qvod Constantinopoli exstruxerat.

Ille (cujus Deus misereatur!) erat rex illustris, magnus, sapiens, Dei timens, bellator excursorqve strenuus in infideles; condidit gymnasia, templa cathedralia, vias regias et artificiales[36] pontesqve; egregias fecit expugnationes; vixit feliciter, obiit martyr. Erant ei filii complures, nepotes et pronepotes. E filiis erant: Sultan Ahmed, Sultan Kurkud, Sultan Gihanschah, Sultan Selim, Sultan Mahmud, Sultan Abdallah, Sultan Alemschah (علم شاه). Natu maximo eorum sultano Ahmedo assignaverat Amasiam cum pertinentibus, eumqve exspectaverat fore successorem suum; verum Deus alia voluit. Assignaverat sultano Kurkudo Mentescha (منتشا, urbem Anadoli), sultano Selimo Trapezuntem, sultano Mahmudo Magnesiam, sultano Abdallah dominium infidelium cum contiguis Tartaris. Tres ex hisce filiis, patre adhuc superstite, diem obierunt, iisqve Deus suffecit pro nece pugnaqve.

Inter alia de sultano Bajazido, rege glorioso, narratur, eum in qvavis mansione, ubi descendit ex expeditionibus suis, pulverem, vestibus suis inhærentem, colligere et asservare solitum. Qvum vero mortem sensit præsentem, jussit, ex eo pulvere parvum laterem formari, eumqve secum in sepulchro sub dextra gena poni. In mente nimirum habuit effatum ejus, cui pax! "Cujus pedes in via Dei pulverulenti facti sunt, eum Deus ab igne custodiet." Bajazid annos XXXI[37]) minus aliqvot dies imperavit. Vixit LXII annos, qvandoqvidem anno DCCCLVI natus erat.

Sultan victor, rex defensor, Selim Chan, filius Bajazidi Chan, filii sultani Muhammedis, anno DCCCLXXII Amasiæ natus matre Ajescha Chatun, filia emiri cujusdam Turcomannici ex iis, qvi circum Amasiam habitarunt, sultanatu potitus, XLVI annos natus erat. Imperium capessivit die octavo mensis Safar, anno DCCCCXVIII. Anno seqvente ortum est bellum inter duos fratres sultanum Selim Chan et sultanum Ahmed. Conflixerunt ante urbem Jenischehr. Selim victoriam reportavit, fratremqve strangulari jussit. Corpus ejus exanimum Brussæ funerarunt. Deinde militum partem misit ad aggrediendum fratrem suum, Magnesiæ habitantem, Kurkud, qvi vice patris sultanatui præfuerat, ut supra commemoratum. Fugatum et devictum, jubente Selimo, strangularunt, Brussæqve tumularunt. Deniqve Selim strangulari jussit fratrueles suos sultanos Mahmudem, Suleimanum, Orchanum et Musam. In summam occisi fuere e sangvine Otsmannico septendecim viri. Qvum itaqve Sultan Selim, his sublatis, imperium suum firmaverat, instituit reges domare, regnaqve et tractus occupare. Incepit a Schah Ismail, filio Heideri Essufi, aggrediendo. Ineunte nempe anno DCCCCXX, a sede sultanica cum denso agmine orientem versus profectus est, commemoratum Ismailem bello petiturus. Congressi sunt loco Gulderan (جلدران) dicto. Selim, ut primum advenerat, pugnam inivit. Dum itaqve proelium continuo conflictu invalescebat, cuspides-

36) جسور, sing. جسر, chaussées, cfr. Silv. de Sacy Chrestomathiam Arab. T. II, p. 141.

37) Cantemir (pag. 209) prave ei imperium 41 annorum tribuit.

qve frangebantur, Janischaris, numero qvatuordecim millibus militum, sultanus præcipiebat, ut septies sclopeta sua exploderent, eaqve tormenta bellica, qvæ secum erant, exploderent. Hinc nullus hostium salvus evasit, nisi is, cui Deus longam vitæ usuram concesserat. Persæ terga dederunt; Moslemi nece, prædatione, captivitate in fugientes grassati sunt; neqve nisi ægre admodum evasit dux eorum. Sultanus thesauris, tentoriis, opibus, uxoribusqve ejus potitus est; prohibuit autem, ne exercitus ulterius eos perseqveretur, sat ei esse putans, qvæ in eum descendit, ærumnam. Deinde urbem Tebriz (تبريز), caput regni hostilis, ingressus, postqvam die veneris in ea precatus erat, ejusqve nomine chothba habita erat, ad terram Rum, imminente hieme, et deficiente pabulo, recessit, atqve Amasiæ hibernavit. Verno autem tempore appetente ad orientem reversus, arcem expugnavit Giumach (كماخ), inter munitissimas mundi arces referendam. Deinde, expugnata urbe Babirt (بايبرت), vezirum suum Ferhad Bascha cum magno exercitu misit ad regem Maraschi et Bestani, emirum Ala eddaula bello petendum. Ferhad Bascha eum devictum necavit. Selim præfecturam hujus regionis delegavit Ali Bec, filio Schahsuvari, fratrueli Ala eddaulæ,38) qvi a patruo suo profugus in tutelam sultani confugerat, hac lege, ut sultani nomine chothba haberetur, nummiqve cuderentur. Eodem anno incolæ urbis Amed, qvibus erat voluntas se sultano permittendi, ejecto ex urbe præside, sibi a sultano Persiæ præposito, clausisqve portis urbis, miserunt ad sultanum, qvi ab eo sibi præfectum ex emiris ejus peterent. Sultanus iis tribuit Abu-l-schevarib (ابو الشوارب) Muhammedem Bec, Ameditam, eumqve Beglerbegi creavit. Muhammed Bascha, qvum advenerat, præfectum hujus regionis Kara Chan invasit, eumqve devictum occidit. Deinde urbem Mardin39) per qvadraginta dies obsidione cinctam, Mosul, Aana, Haditsa, Hait, Sangiar, Hedsn Caifa, Gemsecuc, arcem Amadia, Hedsn Suran (حصن سوران), ceterasqve urbes Curdorum, totamqve Gezire beni Omar.

Anno DCCCCXXII sibi proposuit Sultan Selim Chan bello petere Alghauri (v. Alghuri, الغوري) regem Egypti, Syriæ, Halebi et Jemeni. Constantinopoli itaqve cum exercitu magno ad urbem Haleb profectus, in prato Dabuk (دابق) prope Haleb cum Alghuri concurrit, ubi, proelio commisso, Circasii fugati huc illuc dispergebantur, et Alghuri in proelii loco occidebatur. Incolæ urbis Haleb cum doctis piisqve suis viris,

38) Schili Efendi prave ait, Ali Bec fratrem fuisse Ala eddaula, v. Beskrifning om Regimentsforandringen i Circasiska Riget, Øfversættning från Arabiskan af M. Norberg, p. 7.

39) Mardin (ماردين) urbs in Diarbecr. Aana (عانة), Haditsa (حديثة) et Hait (هيت) insulæ sunt in Euphrate haud procul ab Anbar sitæ (Gih. Numa, T. II, p. 75). Sangiar (سنجار), Hedsn Caifa (حصن كيفا) et Gemsecuc (جمسكوك) sunt urbes in Diarbecr. Amadia (العمادية) est castellum in terra Curdorum haud procul a Mosul septentrionem versus (Gih. Numa, T. II, p. 80). Gezira beni Omar (جزيرة بني عمر) sive Gezira ibn Omar est castellum cum territorio annexo, ab Omaro chalifa in Tigride conditum, urbis Mosul ad caurum situm (Gih. N., T. II, p. 19).

super capita Coranos gestantibus, sultano Selimo obviam egrediebantur, victoriam e gratulantes, clementiamqve et indulgentiam orantes. Sultanus eos benigne excepit, urbemqve intravit, ubi nomen ejus in chothba celebrabatur. Inde abiit Damascum (Scham), cujus incolæ cum summa veneratione ei obviam ibant, gratiam et favorem ab eo orantes. Benigne eos excepit, dieqve veneris templum cathedrale Ommijadarum precibus adiit, nomenqve suum audivit in chothba celebrari. Postqvam Damasci tres menses cum dimidio moratus erat, et cathedrale super sepulchrum Alarif billah scheichi Muhiddini Alârabi (cujus tumulum (سره) Deus sanctificet!), domumqve penariam, ubi victus pauperibus præbebatur, exstrui jusserat, adversus Egyptum movit. In itinere Hierosolymam expugnavit, sepulchraqve sanctorum visitavit, incolisqve urbis beneficia contulit. Deinde, expugnatis in itinere urbibus Gaza (غزة), Tiberiade (طبرية), Dsafad*), Allegun (اللجون, Ascalon?) et Ramla (الرملة), ad urbem Misr die decimo tertio mensis Muharrem, anno DCCCCXXIII pervenit. Concurrit in Reidanijje**) cum Alaschraf Thuman Bei Aldevadar (طومان باي الدويدار), qvi secum habuit qvadraginta mille Circasios. Acri proelio commisso, aufugit Thuman Bej ad terram ben Bekri (بكر), ad qvem sultanus misit, qvi postularet, ut ipsi dederetur. Ben Becr, repugnando impar, eum remisit. Qvum Thuman Bej advenerat, strenuus sultanus providusqve rex eum ad se admotum interrogavit de reditibus et conditione regni Egyptiaci, decemqve post diebus crucifixit in porta Zavile (زويلة). Deinde prehendi jussit Circasios, qvos, magno numero prehensos, jugulari jussit. His gestis, urbem intravit, dieqve veneris in ea precatus est. Tum Alexandriam profectus, se ibi oblectavit, resqve urbis concinnavit, atqve ex emiris Circasicis custodiâ clausis septendecim circiter emiros occidit. Deinceps, Kahiram profectus, postqvam Chairbec (خيربك), illuc vocato, præfecturam Egypti commiserat, eumqve chlamyde honoraria ornaverat, ejusdem anni mense Schaban ex Egypto rediit. Qvum ad urbem Ramla pervenerat, rescivit ab occurrentibus, Ramlitas vulneratos milites, qvi ibi remanserant, occidisse. Hinc trucidari jussit omnes urbis incolas, ita ut ex iis nemo, neqve ignem sufflans superstes esset. Interea dum sultanus domum revertebatur, eum adibat præfectus Meccæ et Medinæ scherifus Abu Nemi, paterqve scherifus Berecat (بركات) Alhuseini. Cum celsissimo sultano congressi, ei de victoriis gratulabantur. Scherifus Berecat eum edocebat, se, qvum de sultano audiverat, pro eo Meccæ et Medinæ in suggestis precatum fuisse. Sultanus gratias egit, eumqve ejusqve filium chlamydibus honorariis donavit, atqve filio ejus scherifo Abu Nemi, qvia gratus sibi erat pater, præfecturam Meccæ et Medinæ stabilivit. Dein sultanus Damascum profectus, emirum Ganberdi Alghazali (جانبردي الغزالي), qvi, qvum Halebo, regnantibus Circasiis, præerat, sultano ami-

*) صفد (Japha), urbs prope lacum Tiberiadis.

**) الريدانية, vide S. de Sacy Relation de l'Egypte p. Abd-allatif, p. 622.

cus fuerat, illi urbi cum provinciis inde pendentibus præfecit. Urbes expugnavit Malathia, Diureki, Dendeh (دنده), Behesni, Caroar (كركر), Cachta, Albire, Aintab, Anthakia (Anthiochiam) et Kalâat errum; 40) tribusqve Arabum, Syriæ Egyptoqve vicinæ, ei obediverunt. Deniqve sultanus, tantis rebus gestis, Constantinopolin redux, proposuit ad morem majorum suorum in urbe Adrianopoli hibernare. Qvum vero pervenerat ad locum, ubi adversus patrem suum sultanum Bajazid Chan pugnaverat, apparuit in latere ejus furunculus, qvi eo magnitudinis crescebat, ut foramen se dilataret علي الراقع. Sic sultanus, otiosus et sine gestatione, qvadraginta circiter dies eo loco moratus est, donec die nono mensis Scheval anno DCCCCXXVI nocte sabbathi obiit. Veziri autem mortem ejus celarunt, donec misissent ad filium ejus sultanum Suleimanum, qvi rogarent, ut Constantinopolin adiret, curasqve imperii capessere festinaret. Certiores facti, sultanum Suleimanum Constantinopolin advenisse, palam fecerunt sultani mortem, ejusqve funus Constantinopolin deduxerunt. Qvod qvum urbi propinqvum erat, sultanus Suleiman cum primis doctorum procerumqve ei obviam processit. Postqvam in cathedrali sultani Muhammedis pro defuncto precati erant, eum loco sepulchri sui composuere. Sultan Suleiman exstrui jussit apud tumulum ejus magnum templum cathedrale et xenodochion (عمارة), in qvo victus pauperibus præberetur.

Selim, cujus Deus misereatur! erat sapiens, doctus, ingenuus, bonæ indolis, alti animi, prudentis providiqve consilii. Callebat tres lingvas: arabicam, turcicam et persicam; excellentes pulchrosqve componebat versus. Semper cogitabat de statu subditorum regniqve, atqve de regibus domandis perdendisqve. Qvum in Egypto versabatur, marmori in pariete palatii hos inscribebat versus: "imperium Deo; qvi Nilum vincit eamqve mihi eripit, eum (Deus) repellit, et ab eo cavet id qvod adqvisitum est. Si mihi aliive decreta esset obtrectatio, super terram esset res cum aliis participanda." Obiit LIV annos natus. Imperaverat novem annos cum octo mensibus.

Sultanus maximus et chakanus magnificus Suleiman Chan, filius Selimi Chan, anno DCCCCXXVI patri successit, tunc temporis XXVI annos natus, qvandoqvidem anno DCCCC in lucem editus erat. Ganberdi Alghazali (de qvo vide pag. 86), cognita morte sultani Selimi, rebellavit, atqve Damascum ejusqve tractus occupare studuit. Comparatis igitur copiis, adversus urbem Haleb movit, eamqve per aliqvod tempus obsedit, sed frustra. Karage (قرجه) Ahmed Bascha, tunc temporis Halebo præfectus, pro viribus adnixus est ad eum repellendum. Propositum ei erat urbe exire et cum Ganberdi confligere, verum metuit ab incolis urbis, qvi a partibus Circasiorum clam steterunt. Alghazali, qvum intellexerat, nullum sibi patere introitum in urbem, Da-

40) Malathia (ملاطية), Behesni (بهسني), Kachta (كاختة) et Aintab urbes sunt in provincia Marasch. Diureki (ديوركي) est urbs prope Sivas sita. Bire (البيرة) et Kalaat errum (قلعة الروم) sunt urbes in provincia Haleb in Syria sitæ.

mascum reversus, arcem munire et reparare instituit. Sultan Suleiman, cognita ejus perfidia, veziro suo Ferhad Bascha præcepit, ut adversus rebellem procederet cum exercitu aulæ augustæ agmineqve Janischarorum, eiqve addidit Beglerbegios in Rumili, Anadoli et Karamania cum copiis, qvas secum habebant, atqve octodecim magnis tormentis bellicis. Alghazali, audito adventu eorum, deceptus agilitate optimoqve consilio Ferhadi, Damasco exiit ad tractum Alkabun[41]), studens vindictam sumere de Græcis Turcisqve (الاروام). Incidit in hostem primum Ferhadi agmen loco Almedsthebe (المصطبة) dicto in terra Alkabun, feria tertia, die XXVII mensis Safar, an. DCCCCXXVII. Rebellis cum sectatoribus sub pedibus eqvorum proculcabatur, eorumqve vestigia ita delebantur, ut vezirus Ferhad Bascha, qvum ipse advenisset, neminem offenderet, qvocum confligere posset. Damascum vero ingressus, eam concinnatam commisit gubernandam Beglerbegio in Anadoli Ajas (اياس) Bascha. Aliis sultani servis tradidit præfecturas Hierosolymæ, Gazæ aliasqve, a præfectura Damascena separatas. Sultanus hac victoria lætatus, chlamyde honoraria ornavit vezirum, domum reversum; cujus potestas dignitasqve augebatur.

Eodem anno sultanus sibi proposuit bello petere regem Hungariæ Ludovicum (قنرال (l. قرال) انكروس لاهوش), qvi superbiverat, et contumacem rebellemqve se præbuerat. Sultanus igitur magnam classem in mari albo (Archipelago) instrui jussit ad terras a Francis contumacibus tuendas. Porro ædificari jussit bellatoribus qvinqvaginta cymbas magnas, jumentisqve qvadringentas naves; qvæ omnes, e mari nigro cursu in Danubium (طونه), fluvium amplum, Nilo Euphrateqve majorem, directo, substiterunt prope Belgrad, urbem munitam, muro munito, inexpugnabili instructam, duobus magnis fluviis, Danubio et Savo (صوه) circumdatam. Ipse sultanus (Deus ei spatiosos paradisi locos inhabitandos det!) die undecimo mensis Gumadi posterioris commemorati anni e sede imperii cum magna pompa exiit ad urbem Adrianopolin, una cum exercitibus victoriosis, et emir alomra emiro pugnatorum et bellatorum contra infideles Bali Bec, filio Jahi Bascha. Huic præcepit sultanus, ut in antecessum proficisceretur cum copiis unitariorum, arcemqve Belgrad obsideret. Sultanus pone eos iter faciens, tendebat ad arcem Bûcardan (بوكردان), arcem munitam ad ripam fluvii Savi, inter terras Islamismi et incredulorum dirimentis, sitam, atqve Ahmedo Bascha, Beglerbegio in Rumilia, præcipiebat, ut hanc arcem obsidione cingeret; Ahmed eam obsessam post aliqvot dies perlatosqve dolores magnosqve conflictus expugnabat. Dein sultanus, apud Belgrad loco Zamun (زمون) dicto castra metatus, obsessoribus novas copias suppetias tulit; neqve desiit res ingravescere, cædes invalescere, capita detruncari, animæqve perdi, donec Deus summus urbem aperuit moslemis, qvi prædâ innumera potiti sunt.

---

41) Alkabun (القابون) superior et inferior sunt duo pagi in regione Damascena salubritate coeli et aqvæ cogniti (Gih. Numa, T. II, p. 322).

Increduli vero, conspecta hac magna expugnatione, claves octo arcium inaccessarum, in eo tractu sitarum, sultano submisse adtulerunt. Sultanus postqvam exstrui jusserat, qvod destructum esset ex arce Belgrad, ibiqve emirum et kadium constituerat, ad sedem suam ob imminentem hiemem, temporisqve angustiam rediit.

Sultanus Constantinopolin redux, qvum resciverat, qvomodo muslemici mari proficiscentes mercatores, peregrinatores religiosi, viatores redeuntes et adeuntes ab incredulis Rhodi (رودس) vexarentur, his bellum inferre voluit. Vezirum suum Ferhad Bascha misit ad tractum Sivas, ut hanc regionem conservaret; certior enim factus fuerat de perfidia Ali Bec, filii Schahsuvari (شهسوار), domini Marasch, qvapropter veziro præcepit, ut eum victum interficeret. Ferhad igitur iter ingressus, qvum prope terram Alii venerat, misit, qvi eum ad se invitaret, ut eum de negotio publico consuleret; qvum convenerat, eum ejusqve filios occidit. Deinde vero sultanus alteri veziro Mudsthafa Bascha præcepit, ut classe navigaret, neqve alio loco, qvam ad insulam Rhodum classem appelleret. Ipse sultanus die decimo octavo mensis Regeb, anno DCCCCXXVIII, terrestri itinere ivit, donec prope Jenischehr, ad provinciam Aidin (ايدين, in Natolia) pertinentem, castra metatus est. Moslemi vero qvi, duce secundo veziro, cum septingentis circiter navibus (غراب) vela dederant, appulerunt in portu qvodam Rhodi enf estsaur (انف الثور, naso tauri) vocato. Arx Rhodi erat ex arcibus mundi maxime inaccessis; præfectus ejus geometriam ita callebat, ut arci murum sub terra exstrueret, fossam latam profundamqve circa eam duceret, tormentis eam impleret, atqve duobus muris e pulvere lapidibusqve constantibus septemqve cubitos latis urbem cingeret. Urbi erat a parte maris portus magnus, instar piscinæ rotundus, ostio instructus peculiari, qvam catenâ ferrea clauserant; urbi qvoqve erant aliqvot colles et propugnacula, qvæ altitudine et firmitate coelum æqvabant. Die qvarto mensis Ramadhan trajecit sultanus una cum exercitu in Rhodum, castraqve loco alto ab oriente arcis metatus est. Advenit moslemis auxilio Chairbec Circasius, præfectus Egypti, cum viginti qvatuor navibus. Moslemi haud cessarunt ab arce obsidenda tormentisqve oppugnanda plus triginta dies, nil vero profecerunt, qvia murus arcis terrâ impletus erat, lapidesqve ejus مرخوصا; qvapropter instituerunt terram transportare, fossas opplere, murosqve sub terra perfodere; deinde foramina pulvere nitrato impleverunt, pulveremqve accenderunt; qvo modo multa aperiebantur loca, per qvæ transiri poterat ad arcem. Increduli, hoc animadverso, commeatum pro se suisqve liberis rogarunt. Sultanus commeatum iis dedit, verum ex eo mox rediere, qvia suppetiæ, compluribus navibus vectæ, ab incredulis ad eos noctu veniebant. Moslemi igitur bellum iterum susceperunt, donec increduli, necessitate coacti, clamarunt: o fideles! fidem, fidem rogamus. Hoc accidit hora temporis pomeridiani. Præfectus arcis qvinqvaginta misit legatos ex optimatibus ad sultanum, qvi, precibus illius annuens, veniam ei dabat cum suis abeundi, simul jubens, ut captivos moslemorum missos facerent. Miserunt itaqve magnum

nobilium procerumqve captivorum numerum, qvi per longum temporis spatium catenis onerati fuerant. Moslemi urbem ingressi, templa Christiana vastarunt, eaqve in templa Muhammedica mutarunt. Ea vero Christianorum turba, qvæ Rhodo abiit, arcem Maltæ (ملطه) exstruxerunt, eamqve inhabitarunt, atqve viam peregrinatoris religiosi aliorumqve moslemorum infestarunt. Rhodo expugnata, sultanus Constantinopolin rediit.

Mense Ramadhan, anno DCCCCXXIX Egypto præpositus Ahmed Bascha, qvum illuc pervenerat, erecto vexillo rebellionis, sibiqve conciliatis perniciosorum Circasiorum reliqviis, imperium occupare studuit, suoqve nomine nummos cudi, et chothbah in suggestis institui jussit. Socium sibi adsciverat, vezirumqve creaverat Muhammedem Bec; hic vero, utpote vir intelligens, perspexit, exitum hujus rei damnosæ fore interitum suum; qvapropter Ahmedem tollendi qvæsivit occasionem, qvæ mox se obtulit: commemoratum nempe Ahmedem, balneum ingressum, vizirus una cum turba Otsmannorum delitescens occidit, resqve Egypti tenuit, donec ab aula excelsa mittebatur vezirus Giuzelge Kazem (كوزلجه قاسم) Bascha.

Anno DCCCCXXX agebatur Constantinopoli convivium nuptiale veziri Ibrahimi Bascha; magnum erat convivium nuptiale, cui aderat sultanus omnesqve ulema proceresqve. Anno DCCCCXXXII exiit sultanus ad populum impium Hungaricum bello petendum; ut primum ad Belgrad pervenerat, haud desiit occupatus esse in castellis arcibusqve expugnandis; pleriqve vero arcium præfectorum sultano claves arcium submisse tradiderunt. Deinde processit sultanus usqve ad fluvium Dravum (دراوه), unum e maximis mundi fluviis, jussitqve, injici fluvio e regione arcis Usec (اوسك, Essek) pontem extensum, per qvem totus exercitus ad terram incredulorum transivit. Transitu finito, pontem jussit destrui post moslemos, qvi in terra incredulorum remanebant. Causa hujus præcepti erat, qvod strenuus propositiqve tenax erat, atqve impedire volebat, qvo minus milites domum fugere concupiscerent. Rex Ludovicus (القرال لاوش), princeps incredulorum Hungariæ, audita processione moslemorum, pervicaces suos diabolos collegit, et e sede sua regia Buda (Budin بودين) contra Islamismi exercitum qvinqve circiter dierum iter processit, atqve in deserto, Mohareg (موهاج) dicto, consedit. Moslemi, incredulorcm stationi pugnæqve tumulo vicini, dextrum sinistrumqve cornu disposuerunt, belliqve apparatu se instruxerunt; sultanus supplex a Deo O.M. victoriam oravit, auxiliumqve petivit ob sanctitatem Seid elanam (domini creaturarum), super qvem sit precatio et pax! collocarunt ante Janischaros, instar duorum parietum inter duos exercitus, CL plaustra, qvibus magna tormenta bellica vehi solebant, catenisqve alterum ad alterum constrinxerunt, qvippe nempe exercitui, maxima ex parte peditibus, metuebant ab eqvitibus incredulorum. Janischari in novem ordines digesti steterunt, prouti in bellis consvetudo eorum est. Increduli mediam aciem [ubi Janischari digesti erant] primum adorti sunt; qvum vero viderunt, nullam ob plaustra esse perrumpendi viam, declinarunt

ad cornu dextrum, ubi inter eos et inter copias Rumiliæ acris committebatur pugna; qvum autem increduli cognoverunt, se eas haud superare posse, declinarunt ad legiones Anadholi, qvibuscum vehementi pugna dimicarunt. Principem incredulorum, regem maledictum percusserat glans tormentaria, ita ut non amplius posset se hostibus opponere. Nihilominus proelium in occasum solis extrahebatur; tunc moslemi victoriam reportabant, et idololatræ in fugam conjiciebantur, sicut asini in fugam se conjiciunt a leone. Moslemi tanta strage fugientes hostes fundebant, ut prostratorum corpora essent collium instar; imminente autem nocte, subsistebant. Sangvis fluxit instar torrentis. Exercitus moslemorum prædas egit innumeras. Dein sultanus movit ad Budam, sedem regis Hungariæ, expugnandam, qvam urbem, ab incolis prorsus vacuam et desertam facile occupavit; etiam Pesta (پشته), urbs e regione Budæ sita ab altera Danubii ripa, sultano se tradidit. Hæc victoria inter maximas illustrium victoriarum referenda est.

Qvum sultanus ad limites terræ Islamismi ingrediebatur, et moslemi in terra Anadholi nil de eo audiebant, ad aures complurium perduellium, inter qvos Kalender et Sidi Chalifa, perveniebat, sultanum ad interiora terrarum incredulorum penetrasse. Rebellatorum res ingravescebant, numerusqve augescebat; huc illuc discursantes, multos moslemos, et emiros regionibus præpositos occidebant et spoliabant. Sultanus igitur copias adversus istos mittebat, a qvibus exscindebantur.

Anno DCCCCXL præcepit Sultan Suleiman Chan τῳ Nidsam almolc Ibrahim Bascha veziro maximo, ut in Haleb hybernaret, atqve, verno tempore adventante, una cum copiis victoriosis, qvibus dux præfectus erat, Irakam versus proficisceretur. Vezirus initio hiemis ad Haleb pervenit. Sultanus Persiæ, qvum audiverat, vezirum Ibrahim Bascha in Haleb hiberna sumsisse, ab Aderbigian migravit ad Chorasan. Vezirus autem, qvi arces Van, Aad elgevaz[42]) aliasqve arces in iis tractibus sitas expugnare cogitaverat, vere motis castris, ad hæc loca accessit. Legatus, his arcibus præfectus, claves earum illi tradidit; vezirus milites ad eas servandes et custodiendas constituit, aliasqve complures arces in terra Curdorum sitas in deditionem accepit. Qvum vero vezirus cum exercitu ad Persiam pervenerat, sistebant gradum milites, dicentes: sultanus tantummodo se sultano oppomet; nos sultano Persiæ nos haud opponemus, nisi sultanus nobiscum sit. Hinc vezirus, malum ab hac re metuens, misit ad sultanum, qvi eum invitaret, ut ad exercitum se conferret, si res haud corruerent. Sultanus igitur urbe Constantinopoli exivit die octavo mensis Dzu-l-kâda, anno DCCCCXLI. Incolæ Tebrizi ei obviam procedentes de adventu gratulati sunt. Postera die sultanus castra posuit in Ugjan, ubi vezirus gradum stiterat. Ibi itaqve ambo maria collidebantur, amboqve exercitus congregabantur, promtusqve erat vezirus ad stapedem sultani osculandum. Sultanus eum ceteros-

42). Van وان urbs notissima. Aad elgevaz (عاد الجوز) est oppidum prope Van situm (Gih. Numa, T. I, p. 596). Ugjan (اوجان), qvæ paulo infra memoratur, est urbs in Aderbigian a Tebriz octo parasangas remota (l. l. T. I, p. 534).

qve emiros, qvi cum eo erant, chlamydibus ornavit. Advenerat princeps Gilani (كيلان) Sultan Mudsaffer ad vezirum Ibrahim Bascha in urbe Tebriz cum decem millibus militum suorum, peditibus omnibus, nullo præter sultanum eorum eqvite. Hic princeps, qvando cum sultano Suleimano convenerat, animum ejus sibi conciliavit, eiqve opem, qvandocunqve eam opus habuerit, promisit. Sultanus die decimo sexto mensis Rebî prioris ab Ugjan abiit, castraqve ad finem mensis in Sultania (السلطانية) posuit, ubi Muhammed Chan, filius Schah Rochi, filii Dzu-l-ghaderi, aderat sultano obediens. Sultanus, postqvam principi Gilani veniam redeundi ad terram suam dederat, castris, qvia hiems frigusqve jam coeperat, motis, cum exercitu Irakam versus ad urbem Bagdad die duodecimo mensis Gumadi prioris anno DCCCCXLI profectus est. Bagdado a sultano Persiæ præpositus erat Buklu (بكلو) Muhammed, qvi, qvum audiverat de adventu exercitus ad confinia Irakæ, missis legatis, sultano se submisit; deinde vero, opibus domesticisqve suis secum sumtis, ad Persiam aufugit. Exercitus Bagdadum ingressus, vexilla Ostmannica super turres urbis fixit. Sultanus adiit visitaturus dominum nostrum Abu Hanifah, cujus Deus misereatur! Schah Ismael, dum Bagdado imperabat, tumulum ejus jusserat dirui; sultanus autem novum exstruxit super ejus sepulchro monumentum (مشهد) magnum, et in hocce monumento coenobium (تكية), in qvo cibus pauperibus coqveretur, ædificavit, atqve circa illud arcem munitam, tormentis sclopetisqve et custodibus instructam, condidit. Porro visitavit dominum filium Haschemi Musa Alcadsem (الكاظم), cujus animæ Deus qvietem donet! extra Bagdadum, tumulumqve domini nostri scheichi Abdalkader Algilani (عبدالقادر الكيلاني), cujus sepulchrum Deus sanctificet! Deinde visitaturus adiit duos honoratos martyres: monumentum principis fidelium Ali ben Abi Thaleb, et monumentum filii ejus domini nostri Alhussein (benedictio Dei sit super ambos!) auxiliumqve ab amborum spiritibus petiit. Tum sacra visitationis loca visitavit. Qvum vero vernum tempus venerat, die vicesimo mensis Dzu-l-higgah, anno DCCCCXLI castra metatus est loco Dsaruge Kamesch (صاروجه قمش) dicto, ubi ad eum venit legatus principis orientis (بعصرض الاحلاص)[43] pacem petendi causa. Sultanus ad orationem ejus haud attendit, verum iter suum ad urbes Maragha et Tebriz persecutus est; die qvarto mensis Muharrem, anno DCCCCXLII urbem Tebriz eqves intravit, ut se oblectaret, et precationem diei veneris precaretur. Parato igitur templo cathedrali sultani Hasani, die veneris in eo precatus est, atqve concionator concionem facundam ejus nomine habuit. Deinceps urbe Tebriz exiit cum exercitu numeroso mariqve exundante, conflicturus

---

43) Per principem orientis intelligitur rex Persiæ. Voces بعصرض الاحلاص, qvas haud intelligo, forte sunt nomen legati. Maragha (مراغة) olim urbs, nunc pagus a Tebriz septem paras. distans domicilium olim celebris astronomi Nasireddin Tusi (Gih. Numa, T. I, p. 541). Dercazin (درکزین) est oppidum ab Hamdan (Ecbatana) 2 stat. in ortum spectans, in regione Gebel s. Arak Agem situm (l. l. T. I, p. 371).

cum Schah Thamasp, in cujus terram penetravit usqve ad urbem Dercazin. Illuc advenit legatus, sultanoqve tradidit literas ad eum a Schah Thamasp datas, in qvibus scripserat, se pacem velle, neqve amplius unqvam resistere, neqve oppugnare; sperare autem a generositate sultani, ut subditorum et creaturarum misèreretur, qvorum jumenta peribant, agriqve vastabantur, utqve sibi ignosceret, et cum magnificentia et honore ad Rum rediret; porro sultano adjuravit, se eum haud decepturum, easqve terras, qvas occupaverat, ei cedere, neqve de iis unqvam cum eo contensurum, sed ei, qvotiescunqve vocaret, obsecuturum. Sultanus itaqve, hæc ab eo edoctus, redire jussit exercitum. Die decimo qvarto mensis Regeb Constantinopolin revenit. Urbs decorata erat, incolæqve adventu ejus lætati sunt. Nocte vicesima secunda mensis Ramadhan ejusdem anni, postqvam Ibrahim Bascha pro more solito sultanum inviserat, domumqve, instante hora somni, redierat, misit sultanus Bostangi Baschi Iscander Aga ad Ibrahimum occidendum. Homines cædem ejus mirati sunt, qvia sultanus eum omnium carissimum habuerat. Latuit plebem vera cædis causa; divulgata autem causa erat, ut Iscander Gelebi Aldeftari ad sultanum detulisset, eum necem sultani moliri, ejusqve loco imperium occupare velle; qvod secretum ipse Ibrahim socio suo commemorato Iscander detexerat. Narratur sultanus, hujus rei certior factus, Ibrahimo in consessu interiore, qvid animo volveret, expiscaturus, dixisse, se sultanatum ei tradere velle. O domine! respondit, servus haud asseqvitur munus domini. Haud aliter esse potest, respondit sultanus. Si dominus noster sultanus, respondit Ibrahim, eam benignitatem conferre placeat, ut una nummi area nomine sultani, aliaqve meo nomine signetur, hoc consortio contentus ero. Sultanus igitur, machinâ sic sibi aperta, sine mora eum occidi jussit.

Anno DCCCCLIV venit ad Rum Elkasib Mirza, filius Ismaelis, filii Heideri. Causa erat, qvod frater ejus Thamasp, Schirvani potitus, præfectum in ea urbe constituerat Elkasib, fratrum suorum natu minimum, sed fortissimum; deinde vero oborti sunt inter eum et inter Thamasp complures conflictus, e qvibus Elkasib superior discessit. Thamasp igitur ipse processit ad fratrem suum aggrediendum; qvare Elkasib, qvum de hocce impetu audiverat, metu ductus Schirvanum vacuam reliqvit, et una cum turba procerum suorum ad Rum aufugit. Qvum Constantinopolin advenerat, bene eum sultanus tractavit, eiqve donavit multum auri, suppellectilia, eqvosqve complures; porro tympanum et vexillum ei donavit, atqve promisit, se terras patris ejus e manibus hostium erepturum, eiqve redditurum. Sultanus igitur, qvum hiems effluxerat, vernumqve tempus appropinqvaverat, se paravit ad arma Thamaspo inferenda; Elkasibum Mirzam jussit præire, eumqve agmine militum aulæ augustæ firmavit, atqve Ulme (اولمه) Bascha Atabecum ei constituit. Die octavo mensis Safar, anno DCCCCLV sultanus ad Persiam profectus est. Qvum ad regionem Aderbigian appropinqvaverat, descendit e monte Birhat (بيرهات), qvi e prosapia regum Schirvani supererat, Schirvanumqve e

manu agminis Thamaspi eripuit, eaqve urbe potitus est. Die vicesimo mensis Gumadi posterioris, eodem anno pervenit sultanus ad urbem Tebriz, regiam Thamaspi, eamqve gubernandam commisit Elkasibo Mirzæ, cui milites magnaqve tormenta bellica suppeditavit. Elkasib autem, Tebrizo præfectus, subditos violenter tractavit, eosqve pro more regum Persarum oppressit. Sultanus igitur, hujus rei certior factus, eum sibi socium comitemqve adjunxit. Proposuerat sultanus adversus urbem suam Van procedere, eamqve e manibus hostis eripere, qvi eam, postqvam a legatis sultani expugnata fuerat, occupaverant. Die decimo mensis Regeb pervenit sultanus ad Van, qvam Thamasp strenuis militibus impleverat, et validissime muniverat. Legiones autem sultani haud desierunt munimentum tormentorum ictibus ferire, ignemqve movere, donec potiorem præsidii partem ex eo ejecerant. Siqvidem igitur milites, in arce inclusi, exploratum haberent, se mox captos fore, unus eorum mittebatur deprecatum pro arce; hic cum Elkasib Mirza conveniebat, eumqve supplex rogabat, ut apud sultanum deprecaretur. Qvum vero Elkasib de tutela veniaqve ab iis rogata apud sultanum intercesserat, hic iis ignovit. Ex arce egressi, eam domino suo tradiderunt. Sunnitæ igitur arcem ingressi, vexilla moslemica ibi erexerunt. Sultanus Beglerbekium in ea constituit Iscander Bascha Aldefteri. Appropinqvante hieme, proposuit ad tractum Diarbecri descendere; iter igitur ingressus est ibi hibernatum, donec ad urbem Amed pervenit; ubi considens rescivit, hostes, qvum reditum sultani cognovissent, urbem Aderbigian iniisse, eamqve flammis absumsisse, incolasqve dispersisse, atqve occidisse, qvotqvot prævalerent, et segetem combussisse. Sultanus hæc edoctus vezirum Ahmed Bascha jussit adversus eos proficisci, eiqve agmen militum addidit. Hi sciscitati, exercitum Thamaspi prope Tebriz castra posuisse, in eum initio noctis irruerunt, et fugarunt. Deinde vero Elkasib Mirza supplex sultanum rogavit, ut sibi daret agmen militum, qvibuscum ad urbes Isfahan, Kum (قم) et Kaschan (كاشان) proficisceretur, qvia ibi erat potior pars opum Thamaspi, ejusqve æraria, atqve in his urbibus versabantur cuncti ejus liberi cum conjugibus opibusqve. Sultanus precibus ejus annuit, eumqve juvit agmine Curdorum et Persarum. Deinde sultanus cum exercitu, fluvio Euphrate trajecto, Halebum adiit. Eo fere tempore pervenit Elkasib Mirza ad Irakam Persicam, ubi prædatione, igne et vastatione grassatus, ad Persidem pervenit; unde, postqvam agros domosqve vastaverat, liberosqve et conjuges captivas duxerat, ad Bagdad hibernatum rediit. Ibi orta fuit inter eum et inter vezirum Muhammed Bascha discordia, qvæ eo processit, ut Muhammed Bascha ad sultanum deferret, Elkasibum abalienatum esse, et obedientiam erga sultanum abjecisse. Hæc autem res haud vera erat, sed modo insidiæ, qvas vezirus odio et inimicitia ductus struxerat. Elkasib, de hac delatione certior factus, sibi metuit a furore sultani, adqve terram Curdorum aufugit, ubi morabatur, donec in potestatem fratris sui Thamaspi incidens, ab eo foede occidebatur.

Die decimo octavo mensis Ramadhan anno DCCCCLX Constantinopoli exiit sultanus, et orientem versus tetendit. Misit itaqve ad filios suos Sultan Bajazid, Sultan Selim et Sultan Mudsthafa, qvi eos ad se invitaret. Qvum ad urbem Jenischehr pervenerat, eum adiit, ejusqve manus osculatus est filius ejus Bajazid (v. Abu Jezid), cui Rumiliam commisit gubernandam, et Adrianopolin sedem assignavit. Qvum ad regionem Viddin pervenerat, adiit eum filius ejus Sultan Selim Chan, sibiqve gratulatus est potestatem manum patris osculandi; sultanus eum jussit secum proficisci ad Persiam. Qvum vero ad urbem Aracli 44) pervenerat, advenit filius ejus Sultan Mudsthafa, qvem sibi imperium loco patris moliri, exercitumqve cum eo stare, certior factus fuerat. Qvum igitur tabernaculum sultani intraverat ad manum ejus osculandum, eum jussit sultanus strangulari, misitqve, qvi opes ejus caperet. Eodem die munere movit summum vezirum Rustem Bascha, qvi hujus tumultus auctor designabatur, ejusqve loco constituit vezirum secundum Ahmed Bascha. Brusam, qvo sepeliretur, misit funus filii sui beati sultani Mudsthafæ. Dicebatur: *o tempus! vœ tibi! haud mihi cutem reliqvisti, et tu pater malus comedis filium.* Sultanus filium suum Sultan Selim Chan jussit in Marasch hibernare; ipse ad Haleb se contulit, eamqve ineunte mense Dzu-l-higgah intravit. Una cum eo erat filius ejus natu minimus Gehangir. Accidit vero, ut hic in morbum incideret et moreretur; sultanus mortem ejus ardenter luxit, atqve post preces de eo fusas Constantinopolin funus ejus misit. Ineunte vere, Halebo exiit sultanus cum legionibus, ad terras orientis profecturus. Qvum ad locum Pasin (باسين prope Erserum) appellatum pervenerat, legionibus bene fecit, easqve ad pugnam adversus infideles capessendam instigavit, iisqve largitiones et beneficia promisit, atqve dextrum sinistrumqve cornu, medium novissimumqve agmen lustravit; erat dies illustris. Deinde sultanus, postqvam ad terram Aderbigian pervenerat, ad regem Persicum litteras dedit, in qvibus eum ad pugnam conserendam invitabat, iiqve exprobrabat, eum bellum reliqvisse, et in latibulo se abdidisse. Has literas dedit viro cuidam e sociis regis Persici, qvem e vinculis emisit. Deinde processit usqve ad urbem Revan 45), inter pulcherrimas et amoenissimas mundi civitates referendam; exercitus eam prorsus vastavit, qvemadmodum eorum erat consvetudo ab eo inde tempore, qvum regiones Persiæ intraverant. Neqve desierunt per terram grassari, donec die decimo sexto mensis Schaban, anno DCCCCLX pervenerunt ad urbem Jehgevan, sedem sultani Persiæ, urbem eximiam domibus palatiisqve, excelsis columnis altâqve structura conspicuis, domibusqve sultani natorum, affinium, vezirorum, atqve cæterorum aulæ Persicæ procerum. Exercitus urbem ingressus, eam desertam deprehendit; arbores ejus cecidit, palatia-

44) Aracli (أركلي), olim Herakle, magna urbs in Karamania (Gih. Numa, T. II, p. 386). Cantemir (pag. 315) prave legit Erkile.

45) Revan (روان) urbs notissima in regione Iran sita. Paulo infra pro Jehgevan (يحجوان) legendum videtur Nachgevan, urbs in Iran posita (Gih. Numa, T. I, p. 557).

qve vastavit, ita ut urbs in desertum redigeretur, qvasi nunqvam habitata fuisset. Interea emirus Amadiæ, excursione cum strenuis suæ gentis viris in urbem Tebriz facta, eam diripuit, omnesqve, qvos asseqvi posset, occidit; inde ad Maraga tetendit, ibiqve prædatione, igne et ferro grassatus est; incurrit in aliqvot millia militum schahi, eosqve vicit, eorumqve tiaras plumatas, vexillaqve et tympana rapuit. Tali rerum statu advenit a schaho Persico legatus, qvi secum tulit literas in hanc septentiam: regem Persicum poenitebat hostem se præbuisse; humiliter se gerens veniamqve petens, confugiebat ad gratiam sultani de pace impetranda. Sultanus annuit, legatumqve chlamyde ornavit, atqve, postqvam in urbe Amasia hibernaverat, ad imperii sedem rediit.

Interea sultanus certior factus, cordatum aliqvem virum in urbe Giemlegene (كملكجنة) in Rumilia ab obedientia descivisse, sibiqve nomen sultani Mudsthafæ occisi arrogasse, atqve catervâ qvadraginta millium hominum ex infima plebe stipatum esse, jussit, de eo sollicitus, vezirum Muhammed Bascha adversus eum proficisci; verum sultanus Bajazid jam qvoqve miserat ad eum opprimendum. Satellites rebellis, incursione exercitus cognita, sensim sensimqve ab eo discesserunt. Deinde vezirus eum invasit et occidit.

Anno DCCCCLXI instituit sultanus Constantinopoli exstruere templum cathedrale et collegium (عمارة), inter mirabilia mundi et singularia temporis referendum. Anno DCCCCLXIV exstrui jussit templum cathedrale et domumqve penariam Damasci loco Alkedsr alablak (القصر الابلق, aree albo nigroqve colore variegata) in Mergah (المرجة, prato).

Anno DCCCCLXVI orta fuit inter sultani filios Selim et Bajazid dissensio ob loca eorum commutanda; Bajazid nempe in urbe Cutahia, Selim vero in urbe Magnesia sedem habuit. Qvum vero sultanus sedes eorum jussit commutari, Sultan Bajazid hac commutatione haud contentus erat; unde oriebatur inter eum fratremqve ejus acre bellum eo exitu, ut Sultan Bajazid cum filio suo Orchan ceterisqve filiis ad Persiam aufugeret, et conveniret cum Schah Thamasp, qvi ei obviam procedebat eumqve curabat. Posthac autem misit Sultan Suleiman, qvi eum a Schaho posceret; misit qvoqve Beglerbekium Chosru Bascha, ut eum qvatuorqve filios: Orchan, Mahmud, Abdallah, et Otsman, strangularet. Præter hos qvintum Bajazidi filium natu minimum, Brusæ degentem, strangulabant. Hæc acciderunt anno DCCCCLX (legendum: DCCCCLXX). Funera eorum transportabantur a terra Kazvin (قزوين) ad terram sultani, et humabantur in Sivas. Deus qviescere jubeat tentationem malumqve instinctum! Audiverat nempe Sultan Bajazid, virum, Scheich Mansur appellatum, scientiæ الزايرجة *) peritum, Damasci degere; hunc virum ad se arcessivit, eumqve interrogavit, utrum ipse, an frater ipsius sultanatu potiturus esset. Scheichus, qvum advenerat, erubuit ei di-

*) Non intelligo.

cere, sultanatum ei haud fore; verum domum reversus scripsit ad eum: "qvum rex regum dederit, causam non interroges. Deus sultanum constituit, qvemcunqve voluerit. Insiste modo viam humanitatis!" Bajazid, nutu in his verbis latente intellecto, ad Persiam abiit, et sic inconstantiam prodidit.

Eodem anno (sc. anno DCCCCLXX) accidit in regione Descht (deserti, الدشت) in terra Tartarorum tanta sterilitas, ut alter incolarum ditionis Otsmannicæ alterum venderet ob aliqvantum tritici hordeiqve sibi comparandum.

Die nono mensis Scheval, anno DCCCCLXXIV profectus est Sultan Suleiman Chan ad urbem Iskidar, unam ex urbibus Christianorum مجر[46]) expugnandam; Sultanus autem erat grandævus decrepitusqve senex, morbo podagræ et qvidem augescente laborans. Iter ingressus cum agmine magno densoqve, misit ad arcem Giule (کله) expugnandam vezirum suum Pertev Bascha, qvi eam haud multo post expugnavit. Arx autem Iskidar erat munitissima et maxime inaccessa, atqve undiqve aqvâ paludibusqve cincta, ita ut expugnatio urbis difficulter modo procedere posset. Morbus sultani ita ingravescebat, ut sentiret, mortem instare; hinc, manibus ad coelum sublatis, o domine mundorum! inqvit, præbe servis tuis Moslemis victoriam, eosqve juva! ignem vero accende super incredulos! Deinde sultanatum filio suo sultano Selim tradidit, literisqve ad eum datis, subditos ei commendavit, atqve præcepit, ut iter, qvantum citius posset, ingrederetur, ne exercitus Moslemorum periret in terra incredulorum. His factis, morte migravit ad Dei O. M. misericordiam. Summus vezirus Muhammed Bascha mortem ejus celavit, primumqve vocavit medicorum, qvi ventrem ejus aperuit, calidisqve speciebus aromaticis implevit, intestinaqve ibi sepelivit. Interea haud desierunt nervos in urbe obsidenda intendere, donec feria sabbati ante meridiem die septimo mensis Safar anno DCCCCLXXV (legendum: DCCCCLXXIV), tribus diebus post obitum sultani beati, autumno eam expugnarunt; neqve desiit exercitus occupatus esse in arce reparanda et restauranda, donec vezirus Muhammed Bascha ad sultanum Selim Chan misit, qvi eum ad Iskidar vocarent. Selim, tunc temporis Cutahiæ præfectus, inde abiit et Constantinopolin ex improviso et clam incolis ejus intravit, atqve imperium feriâ secundâ summo mane, die nono mensis Rebi prioris anno DCCCCLXXIV accepit; qvo tempore constellatio erat mars, atqve decem dies post æqvinoctium autumnale, mihrigjan (مهرجان) dictum. Postqvam ulema eum de morte patris solati, atqve de sultanatu gratulati erant, die tertio ab exercitum apud Iskidar abiit; unde post preces institutas funus patris sui festinanter, duce veziro Ahmed Bascha, Constantinopolin misit; qvo qvum funus appropinqvaverat, ab obviam euntibus ulemaorum et scheichorum primoribus, qvi Deum laudibus celebrabant ejusqve unitatem profitebantur, ad urbem deducebatur,

46) Per مجر intelligitur Magyar, qvo nomine Hungari se ipsi vocant. Iskidar (اسکدار) s. Scutari est urbs in suprema Albania.

atqve in templo cathedrali, qvod ipse Suleiman Constantinopoli exstruxerat, sepeliebatur. Erat Suleiman, cujus Deus misereatur, magnanimus, sciens, fortissimus, staturâ procerus, figurâqve pulcher; ex iis erat, qvi in mundo clari fuerunt ob probitatem piaqve opera: exstruxit Meccæ collegia qvatuor, atqve effecit, ut flueret fons Arafat. Id tamen, qvod commemoravimus, modo aliqvid est ex ejus piis operibus; si enim omnia ejus pia opera enumerare vellemus, complures tomos opus haberemus. Vixit LXXIV annos, regnoqve præfuit XLVIII annos. Omnes ejus nati præter Selimum ante funus patris exspiraverant.

Successit *Sultan Selim Schah, filius sultani Suleiman Chan.* Sultan Selim Chan (Deus perenne imperium ejus reddat, fortunamqve ejus in mari desideriorum fluere faciat!) cum exercitu bellicoso et numeroso ab Iskidar movit Constantinopolin mense Gumadi posteriore, anno DCCCCLXXIV. Ei obviam prodierunt cuncti urbis incolæ, læti ejus adventu. Qvum in regia constitit, dona distribui jussit inter milites aliosqve, qva largitione augebatur favore apud exercitum.

Eodem anno palam evasit rebellio et defectio beni Uljan (علیان), in Gezire palantium. Sultanus adversus eos copias, duce beglerbekio in Basra et Bagdad, misit. Post multos conflictus, qvos longum esset narrare, hos rebelles vicerunt, pleraqve eorum castella occuparunt, eorumqve mansiones vastarunt. Rebus itaqve feliciter gestis, incolumes redierunt copiæ. Hæc victoria ad finem anni DCCCCLXXV accidit.

Deinde sultanus maximus Selim Chan vezirum Mudstafa Bascha jussit cum exercitu mare ingredi ad insulam Cyprum (قبرس) expugnandam, atqve Caschif elbahr (detectorem maris) Ali Bascha Kapudanum (القبودان) jussit cum cetera classe altum tenere ad exercitum ab impetu incredulorum defendendum. Ineunte vere, classis jam parata et ornata erat, virisqve et armis instructa. Exercitus igitur anno DCCCCLXXVIII sinu Constantinopolitano, cum terribili et redundante magnificentia egressus, qvum ad insulam Cyprum venerat, apud salinas ejus appulit, et per aliqvot dies ibi castra posuit. Deinde opiniones ita convenerunt, ut arx Nicosia (لفقوسه), maxima hostium urbs eorumqve imperii sedes, ante omnes obsidione cingeretur. Per unum mensem obsessam expugnarunt medio mense Rebi posterioris commemorati anni. Tunc vezirus ad incolos arcis Cerine (كرينه) misit complura optimatum principumqve Nicosiæ detruncata capita, discis argenteis imposita. Qvibus conspectis, metu ducti, pacem submisse rogarunt, arcemqve tradiderunt. Vezirus eam accepit, sedemqve Islamismi eam reddidit, postqvam sedes fuerat idololatris et sortilegis. Deinde vezirus, (ne desinat in potentia et hilaritate!), postqvam res Nicosiæ concinnaverat, atqve qvicqvid ex ea vastatum esset, exstruxerat, se contulit ad arcem Maghudsa (Famagusta ماغوصه) obsidendam, arcem inter maxime inaccessas et munitissimas referendam, sitam ad littus maris albi super petram duram, tormentis bellicis et sclopetis instructam, turbâ leonum camporum impletam, fossâqve ampla et profunda, latitudine CX cubitorum et profunditate

XXIX cubitorum, cinctam; invecta erant in hanc arcem septingenta et sexaginta qvatuor magna tormenta bellica, innumeraeqve glandes (البنادق). Exercitus itaqve hanc arcem acriter obsedit, ejusqve incolas pyrobolis lapidibusqve e machinis ejectis invasit; cuniculos egit, et per ima terræ castellum versus descendit. Ingruente hieme, horridoqve frigore, qvum portus, ubi classis sultani in anchoris stare posset, illic haud inveniebatur, redibat Caschif elbahr ad tractum Rum; exercitus autem una cum veziro remanens obsidionem noctes diesqve continuabat. Tempore hiberno finito, serenatoqve coelo, Caschif elbahr Ali Bascha cursum Cyprum versus iterum direxit, ut moslemis auxilio esset, suppetiasqve unitariis ibi versantibus ferret. Qva re cognita, increduli, qvi speraverant, fore, ut suppetiæ a suis regionibus sibi venirent, spe dejecti, se dedere voluerunt. Vezirus arcem in deditionem accepit. Miserunt igitur clavem arcis, veniamqve rogarunt, ut, sicut antea socii sui Rhodenses, ad terram suam reverterentur. Erant circiter septem mille bellatores. Vezirus, (cujus gratum propositum Deus excipiat!) annuit votis eorum temerariis. Urbe igitur egressi, extra eam constiterunt. Moslemi urbem ingressi, vexilla Islamismi in ea posuerunt; qvicqvid debilitatum et vastatum esset, instaurarunt; arcis turres in altum extulerunt, ejusqve munimenta firmarunt. Vezirus a duce hujus arcis res pertulerat, qvæ eum sibi exosum fecerat; qvare libere eum mittere tantomagis noluit, qvoniam cum eo erant multi admodum milites innumeraqve suppellectilia. Insidias meditans, duci ejusqve militibus viginti naves assignavit, qvas qvum conscenderant una cum opibus et facultatibus suis, vezirum dux adiit, eum salutandi et valedicendi causa. Vezirus autem eum compedibus vinxit, atqve, auribus, se præsente, desectis, perfide et sceleste occidit. Deinde jussit eos, qvi naves conscenderant, evehi et in captivitatem abduci; omnes eorum opes occupavit. Hoc facinore patrato, classe profectus est, insulas incredulorum direpturus. Classe appulsa ad insulam Cephaloniam (كفالينة), eam diripuerunt ejusqve murum diruerunt. Deinde appulerunt ad insulam Corfu (كرفش), clavem terræ Venetorum (البنادقة), urbemqve per aliqvot dies obsederunt, atqve per insulam diripiendo vastandoqve grassati sunt. Idem patrarunt in compluribus ibi sitis insulis. Qvum mare diu passi erant, et crediderunt, hostem haud aggressurum, socordes evaserunt. Vezirus Pertev Bascha militibus veniam discedendi dedit; pleriqve igitur discesserunt. Naves, qvas omnis generis spoliis impleverant, in anchoris steterunt in portu Aine Bachti (Lepanto). Tunc compererunt, incredulos, e diversis idololatrarum tribubus, qvum de exercitus discessu audiverant, contra se profectos esse. Moslemi itaqve deliberarunt, utrum certamen ineundum, necne. Vezirus Pertev Bascha censuit, proelium haud conserendum. Hoc consilium seqvela erat indolis ejus, qvoniam mirum in modum pusillanimis erat; id vero, qvod ille censuit, tamen præsenti rerum conditioni convenientissimum erat. Ei repugnavit Caschif elbahr Ali Bascha, vir strenuus, fortis, gloriosus: non possumus non, inqvit, prælium cum incredulis edere; utiqve ardor ignominiæ vehementior est ardore ignis:

Deus Islamismo nos corroboravit; virtutem et amplitudinem in nobis auxit: si naves nostræ qvamvis ab exercitu Islamismi vacuæ, impetum facerent, tribubus incredulorum pares essent; qvid! ego inter vos adsum, tantusqve nobiscum est militum numerus par hostium numero. Tali modo haud desiit cum iis disputare, donec sententiæ eorum prævaleret, omnesqve in eo consentirent, qvod cum hoste congrediendum esset. Feriâ prima, die decimoseptimo mensis Gumadi prioris, anno DCCCCLXXIX congressus est uterqve exercitus pugnamqve iniit utrumqve agmen ad littus terræ moslemicæ. Ventus contra Moslemos flans eos, postqam ab ortu solis usqve ad ejus occasum acriter navibus dimicaverant, in terram conjecit, ubi naves frangebantur. Beatus Ali Bascha gloriosus una cum turba militum innumera occidebantur. Increduli opes, suppellectilia, naves (الاغربة) et الشواني*) et qvid in his esset, prædabantur. Pauci modo salvi evadebant ex hoc certamine. Sanctissimus Deus sapiens, æternus, omnipotens agit, qvid placeat!

Sultanus omnem impendit curam alii classi ædificandæ, congruisqve tormentis instruendæ. In hanc rem ita incubuerunt, ut post septem menses voto potirentur. Hoc tamen Dei altissimi favori tantummodo debebatur. Fiebant, ac si noxa, neqve vero malum eos tetigisset.

Eodem anno jussit sultanus, porticus (رواقات) templi Meccani, qvia debiles erant, pluviaqve per eas penetrabat, destrui, altasqve turres (قباب) pro illis ædificari. Hæ turres qvam maxima erant pulchritudine et elegantia. Præterea renovavit portas templi Meccani, ita ut ex antiqvo ædificio nil restaret præter domum veterem.

Anno DCCCCLXXX classis sultani, constans e CL triremibus (غرابا) præter naves transvectorias (المراكب), illis adjunctas, e freto Constantinopolis in mare excurrit ad terras ab impetu hostis tuendas, duce Caschif elbahr Kilig Ali Bascha Alkapudan. Ad oram qvandam offendit classem Francorum; postqvam autem classes aliqvoties dimicaverant, et aliqvot Francorum naves tormentis demersæ erant, ingruente hieme, discesserunt, qvæqve ad suam terram.

Eodem anno destrui jussit sultanus domos murosqve contiguos Constantinopolitano templo cathedrali Aja Sofia; homines enim tam multa ædificia extruxerant, ut templum tegeretur, sordesqve (القاذورات) intra templum penetrarent. Domus itaqve spatio qvadraginta circiter cubitorum diruebantur; unde efficiebatur area (مغارة) elegans et longe pulcherrima. Sultanus qvoqve jussit templum reparari, eiqve superstrui duas alias turres (minarets). Porro ædificari jussit circa templum duo magna collegia (مدرستان). Hæc omnia instituta ex voto sultani perficiebantur.

Eodem anno nuntiabatur, fontem Arafat ad urbem nobilitatam Mecca deductum esse, et super terram compluribus locis fluere. Res nempe sese ita habuit: Sultan Su-

*) Non intelligo.

leiman Chan (cui Deus inhabitanda det coenacula paradisorum!), qvum ei significatum erat, fontem Honeini nihili esse, incolasqve Meccæ magna aqvæ inopia laborare, fontem Arafat jusserat Meccam deduci. Huic pio operi impenderunt opes terrestres, atqve in eo ab illo inde tempore permanserunt, donec deductio fontis tempore imperii filii ejus Sultani Selimi perficiebatur. Commode admodum cecidit huic dynastiæ, ei succedere hanc rem, qvæ haud successerat chalifis regibusqve et tam multis, qvi antea huic rei perficiendæ operam dederant.

Anno DCCCCLXXXII in mare excurrit magna classis, complectens naves (سفن), triremes (اغربة), naves actuarias (قلايين), et شواني, viris belliqve instrumentis impletas, ducibus veziro Sinan Bascha, et Caschif elbahr Ali Bascha, ad arcem Halk elvad (حلق الواد, la goulette) expugnandam, urbemqve Tunem e manibus Francorum eripiendam; (ut supra in historia beni Hafds 47) narravimus). Res eum habuit exitum, ut arx et urbs expugnaretur, atqve muniretur. Deo sit laus et gratia!

---

47) Sc. in capite vicesimo qvinto de beni Hafds (حفص), regibus Tuneti et Africæ, ubi auctor hæc habet, qvæ ad hunc locum illustrandum exponere lubet: "*Muhammed, filius Hasani*, sultanatu (Tunisæo) potitus, in lusu occupatus erat, vinoqve indulsit, neqve rebus publicis vacavit. Eo regnante Franci anno DCCCCXVI occuparunt Vahdarah (وهدارة), Bugajah (بجاية, Bugie) et Tripolin. Per XLII annos Tripolin tenuerunt, donec Sinan Bascha, frater veziri supremi Rustem Bascha, vezirus beatæ memoriæ sultani Suleiman Otsmanidæ anno DCCCCLVIII eam iis eripuit. Qvum Muhammed, filius Hasani, postqvam regnaverat plus triginta annos, diem supremum obiverat, successit filius ejus *Sultan Hasan*. Muhammed, Hasani pater, XLV filios reliqverat, qvos Hasan, imperii potitus, e medio sustulit, ita ut nemo ex iis evaderet præter Alraschid et Abdelmumen, qvi absentes erant. Hasan qvidem studuit Alraschidum occidere; hic vero rem subsensit, atqve ad tribum aliqvam Arabicam confugit. Hasan, in lusu occupatus, ludiones collegit plus qvadringentos adolescentes imberbes, qvibus familiarius utebatur. Incolæ urbis, moleste hanc rem ferentes, eum rogabant, ut vitio desisteret, ejusqve domum lapidibus petebant; verum recusabat; qvapropter animi ab eo alienabantur. Mittebant ad Alraschidum, ut regem eum crearent; haud autem valebat regnum occupare, et ad Cheireddin Bascha, dominum Algezair (الجزاير, Algeriæ) confugiebat. Hasan, hujus rei certior factus, indignabundus ad sultanum Suleiman mittebat, qvi Cheireddinum de eo accusaret, qvod fratrem ejus hospitio exceperat; simul cum legato opes muneraqve mittebat. Suleiman eum jussit bono animo esse, atqve promisit, se Cheireddino Bascha imperaturum, ut una cum fratre ejus Constantinopolin veniret; qvo qvum Alraschid pervenisset, promisit sultanus, se eum apud se servaturum, neqve missum facturum, neqve, ut ad terram Tunisæam unqvam rediret, siturum. Qvum Cheireddin una cum Alraschido ad sultanum pervenerat, Alraschido qvotidie attribuit qvingentos dirhemos, et edulia, qvanta sufficerent. Deinde vero Cheireddin Bascha sultano demonstravit, classem Constantinopoli haud solvere posse, neqve se post cursum aliqvot mensium cum incredulis congredi posse; qvippe nempe necesse erat, ut classis oras terrarum incredulorum legeret, et dein vela faceret, qvocunqve vellet; verum nullus, inqvit, adest locus, in qvo classis capi potest, excepto portu Halk elvad (la goulette) coram Tuni. Sultanus interrogavit, qvomodo id fieri posset, imperante emiro terræ Tunisææ. Respondit, incolas Tuneti sultani sui pertæsos, hunc ejus fratrem Alraschid amare eiqve morem gerere. Si igitur, inqvit, sultano placuerit, classe proficiscar, incolisqve Tunis narrabo, Alraschid nobiscum esse; qva ratione Tunetum, consentientibus incolis, occupabimus, sultanoqve totam terram subjiciemus. Sultanus consilium approbavit. Cheireddin itaqve magna classe profectus, appulit in portu urbis Halk elvad, misitqve ad incolas Tunis, qvi

Eodem anno instituit sultanus in aula regia (domo felicitatis) ad formam thermarum (قبلوجه) Brusæ exstruere balneum, cui non visum est simile. Balneum, qvum exstructum erat, intravit sultanus; dum vero in eo ambulabat, pede offenso tam graviter labebatur, ut latus, in qvod cadebat, nigrum evaderet. E balneo egressus, rem proposuit protomedico Muhammedi, filio Ghirseddini, viro ignaro, qvi emplastrum qvoddam ei præscripsit, qvamvis necesse esset, ut vena ei sine mora incisa fuisset. Decretum Dei erat fatale et inevitabile. Sultanus indesinenter febri laborabat, ejusqve morbus ita ingravescebat, ut medicina nullam in eo vim exsereret. Exspirabat feriâ

---

eos adventum Alraschidi edoceret, eiqve suppetias se venisse, ut terræ regem eum præponerent. Incolæ Tunis, hujus rei certiores facti, omnes assurrexerunt, Alraschido victoriam precantes, atqve ad classem se contulerunt. Qva re comperta, Sultan Hasan, secum sumtis suis domesticis, propinqvis opibusqve, ad avunculos suos, scheichos Arabicos aufugit. Cheireddin, qvi simulavit, Alraschidum secum esse, urbem regnumqve occupavit, atqve nonnullos Hafdsitarum scheichos clam occidit. Incolæ autem urbis, qvum compererant, Alraschidum minime advenisse, technasqve modo esse a Cheireddino structas, adversus hunc surrexerunt pugnaruntqve; occisis ex incolis Tuneti plus triginta millibus virorum feminarumqve, Cheireddin ab iis abstinuit, pacemqve composuit. Inter hæc Hasan, qvum hæc comperERAT, incursione in urbem facta, ex Otsmanidis ibi commorantibus mille circiter trecentosqve occidit; deinde mari ad Hispanos (اسبانية) profectus, a rege eorum (Carolo qvinto) auxilium adversus Cheireddinum petivit, his utens verbis: haud ignoras, nos antiqva regia stirpe ortos esse, et Cheireddinum prædonem esse, qvi ad nos venit, nosqve e regno nostro dolose ejecit, istumqve, si aliqvamdiu illic constiterit, naves vestras frumentarias et mercatorias capturum, unde vobis magnum damnum inferetur. Rex Hispaniæ votis Hasani annuit, eiqve auxilium promisit, atqve qvater mille denarios Francicos qvotidie ei in sumtum dedit. Rex, postqvam Hasan septem dies apud eum moratus erat, magna classe qvadringentarum circiter navium Tunem profectus est. Tunenses, perspecta magna imminenti ærumna, in familiaritatem Cheireddini Baschæ intrarunt, eiqve morem gesserunt; cum eo iis convenit, ut ille ex urbe haud exiret, ipsi vero exirent, atqve pro religione animisqve suis pugnarent. Postqvam inter utramqve partem per XXXI circiter diem dimicatum fuerat, accidit, ut Cheireddin, motus desiderio urbe exeundi et cum incredulis confligendi, de castello descenderet, idqve tuendum committeret duci suo (قايده) primario Giafar Aga, qvi Francus in ventre incredulitatis erat. Erant in urbe agmina Cheireddini captivorum, qvadraginta circiter mille viri. Hos Giafar Aga e carcere emisit, compotesqve fecit arcis, ejusqve moenium, et tormentorum; unde seqvebatur, ut moslemi essent inter duos hostes: ab urbe tormenta, coramqve gladium. Hinc in turpissimam fugam conjecti, sive gladio trucidabantur, sive sub ungulis eqvorum proculcabantur; pleriqve fugientium siti peribant. Hispanus (Carolus qvintus) urbem intravit, imperioqve Hasanum præfecit. Hasan ei donavit pretiosissimas opes, atqve captos muslemos plus septuagies mille ex iis, qvos suspectos habuit amicitiæ et necessitudinis cum Alraschido. Hispanus, Hasano rogante, reliqvit qvatuor circiter mille Francos, apud Halk elvad habitaturos, qvo refugium exstruerent. Hoc circiter annum DCCCCXL accidit; haud vero multo post hi Franci numero augebantur, urbemqve muro cinctam ædificabant, ita ut omnibus damnum ab iis inferretur. Hasan igitur causa erat, qvod increduli illic consisterent. Deinde vero Hasan, qvum domus in eo acqvievit, et qvies ei contigit, urbe exiit ad principem Kairuvan (قيروان) Ibn Alchathib, cui infestus erat, bello petendum, atqve Tuni reliqvit filium suum Hamida (حميدة). Qvum vero abfuit, incolæ Tunis adierunt Hamidam, dicentes: minime te latet, qvid adversi a patre tuo passi fuerimus; si tibi voluntas sit regnandi, te regem salutabimus; sin minus, patruum tuum Abdalmelec vocabimus, regemqve constituemus. Hamida, conspecto eorum studio, annuit. Regem igitur eum salutarunt, rebusqve præposuerunt. Hasan, hujus rei certior fac-

secunda ante meridiem, die vicesimo octavo mensis Schaban, anno DCCCCLXXXII. Celabatur per undecim dies mors ejus; divulgata qvidem erat inter homines imbecillitas sultani; nil vero comperti habebant, anteqvam filius ejus generosus Sultan Murad Chan nocte feriæ qvartæ, elapsis e nocte octo horis, die octavo mensis Ramadhan, Constantinopolin mari advenerat; qvo tempore constellatio erat capricornus. Sultano mortuo, præcepit vezirus præsidi medicorum, ut loturæ defuncti præesset, eiqve addidit aliqvot primorum eunuchorum (الطواشية), qvi defunctum, ferali amiculo involutum, nemine sciente, in sarcophagum composuerunt, eumqve collocarunt eodem loco,

tus, misso Ibn Alchathib, mare ingressus, ad Hispaniam iterum rediit. Hispanus magna classe appulit in Halk elvad, et contra Tunem movit. Hamida et cum eo primores Africæ (الغرب) urbe egressi, acri pugna cum hostibus conserta, plerosqve occiderunt. Hasan aufugit; aliqvot autem incolarum Tunis eum preheusum traxerunt ad Hamida, a qvo custodiâ claudebatur; Deinde vero incolæ urbis in eum irruerunt, efflagitantes, oculos ejus eruendos (سمل عينيه). Hoc facto, custodiâ tenebatur, donec exspirabat.

Hamida initiô qvidem se laudabiliter gessit, sed deinde in pejus mutatus injuste egit. Contra morem patris sui visum extendit ad mulieres hominum, adeo ut apud se plus trecentas feminas e filiabus hominum colligeret. Dies (imperii) ejus producebantur, donec viginti qvinqve annos cum tribus mensibus et dimidio attingebat. Qvum vero occasus solis ejus appropinqvavit, Tuni exiit ad aliqvam tribum Arabicam bello petendam. Urbis autem incolæ, qvum ab ea longius abfuit, ad præfectum Algezair (Algier) Kilig Ali Bascha miserunt, urbem ei tradituri. Kilig Ali Bascha Tunem intravit, opesqve Hamidæ immensas occupavit. Tali modo Africa ad finem mensis Scheval anno DCCCCLXXVIII sultanum Selim Chan, filium Suleimani Otsmannidam dominum verebatur, ejusqve nomine chothba instituebatur. Deinde Hamida cum decem millibus octingentisqve viris adversus Tunem movebat, conflicturus cum Ali Bascha, verum ab eo, pugnâ conserta, fugabatur. Pede itaqve Ali Baschæ in regno firmiter stante, loco suo alium virum imperio præposuit, abiitqve, ut sultani classem in mari asseqveretur; proposuerant enim classem incredulorum adoriri. Deinde Hamida more majorum suorum ab Hispanis*) auxilium petivit; classe circiter CL navium**) eum adjuverunt, atqve ad Tunem appulerunt. Heider (حيدر) Bascha, præfectus Tuneti, qvum intellexerat, incredulôs prævalere, una cum incolis urbis Kairuvan versus exiit. Exercitus incredulorum, Tuni occupata, Hamidam ceperunt, atqve ad terram incredulorum Hispaniam miserunt. Erat Hamidæ frater Meula Muhammed, filius Hasani, qvi a fratre suo Hamida ad terram Francorum fugerat. Hunc Muhammedem, Tunem advectum, imperio præfecerunt; verum et opibus, et exercitu, et potentia caruit. Erat, ut captivus; imperium penes Francos erat. Octo millia militum Tuni reliqverunt, refugiaqve compluribus locis exstruxerunt. Meula Muhammed, qvamvis status ejus debilis esset, tamen Tuni permansit, donec sultanus maximus Selim Chan Otsmannida magnam classem, duce summo veziro Sinan Baschâ una cum Caschif vagh elbahr (كاشف وجه البحر, Capudan Bascha) Ali Bascha, misit ad arcem Halk elvad expugnandam, Tunemqve recuperandam. Feria qvarta mensis Rebi, anno DCCCCLXXXII ad terram Tunisæam classe appulsi, castellum munitissimum Halk elvad (la goulette) obsidione cinctum, proelio, qvo utrinqve multi homines ceciderunt, conserto, expugnarunt, increduloscqve ibi versantes occiderunt. Tuni deinde expugnata, principem ejus Francicum captivum duxerunt. Etiam principem Tunis Meula Muhammed, qvi, metu Otsmannidarum ductus, se Tuni occultaverat, deprehensum ceperunt, atqve Constantinopolin advexerunt, ubi in carcere, septem turribus (القلال السبع) dicto, custodiâ claudebatur. Hic ultimus erat ex ea gente Tuneti rex. Deus melius scit.

*) Philippo II.

**) Duce Don Juan Austriaco, cfr. histoire des dernieres revolutions de Tunis p. 11.

ubi exspiraverat. Qvum itaqve Sultan Murad ex improviso advenerat, hominesqve de morte Selimi multum fabulabantur, atqve turbæ ab exercitu metuebantur, nuntiabat vezirus proceribus regni, sultanum exspirasse, et se sollenne concilium feriâ tertiâ habendum indicere. Proceres parati erant. Feriâ igitur tertia ad concilium se conferebant veziri, judices legionum, ceteriqve proceres regni: veziri ad sultanum ingressi, qvemadmodum antea ex officio ad eum introire solebant, eum mortuum in sarcophago jacentem spectabant, iisqve dicebat vezirus Muhammed Bascha: hic vester sultanus mortuus est, sed is, qvi haud moritur, vivus est et sempiternus. Tum ejus miserebantur et exibant. Plebs itaqve ab hisce certior fiebat de morte sultani. Mane feriæ qvartæ proclamabant in turribus templorum præcones sacri, atqve curiones in foris, sultanum Selim misericordiæ Dei spiritum suum reddidisse, sultanumqve eorum Sultan Murad (qvem Deus viribus augeat!) imperio potitum fuisse. Ulema et optimates ad aulam augustam adibant, sultanum salutandi solandiqve causa. Deinde ante meridiem in aula augusta precabantur pro defuncto sultano, qvi primus sultanorum Constantinopoli exspiraverat; Ex mandato sultani precibus præibat executor perfectus Abu Hamid Mufti. Tum vero funus abducebatur, atqve sub tabernaculo (خيمة) juxta templum Aja Sofia posito, qvia nullus tumulus paratus erat, componebatur. His factis, redibat sultanus ad aulam augustam, precandi causa pro qvinqve fratribus suis, filiis Selimi, qvi omnes, prout iis consvetudo est, eodem die strangulabantur. Postqvam igitur preces pro iis post preces pomeridianas fuderant, eorum funera juxta patrem ponebant. Postridie mane, feria qvinta, die nono mensis Ramadhan aderant ulema, veziri proceresqve, atqve loco commemorato eos funerabant.

Selim (cujus Deus misereatur!) erat agilis, strenuus, perspicax, studiosus virorum intelligentium et præstantiorum. Erat figurâ formidabilis, potentiâ illustris, fide perfectus, sextâ Hanifita, assiduus in præscriptis qvinqve precibus; sed tamen suspectus erat proclivitatis ad lusum et gaudium, magnæqve in voluptatibus progressionis; sane autem, dum ægrotabat, duos menses ante obitum ad meliorem vitam redibat. De indolis ejus integritate et cogitandi agendiqve rationis bonitate inter alia hoc narratur: qvo tempore novam classem post cladem navalem illatam ædificabat et ornabat, conclave suum, animo lustratus lustraliqve aqva ablutus, intrabat; ubi precabatur aliqvamdiu, flebat, supplexqve se projiciebat, Deum diu adorans; deinde Alcoranum prehendebat, ex eo libri loco, qvem forte volvebat, sortem exercitus contra hostem missi divinaturus; forte incidebat in hunc locum: "In nomine Dei miseratoris, misericordis. A. L. M. Victi sunt Romani in vicinissimo terræ; et ipsi Romani post victoriam suam vincent intra decem annos. Deo est hoc negotium ante et post; et die illa lætabuntur fideles auxilio Dei" *). Sultanus de hoc fausto omine lætus, Deum celebrabat, ejusqve solli-

*) Sur. XXX, v. 1 seq.

citudo considebat. Summæ rerum præerat per octo annos, qvinqve menses et novendecim dies. Natus erat Constantinopoli sub finem mensis Regeb, anno DCCCCXXX.

Successit *Sultan Almutadsem billah Murad Chan, filius sultani Selim Chan*. Natus erat Constantinopoli anno DCCCCLIII. Hic ejus natalis annus continetur in verbis خير النسب (optimo stemmate), si literæ juxta valorem numeralem addantur. Educatus in regia augusta, scientiis occupatus erat, donec in iis valde profecit, et plerosqve magnos suos majores superavit. Arabice, persice et turcice versus composuit. Occupatus erat in scientia mystica (علم التصوّف); nil vero magni effecit. Qvo tempore imperii potiebatur, triginta annos natus erat.

Maximus ei impetus erat confligendi cum domino Aderbiganæ et Chorasanæ e prole Heideri Sufii; qvare ducem designavit vezirum Mudstafa Bascha, Cypri expugnatorem. Hic, anno DCCCCLXXXVI ad terras orientis cum magno exercitu profectus, arcem Kars condidit, eamqve tormentis et sclopetis implevit. Kars est urbs Moslemica, in qva vezirus invenit moscheas, basilicasqve, atqve sepulchra sanctorum, (ex. gratia: sepulchrum scheichi Alarif billah Abi Hasan Alcharkani ex illustrissimis Sufiorum), qvæ increduli, urbe potiti, vastaverant. Inde vezirus movit ad regiones Persiæ et Georgiæ, donec pervenit ad locum qvendam schahi Persici, Gielder[48]) dictum, ubi arcem incredulorum (o: Persarum) et Georgiorum, Baki Kelah (بكي قلعة) dictam, obsedit et expugnavit. Deinde eum invasit exercitus schahi Persici, duce veziro Dakmak (دقماق); sed vezirus Mudstafa Bascha, copiis in eos immissis, eos fugavit, ferro colla demessuit, eorumqve opibus eqvisqve potitus est. Postqvam deinde vezirus complures alias arces, in eo tractu sitas, expugnaverat militibusqve impleverat, iter fecit ad expugnandum arcem Tiflis, ex oppidis Orchan (اورخان), imperii Georgiæ sedem; qvæ qvidem a Moslemis olim expugnata fuerat, sed posthac a Georgiis occupata. Hac urbe expugnata, misit mater Mutevgehiri Georgii (منوجهر الكرجي), regina hujus regionis, filium suum ad vezirum, cui se submitteret, atqve nonnullas sedecim arcium, qvas mater tenebat, traderet. Vezirus eum benevole et familiariter excepit, eiqve, postqvam coram veziro Islamismum amplexus erat, præfecturam harum urbium adsignavit. Deinde vezirus, constituto in Tiflis beglerbekio, ad Schirvan s. Schemachi movit, suisqve cohortibus qvaqva versum sparsis, regione Schirvanica potitus est. Tum vero, postqvam Otsmanum Bascha, filium Ozdemiri, Schirvano præfecerat, ingruente hieme, terras sultani rediit, ibiqve hibernavit, ut proximo vere rursus in Persiam excurreret. Inter hæc rescivit, Ares (ارس) Chan, priscum Schirvani dominum, cum duodecim circiter militum millibus tetendisse ad confligendum cum Otsmano Bascha: committebatur inter utrumqve acre proelium, ex qvo forte Otsman superior discedebat, et Ares Chan

48) Gielder (جلدر) est locus in Achsaska s. Aksaka, provinciâ ad Georgiam pertinente, situs (Gih. Numa, T. I, p. 591).

cum pleroqve exercitu occidebatur. Deinde ibi committebantur inter Otsmanum et exercitum schahi Persici plus viginti proelia, in qvibus victoria semper penes Otsmanum erat. Deniqve Imam Kuli (قولي) cum triginta fere millibus militum a regione Schirvani deviavit, et per qvatuor dies cum Otsmanno conflixit; Otsmannici (Turcæ) victoriam reportarunt, et pleriqve Schahicorum (الشاهية, Persarum) ceciderunt. Otsman Bascha, hoc proelio conserto, per spatium qvadraginta dierum munimentum magnum ambitu mille cubitorum in Schemachi condidit, et Gâferum (جعفر) Bascha huic munimento præfecit. His factis, aliqvanto post Constantinopolin rediit, postqvam in itinere complures gentes, qvæ se ei objecerunt, aggressus erat et devicerat: qvum ad terram Caffa (كفه) pervenerat, certior factus, chanum Tartarorum rebellionem erga sultanos Otsmannicos prodidisse, eum aggressus vicit, ejusqve caput detruncavit. Otsman Constantinopolin redux summus vezirus creabatur.

Anno DCCCCLXXXVIII Constantinopolin misit sultanus Persasum aliqvem vezirorum suorum, Ibrahim Chan appellatum, cum muneribus pretiosis, donisqve eximiis. Sinan Bascha putavit, hanc rem sultano placituram; eventus autem defuit: vezirum ab itinere reducem sultanus munere movit, atqve in locum ejus Ferhadum Bascha substituit.

Anno DCCCCXC sultanus festum circumcisionis filii sui generosi sultani Muhammedis Chan celebravit; qva de causa magnæ et incomparabiles instruebantur epulæ. Epulæ, festa voluptas, lusus, et lætitia per qvadraginta qvinqve dies extendebantur. Sultanus discumbebat, se oblectans, in domo Ibrahimi Bascha in vico At meidan (آت ميدان, hippodromi).

Anno DCCCCXCI tetendit vezirus Ferhad Bascha ad Persiam; septem circiter dies in terra Aderbigian vagatus, urbem Revan (in regione Iran sitam) occupavit, munimentum validum circa eam exstruxit, atqve Jusufum Bascha præfectum et emirum in ea constituit. Eodem anno Constantinopoli exiit Ibrahim Bascha ad Egyptum et Syriam, ut labes pravitatesqve ibi corrigeret.

Anno DCCCCXCII profectus est Ferhad Bascha cum magno exercitu ad Georgiam oppugnandam; complures arces ibi condidit. Eodem anno misit sultanus summum vezirum Otsman Bascha cum multis copiis, ut post hiberna in Kastamuni (قسطموني) agenda adversum Persas bellaret. Itaqve anno DCCCCXCIII in hostem castra promovit Otsman cum copiis innumeris. Milites enim ad eum confluebant, qvia ob ejus generositatem, strenuitatem, bonumqve moderamen amore eum proseqvebantur. Persæ ei obviam se tulerunt in via medde uchra (مده أخري.) Qvibus magna strage fusis, sub finem mensis Ramadhan anni commemorati intravit Tebrizum, cujus incolæ proceresqve, Alcoranos portantes ei obviam ibant, et a veziro benevole excipiebantur. Tum ante omnia arcem loco, hescht behischt (octo paradisis) dicto, prope ab urbe ædificare instituit; deinde moenibus urbem cingendam curavit; utramqve rem per triginta qvinqve dies absolvit. Qvum haud multo post incolæ Tebrizi fraudem erga exercitum prodide-

rant, milites prædando et trucidando in illos sæviverunt tanta strage, ut e Tebrizensibus modo feminæ et infantes evaderent. Inter hæc summus vezirus in morbum inciderat; qvapropter, re arcis ejusqve fossarum peracta, et urbe direpta, atqve relicto in ea præsidio triginta circiter militum millium, duce beglerbekio Gâfer Bascha, veziro sultani simul constituto, cum reliqvo exercitu urbe exivit, adqve terram Rum se recepit. Qvarto autem die post ejus discessum, incidit in eum Hamza Mirza, filius Schahi Muhammedis Chodabende, domini Irakæ Persicæ, cum magno exercitu. Ostman ad manus cum eo conserendas se paravit, vectus alba sua mula; (hæc ultima ei erat jumenti vectatio). Postqvam prælium a primo diluculo usqve ad meridiem porrectum erat, summus vezirus, conspecta rerum extensione, explodi jussit magna tormenta, numero octingenta, qvæ in legionibus Persarum et exercitu Romanorum metam a decreto Dei positam feriebant. Res hunc habuit exitum, ut Persæ fugarentur. Victoriâ itaqve reportatâ, vezirus, castris prælii loco metatis, januas الاطلاقة aperuit ad munera inter milites distribuenda, januisqve media nocte clausis, ad misericordiam Dei morte transivit. Moribundus ducem exercitus constituit Sinan Bascha, beglerbekium in urbe Van. Exercitui proficiscenti hostis dextrorsum et sinistrorsum se objecit, unde crebræ velitationes nascebantur. Qvum ad regni Otsmannici fines pervenerant, ante arcem Selmas (سلماس in Aderbigian ab occasu Tebrizi sitam) impetum fecit Hamza Mirza, nuper commemoratus, cum triginta circiter millibus militum, camelis vectorum; Proelium, qvod inter utrumqve exercitum committebatur, hunc habebat exitum, ut reliqviæ Persarum, postqvam pleriqve gladio messi erant, in fugam se darent. Otsmanni, urbem Van ingressi, ventrem veziri defuncti Otsmanni Bascha fissum aromatis repleverunt, atqve ad urbem Amed, qvemadmodum ipse præceperat, funus ejus sepeliendum miserunt. Vezirus nuperrime commemoratus somniaverat, se in urbe Tebriz eqvo albo vectum, in terram sterni, ita ut cidaris ejus ex capite decideret; unde cognovit, se morbo, qvo corripiebatur, succubiturum; qvapropter ante funera præcepit, qvicqvid fieri vellet. Vezirus commemoratus (cujus gratum laborem studiumqve Deus bene accipiat!) strenuus admodum erat. Postqvam compluribus provinciis (Sangiaki) præfuerat, beglerbekus creabatur in Habyssinia (حبشة), ubi, ad fines Habyssiniæ profectus, locum videbat, ubi aurum, perinde ac arundines, ad pedem montis cujusdam proveniebat; porro perveniebat ad clima simiarum (الميمون اي القرود), qvibuscum confligebat, sicuti cum hominibus confligitur; pluries qvoqve pugnabat cum multis gentibus, et victoriam reportabat.

Anno DCCCCXCIV misit sultanus Ferhadum Bascha cum magnis copiis ad Persiam. Qvum pervenerant ad urbem Tebriz, (qvam a Persis pluries obsessam parum abfuerat, qvin expugnassent), arcem ejus muniverunt, moeniaqve ejus repararunt. Deinde vezirus duas arces inter Van et Tebriz exstruxit, easqve viris armisqve implevit. Hiberna sumsit in terra Rum; æstate vero ad Persiam reversus, terram Geor-

giis ademtam composuit: arcem Curi (كوري) condidit: ad regionem Kara bagh [49] et Kengi (كنجي) pervenit, ubi duo castella Ali Kenge (علي كنجه) et Ali Barda (علي بردعه) ædificavit: cum Muhammed Chan domino regionis Kara bagh conflixit, eumqve profligatum opibus spoliavit. His factis, ad terram Rum rediit. Eodem anno accidisse expugnationem provinciæ Schirvan, inde colligi potest, qvod tunc temporis Schirvan ditionibus Otsmannicis adderetur. Continuabatur inter utramque partem bellum, donec terminus a neutra parte transgrediendus constituebatur.

Feria tertia die decimo tertio mensis Rebi posterioris, anno MI accidit Constantinopoli casus gravissimus, qvalis præterito tempore nunqvam auditus fuerat: milites nempe e navibus bellicis qvibusdam cornu dextri et sinistri (من طايفة غرباء اليمين واليسار), et Selahdarii (السلحدارية) aliiqve conspirabant, divanumqve sultani, qvia præter morem stipendia (جوامك) iis nondum numerata erant, intrabant, mittentes, qvi sibi deditum poscerent Muhammedem Effendi scherifum, tunc temporis defterdarum; sultanus vero deditionem ejus recusabat, metu ductus, ne eum trucidarent. Judices legionum (قضاة العساكر) haud desinebant ultro citroqve ad istos commeare, hunc tumultum sedaturi; nil autem efficiebant. Turbulenti lapidibus illos obruebant, eodemqve loco, propositi tenaces, permanebant, donec ab interiore [palatii] parte in eos aliqvot puerorum (pages, Kämmerlinge), opitulantibus famulis aulicis (الچاوشية), qvotqvot aderant, famulisqve divani, irruebant, eosqve iis lapidibus, qvibus lapidaverant, perseveranter icebant, ita ut seditiosi, repulsati portâqve media exeuntes, constiparentur, atqve inter ambas portas densi et conglomerati starent. Portâ [media] clausâ, homines, impetu facto, ex iis et e spectatoribus centum circiter et septendecim occidebant, qvorum funera sultanus in mare projici jubebat. Defterdarus commemoratus (ne cesset in potentia et lætitia!) salvus evadebat.

Eodem anno mandavit sultanus summo veziro Sinan Bascha bellum incredulis Hungariæ (المجر) inferendum, legionesqve cum eo misit. Sinan Bascha, expugnatis eo anno arcibus Bestrim (بسترم Vesprim?) et Thage (طاجه Papa?*) in urbe Belgrad hibernavit. Seqventi anno (A. MII) expugnavit arcem Janik (يانق, Raab) munitissimam aqvisqve cinctam urbem, cujus firmitati ingementes, reges exspiraverant; cupiditates dissecabantur ab ea qværenda; incantamenta nil valebant ad eam expugnandam; Christianis adimi nulla conditione posset ob difficultatem scalarum ejus et celsitatem scoporum sagittariorum. Deus autem per vezirum summum Sinan Bascha beneficio divino eam, neqve gladio pungente, neqve cuspide hastæ confodiente, expugnabat.

---

49) Kara bagh (قره باغ) est regio, in ortum a Schirvan spectans, ad Mugan, regionem Armeniæ, Schirvan, Aderbigian mariqve Caspio conterminatam, pertinens. (Gih. Numa, T. I, p. 559). Kenge et Barda duæ sunt urbes in Iran sitæ (l. l. T. I, p. 556).

*) v. Schulz, Tom. II, p. 39.

Sultan Murad Chan, cujus Deus misereatur! die nono mensis Gumadi prioris, anno MIII exspiravit, qvinqvaginta annos natus. Viginti annos cum octo mensibus imperaverat. Reliqvit viginti filios præter puellas. Qvum vero filius ejus natu maximus rerum potitus erat, fratres suos strangulari jussit. Precibus pro iis et patre eorum fusis, sepulti fuerunt una cum eo juxta templum cathedrale Eja Sofia.

Imperium nactus est vicarius Dei super omnibus servis, umbra ejus universalis omnibus terris, sultanus hujus temporis, lectissimus chakanorum gentis Otsmannicæ *Sultan almugahid alghazi Muhammed Chan*, *filius beati sultani Murad Chan* (ne cesset res ejus procedere absqve colluctatore! altercetur in plagis absqve competitore!). Imperium accepit die veneris, horâ antemeridiana, die decimo sexto mensis Gumadi prioris, anno MIII. Ille est imam nostri seculi, nubesqve nostræ Syriæ et Egypti. Die octavo post imperium acceptum occidi jussit Ibrahimum Bascha, notum nomine Dali Ibrahim Bascha, provinciæ Diarbecri antea præfectum, nunc vero in una turrium maritimarum custodiis tentum; pater ejus beatus Sultan Murad Chan (super qvem misericordia et benedictio!) custodiæ eum tradiderat, qvia subditos oppresserat, atqve ita sæviverat, ut homines e Diarbecr, eo imperante, emigrarent et in exilium discederent. Deinde sultanus omnes ludiones (المساخرة), puellas, fratrumqve suorum matres e novo sultanatus palatio (Serai) ejectas in palatium vetus misit, iisqve tali modo in inferiorem locum detrusis tamen stipendia et salaria, qvanta sufficerent, adsignavit. In ejus benefactis numerandum, eum omne patris sui æs alienum (verbi causa, ut modo unum ponamus exemplum: pro oleribus coqvinariis octoginta mille denarios aureos) solvisse.

Sultan Muhammed imperii potitus, reperit bellum inter muslemos incredulosqve exardescere. Ulemas vezirosqve vidit svadere, confligendum esse cum legionibus miseriæ et dissidii, ad legem prophetæ de bellis sacris restituendam, adqve reliqvias incredulorum et pervicacium truncandas. Omnibus id svadentibus, bonæ qvoqve sultano judicabantur ambulationes in his viis. Pronunciavit igitur iter ad expeditionem suscipiendam; sibi ipse proposuit iter ingredi belloqve sacro gerendo adesse: assurrexit instar leonis proni in prædam: reduxit aqvam sultanatus in ejus canales: multas erogavit opes: prodire fecit omnem leonem cum leone, cujus sapientiam leones timebant: ei comitem in bello sacro se præbuit scheichus ejus Mevla Saâd eddin, qvi dixit: "ego apud te captivus, donec naturam meam a peccatis mundavero; utiqve enim eorum sum mancipium". Sultanus societate ejus lætus, commeatum magnatibus sufficientem ei adsignavit. Deinde profectus est cum legionibus, vocali kesre (contritione, clade hostium) notatis in fatha (victoria) manifesta, declinabilibus in multitudinem pluralium ex incredulis, favore Dei adjutoris. Clamores moesti in regione hostili orti sunt; increduli, qvibus constitit, ut ærumnâ et exitio obruerentur, copias, qvantas valerent, instruxerunt, et adversus legiones Islamismi processerunt. Sultanus, postqvam cum exercitu suo victorioso ad urbem Belgrad, et inde ad propinqva incredulorum refugia in hac regione

pervenerat, perrexit progredi cum legionibus suis victoriosis, vexillisqve suis explicitis, donec castra metatus est apud arcem magnam, dictam Egri (اکري Agriam, Erlau) i. e. curvam (الاعوج), munimentum ob firmitatem celebre, atqve bellatoribus propter munitiones notum; certe victi fuerunt, eam aggressuri; debellati fuerunt eam expetituri: alta erant acroteria ejus ad conjunctionem stellarum, neqve unqvam vidit observator volucrem illic circumlatam. Nihilo minus heroes muslemorum ita constiterunt, ac si essent in stationibus belli sui gerendi. Certe constiterunt, donec in arce viri operi faciundo idonei evanuerant, arcisqve murus dirutus erat. Obsessi, qvibus inde exploratum erat, arcem in ruinam vergere, et ad evidens famulitium reverti, pacem et incolumitatem animarum corporumqve implorarunt. Optato potiti sunt. Sultanus securitatem a locis exitii iis dedit. Exierunt igitur ex arce Egri, collis tamen ad eam inflexis, corporibusqve ad eam contemplandam conversis. Muslemi arcem turmatim intrarunt, atqve lucernam e luce fidei in tenebris incredulitatis accenderunt. His gestis, qvum e speculatoribus Islamismi compertum esset, incredulos a muslemis vindictam sumere velle, sultanus adversus eos cum turbis suis movit, anteqvam ipsi domum reverteuti se opponerent. Committebatur inter eos proelium, qvale pristino tempore haud auditum fuit, neqve in casibus casuum narratum fuit. Dimicabatur inter utrumqve agmen: circumagebatur mola belli inter utrumqve exercitum; verum constantia muslemorum langueat erga infideles, debilitatum erat robur, mutua ope desistebant adjutores. Increduli uno impetu in tentorium sultani irruerunt; atqve mente haud dormienti castra ejus petiverunt, donec onager qvidam ex incredulis castra intravit, hastamqve suam apud thesaurum, juxta qvem erant tabernacula, defixit. Aliqvis autem e proceribus sultani eum conspexit, impetuqve leonis irati in eum irruit, gladioqve peremit. Post unam duasve horas proclamavit contra incredulos præco Huseini, et audiverunt a præcone arcani: fracti sunt increduli absqve dubio. Simul itaqve redierunt veziri primoresqve emirorum, (metuentes sultano a sociis ignium, qvoniam de ingressu istorum ad eum, impetuqve in eum facto audiverant), majorqve exercitus pars, neqve respexerunt terrorem diei maximi. Mevla Saâd eddin dixit: constans esto, o rex! tu sane victor eris ope domini tui, qvi prosperitatem tibi dedit, et prosperitati te præfecit. Sultanus, eqvo suo veloci conscenso, petivit a domino suo auxilium et adjumentum ejus, atqve devota mente Deo se submisit, dum sibi certum erat, nullum præter Deum adjutorem esse; Ante horam spirabat aura victoriæ, exaltabatur vexillum Islamismi; deprimebantur ad pulverem vexilla incredulitatis. Nisi favor Dei huic augustæ dynastiæ adfuisset, concussa fuissent valida ejus fundamenta; verum Deus O. M. eam præclare restituit, neqve ad eam incredulis viam concessit. Per vitam meam! certe dynastia est, cujus umbræ amplæ sunt, cujusqve æqvitas apparet ob ejus obtemperationem legibus, qvæ viam ad paradisum optime aperiunt. Sultanus (cujus victorias Deus propitius magnificet!) Ibrahimum Bascha supremó vezîratu moverat, atqve Sinanum Bascha, filium Giâli (جغال), suffecerat;

redux autem ad sedem imperii, Costantinopolin dilectam, veziratum reddidit Ibrahimo, qvi bellum cum Hungaris iteravit eodemqve anno arcem Kange (قنجه) expugnavit. Res Ibrahimi bene processit, ideoqve exercitus magno amore eum prosecutus est. Perseveravit bellare adversum incredulos, doneo Deus eum ad se recepit. Hasan Bascha, notus nomine Jemischgi (pomarii (يمشجي)) post illum summus vezirus creatus, iter paravit adversus Hungaros, verum aliqvanto post revertit incepti irritus, qvamvis exercitus, e bellatoribus heroibusqve constans, ei adesset.

Bonæ memoriæ sultanus Muhammed Chan (oui contingat miseratio veniaqve peccatorum!) exspiravit feriâ primâ, die decimo octavo mensis Regeb anno MXII, postqvam novem annos cum duobus mensibus totidemqve diebus regnaverat. Vixit annos [spatium in codice].

Successit filius ejus *sultanus felicissimus et chakanus gloriosissimus Sultan Ahmed*, (stabiliat Deus fundamenta sultanatus ejus angelosqve coeli ponat inter ejus adjutores et defensores!). Regno potitus est feria secunda, die decimo nono mensis Regeb, anno MXII, secundo die post obitum patris; neqve ulli ante eum contigerat, sultanatu potiri apud patrem suum commorantem, qvoniam consvetudo est nota semitaqve trita et consveta inter reges gentis Otsmannicæ (qvorum dynastiam Deus O. M. ad finem mundi perennare faciat), eos natum, qvum adultus factus fuerit, sangiako præstanti præficere, eumqve a se ad domicilium eximium ablegare. Qvo tempore Sultan Ahmed imperio potiebatur, qvindecim fere annos natus erat; vivebat autem more regum præstantissimorum: homines egregiam ejus vitæ rationem admirabantur: erat ac si mores regum a mundo spirituum didicisset, atqve in ejus mundi scientia, intelligentia, justitia perfectus esset: ante figurationem in mundo corporum spiritus ei se submittebant: humiles erant Cosroës, parebant arbitrio ejus proceres Cæsarum. Ille est luna plena in sultanatu sublimi, constellatio in locis ortus siderum qvatuordecim regum Otsmannicorum; gradus dignitatis sultanorum temporis inferiores sunt ejus dignitatis gradibus: turmæ eorum turmas ejus in victoria seqvuntur. Confugiebant ad aulam ejus, obedientiam largientes: sponte ei famulabantur ob qvantitatem potestatis, atqve ad eum mittebant, rogantes protectionem, etsi aliqvot eorum haud essent e veræ fidei sectatoribus. Ne desinat catena sultanatus ejus ad catenam finis temporum animarumqve majorum suorum, in paradiso se oblectantium, catenata esse!

Hujus sultani ævo apparuerant rebelles injustiqve, qvi ob indignitatem suam terras muslemicas diripere studebant, adversus regem omniscium contumaces erant, obedientiam sultani Islamismi abjiciebant, sanctum sangvinem, existimationem opesqve muslemorum in licitis rebus habebant. Habitaverant in terra Anadholi et Karaman, aliqvot autem eorum partem regionis Arabum usqve ad fines Hauran 50) occupabant; ad

50) Hauran (حوران) est regio ad provinciam Damascenam pertinens.

hos confluebat innumera hominum turba; grassabantur in regionibus Islamismi, studentes præ tyrannide sua in tenebris lucem veræ fidei tenebris obducere; terrebant planitiem earum, liqvefaciebant incolas earum, extendebant ad thesauros earum rapinam universalem, postqvam plerosqve procerum plebisqve interfecerant; occidebant viros, captivas ducebant feminas; eas urbes, qvarum incolæ contumaciam et despectum prodiderant, eversioni, exustioni, consummatæqve vastationi tradebant, ita ut in via istorum neqve domus subditorum, neqve ignem sufflans restaret, atqve existentia matrum adjutorum deleretur: exitium eas efferebat. Villæ, oppida, pagi, agri consiti, plures, qvam ut in computo albi numerari vel colligi possent, excidebantur, exitioqve dabantur (judicium est Dei excelsi, magni!) earumqve ubertatis vestigia delebantur, pagiqve deserti vacuiqve in domibus suis ligneis erant. Itinera per aliqvod tempus cessabant; nemo ad terram Rum iter solus ingrediebatur. Qvantas prædationes urbiumqve vastationes patravit in Syria Ali Bascha, filius Gian Belath (جان بلاط)! Iste enim, Halebo præfectus, coactis ex Arabicis tribubus, qvotqvot vellet, copiis, iter fecit ad provincias Damascenas, vindictam de Janischaris sumturus. Janischari, hac re cognita, ad urbem Hamat ei obviam processerunt una cum Muhammede Bascha Althevaschi (eunucho), præfecto Damasci, omnibusqve copiis armatis. Congrediebatur utraqve turba, collidebatur utrumqve mare; verum ante horam elapsam Janischari, ab ingenti hostium numero, cui resistere haud valebant, obruti, in fugam terga dabant, dicentes: fugere id, cujus non es compos, una est e legibus apostolorum. Latrones opes, facultates, tentoria, jumenta fugientium rapiebant; (Fuit hora, in qva Deus sciens erat, qvid poenæ acerbæ coram spectaverint). Ben Gian Belath vestigiis fugientium perpetuo institit, donec ad fines Damasci pervenit, eiqve obviam ivit Ben Maan 51) cum iis Druzis (الدروز), qvos secum habuit, turbâqve Secmanitarum (السكمانية). Inde pervenit ad Bakaâ, ubi aliqvamdiu castra posuit. Nuntium iterum misit ad turbam Janischarorum; hi vero nil omnino se commoverunt; qvare unus ejus pes progressus est, alter retro mansit, donec latronum qvidam animum ejus corroboravit. Tunc processit processione, in qva homines sopivit, surrexit surrectione, qva horas stantium stitit. Damascum profectus est. Qva re cognita, legiones Damascenæ ad terram Irak exierunt, et cum iis e tribubus, Arabibus, subditorum vulgo, scheichis urbium tantus numerus, ut tantummodo a Rege computatore numerari possent. Feria prima, die decimo octavo mensis Gumadi prioris convenerunt ambo agmina, seqve commiscuerunt duo maria: vix autem horâ elapsâ, viderunt legiones, nil præter fugam sibi restare. Discesserunt ab iis tribus. Pars legionum ad

51) Hunc Ben Maan (بن معن), tangit Hagi Chalifa in Gihan Numa T. II, p. 316: "Gens Druzi (in Vadi ettemim versantes) est duplicis generis: una Alba, altera Rubra vocata: illa tribus Emiri Alem eddin, hæc tribus viri *Maan oglu*, *qvem Sultan Selim exercitui præfecit.*" Bakaa (البقاع) est stagnum aqvâ optima præditum, a Baalbek in occasum 1 stat. remotum (Gih. Numa, T. II, p. 260).

urbem (Damascum) rediit; plerique autem ad Balad[52]) profecti sunt. Ben Gian Belath, postqvam cum suis e tentoriis eorum opes bonaqve rapuerat, in Ardh Kerje almezze castra posuit. Qvum igitur incolæ Damasci imminens exitium viderunt, intravit arcem præfectus ejus Muhammed Bascha eunuchus: commeatum subvexit moeniaqve urbis munivit, portasqve ejus clausit, virosqve sufficientes ad eam conservandam et custodiendam constituit kadi ejus, primas doctorum supremorum, plenilunium dominorum Ibrahim Efendi una cum beglerbekio nobili Hasan Bascha et Muhammed Bascha, filio Mengeci (منجك), Aljusufi; hi duo intra moenia circumiverunt, atqve dies noctesqve inspexerunt, qvid urbem sibi commissam conservaret. Exercitus latronum, impetu facto, populati sunt vicos (Damasco vicinos) Alkabibat (القبيبات), Almeidan (الميدان) et Sevike Almehruke (سويقة المحروقة), donec pervenerunt ad forum Saruga (ساروجا) vicumqve Essudan (السودان), et qvoqve tandem ad Salehhia, cujus incolis nil reliqvi fecerunt. Ibn Gian Belath misit, qvi ab incolis Damasci ducenties et qvinqvagies mille imperiales (غرشا i. a. غروش) postularet, promittens, se ea lege ab iis migraturum. Illustrissimus Hasan Bascha cum eo convenit, blandisqve verbis eum mulsit, donec effecit, ut ducentis et viginti mille imperialibus (قرش i. a. غروش) contentus esset. Jusuf Bascha, filius Seifæ (سيفا), qvi tunc temporis Damasci morabatur, sibi proposuit, suis secum sumtis, ea nocte ad regionem suam abire; dominus Ibrahim Efendi proceresqve eum prohibuerunt itinere, qvod consilio haud respondit; nihilominus noctu abiit ad Hidsn elacrad.[53]) Ibn Gian Belath, stipulatis pecuniis acceptis, protinus una cum sociis suis abiit; tali modo Deus effecit, ut Muslemis sat esset pugnæ cladisqve.

Qvum hæc qvassatio, terræ Islamismi accidens, qva corpora colonorum ejus qvam vehementissime fricabantur, sultano ab iis proceribus et plebejis, qvibus confidebat, nuntiata erat, proficisci jussit servum suum valentem potentiâ dominicâ, supremum suum vezirum potentissimum potestate divina, assiduum in servitio servorum viâ sinceritatis et rectitudinis, evangelizantis, eum esse emirum terrarum et condonatorem servorum, illustrissimum Bascha Murad (ne desinant signa majestatis ejus in libris dierum scripta esse, vexillaqve prosperitatis ejus in libris annorum divulgata esse!), eiqve adsignavit legiones arenæ numero montiumqve extensione, instrumentaqve ignea tormentaqve tonantia, ut montes ignium ferventium, atqve exercitus, ut maria tumida. Vezirus, instrumentis et utensilibus bellicis perfectis, ex urbe Iscudar (Scutari) cum copiis multis, exercitu magno, proposito firmo consilioqve provido in felicissima horarum motuum, confidens abundanti benedictionibus, ad pacem incolis regionum conciliandam

52) Balad (البلاد) urbs est in Gezire s. Mesopotamia, ab occasu Tigris posita, et 6 paras. a Mosul remota. Ard Kerje almezze (ارض قرية المزة) est locus, Damasco a meridie vicinus. Salehhia (الصالحية) est oppidum pulchrum a Damasco itinere unius horæ in septentrionem spectans. (Gih. Numa, T. II, p. 312).

53) Hidsn alacrad (حصن الاكراد) est arx munita in provincia Hyms (Emesa) in Syria.

gentemqve aberrationis et perversitatis domandam processit ad urbem Haleb claram, qvum comperit, Ali Bascha, filium Gian Belath corda hominum flammâ accendere. Prodiit adversus istum, et ubicunqve in statione castra metatus est, coram castris suis legiones, principes instar collium, emirosqve, alterum juxta alterum, instar montium, collocavit. Latrones longius remotos haud curavit. Ita status rerum permansit, donec vezirus ad urbem Adana s. Adna pervenerat, ubi comperit, Ibn Gian Belath, impedimentis suis in arce Haleb depositis, moenibusqve urbis, ut ne angustia ipsi accideret, munitis, se parasse ad legiones adoriendas, militumqve suorum partem misisse ad montem Jekrads (يقراص) muniendum, ut legiones transitu prohiberentur. Vezirus, (cujus acceptum propositum Deus remuneretur!), qvum ab urbe Adana moverat, declinavit ab itinere ad Jekrads, profectusqve ad montem Kaz (قاز), filio Giani Belathi supervenit; legiones copias ejus cinxerunt, haud aliter ac armillæ cubitos. Feriâ tertiâ, die tertio mensis Regeb, anno MXVI proelium in prato Dabuk (دابق) e ditionibus Kinesrin[54]) committebatur; erat ab utraqve parte exercitus densus, multus, infinitus, copiæqve multæ, ingentes, innumeræ. Contendebant inter se ambo agmina, commiscebantur ambo maria, irruebant leones, miscebantur signa vexillaqve; coelum pulvere, terra contentione agitabatur; Vezirus honoratus erat instar gladii acuti, strenuus, providus; qvoniam ei semper moris erat adorare, faciem suam in pulvere contorqvens flebat, supplexqve victoriam a rege munifico orabat. Postqvam ad extremum diei dimicatum erat, victoriam reportarunt exercitus Muhammedici legionesqve Ahmediceæ. Ibn Gian Belath, cui non amplius erat consistendi potestas, laxas eqvo suo dedit habenas ad fugiendum. Legiones Otsmannicæ cœperunt eos profligare, occidere, captivosqve ducere; Tantum hostium numerum occiderunt, ut deserta cadaveribus corporibusqve eorum opplerentur, atqve rivuli montani amnesqve sangvine eorum fluerent; ad tentoria hostium venerunt, ubi opes eqvosqve eorum occuparunt. Inter hæc Ben Gian Belath in mari stuporis natavit, dictumqve adhibuit: qvi capite suo evasit, certe lucratus est; ex improviso urbem (Haleb) intravit, iisqve opibus, qvas leves portatu putavit, ablatis, ad regiones Rum profectus, confugit ad aulam excelsam sultanicam, misitqve testaturum, se facinorum poenitere, servumqve illius aulæ esse. Sultanus respondit: condonet Deus vitam ejus anteactam, qvamvis ob crimen suum morte exitioqve dignus fuisset. Sultanus eum præposuit urbi Demeschvar (دمشوار, Temesvar?) e ditionibus Rumiliæ, ubi adhuc versatur.

Vezirus die sabbati, d. septimo mensis Regeb urbem Haleb intravit, ejusqve arcem sine impedimento et difficultate occupavit, atqve ibi a filio Gian Belath reconditis thesauris rebusqve pretiosis, qvas a subditis abstulerat, potitus est. In urbe Haleb substitit, donec comperit, latronem Kara Sâid (قره سعيد), exulesqve et refractarios, qvi

54) Kinesrin (قنسرين) est metropolis provinciæ ejusdem nominis, a meridie Halebi in Syria sita.

cum eo erant (super eos sint clavæ ferreæ, qvo die transportantur ad gehennam! num impletà est? num accessio? [ɔ: num plures ibi recipi possunt]) proposuisse obviam ire ipsi (veziro, qvem superstitem esse ob bellum exercituum unitariorum, Deus muslemis concedat!). Vezirus iis obviam profectus, die decimo septimo mensis Rebi posterioris in terra Cucsun (كوكسون) e territoriis urbis Marasch (مرعش) in eos incidit. Alter exercitus alteri occurrit, amboqve maria colliserunt: repulsarunt, postqvam prælium onera sua enixum erat, bellica magna tormenta: horizon obscurus erat: morbus huic evasit: eqvi retrocesserunt: juvenes fugerunt: eos gladio demessuerunt: miser erat relegatus Said: lacerata erat cutis socii ejus Ibn Kalender, qvi longe remotus et longinqvus erat. Neqve desiit persecutio et repercussio in calcibus eorum, ictusqve gladiorum et confossio hastarum in humeris et cervicibus eorum, donec latrones e finibus terræ exiverant, et ad gentem hæreseos (Persas) confugerant, atqve cum sociis suis e populo erroris convenerant. Ita Deus muslemis sat belli esse fecit; Regnum Ahmedicum factum est ab istis purificatum, iisqve remotis, prosperatum, illuminatum. Deinde vezirus adversum Ibn Thavil profectus, cum eo in terra, culi varisch tabâa kadsai Schiran (كل وارش تابع قضا شيران), appellata, feria tertia, die duodecimo mensis Gumadi prioris anni supra dicti congressus est. Acre fuit prælium, fracta sunt spicula in spicula, neqve evasit ex istis, nisi cujus ætatem Deus produxit. Legiones Islamismi eos profligarunt, atqve ab iis obtinuerunt, qvicqvid vellent de cæde, rapina aliisqve desideriis. Modo magnâ opera adhibita, evasit dux eorum, sociosqve suos Kara Said et Ibn Kalender assecutus est. Prodigalitatem hujus latronis ejusqve fratris ante eum in viris occidendis, opibus rapiendis, virginibus vitiandis, velis mulierum honestarum et puellarum, mammis turgentibus præditarum, dilacerandis Deus ambobus juste et eminenter, prout ei necesse videtur, pulchre et eleganter, prout ei placet, retribuat! Vezirus, provinciis compositis, subditis ad domicilia sua reversis, viis tutis, re nigricante qvieta, re albicante tuta, ad sedem sultanatus (qvem Deus O. M. perennem faciat atqve corroboret!) rediit. In medio anni MXVIII exiit commemoratus vezirus maximus (qvem Deus grato suo favore donet!) ad urbem Iscudar; tentoriis ibi fixis, legiones ad eum convenerunt. Consilium ejus erat, ut a residuis latronibus turbulentisqve, scilicet a Jusufo Bascha ejusqve sociis, terram mundaret. Legiones, dicto audientes, pedes ejus osculando condecorati erant, favorem et gratiam ejus desiderantes.

Caput qvadragesimum qvintum de dynastia Karamanica (قرمان)*, idololatrus et impios subigente:* Avus eorum dicebatur Nure Sufi, stirpe Armenus, qvi, Muslimus factus, in urbe Amasia habitabat, atqve ex asseclis erat domini Eliæ, qvo scheicho occiso, ad urbem Konia habitaturus migrabat; multi homines ei credebant, usqve eo ut sultanus Alaeddin Caikobad Selgiukida filium ejus *Karamanum* honorifice admitteret, eiqve sororem suam in matrimonium daret; atqve regioni suæ Larende eum præficeret. Karaman terram Selefka occupavit, et mortuo sultano Alaeddin, regione ejus, cui præfuit, potitus, nomine suo hanc regionem appellavit[55]. Postqvam per aliqvod tempus sultanatum rexerat, ei mortuo successit filius *Alaeddin*. Hic erat, qvi cum sultano Bajazid Ilderim bellum gerens, ab eo victus occidebatur. Bajazid deinde duos Alaeddini filios captos in carcerem conjiciebat in urbe Brusa, ubi per duodecim annos attinebantur, donec Timur eos vinculis liberabat, unumqve eorum *Muhammedem* loco patris imperio terræ Karamanicæ præficiebat. Anno DCCCXIV (l. DCCCXVI) oriebatur inter hunc Muhammedem et sultanum Bajazidum (leg. Muhammedem) bellum, in qvo Sultan Bajazid (l. Muhammed) Muhammedem captivum ducebat, deinde tamen, postqvam jurejurando eum sibi obstrinxerat, missum faciebat. Interea Ali, frater Muhammedis, confugerat ad sultanum Egypti, qvi ei copias, duce filio suo Ibrahimo, suppeditavit; terramqve Karamanicam Muhammedi ereptam *Alio* commisit. Deinceps Nadsireddin Dzulghadir cum Muhammede bellum gessit; eumqve prehensum misit ad sultanum Egypti, qvi eum ibi custodiâ clausit. Mortuo autem Almalek Almovajjed Scheich, sultano Egypti, Emir Thatar imperii potitus, Muhammedem carcere asservatum ad Rum (Asiam minorem) misit, eiqve regnum avitum tribuit. Muhammedi, qvum diem obiverat, successit filius *Ibrahim*, justissimus et optimus ex hacce gente. Murad Chan, sultanus otsmannicus, huic Ibrahimo sororem suam in matrimonium dedit, et intimam amicitiam, alter cum altero, junxerunt, verum posthac oborta inter eos magna inimicitia, ex qva nascebatur bellum, qvod tamen deinde componebatur. Ibrahim anno DCCCLIX obiit, postqvam XL (?) annos regnaverat. Reliqvit sex filios, eiqve successit filius *Ishak*; qvapropter reliqvi ejus fratres ad sultanum otsmannicum Muhammed Chan aufugerunt. Sultan Muhammed Chan regionem Karaman probissimo horum filiorum, sc. *Emiro Ahmedo* tribuit, copiasqve cum eo misit. Ishak, resistendo impar, ad terras orientales ad Uzun (اوزن p. اوزون) Hassan (Hasan althavil), sultanum Irakæ, aufugit. Posthac (sc. anno DCCCLXXII) Sultan

55) Hinc igitur ducenda origo vocis Karaman, nominis provinciæ in Asia minori, inter Adena, Marasch, Sivas, Anadholi et Itsch Il sitæ. Selefka (سلفكة) est urbs in provincia Itsch Il sita (Gih. Num., T. II, p. 375).

Muhammed, Emiro Ahmedo iratus, filium suum *Sultanum Mudsthafa* Karamaniæ præfecit. Hac ratione Karamania sub sultanorum Otsmannicorum potestate esse perstitit, atqve dynastia gentis Karamanicæ exstincta fuit.

Caput qvadragesimum sextum de regibus Rum (Asiæ minoris) *e Selgiukidis, repellentibus adulteros et improbos:* Narravit auctor dynastiarum Islamiticarum, e Selgiukidis, qvum per terras se diffundebant imperium ambientes, in regionem Rum ingressum *Kuthlumisch* (قطلمش), *filium Israelis, filii Selgiuki,* urbibus Konia et Akserai, earumqve tractibus potitum esse. Deinde tetendit ad regionem urbis Rej 56), eam occupaturus, verum minus successit: irruere in eum legiones; ille cum exercitu suo in fugam conjectus, occisus inter cæsos deprehendebatur. Hoc accidit anno CCCCLXV. Successorem habuit filium suum *Suleiman, filium Kothlumischi,* qvi, possessionum a patre acceptarum potitus, adhuc Anthiochiam Romanis an. CCCCLXXVII eripuit, et ad imperium suum adjecit. Deinde ad Haleb obsidendam profectus, ab ea capienda repellebatur. Halebenses rogabant, moram sibi concedi, ut ad Sultanum Maleoschah 57) scriberent; verum clanculum ad Tutusch, dominum Damasci (Scham) mittebant, qvi eum arcesserent. Mox adveniebat. Suleiman, exercitu haud instructo, in eum incidens, in fugam conjectus, se ipse pugione necabat. Ei successit filius *Kilig Arslan, filius Suleimani,* qvi, occupatis Musul et Diarbecr, earumqve tractibus, tetendit ad Gaveli 58) bello petendum. Proelia, qvibus conflixere, ita ceciderunt, ut Kilig Arslan occideretur. Jugulavit eum Gaveli gladio suo. Copiæ Kiligi in fugam se dederunt. Imperium accepit *Masud, filius Kiligi Arslani,* inter qvem et Turcomannos Danischmenditicos multa gerebantur bella. Masud anno DLI decessit, et successorem habuit filium suum *Kilig Arslan,* qvi terras hereditate acceptas inter filios suos divisit. Dedit nempe Ghajatseddino Caichosru Koniam et pertinentia: Kothbeddino Akserai et Sivas: Rocneddino Suleimano urbem Tukad (Tokat): Muhieddino Anguri (Ancyram): Azeddino Malathiam: Moghitseddino urbem Bestain; Nureddino Mahmudo Cæsaream: duobus suis fratruelibus urbes Niesar et Amasiam. Mox oriebatur inter eos lis et contentio. Sultanus Kilig Arslan migrabat ab uno filiorum suorum ad alterum; ii vero ab eo declinabant, eiqve negotium facessebant, donec morbo correptus Koniam revertebatur, ubi obibat. Ei sucessit filius ejus *Ghajatseddin* (غياث الدين) *Caichosru* in urbe Konia; ceteri autem ejus filii permanserunt in suis regnis, a patre cuiqve distributis. Hinc inter eos oriebatur contentio; regnum Ghajatseddini tamen evalescebat, resqve

---

56) Rej (الري) est urbs in Irak Agem s. regione Iran sita (Gih. N., T. I, p. 349).

57) Cfr. Abulfedæ Ann. Moslem. T. III, p. 261; ubi Tanasch (تنش) pro Tutusch (تتش) legitur.

58) Vide Ann. Mosl. T. III, d. 361.

ejus ampliabantur, donec anno DCVII Alaschcari[59]), dominus Constantinopolis, eum perimebat. Regnum accepit filius ejus *Caicavus* (كيكاوس), cognominatus elghalib billah, i. e. in Deo vincens. Hujus patruus Thoghrul Schah, filius Kilig Alrslani, dominus Azrun v. Arzun errum (ازرون الروم)*), qvi imperium sibi ipse ambiit, ad confligendnm cum Caicavus profectus, eum in urbe Sivas obsedit; deinde eum auxiliis nudavit, donec victum eum occidit anno DCX. Successit frater Caicavusi Amalec almugahid *Alaeddin Caikobad,* rex reverendus, gravis, expeditionum amans. Postqvam regnum ejus in Asia minori dilatatum erat, manum suam ad vicinas regiones extendit. Milites Chovaresmschahi post hujus interitum apud Alaeddinum stipendia fecerunt, iisqve locum dedit in divano s. concilio suo, atqve ministros ex iis sibi delegit. Domino Egypti in matrimonium dedit filiam suam, qvæ ad Egyptum deducebatur ab Emiro una cum qvingentis eqvitibus ex Asia minori. Apparatus et supellectilia sponsæ mille camelis imposita erant. Pilentum, cui, vecta camelo, insidebat, concameratum et opertum erat panno serico (vulgo Atlas dicto) rubro, aurôqve obsito. Dies adventus ejus ad principem Egypti dies erat celebris, nuptiæqve ejus a sponso splendore in omni memoria inaudito celebrabatur. Qvod primum Alaeddin cepit, erat urbs Alaja[60]), in littore maris sita, qvæ urbs est arx et præsidium Koniæ et Sivasi. Deinde cepit terram Aderbigian, Gemschcaz, (جمشكز?) Camach eoqve pertinentia. Cum incredulis Tartarisqve tam multa gessit bella, ut ea longum esset narrare. Obiit anno DCXXXIV, postqvam per XXIV annos regnaverat. Successorem habuit filium suum *Ghajats eddin,* regem injustum, iniqvum, contumacem, violentum, tanqvam Karun. Imperium ejus causa erat interitus dynastiæ Selgiukidarum. Haud desiit res ejus evanescere, bellaqve ejus multiplicari, donec a servis (Mamlucis) suis anno DCLIV occidebatur. Tres filios reliqvit: Alaeddin Caikobad, natu maximum, Azeddin Caicavus et Rocneddin. Declaratus qvidem erat successor Alaeddin, sed nihilominus in concionibus sacris omnium trium nomina, haud aliter ac si omnes tres regnarent, efferebantur. Genkischan qvidem periverat, ejusqve filius Thulichan (طولي خان) successerat, sed hic maximam tenuit partem terræ Rum, cujus reges itaqve Tartarorum arbitrio subditi erant. Ultimus imperator Selgiukidicus in terra Rum erat *Masud, filius Caicavusi* usqve ad annum DCCXVIII. Tetigit eum moeror, solutum fuit ejus mandatum, evanuit ejus factum. Tartari in Asia minori regnare perstiterunt. Res Selgiukidarum langvescebat, et dynastia evanescebat, ita ut plerisqve eorum terris Otsmanni, parte earum qvoqve gena Karamanica potiretur.

---

59) Per Alaschcari (الشكري) intelligitur Theodorus Lascaris I, imperator Nicænus. Ghajatseddin studuit, ut imperium Nicænum soeero Theodori Alexio III compararet.

*) Vide Ann. mosl. T. 4, p. 249, 251.

60) Alaja (علايية) est urbs in littore maris mediterranei haud procul a Selefka in Itsch Il sita. Camach (كماخ) est oppidum apud Euphratem in provincia Erserum situm.

Urbes Sinab (Sinope), et Kasthemuni erant post obitum sultani Alaeddini sub potestate filiorum Kezli (قزل) Muhammedis. Primus, qvi ex hac gente illas tenuit urbes, fuit *Adel* (عادل) *Bec*, cui successit *Bajazid ezzeman*, vir religiosus probusqve. Post eum regnavit filius ejus *Isfendiar;* qvo mortuo, imperium accepit *Ibrahim*, et deinde Kezl *Ahmed*, qvi Atabeco utebatur fratre suo Ismaele. Regnante sultano Muhammed Chan, Ostmanno, hæc oppida imperio Ostmannico conjungebantur, nuperqve memorato Ahmedo præfectura in Rumilia assignabatur. Hæc gens opinabatur, se oriundos e stirpe Chaledi, filii Validi, qvo Deus acqviescat.

Regione, in Asia minori sita Aidin (ايدين) dicta, post obitum sultani Alaeddini Caikobadi potiebatur *Aidin Bec*, absoluta pollens auctoritate in hacce regione. Successorem habuit filium suum *Muhammed Bec;* qvo mortuo, imperium accepit filius *Isa Bec*, vir animo generosus. Hagi Bascha, eo regnante, Ketab esschifai fi-l-thalabi bismihi s. librum sanationis in petendo in nomine ejus (Dei) composuit. Exuit eos regno gloriosæ memoriæ sultanus Murad Chan, Otsmannus.

Provinciæ Dsaruchan potitus est præfectus ejus *Dsaru Chan* absoluta potestate, et post eum filius ejus *Elias Bec;* huic successit filius ejus *Iskak*, qvem Sultan Bajazid Ilderim vicit et captivum duxit.

Provinciis Germijan (كرميان, Cariæ) potitus est præfectus earum *Germijan Bec*, cui successit filius *Jakub*, ibn Alamschah, vir probus, abstinens a rebus mundanis, Deiqve cultui devotus. Claves terræ suæ tradidit Sultano Murad Chan elghazi, qvi ei præfecturam in Rumilia commisit.

Mortuo sultano Alaeddin Caikobad, versabatur Emir Otsman (tegat eum Deus misericordiâ et beneplacito!), avus sultanorum otsmannicorum, tunc temporis in urbe Kara hidsar, ut, volente Deo, infra commemorabimus.

Caput qvadragesimum octavum de dynastia Ak Kuvinli (albæ ovis) *et casibus Kara Kuvinli* (nigræ ovis): Erant duæ turbæ Turcomanicæ, qvæ ab initio in Turcestan habitaverant, sed tempore Argun Chan Malec[61]) ad Aderbigian migrabant. Inde turba Kara Kuvinli migrabat ad tractus Azertegan (ازرتكان?) et Sivas; ubi potentiâ valde crescebant. Turba vero Ak Kuvinli ad Diarbecr migrabat, ubi regno et sultanatu potiebantur; Primus eorum, qvi ibi apparens imperium obtinebat, erat *Alaeddin Thur Ali Bec*, Turcomannus, qvi in confinio Amedi et Mosuli imperabat. Eo mortuo, regnum obtinebat *Fachreddin Kothli* (قطلى) *Bec*, filius Thur Ali. Huic succedebat *Kara Eiluc* (قره ايلوك) *Otsman*, vir strenuus, qvi cum Turcis et Arabibus confligebat. Qvum Timur suô arbitrio terras invadebat et expugnabat, Eiluc Otsman una cum eo

---

61) Intelligitur Argun (ارغون), filius Abogæ, filii Hulacui, f. Tului, f. Genkizchani, vide Ann. Mosl. T. V, p. 63, 67, 69. 101.

Syriam aggrediens, sibi comparabat provincias Amed, Aderbigian, Maredin, Ruha (الرها, al. Orfa, vet. Edessa), atqve totam Diarbecr. Aliis regionibus qvoqve potiebantur. Manum conserebat cum Barsebai, posthac domino Egypti, sed tunc temporis emiro Tripolis. Causa hujus conflictus, in qvo Barsebai fugâ fundebatur, in eo erat, qvod hic in sultanatum terræ Amed incursiones fecerat. Etiam cum Borhan eddin, domino Sivasi, proelium dabat, in qvo Borhaneddin occidebatur, atqve Sivaso potiebatur Kara Eiluc. Anno DCCCIX Kara eiluc inter dimicandum, in fossam in terra Azrun errum incidebat plus qvam nonagenarius. Eum ibi sepeliebant, sed tribus post diebus Jscander [rex turbæ Kara Kuvinli] commemoratus (?) e sepulchro eum educebat, ejusqve caput detruncatum Kahiram mittebat, ubi ad portam Zavileh figebatur; hinc lætitiâ perfundebantur Egyptii, qvia eum ob multitudinem ejus bellorum, et magnitudinem regni metuerant. Successorem habuit filium suum *Hamza* (حمزه) *Bec.* Alter ejus filius Jacub permansit in Azrun errum, imperiiqve participem habuit Gehangir, filium Ali Bec, filii Cara Eiluc Otsman. Hamza Bec, qvi turpitudine agendi rationis, multitudine malefactorum et improbitate patrem retulit, obiit anno DCCCXLVIII. Successit ejus fratruelis *Gehangir*, *filius Ali Bec*, qvi anno DCCCLV misit fratrem suum Hasan elthavil s. procerum,[62] principem Persarum (صاحب العجم) una cum exercitu. Hasan elthavil congressus cum scheicho Hasan, eum occidit. (Hæc erat prima res gesta, qva apparuit Hasan elthavil). Deinde, postqvam agmen Gehanschahi trucidaverat, inimicitiæ ejus cum Gehanschaho arctius connectebantur. Tum Hasan elthavil, cupiditate imperandi continue flagrans, incurrit in Amed, eamqve dolo cepit, qvamvis Gehangir optimus esset ex hac gente et qvidem vir bonus, religiosus, continens justusqve. Anno DCCCLXXI commissa sunt inter Hasan elthavil, dominum Diarbecr, et Gehanschah, dominum duarum Irakarum, multa proelia, e qvibus Hasan superior discessit, atqve, Gehanschaho ejusqve natis multisqve ex exercitu occisis, Irak et Aderbigian potitus est. Anno DCCCLXXIII intendit dominus Mavaralnahri (Transoxianæ regionis) Malec Abu Sâid, filius Miranschahi, filii Timuri, Hasano elthavilo eripere terras, qvibus imperaverat Gehanschah. Congressi sunt in confinio Aderbigianæ. Exarsit inter ambos bellum, donec multi ex primatibus Chorasanæ occidebantur, et ipse Abu Said, a Zenbil (زنبيل), filio Hasani elthavili, captivus ductus, jubente Hasano, jugulabatur. Hasan elthavil caput ejus truncatum misit ad principem Egypti, qvi, observantia erga defunctum commotus, qvia e majoribus Islamismi regibus fuerat, illud jussit sepeliri. Una cum capite truncato misit epistolam, in qva regem se præbuit, fulguravit, tonavit; antea enim demisse et blande adversus reges se gesserat. Omnium terrarum, qvibus imperaverat Malec Abu Said, sc. regni Samarkandæ aliorumqve potitus est Hasan elthavil. Anno DCCCLXXVI venit Jusufgeh (يوسفجه) Bec cum exercitu Hasani elthavili

62) De Hasan elthavil s. Uzun Hasan vide Deguignii hist. des Huns, T. I, p. 264. Nescio, qvis Scheich Hasan fuerit. Gehanschah rex erat Turcommannorum turbæ Kara Kuvinli (Deguign. l. l. p. 263).

ad urbem Tokat, qvam exspoliavit, et cujus fora vastavit; qvibus factis, iter suum perfecit ad Karamaniam, qvæ tunc temporis a sultano Mudstafa, filio sultani Muhammedis Chan, expugnatoris Constantinopolis, gubernabatur. Mudstafa in eum irruit, meliorem ejus exercitus partem occidit, eumqve captivum ductum ad patrem suum Sultanum Muhammed Chan, ut supra commemoratum, misit. Anno DCCCLXXVIII ad bellum sibi invicem inferendum consurrexere ambo reges Sultan Muhammed Chan, et Hasan elthavil. Prope urbem Babirt (بابيرت), ubi uterqve exercitus congressus est, atrox inter eos commissum fuit proelium, e qvo superior discessit sultan Muhammed. Hasan elthavil terga vertit, ejusqve filius Zenbil a sultano Mudstafa, ut suo loco commemoratum, occisus fuit. Anno DCCCLXXXIII obiit Hasan elthavil nocte festi Fithr, qvinqve relinqvens filios, nempe: Chalil Mirza, gubernatorem Persidis, Makdsud Bec, gubernatorem Bagdadi, Jakub, Masih, et Jussuf. Patris testamento regni hæres nuncupatus filius natu maximus patriqve carissimus *Chalil, filius Hasani elthavil*, filii Ali Bec, f. Otsmanni, f. Kothlu Bec, f. Thur Ali, Turcomanni, totum patris regnum obtinuit; sed res ei male cessit, qvia, regni potitus, se dure et acerbe gessit: multos Emiros, fratrem suum, multosqve cognatione sibi junctos occidit, atqve nihilominus in ludo et ludicro occupatus erat. Hinc aliqvot reges in variis regni tractibus turbas excitarunt; nemo autem ob pravitatem ejus indolis, et duritiem tyrannidis ausus est ei hanc rem aperire. Qvapropter inter eos convenit, eum imperio dejicere, ejusqve fratrem minorem Jakub Bec, dominum Diarbecri, regno præficere. Chalil igitur imperio motus, postqvam sex menses cum dimidio regnaverat, successorem habuit fratrem suum *Jakub, filium Hasani elthavili.* Anno DCCCLXXXIX misit Jakub ad terram Almoschâschâi (المشعشع) exercitum magnum, qvi foede cædebatur. Hicce Almoschâschâ putabat se Alidam, deinde eo insolentiæ procedebat, ut diceret, spiritum Ali, filii Abi Talib, in se migrasse; Res ejus ita augescebant, ut terræ ben Alan (بن علان) potiretur. Anno DCCCXCIII apparuit Scheich Heider, filius Scheich Sofi, filii Guneid, Ardebilita, cum insolentibus suis. Heider principem Schemachi 63) Schirvan Schah aggressus, devicit; qvapropter hic a Jakub Schah, affinitatis vinculo sibi juncto, auxilium petivit. Jakub eum juvit denso exercitu, qvi, vehementi pugna conserta, Heiderum occidit, atqve Schirvanum Schah in regnum Schemachi restituit. Anno DCCCXCIV Jakub, omnibus adhibitis machinis, terram Diarbecr Curdis et Turcomannis eripuit, eosqve devicit. Anno DCCCXCVI decessit mater Jakubi Schah; Hujus mors causa erat discordiæ, qvæ inter hanc familiam mox concitabatur; solita nempe erat qvavis septimanâ loco illis parato eos colligere, ubi accommodate ad singulorum statum eos ita colloqvebatur, ut alterum alteri conjungeret. Qvum autem vitâ decesserat, præcidebatur hæc dispositio, et desinebat colloqvium amicale. Propior autem causa in eo erat, qvod Jakub Schah ejusqve frater Mirza Jusuf Bec de-

63 Ardebil est urbs Aderbigian. Schemachi est metropolis regionis Schirvan.

cimo octavo die post obitum matris venenô tollebantur, et in tractibus Kara Bagh exspirabant. Jakub Schah duodecim annos cum duobus mensibus regnaverat; tres filios reliqvit, nempe: Bai Sankor (باي سنقر), Hasan et Murad. Sultanus creabatur frater Jakubi *Mesih Bec, filius Hasani elthavili;* oriebatur autem inter Emiros dissidium, qvod hunc habebat exitum, ut Ali Bec, filius Chalili, filii Hasani elthavili, imperio præficeretur. Rebus autem adhuc perturbatis, sultanum creabant Bai Sankor, filium Jakubi, filii Hasani elthavili, qvi, qvamvis tunc temporis puer nondum decennis, fulcimenta regni efferebat, ejusqve auctoritatem stabiliebat. Oriebantur autem inter emiros bella complura et dissensio; hæc causa erat, qvod qvævis eorum turba sibi unum e domu regia eligebat, cui addicti erant; multi horum emirorum occidebantur. Deinde accidebat, ut Bai Sankor in aliqvo horum bellorum necaretur, postqvam per unum annum octoqve menses regnaverat. Ei successit *Rustam Mirza, filius Makdsudi,* filii Hasani elthavili. Hicce Rustam mollis erat, amplexui mulierum et amoribus tantummodo deditus. Negotia publica penes mulieres erant; qvapropter regni gubernatio vitiis laborabat. Hinc emiri ad Rum mittebant, qvi sultanum Ahmed arcesserent. Ahmed, qvi post occisum patrem suum fugerat a patruo Jakubo Schah, et ad Sultanum beatum Bajazid Chan, qvi filiam suam ei in matrimonium dabat, se receperat, ad Persidem venit, atqve Rustamum, qvi qvinqve annos cum dimidio regnaverat, occidit. Successit igitur *Sultan Ahmed, filius Ughurli* (أوغورلي), filii Muhammedis, filii Hasani elthavili. Ahmed qvidem studuit, qvemadmodum in Natalia didicerat, qvoqve in his terris projudices (s. v. v.) legis peritos constituere, regniqve administrationem instruere; verum hoc novandi studium displicuit et molestum fuit emiris regni, qvibus insita erat tyrannis sangvinisqve effusio. Hinc inter eos convenit Ahmedum imperio movere. Misere igitur ad Murad, filium Jakubi Schah. Murad, qvum advenerat, adversus Ahmedum pugnavit, eumqve fugatum et devictum occidit. (Ahmed unum fere annum regnaverat). Haud vero multo post inter emiros militesqve, Muradi pertæsos, convenit, ut mitterent legatos ad Alvend Mirza (الوند ميرزا), filium Jusufi, filii Hasani elthavili, apud Curdos morantem, eiqve imperium promitterent. Qvum Alvend advenerat, confluxere ad eum emiri legionesqve, atqve Muradum Mirza, manu conserta, vicerunt. Imperio igitur Tebrizi potitus est *Alvend Mirza;* qvum autem per unum annum regnaverat, movit adversus eum sibi regnum vindicaturus Muhammed Mirza, filius Jusufi Bec, cujus res adauctæ erant in Iraka Persica. Alvend in aciem qvidem processit, sed, pugnam cum Muhammede ingressus, illico Persiam versus terga dedit. Rerum igitur potitus est *Muhammed Mirza.* Vix autem Muhammed imperium acceperat, anteqvam sultan Murad, filius Jakubi Schah, qvi carcere clausus fuerat, contra eum movit, regnumqve occupavit, atqve cum eo congressus, fugatum et devictum eum occidit. Deinde *sultan Murad* ad Diarbecr profectus, patruis suis hanc regionem eripuit. Anno DCCCCVIII Schah Ismail, filius Scheich Heider Essufi, ad Bagdad, ubi Sultan Murad versabatur, tetendit.

Jam diu dynastia Ak-kuvinlica debilis valde erat; Ismaelitæ autem Ardebiliticæ potentiâ admodum valuerunt, atqve plerasqve illorum terras jam occupaverant. Hinc Murad, facultate resistendi destitutus, Bagdado relicta, se recepit ad terram Rum, ubi auxilia [a Turcis] imploravit, sed frustra. Qvapropter confugit ad Alaeddaualh, filium Dzu-l-ghaderi, a qvo auxiliis sublevatus, Bagdado capta, regnum suum recuperavit, qvia Ismail alio bello tunc temporis distentus erat. Bello autem confecto, qvum Ismaili vacavit, Muradum Bagdado ejecit, et urbem occupavit. Actum nunc erat de Murado, nilqve de eo posthac perlatum est. Ultimus erat rex Irakæ Persicæ ex hac gente.

Caput qvadragesimum nonum de dynastiæ Ghaderitarum (دولة الغادرية), *propositis sublimibus acceptisqve præditorum:* Ghaderitæ erant turba Turcomannorum, qvi in tractibus Bestain et Marâsch commorabantur, deinde vero numero et potentiâ ita crescebant, ut potirentur Marâsch, Bestain, Malathia, Antab, Ghazir (غزير), Charput, Behnesa (بهنسا), Darende, Kiri Schehr, Cæsaræa, arce Hedsn Almansur (حصن المنصور) Kelat errum, oppidis Sis,64) Faris, Dhamanti (ضمانتي), vallibus Umuk, (عمق), Gunduzli (كوندزلي), aliisqve locis. Opinabantur, originem suam Cosri Anuschirvan justum, regem Persiæ, contingere. Noti celebresqve erant inter Turcomannos ob strenuitatem et fortitudinem. Primus, qvi ex iis apparuit, erat *Karaga* (قرجا), *filius Dzu-l-ghadir* in tractibus Bestain. Imperium exercuit inter gentem suam, et successorem habuit filium suum *Chalil, filium Karagæ,* filii Dzu-l-ghadir. Res Chalili adaugescebant, verum Mobario (مباركي) Schah elthazi (الطازي), [a rege Egypti] urbi Bestain præfectus, anno DCCLXXX in certamen cum eo descendit; Chalilum fugatum exercitus hostilis persecutus est, deinde autem Chalil cum turba Turcommannorum reversus, Mobaricum Schah devictum occidit. Anno DCCLXXXI Chalil ejusqve fratres, multis copiis contractis, ad Tebriz pervenerunt. Incolæ Halebi ab iis sibi timuerunt; hinc Almalec Eddsaleh,65) princeps Egypti vicario Halebi et Damasci præcepit, ut contra Turcomannos moveret. Exercitus Halebo Maraschum, deinde Bestainum, tum Malathiam profectus est. Turcommanni fugati in montibus inaccessis se muniverunt, unde reversi, exercitu hostili in fugam conjecto, populari instituerunt. Anno DCCLXXXVIII Chalil, filius Karagæ, tunc temporis sexagenarius, ex improviso et perfide in consessu peremtus fuit a qvodam emiro Turcomannico, qvi in ejus necem cum principe Egypti conspiraverat, et, cæde patrata, caput ejus ad Egyptum misit.

---

64) Marasch (مرعش), Bestain (البستين), Malathia (ملطية), Antab (عنتاب, al. Aintab) sunt urbes in regione Marasch sitæ. Charput (خربوت) est urbs in Diarbecr. Darende (درنده) et Kiri Schehr (قيرى شهر) sitæ sunt in provincia Sivas. Kelat errum (قلعة الروم) est castellum in provincia Halebensi. Sis (سيس) est urbs in regione Adana s. Adna.

65) Almalec Edsdsaleh (الملك الصالح) ultimus erat Egypti rex e Mamlukis Bahariticis.

Illico princeps Egypti vicariis Damasci et Halebi præcepit, ut Turcomannos bello peterent. Motis igitur castris, ad Thunun (طنون) inter Marâsch et Bestain profecti, inciderunt in Suli, filium Karagæ, qvi eos fudit, multosqve occidit, inter qvos Sudun elalai (سودون العلايي), vicarius Hamat, atqve vicarius Behnesa. Princeps Egypti de hac strage certior factus, mosleste eam tulit; verum technas struere perseveravit, donec in Suli, filium Karagæ, subornasset, qvi eum perimeret, qvemadmodum antea fratrem ejus Chalil sustulerat. Occisus fuit anno DCCC a qvodam Ali Chan, qvi eum, loco prope Marâsch dormientem, cultro in hypochondrio punxit, cædeqve commissa, aufugit. Sulii filius se recepit ad Almalec Edsdsaher 66), qvi eum successorem patris constituit; qvum vero Nadser eddin Muhammed, filius Chalili, filii Karagæ, imperium post patruum suum occupaverat, inter Nadser eddin, (ناصر الدين) ejusqve patruelem, qvem Barkuk regem constituerat, magnum oriebatur certamen, in qvo magnus Turcomannorum numerus occidebatur. Anno DCCCXXII commisit Almalec Almovajjed Scheich, princeps Egypti, Nadser eddino nuper commemorato præfecturam Cæsareæ et Tripolis, qvæ itaqve præfecturæ Bestaini, cui jam præerat, annectebatur. Eodem anno Nadser eddin magna strage profligavit Muhammedem ibn Karaman,*) et Ibrahimum ibn Ramadhan (رمضان): Mudsthafam, filium Muhammedis ibn Karaman, ipso proelii loco occidit: Patrem Mudsthafæ, Muhammedem ibn Karaman, captivum ductum una cum capite filii ejus ad Egyptum compedibus vinctum misit, comite filio suo Davud, f. Nadser eddin Muhammed ibn Dzu-l-ghadir, qvi a Sultano Egypti honorifice excipiebatur, et chlamyde ornabatur. Anno DCCCXLVI obiit Nadser eddin, cujus loco princeps Egypti regem constituit *Arslan, filium Suleimani.* Hunc, anno DCCCLXX Cahiram profectum, princeps Egypti occidit, qvia terram Charput (خربت) Hasano elthavilo tradiderat, regemqve designavit occisi fratrem Schach Budak (بداق), filium Suleimani. Hujus autem frater Schah Suvar (سوار) Bec, sultano Turcico innixus, Bestaino potitus est. Qva de re certior factus, princeps Egypti, contra Suvar Bec magnum misit agmen, qvod hic in fugam conjecit et prostravit. Anno DCCCXCV Schah Suvar in filium Ramadhani Turcomannum, dominum urbis Adana, incidit, eumqve ad arcem Ajas 67) fugavit, et persecutus est. Hæc edoctus princeps Egypti, de sua re sollicitus, densum misit agmen ad eum oppugnandum, comite Schah Budak, f. Dzu-l-ghadir. Exercitus ad urbem Bestain venit. Schah Suvar aufugit, sed retractus e fuga, fide et securitate ei data, catenis oneratus ad Egyptum deductus fuit. Princeps Egypti eum tunc temporis qvinqvagenarium jussit vivum cruci affigi, vinctum harpagonibus ferreis

66) الملك الظاهر. Intelligitur primus Egypti rex e stirpe Circasica Almalec Edsdsaher Seif eddin Barkuk.

*) Vide pag 116.

67) Ajas (اياس) est arx in regione Adana s. Adna (in Cilicia) prope mare mediterraneum sita (Gih. N, T. II, p. 358).

in scapulis humerorum. Schah Suvar humanus erat, intelligens, consilio et strenuitate præditus. Nomen suum dirhemis denariisqve a se cusis imposuit, atqve pro eo precabantur in suggestis Bestaini, ceterarumqve regionum, qvibus imperabat. Schah Budak, filius Suleimani, in imperio permansit, donec eum vicit frater ejus *Ala eddaulah*, filius Suleimani, cujus res ita augescebant, ut multa oppida possideret, qvæ majores ejus haud possederant. Perseverabat regnare, ejusqve fama longe lateqve spargebatur; potiebatur urbibus Sis et Tarsus, dein Amed ceterisqve oppidis Diarbecri. Anno DCCCCXII sibi proposuit princeps Aderbigiani Schah Ismail Sufi Dzu-l-ghaderitis terram Diarbecr eripere. Multi ex iis occisi fuere; aliqvot natorum Ala eddaulæ perstiterunt, alii vero in acie ceciderunt. Schah Ismail urbem Amed aliasqve urbes occupatas tenuit, donec Sultan Selim Chan, filius Bajazidi Chau, anno DCCCCXXII eas occupavit. Qvum Sultan Selim nuper commemoratus, ad bellum Schaho Ismaili inferendum profectus, regionem Bestaini transibát, agmen militum Ala eddaulæ una cum aliqvo hujus filiorum, excursione facta in sarcinas frumentorum exercitus pii sultani, multa prædabatur. Qvod tamen sultanus haud ante curabat, qvam ab expeditione Persica redux, in urbe Amasia hibernabat; tum militum partem, duce Sinan Bascha, mittebat adversus Ala eddaula; hic, nonagenario major, occidebatur, successorqve a Sultano creabatur *Emir Ali Bec*, filius Schah Suvari, filii Ala eddaulæ. Anno DCCCCXXVIII misit Sultanus [Suleiman] ante se ad Persiam vezirum Ferhad Bascha, eiqve præcepit, ut Ali Bec, filium Schah Suvari, perfidiæ accusatum, occideret.*) Hinc vezirus, qvum prope urbem Tokat venerat, misit ad Ali Beo, qvi eum ad se invitaret, ut secum res disponeret. Qvum autem Ali Bec una cum filio suo animoso et strenuo Dsaru Arslan aliisqve multis suis filiis advenerat, eos prehensos jussit vezirus strangulari omnes ad unum. Hac gente tali modo deleta, tota ejus terra sub ditionem regum Otsmannicorum cecidit. Laus ei, cujus regnum haud desinit, et cujus auctoritas, dum omnia pereunt, permanet!

Caput qvinqvagesimum de dynastia Ramadhanitica, (دولة الرمضانية), *benefactis excelsis prædita:* Ramadhanitæ erant turba Turcomannorum, qvi partem terræ Rum occupabant. Primus, qvi ex iis apparebat, atqve, rebus ejus augescentibus, inclarescebat, erat *Ahmed, filius Ramadhani,* qvi urbibus Adana, Sis, Ajas tractibusqve ad eas pertinentibus imperabat. Ante annum septingentesimum et octogesimum imperio præfuit. Nunc sine intermissione conflixit cum exercitibus Syriacis, nunc rursus hi pacem cum eo fecerunt. Anno autem DCCLXXX Temr Bec (تمربيك), [regis Egypti] in Haleb vicarius, cum magno exercitu adversus regionem Adana profectus, opes Turcomannorum diripuit, mulieres eorum captivas duxit, et uxores vitiavit. Redeunte autem

*) Vide pag. 89.

exercitu, Turcomanni, loco angusto juxta mare occupato, plerosqve occiderunt; pauci modo fugâ evaserunt. Perseverarunt Turcomanni bello petere Temrum Bec, vicarium Halebi. Occuparunt Sis, atqve ad Halebum oppugnandam diripiendamqve se disposuerunt. Hinc anno DCCLXXXV congregati exercitus Damasci et Halebi, duce Emiro Ilbogha (يلبغا), ad tractum Turcomannorum profecti, apud pontem Euphrati injectum cum Turcomannis congressi sunt. Hi fusi fuere; captivus ductus Ahmedis, filii Ramadhani, frater, filius materqve, qvos occidi jussit Ilbogha ennadseri (الناصري). Deinde autem congregati Turcomanni apud Adana Ilbogham aggressi fuderunt; Ipse Ilbogha vulnus accepit, eiqve oculus effossus fuit. Qvo tempore maximus belli tumultus erat, scilicet anno fere octingentesimo, qvum Timur ad Irakam redibat, nihilominus pes Ahmedis in imperio firmiter perstabat, donec sub finem anni DCCCXIX obibat. Erat vir strenuus, timendus. Eo mortuo, rixæ inter filios ejus nascebantur, donec stabilitatem imperii obtinebat *David Bec*, filius Ramadhani. Regnare perseverabat, donec exspirabat, successorem habens filium suum *Mahmud Bec*. Qvo mortuo, rerum potiebatur frater ejus *Chalil Bec*, filius Davudis, vir audax, strenuus, intelligens, gravis, auctor bonorum et piorum operum: exstruebat nempe in urbe Adana templum cathedrale. Ille e phoenicibus mundi erat pulchritudinis solidæqve cognitionis nomine. Qvum anno fere DCCCCXVI vitâ decesserat, commisit Sultan Selim Chan præfecturam Adanæ et Sisi regionumqve pertinentium generoso Chalili filio *Biri Bec*. Deinde plus Sultan eum præfecit Halebo, tum Damasco. Deniqve vero petenti præfecturam paternam restituit, ubi commorabatur, donec anno fere DCCCCLXX exspirabat. Erat probus integerqve admodum vir; multa pia opera exercuit; exstruxit nempe in urbe Adana cathedrale pulchrum, atqve xenodochion elegans, balneo, diversorioqve atqve fere instructum, unde edulia in pauperes et viatores distribuebantur. Reliqvit duos filios Dervisch Bec, et Ibrahim Bec. Qvum Dervisch Bec sex fere menses post patrem vitâ decesserat, Sultanus præfecturam detulit ad *Ibrahimum Bec*, cui, qvum obiverat, successit *Muhammed Bec*, filius Ibrahimi Bec — — —*) At vero Kobad Bascha, idem, ac Biri Bascha, de qvo supra commemoratum, provinciæ Trapezuntis primum præfectus fuit, deinde, ut Beglerbegi, Halebo præfuit. Reliqvit filium, nomine Suleiman, qvem Sultan Suleiman provinciæ Carac 68) et Schubec præposuit; deinde provectus fuit ad præfecturam Naplus, tum ad præfecturam Hierosolymæ. Se gessit, qvomodo se gessit. Deinceps Beglerbegi creatus fuit in urbe Bagdad. Erat crudelis et atrox, qvi nece haud abstinuit. Deus tamen favore suo istum complectebatur: per duos menses provinciæ Damasci præfectus, munere movebatur, anteqvam ingressus erat. A servis

*) Spatium in Codice.

68) Carac (الكرك) est provincia in Jordanensi regione (in Moabitide), fines versus Arabiæ Petrææ porrecta, tribus stat. a Schubec (الشوبك) distans. (Gib. N. T. II, p. 292).

suis occidebatur, lecto cubans dormiensqve in domo sua, qvam Damasci struere cœperat in vico Isa Alkari s. lectoris Corani in*) — — et reliqvit*) — —.

Caput qvinqvagesimum primum de dynastia Derbenditarum (دولة الدربندية), *regum Schirvani, ramis procerorum, splendore fulgentium:* Primus, qvi ex hac gente regnabat, erat *Scheich Ibrahim Derbendita*, qvi genus, prouti dicitur, a rege Cosrio Anuschirvano duxit. Majores ejus in ea regione regnarunt, donec Deus Islamismum adferebat. Scheich Ibrahim ejusqve pater et gentiles erant agricolæ, in pago qvodam Schirvanico habitantes. Tum accidit, ut incolæ regni, seditione contra eum, qvi hactenus iis imperaverat, mota, consentirent de Scheicho Ibrahimo rege creando. Qvapropter ad eum profecti, secum ductis eqvis sultanicis camelisqve vectariis regiis, eum, utpote arando defessum, in parte arvi dormientem deprehendebant. Tentorio regio super eum fixo, reverentiam, qvalis regi debetur, ei præstantes, post eum consistebant, neqve e somno eum excitabant. Evigilanti salutem, et sacramentum dicebant, eumqve ad urbem advectum throno regni imponebant. Expugnabat terram, administrabat justitiam inter subditos, familiares sibi reddebat animos, hominibus bene faciebat, ita ut regnum ejus grandesceret, famaqve ejus per terræ tractus percrebresceret. Erat inter eos reges, qvorum agendi ratio laudem meretur. Qvum anno DCCXCVII Timur ad descht s. desertum Kapgiak iter instruens, terram Scheichi Ibrahimi exercitu transire vellet, consulebat commemoratus Scheich populum suum, qvomodo ea in re agendum? Respondebant, se virtute et fortitudine valida præditos esse, eamqve rem in eo sitam esse. Objiceremne, inqvit, gladio exercitum meum, subditosqve meos sub ungulis eqvorum relinqverem? Haud mihi propositum est certare, verum ipse ad eum proficiscar, meqve in ejus fidem dabo. Si itaqve in locum meum me reddat, impense salvi et securi erimus. Sin autem me occidat, subditi mei a cæde, damno, direptione vinculisqve integri erunt. Re hunc in modum instituta, et commeatu exercitui dato, jussit, preces in concione sacra pro Timuro fieri, monetasqve cudendas nomine ejus insigniri. Deinde, muneribus secum assumtis, præsto erat apud Timurum. Erat gnaris officia muneraqve præbendi consvetudo, ex omni munerum specie novem offerre. Scheich Ibrahim igitur ex variis speciebus munerum pretiosorum et egregiorum, rerum peregrinarum atqve vasorum novem exempla obtulit, verum e servis modo octo. Interrogatus ab iis, qvi munera accipiebant, ubi nonus esset, respondit, se ipsum esse nonum servulum. Hoc responsum Timuro ita placuit, ut diceret: tu es filius meus, atqve vicarius meus in hacce regione, cui confidere possum. Deinde Timur eum chlamyde regia ornavit eumqve lætum, qvod optatis potitus erat, in regnum restituit. Anno DCCCXXI obiit princeps Schirvani Scheich Ibrahim; successorem habuit filium suum

---

*) Spatium in codice.

illustrem *Alu* (الو) *Sultan Chalil*, filium Scheichi Ibrahimi. Kara Jussuf Turcomannus*) cum sex millibus eqvitum adversus Chalilum movit; hic autem una cum exercitu Schirvanica ad Schemachi profectus, proelio commisso, eum fugavit, magnumqve eqvitum numerum occidit. Chalil per longum temporis spatium bene, juste et victoriose imperio præfuit, donec vitâ decessit. *Schirvan Schah*, filius Chalili, filii Scheichi Ibrahimi successit. Tunc apparuit Scheich Heider Sufi Ardebilita, princeps Irakæ Persicæ, qvi, qvum res augescerent, expeditione cum decem eqvitum millibus facta, aliqvot oppida occupavit, atqve anno DCCCXCIII urbes Schirvani obsedit. Princeps Schirvani a principe Irakæ Sultano Jakubo, filio Hasan elthavili, auxilia petivit; qvibus impetratis, proelium cum Heidero commisit, eumqve fugatum et devictum una cum aliqvot ejus filiis occidit. Etiam filium ejus Schah Ismail, qvi cladi cum patre adfuerat, et captivus ductus erat, occidere cogitavit Schirvan Schah; verum emirorum qvidam pro eo deprecatus est. O beate rex! inqvit, noli eum interficere; est enim e nostra stirpe, qvoniam mater ejus filia est Hasani elthavili. Schirvan Schah igitur eum condonatum regno suo exterminavit. Sic liberatus Schah Ismail, postqvam in desertis Hiræ (الحيرة) aliqvamdiu peregrinatus erat, ad tractum Uhgian (الاهجان), ubi hæresin docuit, profectus, inde ad Aderbigian se contulit, semper homines ad se vocans. Confluxit ad eum e fece et colluvie hominum magnus numerus; qvibuscum anno DCCCCVI Schirvan versus movit, vindictam de nece patris sui Heideri sumturus. Schirvan Schah contra eum qvidem processit, sed improspere rem gessit. Schah Ismail eum occidit, ejusqve regnum occupavit; postqvam autem per unum mensem ei imperaverat, rursus abiit. Tunc regno potitus est, nemine prohibente, *Almalec Ghazi Bec*, filius Schirvani Schahi, filii Chalili Bec. Elapsis autem ex hujus imperio sex mensibus, filius ejus *Sultan Mahmud*, parricidio commisso, nefarie regnum occupavit. Iste vero Mahmud tanta erat injustitia, iniqvitate et neqvitia, ut homines, ejus imperium detrectantes, fratrem ejus, principem Gilani *Scheich Schah*, filium Ghazi, arcesserent. Sultan Mahmud, intellecto Scheichi Schahi adventu, ad Schah Ismail, principem Aderbigiani, aufugit. Scheich Schah, qvum advenerat, imperio regis experte occupato, civitatem, uti firmiter, ita bene et juste rexit. Aliqvo post tempore Sultan Mahmud e Perside cum militum turba reversus, fratrem suum Scheich Schah in arce Gulistan tres menses amplius obsedit. Accidit vero, ut aliqvis servorum Sultani Mahmudi herum suum lecto suo cubantem jugularet, ejusqve caput detruncatum sub nocte ad fratrem Scheich Schah mitteret. Scheich Schah hac de re lætus tympana jussit pulsari, vexillaqve explicari, atqve ubi illuxit, portâ arcis apertâ, incurrerunt in eos, qvi auxilio venerant, eosqve prorsus exsciderunt. Perseveravit in imperio Scheich Schah, donec circa annum DCCCCXXV vitâ decessit. Erat rex religiosus justusqve, bene se gerens, doctorum scheichorumqve amans. Sep-

*) E tribu Kara Kuviuli, vide Deguignes T. I, p. 263.

tem reliqvit filios, ex qvibus post patrem regnum adeptus est *Chalil Padischah*, qvi viginti fere annos regnavit. Qvum autem nullos reliqvit ad imperandum aptos filios, regno præposuerunt fratruelem ejus qvindecim annos natum *Schah Roch* (رخ) *Padischah*, filium Ferrehi*) Mirzæ, filii Scheichi Schahi, filii Schirvani Schahi, filii Chalili, filii Scheichi Ibrahimi. Hujus tempore potentia Derbenditarum valde debilitabatur; dynastia autem posterorum Heideri Sufii robore augebatur: Thamasp, filius Ismailis, filii Heideri Sufii, anno DCCCCXV 69) fratrem suum Alkasib (القاسب) Mirza misit ad Schirvan expugnandam, Schahoqve Rocho adimendam. Alkasib per septem menses urbem Schemachi obsedit, verum nil processit. Qvapropter ipse Thamasp cum magno exercitu ad urbem iter ingressus, principi urbis Schaho Rocho, si urbem tradere vellet, fidem et securitatem, jurejurando interposito, pollicitus est, et feuda donaqve copiosa ei spopondit; sed pejeravit. His promissis, qvæ ut rata fierent, concupiscebat, deceptus Schah Roch urbe exivit; egressus autem modo contraria stipulationi expertus est. Thamasp plerosqve optimatum, qvi in arce obsessa versati erant, jussit occidi; deinde, commissâ fratri suo Alkasibo præfectura Schirvani, ad Tebriz reversus, sibi socium junxit principem Schirvani Schah Roch, qvem contemtim et haud aliter, ac servus esset, tractavit; deinde perfide occidit. Deinde vero *Borhaneddin Ali Sultan*, unus patruorum Schahi Rochi, magno exercitu collecto, ad Schirvan profectus est, cum Alkasib Mirza dimicaturus. Pluribus autem proeliis cum eo consertis, neqve victoriâ reportatâ, se contulit ad Rum, suppetias petens ab hujus terræ sultano bonæ memoriæ Sultano Suleiman Chan. Suleiman ei honorifice excepto copias suppeditavit, qvibuscum Schirvanum versus processit. Expertus autem, hostes, qvi terram tenebant, et potentiâ et numero sibi prævalere, Daghestan (داغستان) versus se recepit, ibiqve circa tres annos moratus est. Qvum vero Sultan Suleiman Chan anno DCCCCLV ad bellum Thamaspo inferendum profectus erat, migravit Thamasp in remotissimas suas terras; hinc Borhaneddin, arrepta occasione prospera, de sede sua descendit, vicariisqve Thamaspi terram Schirvani ademit. Postqvam aliqvot annos ibi regnaverat, vitâ decessit, neminem relinqvens ad imperandum aptum. Rediere nati cognatiqve ejus ad Daghestan, metu Persarum ducti; et Thamasp totam Schirvan recuperavit. Borhaneddin nuper commemoratus duos filios reliqvit, qvorum unus *Chalef* (خلف) *Mirza* impuber obiit, alter *Abu Becr Mirza* adhuc superstes est in Gebel (الجبل), ubi viginti abhinc annis et qvod excedit, sedem fixit. Deinde pervenit ad principem (حاكم) Tartarorum Devlet Girai (دولة كراي) Chan, cujus filiam uxorem duxit. Legatum misit ad Sultanum Selim Chan, qvi pro se intercederet. Selim precibus ejus annuit, eiqve qvotidie magnum as-

*) فرح; forte leg. فرخ, ferruch.

69) Sic in codice, sed prave. Forte legendum DCCCCXLV.

signavit stipendium. Perseveravit in honore esse apud principem Deschti, ita ut cum eo proficisceretur ad Schirvan expugnandam. Terræ Schirvanicæ expugnatæ præfuit, donec eam occupavit vezirus maximus Mudsthafa Bascha*), qvi adhuc ibi versatur.

Caput qvinqvagesimum secundum de regibus Persiæ e gente Heideri Sufii (حيدر الصوفي) *Ardebilitæ, Ismailitæ* (الاسماعيلي الاردبيلي). Primus ex hac gente assurrexit, copiasqve collegit *Scheich Goneid* (جنيد), filius Scheichi Ibrahimi, filii Chogie (خواجة) Ali, f. Scheichi Dsedreddini (صدر الدين), f. Scheichi Dsefieddini (صفي الدين), f. Gabrielis. Fertur hic Goneid originem traxisse a chalifa Ali hujusqve filio Husein, et Ismaelita fuisse: an verum, Deus melius novit. Scheich Goneid, turbâ sibi suisqve majoribus amicorum contractâ, expeditionem suscepit contra Georgios, multasqve res prædatus est. Deinde filius ejus *Scheich Heider*, f. Scheichi Goneidi, patris vestigia legit in militibus contrahendis et expeditionibus suscipiendis. Contractis ad se sex circiter millibus militum, excursionem fecit in Georgiam. Sibi adoptavit tiaram e panno rubro[70]) cum duodecim assumentis; qvæ tiara vocata est Heideritarum. Deinde irruit in principem Schirvani; verum post aliqvot proelia inter eos conserta fugatus Scheich Heider occisus fuit una cum filiis suis, exceptis duobus: Ismaile et Jar (يار) Ali. Hi se receperunt ad Uhgian[71]), ubi ad eos confluxere multi rebelles defunctiqve patris socii. Cujus rei certior factus Jakub Bec, princeps Tebrizi, eos prehensos inclusit in arce Idsthachar, ubi per vitam Jakubi Beci custodiis tenebantur. Successor autem Jakubi Rustam Mirza, veniâ datâ, eos missos fecit, ea lege, ut sepulchro patris eorum assidue adhærerent, vitamqve, tanqvam fakiri, agerent. Qvoad Rustam viveret, vitam ita traxerunt; eo autem mortuo, qvum Ahmed Bec, filius Ughurli, rerum potitus erat, metu Ahmedis violentiæ ducti, ad regem Gilani Scherifum Hasan Chan confugerunt. Qva re cognita, Ahmed Bec misit, qvi a principe Gilani fugitivos posceret. Princeps Gilani negavit, eos apud se versari; qvapropter Ahmed Bec aliqvot doctis proceribusqve mandavit, ut jusjurandum per Coranum ab eo sumerent, eos in terra ejus non commorari. Gilan Schah hæc edoctus, dolum excogitavit: in loco occulto faciendum curavit ex herbis tabernaculum, qvod adscendere jussit duos Scheichi Heideri filios. Qvum igitur advenerant, qvos Ahmed Mirza miserat, ut principem Gilani jurejurando adigerent, sine mora per Deum magnum et verbum demissum juravit, eos in terra ipsius haud commorari. Per-

---

*) Vide pag. 105.

70) التاج من الجوخ الاحمر. الجوخ i. a. Turc. جوقه, cfr. 1001 noct. ed. Calcutt. T. I, p. 339.

71) Uhgian (الاهجان) est urbs in Aderbigian, a Tebriz 8 paras. remota. (Gih. N. T. I, p. 534). Idsthachar (اصطخر) est castellum in Perside (Fars); fuit olim, ut notissimum, urbs celeberrima.

manserunt Ismail ejusqve frater Jar Ali apud principem Gilani, donec, occiso Ahmedo Bec, regnum adipiscebatur Alvend Mirza. Tunc Schah Ismail se contulit ad Uhgian, ubi agmen erat ex amicis patris ejus. Hi eum erigebant, ad pugnam incitabant, hæresin edocebant, auxilium promittebant; monentes, ut, siqvidem ipsi adhuc debiles censerentur, ad locum qvendam in terra Rum, ubi multi amicorum patris ejus commorabantur, iter faceret et cum iis conspiraret, atqve, si obedirent, una cum iis sibi sociis adscitis ad Uhgian reverteretur; tunc pollicebantur, se ei præstituros, qvid gaudio lætitiaqve eum perfundere posset. Hoc consilio approbato, Schah Ismail ad Rum iter ingressus, multis sibi sociis junctis, rediit ad Uhgian. Medio mense Muharrem anni DCCCCV Schah Ismail ab Uhgian movit contra Aderbigian, cujus rege Alvend Mirza, filio Jusufi, filii Hasani elthavili, devicto, multisqve stirpe regia ortis, avuncalis suis, occisis, terram Aderbigian occupavit. Cujus regionis potitus, Schah vocabatur, ejusqve nomen in suggestis commemorabatur; hic itaqve primus ex hac gente, summa potestate utens, regnabat. Anno DCCCCVI principem Schirvani adortus occidit et plerasqve ejus terras occupavit. Ad Irak profectus, Bagdad recuperavit, totamqve Irak occupavit. Deinde ad Diarbecr movit, ejusqve principi, proeliis consertis, plerumqve regni ademit. Irruit in dominum Chorasanæ et Transoxanæ Ieschbec Chan, filium Uzbeci Chan, eumqve interfecit, atqve ejus cranio ut schypho usus est, unde, qvoad vixerit, bibit. Chorasanam nullo negotio occupavit. Anno DCCCCXX vehemens certamen, ut supra dictum, inter eum et Sultanum Selim Chan oriebatur. Anno DCCCCXXX obiit Schah Ismail, natus triginta octo annos cum qvatuor mensibus; postqvam viginti qvatuor annos regnaverat. Erat audax, violentus, fortis, strenuus, in deliciis ludicrisqve occupatus. Reliqvit complures filios, qvorum natu maximus *Schah Thamasp* imperium adeptus est. Erat in eo consilium, bona dispositio et vigilantia, ut nihil ultra cogitari posset. Clementer subditos tractavit; negotia publica bene curavit, Inter eum et inter sultanum terræ Rum, domitoremqve dominorum, Sultanum Suleiman Chan, (super qvem sit miseratio et benedictio Dei!) exarsit bellum, qvod hunc habuit exitum, ut Thamasp fugatus plerisqve suis terris privaretur. Thamasp qvoqve cum Uzbec Chan bella, qvæ longum esset narrare, gessit; donec die septimo mensis Dsafar, anno DCCCCLXXXIV, postqvam qvinqvaginta qvatuor annos regnaverat, ab uxore sua, matre Heideri, veneno in linimentum depilatorium infuso (cavebat enim venenum in esca potuqve) tollebatur. Accidit nempe, ut balneum ingressus, linimentum depilatorium, cui venenum infuderant, sibi illineret; qvo facto, genitale ejus concidebatur. Filio suo Heidero ad se vocato: "o Heider!" inqvit, "cur mihi hæc fecisti? cur properasti me tollere? si vel regno exoptato potitus fueris, num, me sublato, inde delectaberis?" Thamaspo mortuo, filia ejus Biri Chan Chatim, viginti qvinqve annos nata, fratrem suum Heiderum jussit in ærarium ingredi, opesqve ibi reconditas inspicere, nam rex, inqvit, haud perfectus est,

signavit stipendium. Perseveravit in honore esse apud principem Deschti, ita ut cum eo proficisceretur ad Schirvan expugnandam. Terræ Schirvanicæ expugnatæ præfuit, donec eam occupavit vezirus maximus Mudsthafa Bascha *), qvi adhuc ibi versatur.

Caput qvinqvagesimum secundum de regibus Persiæ e gente Heideri Sufii (حيدر الصوفي) *Ardebilitæ, Ismailitæ* (الاسماعيلي الاردبيلي). Primus ex hac gente assurrexit, copiasqve collegit *Scheich Goneid* (جنيد), filius Scheichi Ibrahimi, filii Chogie (خواجه) Ali, f. Scheichi Dsedreddini (صدر الدين), f. Scheichi Dsefieddini (صفي الدين), f. Gabrielis. Fertur hic Goneid originem traxisse a chalifa Ali hujusqve filio Husein, et Ismaelita fuisse: an verum, Deus melius novit. Scheich Goneid, turbâ sibi suisqve majoribus amicorum contractâ, expeditionem suscepit contra Georgios, multasqve res prædatus est. Deinde filius ejus *Scheich Heider*, f. Scheichi Goneidi, patris vestigia legit in militibus contrahendis et expeditionibus suscipiendis. Contractis ad se sex circiter millibus militum, excursionem fecit in Georgiam. Sibi adoptavit tiaram e panno rubro[70]) cum duodecim assumentis; qvæ tiara vocata est Heideritarum. Deinde irruit in principem Schirvani; verum post aliqvot proelia inter eos conserta fugatus Scheich Heider occisus fuit una cum filiis suis, exceptis duobus: Ismaile et Jar (يار) Ali. Hi se receperunt ad Uhgian[71]), ubi ad eos confluxere multi rebelles defunctiqve patris socii. Cujus rei certior factus Jakub Bec, princeps Tebrizi, eos prehensos inclusit in arce Idsthachar, ubi per vitam Jakubi Beci custodiis tenebantur. Successor autem Jakubi Rustam Mirza, veniâ datâ, eos missos fecit, ea lege, ut sepulchro patris eorum assidue adhærerent, vitamqve, tanqvam fakiri, agerent. Qvoad Rustam viveret, vitam ita traxerunt; eo autem mortuo, qvum Ahmed Bec, filius Ughurli, rerum potitus erat, metu Ahmedis violentiæ ducti, ad regem Gilani Scherifum Hasan Chan confugerunt. Qva re cognita, Ahmed Bec misit, qvi a principe Gilani fugitivos posceret. Princeps Gilani negavit, eos apud se versari; qvapropter Ahmed Bec aliqvot doctis proceribusqve mandavit, ut jusjurandum per Coranum ab eo sumerent, eos in terra ejus non commorari. Gilan Schah hæc edoctus, dolum excogitavit: in loco occulto faciendum curavit ex herbis tabernaculum, qvod adscendere jussit duos Scheichi Heideri filios. Qvum igitur advenerant, qvos Ahmed Mirza miserat, ut principem Gilani jurejurando adigerent, sine mora per Deum magnum et verbum demissum juravit, eos in terra ipsius haud commorari. Per-

---

*) Vide pag. 105.

70) التاج من الجوخ الاحمر. الجوخ i. e. Turc. جوقه, cfr. 1001 noct. ed. Calcutt. T. I, p. 339.

71) Uhgian (الاهجان) est urbs in Aderbigian, a Tebriz 8 paras. remota. (Gih. N. T. I, p. 534). Idsthachar (اصطخر) est castellum in Perside (Fars); fuit olim, ut notissimum, urbs celeberrima.

manserunt Ismail ejusqve frater Jar Ali apud principem Gilani, donec, occiso Ahmedo Bec, regnum adipiscebatur Alvend Mirza. Tunc Schah Ismail se contulit ad Uhgian, ubi agmen erat ex amicis patris ejus. Hi eum erigebant, ad pugnam incitabant, hæresin edocebant, auxilium promittebant; monentes, ut, siqvidem ipsi adhuc debiles censerentur, ad locum qvendam in terra Rum, ubi multi amicorum patris ejus commorabantur, iter faceret et cum iis conspiraret, atqve, si obedirent, una cum iis sibi sociis adscitis ad Uhgian reverteretur; tunc pollicebantur, se ei præstituros, qvid gaudio lætitiaqve eum perfundere posset. Hoc consilio approbato, Schah Ismail ad Rum iter ingressus, multis sibi sociis junctis, rediit ad Uhgian. Medio mense Muharrem anni DCCCCV Schah Ismail ab Uhgian movit contra Aderbigian, cujus rege Alvend Mirza, filio Jusufi, filii Hasani elthavili, devicto, multisqve stirpe regia ortis, avunculis suis, occisis, terram Aderbigian occupavit. Cujus regionis potitus, Schah vocabatur, ejusqve nomen in suggestis commemorabatur; hic itaqve primus ex hac gente, summa potestate utens, regnabat. Anno DCCCCVI principem Schirvani adortus occidit et plerasqve ejus terras occupavit. Ad Irak profectus, Bagdad recuperavit, totamqve Irak occupavit. Deinde ad Diarbecr movit, ejusqve principi, proeliis consertis, plerumqve regni ademit. Irruit in dominum Chorasanæ et Transoxanæ Ieschbec Chan, filium Uzbeci Chan, eumqve interfecit, atqve ejus cranio ut schypho usus est, unde, qvoad vixerit, bibit. Chorasanam nullo negotio occupavit. Anno DCCCCXX vehemens certamen, ut supra dictum, inter eum et Sultanum Selim Chan oriebatur. Anno DCCCCXXX obiit Schah Ismail, natus triginta octo annos cum qvatuor mensibus; postqvam viginti qvatuor annos regnaverat. Erat audax, violentus, fortis, strenuus, in deliciis ludicrisqve occupatus. Reliqvit complures filios, qvorum natu maximus *Schah Thamasp* imperium adeptus est. Erat in eo consilium, bona dispositio et vigilantia, ut nihil ultra cogitari posset. Clementer subditos tractavit; negotia publica bene curavit, Inter eum et inter sultanum terræ Rum, domitoremqve dominorum, Sultanum Suleiman Chan, (super qvem sit miseratio et benedictio Dei!) exarsit bellum, qvod hunc habuit exitum, ut Thamasp fugatus plerisqve suis terris privaretur. Thamasp qvoqve cum Uzbec Chan bella, qvæ longum esset narrare, gessit; donec die septimo mensis Dsafar, anno DCCCCLXXXIV, postqvam qvinqvaginta qvatuor annos regnaverat, ab uxore sua, matre Heideri, veneno in linimentum depilatorium infuso (cavebat enim venenum in esca potuqve) tollebatur. Accidit nempe, ut balneum ingressus, linimentum depilatorium, cui venenum infuderant, sibi illineret; qvo facto, genitale ejus concidebatur. Filio suo Heidero ad se vocato: "o Heider!" inqvit, "cur mihi hæc fecisti? cur properasti me tollere? si vel regno exoptato potitus fueris, num, me sublato, inde delectaberis?" Thamaspo mortuo, filia ejus Biri Chan Chatim, viginti qvinqve annos nata, fratrem suum Heiderum jussit in ærarium ingredi, opesqve ibi reconditas inspicere, nam rex, inqvit, haud perfectus est,

nisi opibus abundet; viros autem armatos in ærario subornaverat, qvi eum ingressum trucidabant. Funus ejus una cum patris funere efferebatur. Deinde Biri Chan se contulit ad suum fratrem germanum Ismailem, qvi, qvoad pater ejus vixerit, in arce Alamut (الموت) inclusus fuerat, eiqve custodiâ emisso totum imperium tradidit. Paulo post Ismail eam occidi jussit. Hic Ismail Schiita fuerat, sed in partes Sunnitarum transivit; cujus rei causa in eo erat, qvod aliqvando, dum custodiâ claudebatur, angoribus confectus mortem sibi consciscere meditatus est; somnus vero ei obrepsit, et propheta cum qvatuor suis sociis per somnum ei apparuit. Ismail amorem suum patefacturus, ad Ali, filium Abu Thalebi, se convertit; hic vero tergiversatus est, et ab Ismaile causam interrogatus, respondit: qvia odium geris adversus Abubecrum. Ad hunc igitur conversus, pedesqve ejus osculatus, se excusavit, odioqve suo destitit. Abubecr prosperitatem post angustiam ei nuntiavit; prædixit nempe, virum duobus post annis mense et die qvodam ad eum venturum, ut mortem patris eum edoceret, eumqve ad imperium capessendum invitaret; hunc autem virum ut ne curaret, præcepit. Verum posthac alium monuit virum die qvodam post meridiem venturum, cujus verbis fidem habere, cumqve eo proficisci haud dubitaret. Præsagio respondit eventus: Patre ejus mortuo, frater ejus Heider regno potitus, misit, qvi eum occideret; Heidero autem mox occiso, soror ejus ad eum misit legatum, cujus verbis fidem habuit. Rerum potitus, exuto suo errore, doctrinaqve Sunnitarum probata, plerosqve Schiitarum interfecit. Admodum superbivit fastuqve tursit. Præter morem antecessorum a conspectu hominum se inclusit, publicaqve commisit negotia vakilo suo (وكيل) s. veziro maximo, qvem omnes, si qvid rogarent, adibant. Spes erat, Ismailem fortiter strenueqve se gesturum, incolæqve terrarum sibi ab eo metuerunt; rerum autem potitus, admodum sævivit, neqve civitatem firmiter regere valuit. Frater ejus Muhammed Chodabende Chorasanæ et plerisqve tribuum ibi degentium imperavit. Decimo tertio die mensis Ramadhan, anno DCCCCLXXXV Ismail, qvinqvagenario major, veneno, theriacæ, cui comedendæ magnopere deditus erat, immixto tollebatur. Alii dicunt, proceres regni ejus, habitu muliebri indutos, eum invasum occidisse, qvia iratus erat exercitui patris sui, qvem opinabatur causam fuisse custodiæ suæ, ideoqve tollere instituebat, donec necem omnium triginta millium militum confecisset. Dicere solebat: capite tentorii innovato, convenit, funes tentorii etiam innovari. Hinc milites eum odere et fastidivere. Rerum potitus est frater ejus, princeps Chorasanæ, *Muhammed Chodabende* (خدابنده), filius Thamaspi. Qvum nempe mortem fratris sui resciverat, a Chorasan ad Kazvin profectus, regnum occupavit. Spes erat, eum bene et juste imperaturum, verum contrario egit. Ea erat insolentiâ et contumaciâ, ut ne pacem cum Sultano Murad Chan, qvem Deus O. M. viribus augeat! colere curaret, sed pro more fratris sui ita ageret, ut dissidium et contentio inter duas gentes oriretur, eo qvidem exitu, ut exercitus Turcici

uti supra commemoratum, Persidem popularentur et vastarent, hominesqve captivos ducerent occiderentve. Deniqve, postqvam Turcæ plerasqve Persiæ regiones occupaverant, componebatur bellum. Hicce Muhammed Chodabende cæcus erat; qvæ cæcitas causa erat, cur frater ejus Schah Ismail, qvum cæteros Thamaspi filios, ad imperandum aptos, occideret, ei parceret. Postqvam multos annos, sic volente sapientia divina, sultanatui præfuerat, successorem habuit *Abbas*, *filium Chodabende*, qvi nunc Persiæ imperat.

Caput qvinqvagesimum tertium de regno Uzbecidarum (دولة الاوزبكية) *et crepundiis Jeschbecidicis* (الدوحة اليشبكية), qvi reges erant Transoxanæ et Chorasanæ. Erat Uzbec, filius Thoghthai Ilkan (طغطاي القان), filii Ilkan, dominus terræ Uzbecicæ, regni a mari Constantinopolis 72) ad flumen Aris longitudine octingentarum parasangarum, atqve a Bab elabvab ad urbem Bulgar latitudine sexcentarum circiter parasangarum porrecti; verum major harum terrarum pars tantummodo pascua pagosqve continet. Has terras per centum annos, et qvod excedit, tenuerunt. Uzbec Chan magna erat fortitudine eaqve auctoritate, ut in conclavi omnes dictis ejus audientes essent. Qvum islamismum amplexus erat, et qvidem bene et sincere, pleriqve ejus subditorum eum qvoqve amplectebantur. Neqve cristis (سراقوجا) se induit, ولا شيا من اسعارهم *). Dirhemum et Denarium eorum non expetivit. Usus est حباصة *) e chalybe absqve auro. Prætulit et amavit fakiros, atqve subinde venit ad aliqvos scheichorum Sufiorum. Sultan Almalec Alnadser 73) filiam (v. sororem) ejus ambivit; Uzbec consensit, eamqve suo apparatu instructam mari misit Alexandriam, qvo Kadi Carimeddin (كريم الدين) ei obviam profectus, eiqve convivium in palæstra sub arce paravit; qvo acto, sponsa ad arcem adscendit conjugiumqvè iniit. Ilkan Uzbec perseveravit in imperio, donec mundus eum decipiebat, ejusqve os oculusqve pulvere implebatur. Obiit nempe anno DCCXLII, postqvam duodecim annos imperaverat. Hæc sunt, qvæ cognita de eo habemus.

Jeschbec Chan, filius Bark (برق) Chan, filii Abi-l-cheir (ابي الخير), oriundus erat ab Uzbec Chan, filio Thokthai (طغطاي), filii Thughrge (طغرجه), filii Teghr Kan

---

72) Per mare Constantinopolis hoc loco intelligitur mare nigrum. Flumen Aris (اريس) haud dubie idem est, ac Ers (ارس), magnum flumen in regione Schirvan, qvod cum fluvio Kerr coalescens in mare Caspium exoneratur. (Gih. N. T. I, p. 567). Bulgar (بلغار) erat Bulgarorum metropolis et in medio ævo celeberrimum, a Mungolis posthac eversum, emporium, ad ripam Volgæ situm.

*) Non intelligo.

73) Almalec alnadser (الملك الناصر), rex Egypti e stirpe Mamlucorum Baharitarum, obiit anno DCCXLI.

(تغر قان v. تغر قان), filii Abu Gugi (جوجي) Chan, filii Genkizchan. Incunabula rerum ejus erant in Turcestan; deinde famulabatur Sultano Ahmed Mirza, filio Sultani Abi Said 74), principi Transoxanae; verum, ortâ inter eos disceptatione, discessit ab eo. Redux in Turcestan, militibus contractis, Sultanum Ahmed Mirza aggressus, partem ejus terrarum occupavit. Mortuo Sultano Husein Mirza, principe Chorasanae, ortisqve inter filios ejus dissidiis, hos invasit, et Chorasanam occupavit. Anno DCCCCXVI Schah Ismail Sufi exercitum collegit, qvocum ab urbe Meru divertit, et Jeschbecum occidit. E cranio ejus sibi paravit cyathum, unde per vitam suam vinum bibit. Jeschbec erat pictor, solers, caligraphus. Occiso Jeschbeco, Abdallah Chan, filius sultani Mahmudis, fratruelis Jeschbeci Chan, invasit belloqve petiit Schah Ismaïl.

---

74) Cfr. Deguignes, T. I, p. 298 et p. 291.

418